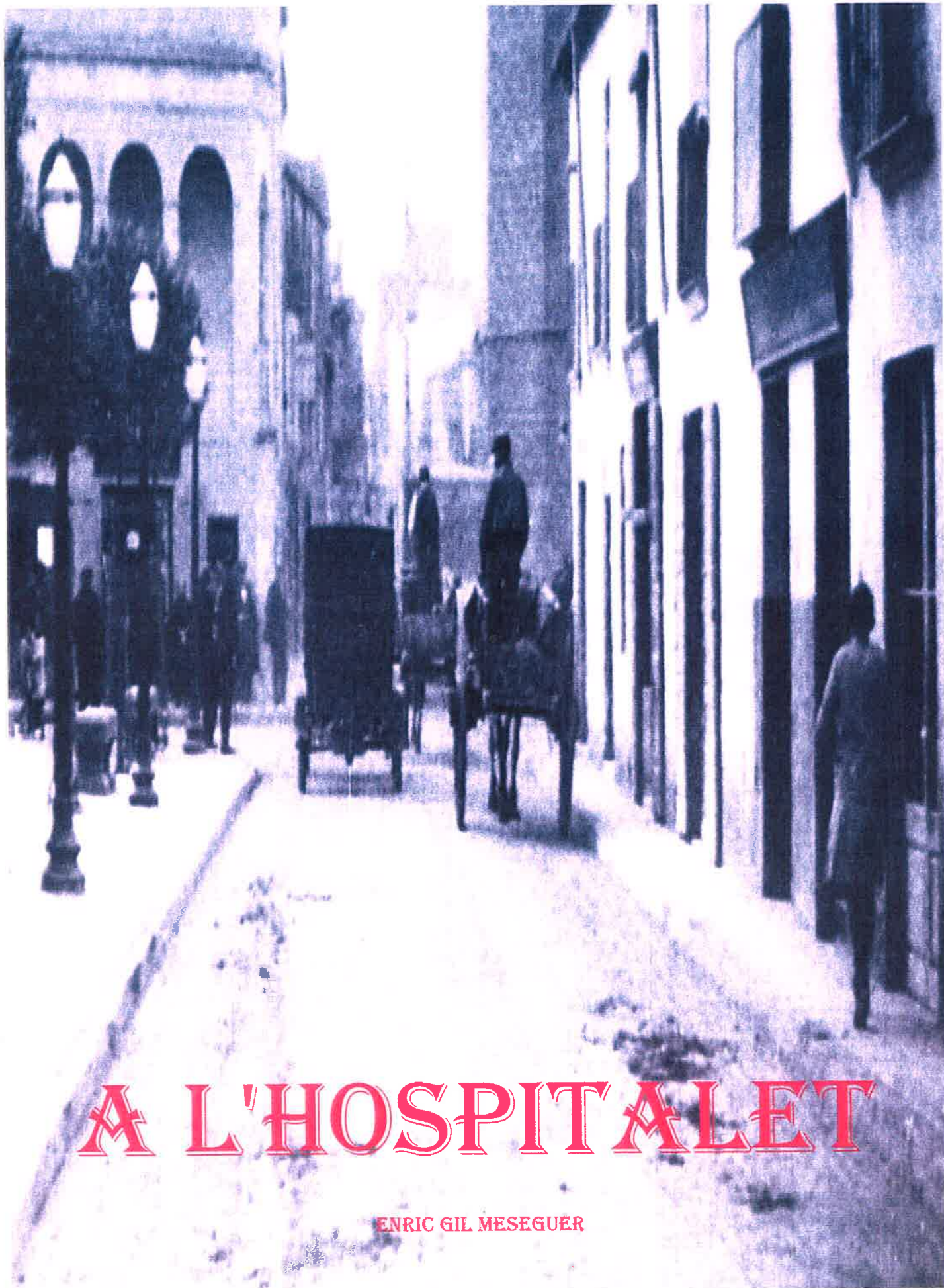

A L'HOSPITALET

ENRIC GIL MESEGUER

CAPITOL 2.- EL FUTBOL TAMBÉ ES EL DEPORTE REY A L'HOSPITALET (1950-1965)

2.1- EL CAMÍ FINS A L'HÉRCULES

Durant la dècada dels cinquanta, comencen a superar-se al món de l'esport les dificultats que havia generat la guerra civil, si més no parcialment. Es noten petits i lents però progressius canvis en diversos àmbits. Canvis sense retorn facilitats per fets com les condicions de vida que anaven millorant lentament o el relleu generacional dels protagonistes de l'esport, que ja no havien conegut directament l'experiència de la guerra. En l'apartat més polític s'ha d'esmentar el progressiu abandonament de la retòrica de l'esport falangista, en una mena de transició cap a l'etapa tecnocràtica del desenvolupisme dels anys seixanta. Un bon exemple d'aquest fet és l'obertura a l'exterior com a resposta a un signe que portaven els temps: la mundialització progressiva de l'esport amb la creació generalitzada de competicions internacionals (per exemple, l'aparició de competicions europees de diferents esports, com el futbol o l'atletisme). Una obertura que té els fets més representatius amb l'organització d'esdeveniments internacionals com el Campionat del Món d'hoquei sobre patins, l'any 1950, o els Jocs del Mediterrani, l'any 1955, tots dos a Barcelona. En aquests moments, segons Santacana i Pujadas¹, l'esport català intenta a més "reprendre una línia ascendent estroncada per la guerra civil i que té dues mostres fonamentals: l'increment d'associats i d'associacions i la recerca de noves instal·lacions". Un nou discurs oficial s'està elaborant a la llum d'aquests nous conceptes i d'aquesta evolució. Un discurs que serà sintetitzat en la nova Ley de Educación Física de l'any 1961.

Aquest tomb es comença a accelerar moderadament en el període que va del 1955 al 1961. A principis del 1956 mor el general Moscardó, fins aleshores al capdavant de l'esport espanyol. És substituït per José Antonio Elola Olaso, personatge format a Falange, especialment en el seu càrrec de delegat nacional del Frente de Juventudes des del 1941. El seu mandat, però, va ajudar a configurar un lent i progressiu gir en els temes centrals d'interès pels mandataris esportius espanyols. Segons Santacana i Pujadas, en l'estructura mental que durant els anys quaranta s'havien anat creant els mandataris esportius "es van anar diluint diversos trets característics, com la constant apel·lació a la relació esport i milícia, l'èmfasi malaltís en el paper de les jerarquies, la reverència per l'esport feta des del Movimiento i la retòrica falangista, entre d'altres". Cada cop més, des de la Delegación Nacional de Deporte es reconeix el paper educatiu de l'esport per a un país que ja no està en guerra o envoltat d'ella. Així, és significatiu que la DND allargui al seu nom afegint "de Educación Física y Deporte". Aquest canvi en la concepció de l'esport afectarà diversos elements de tipus organitzatiu i tècnic, com la creació de les juntes provincials d'Educación Física (element per acostar els directius locals i les estructures de la Delegación); la tímida obertura de les federacions amb l'objectiu de permetre la participació dels clubs; la claudiació definitiva dels anomenats esports del Movimiento; la difusió propagandística de l'esport; la construcció d'instal·lacions, o la preparació d'entrenadors i esportistes.

Calien, però, molts diners per portar a la pràctica aquestes idees. La Ley de Educación Física va permetre alterar el marc de finançament i servir-se'n d'un percentatge de les travesses de futbol (22%) superior al 10% que rebia l'esport des del 1957. Tot i això, els diners eren prou migrats i les reformes que es podien portar a la pràctica molt limitades. Així, per exemple, els ajuts de la DND per a instal·lacions esportives a

Catalunya en el període que va de 1945 al 1960 van ser només per a 40 projectes. Si tenim en compte que, a més, tan sols cobrien una petita part del pressupost, veurem com la gran mancança general d'instal·lacions esportives era difícil de solucionar - l'Hospitalet no va rebre cap ajuda de la DND en aquest període esmentat-. Tot i això, l'esforç de les entitats privades i dels organismes locals permeté que a partir de finals dels cinquanta es construïssin a Catalunya algunes infraestructures esportives noves a llocs normalment amb certa tradició esportiva com Granollers, Sabadell o l'Hospitalet, sense oblidar tampoc Barcelona, on el CF Barcelona inauguraria l'any 1957 el seu actual estadi.

El futbol es comença a convertir en l'esport de masses que és avui dia ja en la dècada dels cinquanta. Tot i que amb oscil·lacions cícliques, el nombre de clubs afiliats a la Federació Catalana de Futbol anirà pujant de forma progressiva fins a l'explosió de la dècada dels seixanta². Els anys cinquanta són els del CF Barcelona, quan guanyarà força lligues amb la mítica davantera formada per Basora, Cesar, Kubala, Moreno i Manchón, -la que cantà després Serrat-. La temporada 51-52 el Barça guanya la Lliga, la Copa i la Copa Llatina (el precedent de la Copa d'Europa). La temporada següent tornen a guanyar Lliga i Copa. És el Barça que aconseguiria les Cinc Copes i que faria petit el seu camp de Les Corts. Això va contribuir sens dubte a que el futbol es distanciés encara més a Catalunya dels altres esports com a espectacle de grans masses.

A l'Hospitalet la història del futbol és la història d'un projecte fracassat fins al moment d'escriure aquest treball. Arribats a aquesta part de la història, puc ja explicar el meu punt de vista sobre el que ha passat amb el futbol a l'Hospitalet. El futbol, l'esport de masses per excel·lència a Espanya i a bona part del món que ens envolta, no tindrà a l'Hospitalet la suficient empena com per aconseguir una infraestructura i una solidesa capaç de mantenir un club entre l'elit nacional. Veurem com, amb prou feines, s'arribarà a la Segona Divisió durant tres temporades. La Segona B serà un trist consol -i no sempre- per a una ciutat que, mica en mica, anirà perdent la fe en aquest projecte. Aquests anys de que parlaré ara seran claus en aquest sentit, quan des del propi poder franquista local s'intervindrà en la dinàmica dels clubs per afavorir la formació del Centro de Deportes Hospitalet, un club destinat a donar nom futbolístic a la ciutat.

Fins a la dècada dels cinquanta, si bé és veritat que el futbol no ha arribat encara al punt més alt d'interés popular al que ha acabat arribant, sí que és ja un dels pilars del món de l'esport d'aquell moment juntament amb el ciclisme, la boxa i el bàsquet. A l'Hospitalet, l'únic període d'esplendor en el futbol havia tingut lloc amb l'Hospitalenc entre els anys 1917 i 1928. El parèntesi de la guerra té la peculiaritat d'esborrar de la ment col·lectiva el somni encara mantingut, o com a mínim expressat, de recuperar l'antiga "glòria" (certament també relativa) aconseguida per aquell club. La dècada dels quaranta farà assumir a cadascú el lloc que veritablement li pertoca dins del futbol, i a l'Hospitalet li pertoqueu els llocs més humils. No podia ser d'una altra forma degut a les difícils circumstàncies i, com a mínim, s'esvairà d'una vegada el somni pretencions de recuperar un passat recent que en la dècada dels trenta encara flotava en l'ambient tot i ser inabastable.

En la dècada dels cinquanta, però, trobarem de nou un interès renovat en fer prosperar el futbol a la ciutat. Serà, a diferència d'anteriors intents, un somni més realista, basat en els fets i que sap quines són les mancances a superar, tot i que no se'n sortirà prou bé a l'hora de salvar-les. De ben segur, l'èxit que assoliria el futbol com a espectacle de masses té molt a veure en el desig d'emulació que s'observa en els equips modestos.

**"A l'Hospitalet
la història del
futbol és la
història d'un
projecte
fracassat"**

“Per primer cop de forma no aïllada, personatges de la vida pública ciutadana (petits industrials, membres de la jerarquia del poder local...) s’apropen a la direcció dels clubs de futbol”

Seràn els anys en que es consolidarà definitivament la figura del directiu no estrictament esportista, com a prova del desig de l'espectador de participar d'una forma més activa en l'esport, sense arribar a la seva pràctica. En el cas del futbol a l'Hospitalet aquest fenomen és més clar perquè s'hi acosten, per primer cop de forma no aïllada, personatges de la vida pública ciutadana (petits industrials, membres de la jerarquia del poder municipal...) que tenien poc passat de practicant esportiu i molta afició al futbol. De fet, i com veurem, les directives dels clubs de futbol, especialment les del Centro de Deportes Hospitalet, seran moltes vegades una mena de trampolí cap a destins dins de la política local, com a regidors, tinents d'alcalde... en un sistema que es retroalimenta amb l'entrada d'elements de la política oficial dins de les juntes dels clubs (i també com a porta de sortida dels polítics...). Els exemples són nombrosos: Emilio Huguet Huguet (directiu i president a molts clubs, serà també regidor delegat l'any 1961); Domingo Peiró Ribas (també directiu i president de molts clubs, serà Tinent d'Alcalde de diferents àrees durant la dècada dels cinquanta i dels seixanta, i arribarà a Procurador en Cortes); Ramón Oller Maxenchs (directiu de l'Hércules i del CD Hospitalet, arribarà a regidor l'any 1963); Cristóbal Herms López (directiu i president també a diversos clubs, serà en aquests anys cinquanta i seixanta Tinent d'Alcalde de diverses àrees); Luis Abarca Médico (directiu de moltes entitats culturals i també del CD Hospitalet en els seus inicis, serà regidor delegat de *festejos*); Juan Vallés Fabregat (directiu del CD Hospitalet, serà Tinent d'Alcalde de diverses àrees a partir de l'any 1958); etcètera. Curiosament, tant entre directius com entre socis, trobarem molts casos en que l'afició pel club local es barreja amb l'afició a algun dels grans clubs barcelonins (aquests són els casos, per exemple, d'Emilio Huguet amb el Barça i de Domingo Peiró amb l'Espanyol), de tal forma que es fa difícil esbrinar quin dels dos va ser primer. És de suposar que els èxits que assolien els grans equips de les rodalies i la contínua ampliació de l'interés de la societat pel futbol alimentaven la necessitat d'emular fites semblants amb l'equip propi. Serà una relació amor-odi, que treurà socis als equips hospitalencs però també moltes vegades permetrà aconseguir favors en forma de cessions de jugadors i d'altres serveis, ja des de principis dels anys cinquanta.

Durant els anys cinquanta, els clubs de futbol de l'Hospitalet s'adonaren que sense prou recursos poca cosa es podia fer en aquest esport, que a més era cada vegada més car i on els jugadors començaven a cobrar diners cada vegada en categories més inferiors. Paral·lelament, el problema d'instal·lacions s'anà agreujant cada cop més. N'hi havia pocs camps de futbol, i dels pocs que n'hi havia, en una part s'hi donaren casos d'intents de desnonament per motius diversos. En una ciutat que anava creixent a un ritme brutal degut bàsicament a l'allau immigratori, la necessitat de terrenys per a la construcció fou de nou la causa de nombroses supresions d'instal·lacions esportives i de molts problemes en les relacions entre clubs arrendataris i amos arrendadors, més freqüents quant més ens acostem cap als anys seixanta, l'època del gran boom immigratori a l'Hospitalet.

Una de les formes que van trobar per superar aquestes dificultats a l'Hospitalet va ser a través de les fusions de clubs. Un fenomen que ja s'havia donat abans en diferents ocasions a la ciutat i que ara es veurà gairebé com l'única forma de resoldre la manca d'altres formes de suport als clubs futbolístics. Així, com explicaré més endavant, els primers passos els donaran a Collblanc i La Torrassa. Allà, el primer pas el feren el Recreativo i la Unión Atlético Club Coll-Blanc, que s'uniran l'any 1952 per formar la Unión Recreativo Coll-Blanc (en aquesta fusió potser també hi va participar el CD Atlántida). Aquest club existirà dos anys ja que el 1954 es fusiona de nou amb el Torrasense per formar el mític Club de Fútbol Hércules de Hospitalet (una mica més

tard potser va entrar també en el nou club l'estructura de l'equip de futbol de l'empresa Tecla Sala). Mentre tant, al Centre, la UD Hospitalet continuà la seva rutinària existència de sempre, i a Santa Eulàlia, la inexistència d'un club considerat com a propi (només matissada pels diversos equips d'empreses com Trinxet o Titán) provocarà l'aparició l'any 1950 del Club Deportivo Santa Eulàlia, que sembla que es feu càrrec en algun moment de l'afecció que deixà la SD Trinxet en desaparèixer l'equip federat de futbol (l'empresa va tenir equip a lligues diocesanes i d'Educación y Descanso alguns anys més). Finalment, el procés culminarà amb l'unió d'Hércules, Hospitalet i Santa Eulàlia l'any 1957 per formar el Centro de Deportes de Hospitalet, que encara existeix avui. Amb aquestes unions, les masses socials aniran creixent força, però sempre dins d'uns límits no gaire brillants per a una ciutat que en aquells anys s'apropa als 122.000 habitants a marxes forçades.

Aquesta onada de fusions s'explica perquè, d'una banda, el nombre de socis dels equips de futbol que existiren fins al 1950, amb poques excepcions, difícilment superava els 500. D'altra banda, la figura del patrocinador estarà sempre limitada a petits industrials. Entendre el per què tradicionalment ha succeït això ens donarà la clau per saber la causa per la qual el projecte de fer un club nacional de futbol a la ciutat hagi "fracassat" fins ara.

Les causes que el nombre de socis fos gairebé sempre molt limitat són diverses. Amb la lògica i els testimonis recollits, trobo aquestes com les més clares:

1er- Les dificultats econòmiques del moment, especialment en els anys quaranta i cinquanta. Si es vol veure futbol, s'ha de pagar, però qui paga exigeix bon futbol de certes categories, serà el peix que es mossega la cua. D'altra banda, a una ciutat d'obers com l'Hospitalet, l'afició potencial és molta en aquells anys, però no s'els hi pot exigir grans quotes. Al butlletí de l'Hércules, en el seu número d'octubre del 1956, llegim per exemple com el soci Roberto Romero, sembla que soci històric de la barriada i ex-directiu del club, proposà en una assemblea que a més de la quota, els associats paguessin una petita quantitat afegida cada any (ell proposava 50 pessetes) per sanear l'economia de l'entitat. Segons l'article, a l'assemblea s'el va interrompre "porque su opinión pareció a buen número de socios, lesiva para sus intereses". De fet, l'Hércules estava donant un bon espectacle en els anys que va existir ja que estava a Tercera Divisió Nacional, però això va suposar pujar la quota des de les set pessetes mensuals que costava en el moment de decidir la fusió la temporada 53-54, fins a les 14 pessetes de la temporada 55-56. El nombre de socis va baixar dels aproximadament 1.800 que declarà el president que hi havia al club l'any 1955 fins als 1450-1500 en que fluctua, segons les altes i les baixes mensuals, l'any següent.

2on- La proximitat amb Barcelona deixarà a les portes de la ciutat, especialment dels barris de Collblanc, La Torrassa i Santa Eulàlia, una oferta de clubs i de partits de Primera Divisió de molta influència. Al mateix article que comentavem en el punt anterior, Roberto Romero, comentant la puja de les quotes d'aquella temporada a l'Hércules, adverteix que "los que piensen en que por el mismo dinero podrían ser socios del Barcelona o del Español, no son socios del Hércules, al menos de corazón, y por lo tanto no los necesitamos". Qui quadrava els comptes a final d'any, de ben segur que

"El nombre de socis en els clubs de futbol fins al 1950 difícilment superava els 500. D'altra banda, la figura del patrocinador estarà sempre limitada a petits industrials. Això motivarà una sèrie de fusions en la dècada dels cinquanta"

no pensava tant amb el cor... Seran els anys en que comencin a formar-se penyes del Barça i de l'Espanyol. El 24 de juliol del 1954, la delegació número 1, d'Hospitalet, de la Peña Blanquiazul ja realitza un homenatge a Francesc Perelló, qui aleshores era president del club espanyolista. Presideix la delegació a l'Hospitalet de la penya blanc-i-blava un tal senyor Armillas, i un dels membres de la seva junta es diu Ricardo Agüero. També l'any 1957 trobem la Peña Kubala, amb equip de futbol probablement vinculat a l'estructura d'equips satèl·lit controlada pel club blaugrana a tota Catalunya. Aquesta proximitat amb Barcelona no només podia perjudicar el nombre de socis sino que també complicava les coses a l'hora de fixar jugadors, pel gran nombre de clubs.

3er.- L'àmplia i diversa oferta esportiva de la pròpia ciutat. L'Hospitalet permet en aquests anys practicar una vintena d'esports diferents o bé gaudir de l'espectacle d'un bon ventall de les disciplines que triomfen en aquell moment, això sense comptar l'oferta de Barcelona, situada sempre tant a prop (especialment la de les entitats del barri com Sants, Bordeta o Les Corts).

Aquesta manca de socis i, per tant, d'ingressos per quotes dels abonats, s'haurà de substituir pels que ara anomenem ingressos atípics. En aquells anys provenien bàsicament, a més de l'organització de rifes, dels patrocinadors i de les subvencions. Pel que fa a les subvencions, en aquell moment només existien les de l'Ajuntament. No podem saber el tant per cent del pressupost anyal que podien suposar, però de ben segur que encara no devia ser molt alt. D'altra banda, un club no pot aspirar mai a dependre de l'ajuda municipal més enllà de petites ajudes o a l'hora d'exigir infraestructures fora de l'abast de les entitats. També hi havia la possibilitat d'organitzar partits atractius per a la gent, amb rivals interessants. Així per exemple, el Torrasense organitzarà un l'any 1951 contra el Murcia de la Primera Divisió. En un barri ple de murcians, amb una entrada general a 8 pessetes es podien fer molts calés.

Més important en aquest sentit era la possibilitat de trobar ajudes d'empresaris i industrials. Repassant els testimonis d'aquells anys, dona la sensació que els clubs s'en sortien gràcies als que anomenaven "caballitos blancos", persones amb certa capacitat econòmica que es feien càrrec de les factures quan no hi havia més remei. Ja havien existit abans, però ara la seva figura dins dels clubs esportius locals pren un especial relleu perquè s'integren molt més en els aparells directius i són més abundants. Aquests personatges, que normalment eren membres de la directiva -preferentment el president- hi duraven mentre tenien paciència i diners per pagar, llavors es cansaven i deixaven la cadira buida per a un altre (si n'hi havia). El club llavors tenia la feina de buscar aquest altre.

La segona opció, en aquest sentit, era trucar a la porta de la important indústria de la ciutat per demanar patrocinis a canvi de publicitat. Clar que en aquells temps, la publicitat es limitava normalment a les tanques del camp, en els butlletins si és que n'hi havia, i entre els propis socis (el màrqueting encara no havia triomfat...). D'aquesta forma, atreure l'interès dels homes de negocis només es podia fer apel·lant al seu sentit de ciutadania, un concepte força difús a l'Hospitalet d'aquells anys on la immigració, la proximitat a Barcelona i l'existència encara de barris diferenciats i distanciat ho distorsionava tot encara més. I més important que tot això, es tractava en una bona

"Els clubs s'en sortien en aquells anys gràcies als que anomenaven *caballitos blancos*, persones amb certa capacitat econòmica que es feien càrrec de les factures"

proporció d'un teixit industrial que des de feia anys ja no estava dirigit des de la pròpia ciutat, sino que depenia dels mandats de les cases mare, que estaven situades a Barcelona o més lluny. D'aquesta forma, sense una burgesia pròpia, cercar el mecenatge esportiu sempre ha estat una missió impossible a l'Hospitalet.

Domingo Peiró, regidor d'Esports de l'Ajuntament en aquells anys i membre de diverses directives del Tecla Sala, del Torrasense, de l'Hércules i després del CD Hospitalet, recorda que llavors disposava d'un llistat de vuit o deu industrials que hi col·laboraven, "però això era poc (...) jo als industrials els hi entrava com a amic i els hi deia: vosaltres heu de tenir en compte que l'empresa la teniu a l'Hospitalet i és lògic que ajudeu al Hospitalet, perquè segur que tú ets del Barça o de l'Espanyol, sou socis, pagueu tribunes i no us donen res. En canvi aquí a l'Hospitalent us guanyeu la vida, és lògic que ajudeu a l'esport de l'Hospitalet"³. Tot i això, aquests que Peiró anomena "petits industrials" eren ni més ni menys que Cottet, l'empresa de transports Herp, la Vanguard, Tecla Sala... Però la conclusió a la que Peiró i jo vam arribar xerrant sobre el tema és que, d'una banda, els industrials podien haver donat més, però de l'altra, si aquestes persones que prenen la decisió haguessin estat de l'Hospitalet i no de fora, segurament haurien ajudat d'una altra forma. Aquesta situació ha arribat amb poques variacions pràcticament fins avui dia, tot i que ara a una inversió d'aquest tipus se li pot treure una mica més de profit publicitari, si més no en teoria.

D'exemples il·lustratius s'en poden trobar molts. D'aquesta època, l'any 1956 el butlletí de l'Hércules li donava les gràcies a l'empresa Pepsi-Cola, que tenia una planta a la Gran Via, per la seva col·laboració: una subvenció de 3.000 pessetes i el compromís de col·laborar en l'adequació del camp (en realitat, de muntar dues tanques publicitàries "que habrán de colocarse tras las porterías, en el espacio ocupado por el deteriorado encañizado"). Aquestes quantitats, en un club que aquell any va moure només de quotes més de 230.000 pessetes, es quedaven força ridícules. Tot i això, gràcies! Al butlletí d'octubre del 1956 se li dedica una plana i mitja a donar les gràcies al mecenes.

Els barris de Collblanc i La Torrassa sempre van ser els més actius pel que fa a l'interès associatiu. En aquests moments, la tradició continuava i en l'esport ja heu vist com s'anava recuperant l'espai perdut amb la desaparició d'entitats després de la guerra. El nombre de clubs de futbol a aquella zona significava una bona part dels que hi havia a la ciutat, entre ells es comptaven els que més associats registraven, però també alguns de ben modestos. Aquest era el cas de la Unió Atlètic Coll-Blanc i del Club Deportivo Atlántida. De l'Atlántida sé que l'any 1950 tenia uns 115 socis, que la seva seu estava a la carretera de Collblanc, 133, en un bar anomenat Roca, i que no disposava de camp propi. Disputaven els campionats d'aficionats o les denominades lligues d'equips adherits a la federació (les de menys categoria). No en devia tenir gaire socis més el Coll-Blanc ja que aquell mateix any només disposava de 18 jugadors i tampoc tenia camp propi (feia servir el del Torrasense). La seva seu social sembla que anà variant, però gairebé sempre va estar en algun lloc del carrer Progrés. Van arribar a jugar a la Segona Categoria. Millor anaven les coses al Recreativo, que entrarà en la dècada dels cinquanta amb uns 350 socis i en la Primera Categoria B, que ràpidament superarà tot pujant l'any 1951 a la Primera Categoria A. Ja hem vist com disposava de camp propi a Collblanc (segons l'anuari de la federació, a la Trav. de les Corts, amb un terreny de 95x52 m. i capacitat per a 1.000 espectadors) i el seu local estava al carrer Pujós 59, al bar Juventud que en aquests anys es converteix en un centre esportiu del barri.

*Escut de la Unió
Recreativa Coll-Blanch*

Aquests tres clubs es fusionaran l'any 1952 per formar la Unió Recreativa Coll-Blanch. Així com a mínim va aparèixer al *Boletín de la Federación Catalana de Fútbol*, aquell any. La seu sembla que va ser la del CD Atlántida, si més no oficialment. La junta directiva la va presidir Antonio López Alcázar, de professió mecànic, que vivia a Sants i que fins aleshores havia estat president del Recreativo. El vicepresident primer va ser l'industrial hospitalenc Juan Blanch Gosa, que l'any 1950 presidia el CD Atlántida i que, suposo, també ho feia en el moment de la fusió. El vicepresident segon va ser un comerciant, Francisco González Martínez, que vivia als blocs Onésimo Redondo i que suposo que devia pertànyer al Coll-Blanch⁴.

Disposo de poques dades respecte a aquesta fusió. La junta fundadora la composaven 24 persones, segurament perquè s'havia de donar pas a membres de totes tres entitats. Van competir el primer any amb la categoria del Recreativo -la Primera A- que era la més alta de tots tres, i segurament en el seu camp. En els seus estatuts es recull una novetosa categoria de socis dins de l'entitat, el soci femení⁵, que pagarà gairebé la meitat del que li pertoca als socis numeraris. En aquests moments, tindran la categoria més alta del futbol hospitalenc. La temporada 52-53 el seu entrenador es diu Blanch, i els jugadors són aquests:

Flores, Pujol II, Giménez, Oliván, Paulino, Pujol I, Bravo, Espígol, Maturana, Fernández, Blázquez, Ripoll i Agut

Aquest Unió Recreativa Coll-Blanch tindrà una existència efímera ja que l'any 1953 es fusionarà de nou. Serà amb altre club de la zona, l'històric Torrasense. En aquell moment, el Torrasense era el club més antic de la ciutat si tenim en compte la continuïtat legal de l'entitat (parèntesis forçats per la guerra apart). Tot i que havien celebrat el seu vint-i-cinquè aniversari l'any 1946, la data no seria del tot correcta a no ser que descomptessin els anys de paràlisi degut a la guerra civil o bé consideressin una data errònia de fundació. Sigui com sigui, el cert és que l'any 1953, el Torrasense portava 36 anys de vida, amb un parèntesi de sis per culpa de la guerra civil. Sens dubte, era el club de futbol que més empenta havia tingut a la ciutat fins al moment, pel nombre de socis, per categoria, per activitats i per popularitat. El Torrasense seguia arrosegant l'afecció de la barriada, tal i com ho havia fet abans de la guerra, i per això no era estrany que portés "un séquito de socios y admiradores bastante numeroso dispuestos a animar"⁶ en els seus partits fora de casa, tal i com escriu un diari l'any 1949 amb motiu d'un partit amb el Pueblo Seco. Hi jugaven al camp de Torre Melina, un terreny arrendat a Barcelona al que, segons recorda el vocal cap de personal d'aquell camp a la junta de l'any 1948, Antonio Caballero, s'arribava "por un camino de carro"⁷. Hi tingueren local social al carrer Pujós, 49. L'any 1949, però, inauguraran una seu social al bar Español de la plaça Española, 24. Esportivament anaren pujant, molt de mica en mica, fins a la Primera Categoria B que ostentava en el moment de la fusió. L'any 1950 tenien uns 800 socis, i pels volts de 1951 puc confirmar que disposaven de butlletí propi, tot i que no ens ha arribat cap exemplar. Al voltant del club es reunien petits industrials de la zona, com Martín Sancho Félez, Antonio Sorolla Balaguer, José Peñarroja i Emilio Huguet. Tot i això, al Torrasenc li ha quedat fama de tenir força problemes per pagar i, en un informe econòmic de l'any 1949 remés al Govern Civil⁸, trobem un dèficit provinent de l'any 1948 de 12.000 pessetes, que es veuria ampliat a 31 de desembre de l'any següent fins a les 25.105,50 pessetes. Si fem un càlcul aproximat dels ingressos que podia aconseguir el club per les quotes d'associats trobarem que l'any 1949 el Torrasense difícilment podia cobrir la meitat de les 123.337,5 pessetes

que deia haver entrat en caixa. La resta només podia venir de loteries, publicitat, donacions... També el Recreativo Coll-Blanch tenia deutes en el moment de la fusió⁹. Aquesta situació econòmica va decidir als clubs de fusionar-se l'any 1953, segons explica Antonio Caballero, membre aleshores de la junta del Torrasense:

"Estábamos a 200 metros (el camp), ellos tenían unos 600 o 700 socios y nosotros unos 1300 o 1400 (...) estábamos muy cerca, había muchos gastos y los caballitos blancos se cansaban de pagar. El señor Huguet Dios sabe bien el dinero que se ha gastado, yo de mi bolsillo no he puesto ni una décima parte que él, les costaba mucho dinero y se cansaban... había mucho fanatismo en los dos bandos, pero entre ellos hubimos personas más sensatas atentas a la realidad de la economía del club"¹⁰

Caballero explica com la decisió de la fusió tenia opinions enfrontades dins dels dos clubs. El president del Recreativo Coll-Blanch sembla que era un dels que estava en contra, però es va aconseguir formar una comissió per estudiar el tema amb membres dels dos clubs. Pel Recreativo hi va ser Roberto Romero Puig, un veí de Barcelona i, segurament també en Miguel Olivares Martínez, un sabater del carrer Llançà, "buen hombre, muy entendedor de fútbol y un gran defensor del Recreativo" -recorda Caballero-. Per part del Torrasense hi van ser l'industrial Antonio Sorolla Balaguer i el propi botiguer Antonio Caballero. Segons un article de premsa posterior, el president del nou club reconeixia aquestes dificultats. Per exemple, en el tema del nom del nou club, ningú volia cedir:

"El escollo principal fue el nombre con el que se había de bautizar el nuevo club. Los del Recreativo querían conservar su nombre y los del Torrasense el suyo también. Alguien dio, empero, en la diana. Propuso el de Hércules de Hospitalet y fue aceptado por unanimidad. Pero antes no salió el nombre se sostuvieron grandes batallas que estuvieron muy cerca de dar al traste con la gran idea de la fusión"¹¹

Sembla, però, que en aquesta decisió de la fusió entre Torrasense i Unión Recreativo Coll-Blanch per formar el Club de Fútbol Hércules de Hospitalet hi va mediar l'Ajuntament. Segons l'acta de l'Assemblea General Ordinària de l'Hércules de 5 d'octubre de 1954, s'explica com es va llegir "la Memoria de la Junta Directiva, con la reseña de la fusión efectuada por los clubs de Fútbol Torrasense y Unión Recreativo Collblanch, según acuerdo

EMD

El Hércules, de Hospitalet...
surgió de la fusión del Torrasense y de la U. R. de Collblanch.
Tiene aspiraciones de subir a Tercera División, posee dos campos, cuenta con cerca 1500 socios y se espera que la cifra aumente.
JUN ESTADIO EN HOSPITALET... LOS TERRENOS YA ESTÁN DESIGNADOS

El primer partido del Hércules de Hospitalet

COMESTIBLES
José Cid
CASA DE COMESTIBLES
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

Bar JUVENTUD
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

ANTONIO C/ BALLERO
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

TOCINERIA
FABRICA DE COMESTIBLES
Emilio HUGUET
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

IMPRESA Y PAPELERIA
A. Oller Maza
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

San José Pedro
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

INDUSTRIAS DEL PLOMO
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

Gladios Fernández Galán
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

COMPLA-VENTA DE SACOS
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

Francisco González
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

Bar Español
Local social del
C. de F. Hércules Hospitalet
Paseo de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

Sastreía Vicente Arribas y Fraix
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

BAR ROCA
INAUGURACION SOLERA
Calle de la Libertad, 11, Colón
Teléfono 11 11 11

La Primera Regional
El Hércules de Hospitalet, equipo de fútbol, juega en la Primera Regional. El equipo está formado por jugadores de la fusión de los dos clubes anteriores. El entrenador es el señor Huguet. El equipo juega en el estadio de Hospitalet. El equipo tiene un buen nivel de juego y se espera que siga mejorando.

La Segunda Regional
El Hércules de Hospitalet, equipo de fútbol, juega en la Segunda Regional. El equipo está formado por jugadores de la fusión de los dos clubes anteriores. El entrenador es el señor Huguet. El equipo juega en el estadio de Hospitalet. El equipo tiene un buen nivel de juego y se espera que siga mejorando.

El Campeonato
El Hércules de Hospitalet, equipo de fútbol, juega en el Campeonato. El equipo está formado por jugadores de la fusión de los dos clubes anteriores. El entrenador es el señor Huguet. El equipo juega en el estadio de Hospitalet. El equipo tiene un buen nivel de juego y se espera que siga mejorando.

A la pàgina del costat, la pàgina que li dedicà El Mundo Deportivo al nou Hércules de Hospitalet, el 7 de novembre de 1953. Fixeu-vos la quantitat d'anuncis de botigues de la zona i les fotos de dos dels directius que van fer època en el futbol dels cinquanta i seixanta a la ciutat.

tornado el día 31 de julio de 1953, ante el Excmo. Sr. Teniente de Alcalde del Ayuntamiento de Hospitalet de Llobregat, D. José Colillas, por los mencionados clubs"¹². De fet, federativament els Estatuts del nou club van ser presentats amb data de setembre del 1953, i per tant el primer equip de l'Hèrcules va debutar la temporada 53-54, disputant el campionat de Primera Regional A. La primera junta va ser la formada per les següents persones:

President: Amadeo Canela
 Vicepresidents: Antonio López i Emilio Huguet
 Secretari General: Santiago Gil
 Secretari: Antonio Alonso
 Vicesecretari: Manuel Gil
 Tresorer: Antonio Caballero
 Contador: Andrés Rubio
 Vocals: Antonio Sorolla, José Santicotte, José Cid, Francisco González, Pascual Plazas, Leandro Castañer i Juan García¹³

Pero serà durant l'estiu del 1954 quan es presentin els papers al Govern Civil¹⁴, que legalitzarà definitivament el nou club poc després. De la junta, que ha canviat lleugerament, en tenim aleshores força dades. El president continua sent Amadeo Canela Juvé, un personatge que havia format part de diverses juntes del Torrasense i que devia estar força ben relacionat ja que al seu informe personal, que encara havia d'acompanyar qualsevol petició de legalització, ens n'assabentem que és membre de la Guardia de Franco. La junta que figura als papers de legalització és nombrosa lògicament perquè havia d'encabir membres dels dos clubs. Trobem fins a set persones dels barris propers de Barcelona (un respectable 24 per cent). Com a vicepresidents hi figuren l'industrial Emilio Huguet i el comerciant Antonio Caballero, tots dos provinents també del Torrasense. Aquest últim havia estat fins a aquell moment tresorer en la primera junta. Molts dels membres de la junta eren comerciants o petits industrials.

Legalitzada la seva situació, el club es va trobar amb l'ascens a la Tercera Divisió Nacional, que havia aconseguit aquella temporada 53-54. L'equip va començar el campionat de forma discreta, però després van millorar fins arribar a l'ascens a Tercera que desitjaven tots els socis. Els jugadors d'aquella temporada varen ser aquests:

Montroig i Pedrín, porters; López, Martínez, Mañes i Leandro, defenses;
 Paulo, Quiles i Giménez, migcampistes; i Bodi, Pedret, Oliveros, Alibau,
 Aurro, Ros, Garcés i Rodríguez com a davanter.

Aleshores, la Tercera Divisió era una competició força complicada i que, segurament, es podria comparar a l'actual Segona B -de fet aleshores era la categoria de bronze del futbol espanyol igual que ara ho és la Segona B-. La temporada 54-55, per exemple, el nou club jugarà al grup setè, amb Tarragona, Tortosa, San Martín, Horta, Europa, Sans, Amposta, Pueblo Seco i Reus. Era, per fi, després de més de trenta anys, un retrobament de la ciutat amb el futbol de qualitat. L'Hèrcules mantindria aquesta Tercera Divisió durant tota la seva existència, fins a la posterior fusió que donaria pas al CD L'Hospitalet. En aquell moment, mantenir un equip a Tercera Divisió volia dir invertir cada vegada més diners en jugadors, i per les seves files van passar bones figures del futbol català tant a nivell de jugadors com d'entrenadors. Pel que fa als entrenadors, podem citar Emilio Aldecoa i Patricio Caicedo. L'ex jugador del CF Bar-

celona Aldecoa havia obtingut el títol d'entrenador nacional a la ciutat comtal feia molt poc, l'any 1953, amb el número set de la seva promoció de 30 aprovats (el número 1 va ser pel que després seria seleccionador nacional, Miguel Muñoz). Caicedo, nascut a Bilbao, com a jugador havia estat a l'Acero, Ariño Sport, At. Bilbao -on no arriba a jugar- i Espanyol, on hi serà entre 1917 i 1928 en que s'ha de retirar per una lesió en un peu; com a entrenador havia estat ja al Sevilla i l'Espanyol entre d'altres equips de Primera Divisió. Va formar part de la primera promoció d'entrenadors nacionals titulats que hi va haver a Espanya, l'any 1949.

En l'estructura del club hi havia dos equips senior -el primer i un d'aficionats- i un de juvenils. A més d'aquesta possibilitat, també a l'Hércules de Hospitalet van saber recollir alguns dels que havien sortit de la barriada, com el porter Juan Montroig Pons, nascut a Collblanc, que va ser-hi pràcticament durant les quatre temporades que va existir el club -tot i que l'última ja casi no jugava-. Havia arribat ja amb 35 anys i li deien "l'avi" de l'equip; ja havia passat per l'Hospitalet (abans de la guerra), Barcelona amateur, Vich, Igualada, Vilafranca i Horta. O Manuel Paulo Grau, que també havia nascut a Collblanc i que amb 28 anys ja havia estat al Recreativo, Torrasense, España Industrial, Vilafranca i Europa. I també Jorge Gauchía Segarra, qui va començar a jugar a un exòtic equip de Pubilla Casas anomenat Juventud, Moral y Alegria (sic, possiblement d'alguna parròquia), d'on el va rescatar el preparador dels juvenils del Torrasense i després, amb la fusió, va acabar a l'Hércules.

D'entre les figures, trobem a Benjamín Telechea, un defensa central que va arribar ja veterà, amb 32 anys, la temporada 54-55 i que ja havia jugat a Primera Divisió amb el Sabadell i el Lleida, i a Segona també amb el Lleida, a més d'haver estat a Manlleu, Vich i Jerez. L'any 1958 es trauria el títol d'entrenador nacional. Un dels jugadors més estimats per la gent, segons sembla, era un jove davanter anomenat Martín Romera. Havia jugat abans a l'Adrianense i a l'Artiguense, després va ser-hi tres temporades amb l'Hércules, i en les tres va ser el màxim goleador de l'equip. En deixar l'Hércules, amb 24 anys, va marxar a l'Adrianense però, segons aclaria, amb la baixa sota el braç en qualsevol moment perquè es considerava "con suficientes aptitudes para jugar no sólo en segunda división sino en primera"¹⁵. D'altres jugadors interessants van ser Ramón Jiménez, qui va començar amb 16 anys al CD Sansense i després va passar per San Feliu, Recreativo, dues temporades a l'Hércules de Hospitalet, dues més al Levante i després va fitxar pel Tarrasa. O José Ventolrà, qui va passar pel Barcelona aficionat, Badalona, Sabadell, Tarrasa, Granollers, Tenerife, Manresa, Hércules de Hospitalet i Sants.¹⁶

La primera temporada a Tercera Divisió l'Hércules va fer un gran paper ja que va acabar primer però sembla que un incident, que no he pogut determinar, va impedir jugar la promoció a Segona. Tot i això, el club va celebrar el campionat amb tots els honors. Va organitzar un sopar d'homenatge amb l'assistència del regidor d'esports, Domingo Peiró, d'un representant de la federació catalana, i curiosament de només tres periodistes: Ramón Blanch (*El Mundo Deportivo*, i ex directiu del Torrasense), Luis Berga (redactor de premsa) i Armando del Río (locutor de Radio Miramar). El president del club era Amadeo Canela i el vicepresident, Antonio Caballero. També es realitzaria posteriorment un partit de celebració amb l'equip de la UD Hospitalet, on els jugadors homenatjats van fer la volta al camp de Torre Melina amb la bandera del club. Aquell partit el van guanyar per 6 a 2. En aquells mesos, els jugadors que composaven la plantilla eren aquests:

EP

L'entrenador de l'Hércules, Aldecoa, en un cromo durant la seva època de jugador al Barça

Montroig i Martínez (porters); Jiménez, Telechea, Arias, Gauchía (defenses); Paulo, Quiles, Casanovas, Guardia, González (migcampistes); Bou, Jarque, Romera, Roca, Garcés, Ponce, Martínez (davanter)

Va ser la millor de les tres temporades en que l'Hércules va jugar a aquesta categoria, abans de la fusió definitiva. Econòmicament, però, mantenir aquells equips suposava un considerable esforç. Emiliano Villagrasa, directiu i periodista que s'encarregava de confeccionar el butlletí de l'entitat, confesaria després que l'única de les temporades en que es va acabar amb un lleuger superavit va ser la 55-56, perquè aconseguiren traspasar un jugador, el davanter González, al Real Madrid, per 100.000 pessetes (segons Antonio Caballero, el Madrid va perdre quartos amb aquest traspàs perquè no va arribar a jugar en el primer equip i dos anys després el van traspasar al Saragossa, on sí que arribaria a jugar). De fet, les contínues pujades de quotes varen fer minvar mica en mica la massa social. La quota es va doblar pràcticament en dos anys i els socis van disminuir entre 1955 i el 1957 d'uns 1.800 a uns 1.300. Un altre dada que ens permet veure les circumstàncies econòmiques en que es desenvolupava el club ens la ofereix el fet que el butlletí, que costava dues pessetes, va provar de vendre's a una per tenir una major difusió... També van tenir molts problemes amb el seu camp de Torre Melina, segons sembla per una disputa legal amb el propietari dels terrenys -segurament els volia fer fora-. A finals del 1954, el directiu Antonio Caballero, que va portar especialment el tema, manifestava al butlletí del club que "afortunadamente se ha ganado el pleito que manteníamos con el demandante, y el fallo del señor Juez ha sido el considerar nuestro campo como local de negocios y a nosotros como legítimos inquilinos, por lo que podremos seguir usufructuando el terreno de juego mientras sigamos satisfaciendo el correspondiente alquiler". Fins i tot amb els jugadors de la casa havien de fer determinades jugades per sortir-se'n, com la que comenta el veterà porter Juan Montroig, a qui li van fer un homenatge per saldar deutes en el moment de retirar-se, l'any 1957:

"Mi hicieron una cosa mal hecha y... a muchos nos enredaron como a chinos porque nosotros teníamos un contrato, eramos profesionales pobres, digámoslo así. Entonces vino la federación y dijo que todos estos debíamos ser compensados, o sea no podíamos cobrar más de una cantidad al año. Pero claro, si cobrabas una ficha -se cobraba 6.000 pesetas entonces- ya no podíamos cobrar más porque ya pasaba del tope federativo. Pero íbamos cobrando (quantitats de més)... Y un día fui a cobrar yo y me dijeron que no, y me hicieron el homenaje porque unos amigos míos, delegados y ex delegados y eso me dijeron que lo arreglaríamos así, incluso había un tal Romero en la junta que eramos muy amigos... En el Torrasenc ya les había pasado lo mismo"¹⁷

"L'Hércules va saber aprofitar l'empenta que sempre havia tingut el Torrasenc al seu barri"

L'Hércules, tot i que va existir com a tal només quatre anys escassos, va saber aprofitar l'empenta que sempre havia tingut el Torrasenc al seu barri i, tot i que estirant més el braç que la màniga perquè sino no hi havia forma, va donar al barri l'oportunitat de tenir un equip a la Tercera Divisió, amb la competència de tot un CF Barcelona que l'any 1957 inaugurarà el seu Nou Camp a les portes del barri i a ben poca distància del propi camp de l'Hércules. De fet, fins i tot alguns directius del propi club tenien seient a l'estadi del Barça. L'Hércules aconseguí arrossegar centenars d'afecionats per la geografia catalana per tal d'animar l'equip. Ja en la primera temporada, la directiva explicava que l'equip aixecava passió:

“Para darle una idea de la pasión que despierta nuestro equipo, le diré que ultimamente al partido que jugamos en Figueras, se desplazaron seis autocares. A Mollet, fueron 17 los omnibus que trasladaron socios nuestros y en el último encuentro contra el Samboyano, despachó el equipo local 800 entradas de socio visitante. Además le diré que en el partido contra el Figueras nuestros jugadores tenían una fuerte prima que se recogió de entre los que se desplazaron a la ciudad ampurdanesa”¹⁸

El club fins i tot anava més enllà del futbol i així, per exemple, en aquests anys s'hi formà dins seu el primer club de la ciutat relacionat amb el món del motor, el Moto Club Hércules. Potser existí abans amb un altre nom, tot i que m'estimo més pensar que va sortir d'entre els afeccionats de l'equip futbolístic. Tenien, això sí, una certa independència dins del club, expresada pel nom propi especial que els distingia. Però en definitiva no deixaven del portar el nom del club de futbol... L'aparició d'aquesta secció-club de motos cal relacionar-la amb l'adveniment i la popularització dels *scooters* a principis dels cinquanta, que permetrà gràcies als seus preus més econòmics, que comencin a sovintejar pels carrers de la ciutat aquest tipus de vehicles lleugers. Com a curiositat podem explicar que una de les primeres vespes que va arribar a Espanya, es diu que va correr per l'Hospitalet. La activitat principal d'aquest Moto Club era l'organització de sortides i excursions en motocicleta, a més de gimcanes i concursos d'habilitat i elegància amb els vehicles. Entre els col·laboradors de l'entitat hi trobem el concessionari Vespa de l'Hospitalet -Vespa Balart-, qui s'anuncià amb assiduitat al butlletí de l'Hércules, on el Moto Club hi tenia una secció més o menys fixa. Amb la fusió futbolística de l'any 1957, en perdem el rastre del Moto Club Hércules.

Malgrat la competència tan forta que suposava Barcelona, l'Hércules ha passat a la memòria dels socis que van viure aquests anys com un club potent, orgullós, el millor de l'Hospitalet en aquell moment i el que arrosegava més gent. Quan avui es parla amb ells d'aquest club, es nota un indefinible sentiment, barreja d'enyorança, orgull i de temps complicats. Aquell club va conquistar molts cors, potser com cap més ho ha tornat a fer ja a aquesta ciutat.

**“L'Hércules
Hospitalet va
conquistar
molts cors,
potser com cap
més ho ha
tornat a fer ja a
aquesta ciutat”**

2.2- LA QÜESTIÓ DE LES INSTAL·LACIONS. LA FUSIÓ DEL CENTRE D'ESPORTS L'HOSPITALET (1957)

Mentre tant, al Centre, la Unión Deportiva Hospitalet havia intentat durant tots aquests anys recuperar l'hegemonia perduda en el món del futbol hospitalenc, però no va poder aconseguir l'ascens des de la Segona Categoria fins l'any 1952. Aquell any, es proclamarien campions regionals de tota la Segona, guanyant a la semifinal de la segona fase al Pontense a doble partit (8-0 i 0-1) i a l'equip del Talleres Agut, de Terrassa, per 3 a 0, en la final disputada al camp del Sant Andreu. Aquell equip tenia com a entrenador a Manuel Rosalench (conegut popularment com *Chatarra*), un famós migcentre del CF Barcelona. Amb els blaugrana, Rosalench havia aconseguit la Copa l'any 1942 (a Madrid, contra l'At. Bilbao, 4-3) i la lliga la temporada 44-45, amb en Samitier com

En Rosalench, entrenador de la UD Hospitalet, en una foto de quan era jugador del Barça

a entrenador. Formaren aquell equip de la UD Hospitalet, a les seves ordres, els següents jugadors:

Campos, Martínez, Valls, Vallcanera, Ballester, Adrián, Prats, García, García II, Guezala, Pastor i González

Tot i això, l'equip del Centre no tenia pas ni de bon tros el recolzament del que gaudien els equips de Collblanc-La Torrassa. L'any 1945 la UD Hospitalet tenia 118 socis, i cinc anys després trobem el nombre de socis reduït a la meitat. Aquest descens de socis, segurament va obligar a la directiva del club a replantejar-se els seus objectius i, segons confesaren després en un butlletí de la parròquia, la temporada que aconseguiren l'ascens havien apostat fort per fer-ho. Aquella temporada 51-52 es va intentar fitxar bons jugadors per a la Segona Categoria i es va crear en contrapartida el soci compromisari. Sembla que l'afecció va respondre anant al camp, però no es va fer el nombre d'assitjats de socis compromissaris de a 100 pessetes cadascun, "lo que dio lugar a unas etapas muy críticas en la vida económica del club"¹⁹. Segons confesaren en el mateix article, es va aconseguir estabilitzar la situació a base d'espectadors, de donacions de directius i d'entitats comercials i també de l'Ajuntament. Esportivament sembla que aquella temporada l'equip només va perdre dos dels 35 partits disputats, assolint així una categoria, la Primera B, que permetia sortir mínimament de l'anonimat que significava aleshores la Segona Categoria que ja tenien diversos equips a la ciutat.

De fet, l'objectiu dels directius, com no podia ser d'una altra forma per a l'equip del Centre que sempre tenia aquell paper de representatiu de la ciutat (portava el seu nom) era la Tercera Divisió Nacional. Però per arribar-hi encara restaven dos ascensos més i, en un principi, ni tan sols aconseguiren mantenir-se a Primera ja que a la temporada 53-54 els trobem de nou a la Segona Categoria, encara que tornaran a pujar una altra vegada. La Tercera divisió era una missió molt complicada perquè la massa social de l'entitat era minsa. L'any 1957, amb prou feines passaven de 300 socis. De l'obsessió pel tema econòmic i per l'ascens de categoria és un bon reflex aquesta entrevista feta al número de juny-juliol del butlletí parroquial *Senda* de l'any 1953 pel periodista Salvador Rodríguez Paredes a un tal senyor Pedrerol, que probablement devia ser directiu del club:

"P- ¿Es cierto que por Radio San Feliu se ha dicho que los socios del Hospitalet son socios de cuarto de hora?

R-Hombre, sí, pero tenga en cuenta que el cronista -que soy yo- no ha generalizado (...) Ser campeón depende de varios factores: de la directiva, de la ayuda municipal, de la aportación de la industria y de la cooperación de los socios.

- ¿Y de los jugadores no?

- ¿He nombrado a los jugadores?"

I és que, amb diners, es donava per suposat que els bons jugadors s'encarregarien de fer la resta. Tot i aquestes dificultats, aconseguiran pujar al grup set de la Tercera Divisió al final de la temporada 55-56. L'equip que ho aconseguí estava format per aquest jugadors:

Fernández, Martínez, Rigau, Martret, Castells, López, Tort, Torrillas, Nadal, Arturo, Cervera, Vall, Planas

Però no era una fita fàcil de mantenir i l'any 1957 van haver de disputar una promoció per evitar el descens contra la Seu d'Urgell (en el primer partit van empatar a un gol i es va haver de disputar un segon que guanyaren per 4 a 1). En aquests anys, per la presidència del club van pas-

sar, que tingui coneixament, Joan Massagué Prats (com a mínim els anys 1954 i 1955) i Juan Solanas Casas (1956 i 1957). Massagué tenia uns 56 anys i era un veterà del futbol a la ciutat ja que havia format part de la junta fundadora del mític Hospitalenc, l'any 1917. Per la seva banda, Juan Solanas era metge i, si més no abans de la guerra havia estat un dels més rics de la ciutat (l'any 1931 estava situat a la cinquena posició de la relació dels majors contribuents de la ciutat, amb un total de 1286,40 pessetes d'imposos, de les que 593,51 eren de contribució rústica).

Tot, nº 50. Cedida per José Bonet

Equip de la UD Hospitalet a Tercera Divisió, temporada 55-56. A dalt, Fernández, Nadal, Martret, Fortuny, Bonet, Damian, Díez. A sota, Castells, Felez, López M., Torrillas, Olivé.

Per la seva banda, al barri de Santa Eulàlia, hi quedava com a club estrella el de la secció esportiva de l'empresa Tecla Sala, que des de l'any 1948 disputà competicions federades, a la Segona Categoria, i l'any 1951 pujaria Primera. Però sembla que alguns ciutadans volien recuperar la tradició d'un equip que portés el nom del barri. Així, l'any 1950 neix el Club Deportivo Santa Eulalia. Sembla que el primer president va ser Manuel Museros Agost, de qui no dispo de gaire informació. Potser va ser a la presidència fins al 1955. En aquests anys sembla que el S. Eulalia es va fer càrrec de l'estructura del Trinxet, que havia desaparegut com a equip federat (tot i que continuà disputant competicions d'Educación y Descanso i fins i tot del campionat diocesà durant alguns anys més), i va aconseguir d'ajuntar uns 300 socis. Tenien el local social a un bar anomenat Esteve, al carrer Aprestadora 202 i jugaven al camp de l'empresa Trinxet. Esportivament, en els set anys escassos d'història el CD S. Eulalia va arribar des de la Segona Categoria fins a la Tercera Divisió. L'any 1952 van arribar a Primera Categoria B, per primer cop. Aconseguiren l'ascens aquests jugadors:

Rogelio, Darrical, Alcacer, Vergés, Carretero, Paredes, Mir, Florenza, Grifell, Carrillo i Ortell

L'any 1953 estan de nou a Segona Categoria, però després de la temporada 54-55 tornen a pujar a Primera. La campanya 56-57, l'última abans de la fusió, estaven al grup seté de la Tercera Divisió, tot i que anaven a baixar. Havien aconseguit l'ascens a aquesta categoria els següents jugadors que entrenava en Faura:

Torres, Escolà, Agut, Heredia, Cabrera, Márquez, Montull, Yebra, Pastor, Iglesias, Martínez, Escoda i Esteve

El president, des del 1956, era Pedro Guarro Moragas, de professió, escombriaire dels d'aquella època, que feien de la recollida d'escombreries tot un negoci.

Els tres clubs -UD Hospitalet, CD Santa Eulalia i Hércules Hospitalet- decidiren fusionar-se l'any 1957 per formar un gran club amb aspiracions, tal i com ja havia passat especialment a Collblanc i La Torrassa. El procés, però, no va ser fàcil ni ràpid i va necessitar la mediació municipal i una llatinadura molt dolça per a tots: la promesa de la primera instal·lació esportiva municipal de la ciutat, després de gairebé cinquanta anys de practicar-se esport a l'Hospitalet.

La idea d'una fusió dels clubs de futbol a la ciutat no era pas nova en la dècada dels cinquanta, ja que abans de la guerra ja hem vist com s'havien realitzat diverses fusions de clubs en diferents barris. En aquest cas, de la fusió dels principals clubs futbolístics de la ciutat ja se'n parlava molt abans del 1957, però sembla que la idea costava d'imposar-se en molts socis per diversos motius. El cert, però, és que malgrat aquestes reticències, a tothom enlluernava la idea que l'Ajuntament apostés d'una vegada per l'esport i construís l'Estadi Municipal. Sembla que, com a mínim, des de principis dels anys cinquanta aquesta esperança va començar a prendre cos en els clubs. Ja l'any 1953 se'n parlava d'aquesta idea que venia fins i tot de més enradera. De fet, s'associava la idea de la creació de l'Estadi a la possibilitat d'assolir fins i tot la Segona Divisió, si més no així ho expressa el president de l'Hércules en el primer número del seu butlletí, pel setembre de 1954. També aquell any trobem el mateix sentit en les planes del programa esportiu que per a la festa major va elaborar la UD Hospitalet. En aquestes últimes planes llegim:

“Es muy de lamentar que el equipo Decano y Titular de nuestra ciudad carezca de campo de deportes propio y que el que actualmente usa esté enclavado precisamente en término municipal distinto al propio. Las ciudades deben amoldarse al ritmo actual de la vida moderna y, si esto refleja en este momento un matiz netamente deportista, debe apoyársele por todos los medios posibles”²⁰

Qui llegeix això i sap quan d'esforç va costar aconseguir el camp de la Remonta l'any 1936, no pot per menys que fer un petit somriure pel que canvien les coses amb el pas del temps.

La UD Hospitalet sempre exposarà entre els seus arguments el fet de ser el club degà de la ciutat, com hem vist, i, de fet, en el programa de festa major de l'any 1956 s'esmenta la propera celebració de les bodes d'or, el que suposaria que feien seva de nou l'herència de l'Hospitalenc, com a primer club fundat a la ciutat, proclamant-se així directament com els continuadors d'aquella entitat. Sabem ara que es tractava d'una simple apropiació indeguda d'un passat sense continuïtat directa i compostat per quatre o cinc projectes ben diferents, però els hi servia per reivindicar en aquest cas un paper que volien preponderant en el moment d'una fusió. D'entrada, tenien una cosa guanyada: el nom seria, si fa o no fa, el seu.

El fet que en les juntes dels clubs de futbol d'aquells anys hi hagués força gent vinculada a la política municipal va afavorir els desitjos del món del futbol local d'aconseguir un estadi. La presència de Domingo Peiró Ribas, que des de l'any 1954 era regidor delegat d'esports amb l'alcalde José Tayá Solanes, i també el canvi d'alcalde de l'any 1956 amb la presència al capdavant del Consistori de Ramón Solanich Riera van afavorir la decisió de construir la primera instal·lació esportiva pública a l'Hospitalet. Sembla que a principis de l'any 1955, sent alcalde encara José Tayá, es proposà als tres clubs importants de la ciutat un tracte: l'Ajuntament construeix un estadi si els clubs es fusionen en un de sol representatiu de l'Hospitalet. Però no serà fins poc després d'entrar com alcalde Solanich quan es prengui la decisió.

Domingo Peiró recordava ara que la fusió "es va treballar abans"²¹, es a dir, es van fer reunions prèvies a tots el club per mirar de convencer als socis. Sembla que l'argument del camp era difícilment rebutjable, tot i que una part dels socis tenien els seus dubtes -segons Peiró- de que s'acabés construint l'estadi. Els testimonis a favor i en contra es succeeixen. Els arguments són diversos. Així per exemple, al número d'abril del 1955 del butlletí de l'Hércules trobem l'opinió de l'aleshores secretari de la junta, Ramón Oller, qui es mostra contrari a la fusió perquè "no sería justo que este Hércules del que todos nos sentimos orgullosos, porque es nuestra obra, desapareciese para formar una unión de problemático porvenir". L'octubre del 1956, llegim un altre argument a aquest butlletí, el del soci i ex-directiu Roberto Romero Puig, qui es mostra com "un decidido partidario siempre que el Ayuntamiento haga el estadio, y sólo por el estadio, pues no confio mucho en la afición de Hospitalet (es refereix a la del Centre)". A la pregunta de si opinaria també a favor de la fusió si no existís un pleit sobre el camp de Torre Melina en marxa, el soci respon amb un no, ja que segons ell "la masa deportiva está en Coll-Blanch y en la Torrasa".

Amb opinions d'aquest tipus entre les masses socials, els responsables dels clubs que hi estaven a favor i l'Ajuntament, amb Domingo Peiró al capdavant, van haver de fer una ofensiva a favor de la fusió. La idea va anar cuallant durant un parell d'anys i l'esqué era llaminer, però va caldre que els principals impulsors de la idea, especialment Peiró,

**"L'Ajuntament
va prometre un
estadi si els
clubs més
importantes de
la ciutat es
comprometen a
fusionar-se per
formar un de
més potent"**

*Projecte de camp de futbol
elaborat per l'arquitecte
municipal, Manuel Puig
Janer*

expliquessin amb confiança i rotunditat que els projectes d'instal·lacions esportives municipals anaven de debó. Al número de novembre de 1956 del butlletí de l'Hércules se li dediquen a Peiró gairebé quatre planes en una entrevista sobre el tema. De fet, Peiró n'era conscient que la principal massa futbolística estava a Collblanc i La Torrassa i que l'Hércules era el club que més il·lusionava als seus seguidors, i en part per això va entrar a la vicepresidència d'aquell club en aquest moment.

Un primer intent d'aconseguir la fusió es va fer al final de la temporada 55-56, es a dir, durant l'estiu del 1956, però les negociacions no van arribar a bon lloc, malgrat que sembla que tots els clubs estaven d'acord en principi. Per exemple, l'assemblea ordinària de socis de la UD Hospitalet del 17 de juny va donar el seu vist-i-plau a l'operació, segons s'indica al programa de festa major d'aquell any, a l'agost, tot i que sembla que en aquell moment l'operació no estava encara tancada ni en un sentit ni en l'altre. Es va rumorejar que UD Hospitalet i CD Santa Eulalia abandonaren el projecte en saber el pasiu que arrossegava l'Hércules. Preguntat per això en Domingo Peiró, a l'entrevista al butlletí de l'Hércules, el regidor va respondre així:

“El verano pasado fue la fusión la comidilla del ambiente deportivo. Yo, personalmente, creo que si no se llevó a cabo fue, primordialmente, por no disponer de Estadio. Es incierto cuanto se ha dicho referente a los dos clubes antes citados, de que abandonaron las negociaciones por motivos particulares o económicos, y yo debo hacer constar que el motivo fue el no disponer de Estadio en la fecha prevista.”

Un any després, però, amb el projecte ja sobre la taula, sembla que no va costar tant convencer als tres clubs. Segons recordava el periodista i directiu Emiliano Villagrasa en el seu llibre sobre l'Hospitalet de l'any 1961, l'únic dels tres clubs que no tenia problemes econòmics en aquell moment era el CD Santa Eulalia. Segons Villagrasa, “económicamente se desenvolvía sin apuros pero sin muchas aspiraciones”²². De la UD Hospitalet diria que “su situación económica no era muy boyante, ya que arrastraba algunas deudas con los Organismos Federativos, e incluso se le había instado al deshaucio de su terreno de juego en La Remonta, por falta de pago de alquileres”. Pel que fa al seu club, l'Hércules, Villagrasa no especifica la seva situació concreta en el moment de la fusió, però pel que ja he dit, cal suposar que no era tampoc brillant.

Passat l'estiu del 1956, l'Ajuntament va elaborar el projecte de la zona esportiva, que va donar a conèixer en una exposició d'activitats i projectes municipals inaugurada el 25 de gener del 1957. El projecte era obra de l'arquitecte municipal Manuel Puig Janer i es composava del que avui actualment són el Camp Municipal de Futbol (que està a punt de ser traslladat a la Feixa Llarga), la Piscina Municipal i el Pavelló Municipal de Bàsquet. La zona esportiva es va col·locar en un lloc considerat com el centre estratègic de la ciutat, a mig camí si fa no fa de tots els seus barris. El nou projecte esportiu, però, s'havia de vendre com una cosa necessària per al progrés i que portaven els nous temps i la modernitat, d'acord amb els dictats i les opinions provinents dels caps visibles del Movimiento i de les autoritats esportives. Això era així perquè, tal i com em confesà Domingo Peiró fa poc, en una ciutat amb moltes mancances d'infraestructures, la construcció d'instal·lacions esportives era considerada per alguns com a supèflu:

“Yo tenía pressa, porque hi havia gent molt contrària. Jo també ho comprenia perquè deien que hi havia d'altres necessitats que fer un camp de futbol.

Tenien raó, en el fons, però també era una necessitat allò nostre. Per això es va fer de pressa”²³

Per això, calia donar una sensació de necessitat i de modernitat. Dos dies després de la inauguració de l'exposició del projecte, es va fer una conferència de tema esportiu. Primer, l'aleshores Tinent d'Alcalde Ponent d'Esports, Antonio Navarro Alborch, va introduir la sessió. En el seu parlament va intentar justificar la construcció de la zona esportiva:

“Un día es la cuestión de las escuelas que, inesperadamente, resultan insuficientes. Al siguiente es la apertura y urbanización de calles que exige imperiosamente la atención (...). Todos ellos se acumulan y entremezclan tumultuosamente y solamente con serenidad y estableciendo una valorada clasificación de los mismos pueden ser parcial y ordenadamente encauzados hasta su total solución. Hoy le ha tocado el turno a los deportes. ¡Ya era hora! Una ciudad de 100.000 habitantes como la nuestra, que orgullosamente se titula la segunda de Cataluña, no debe, ni puede, ni quiere desatender la educación física de la juventud. He aquí el deseo expreso de nuestro Sr. Alcalde (...), para cumplir de una manera más efectiva las acertadas directrices de nuestro invicto Caudillo”²⁴

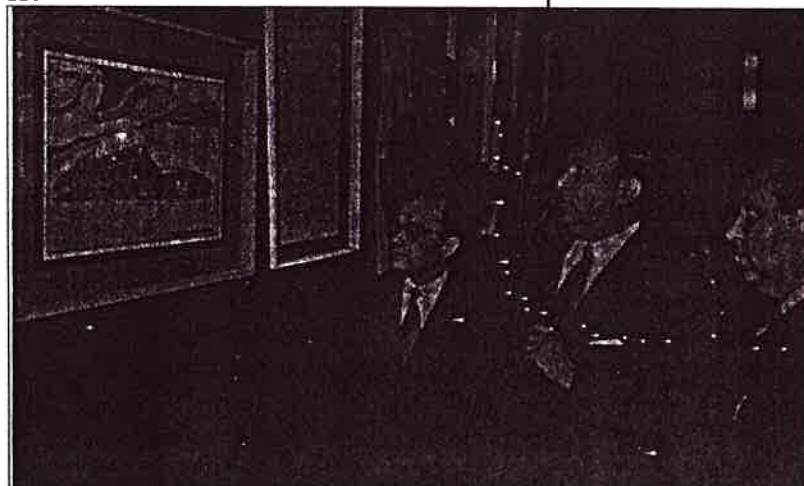
Però en l'Espanya que encara no ha arribat al desenvolupisme dels anys seixanta, sembla que la inversió en coses tan poc productives com les instal·lacions esportives, necessitaven d'una justificació especial, tot i que el futbol fos el deporte rei canonitzat pel règim. Per això, el Ponent d'Esports afegeix als arguments abans citats, aquests altres de caràcter si voleu més tangible:

“Producción igual a Deporte: He aquí la ecuación que planteamos y que nos proponemos resolver. Para que nuestros hijos sean hombres en todo el sentido de la palabra y puedan mantener la fama de trabajadores que es honra de nuestra región. Para que los recién llegados procedentes de zonas más pobres, encuentren el estímulo y el ejemplo que facilite su adaptación, hasta sentir el orgullo de ser hospitalenses. Para que, fuera de nuestro término se nos conozca, no solamente por la cantidad, sino también por la calidad”

Inauguració de l'exposició dels projectes municipals, el 25 de gener de 1957. L'alcalde Solanich, Narcís de Carreras i Domingo Deiro observen el projecte del nou camp de futbol.

El raonament no té ni cap ni peus, expressat així, però sabem extreure'n el sentit profund que vol comunicar. Potser, però, l'encarregat d'aclarir aquests conceptes, o de resoldre aquella ecuació, havia de ser el conferenciant d'aquell 27 de gener, el periodista de *La Vanguardia Española*, Santiago García Martínez (sembla que estava abonat ja que, segons confessà, ja havia anat quatre vegades en els últims quatre anys). Va parlar sobre “La importancia ac-

BIM

tual de la Educación Física y el Deporte". García explicà als presents que l'esport tenia una funció educadora:

"Para nosotros el deporte debe tener como fin próximo educar, desarrollar y fortificar el cuerpo, pero muy poco habríamos conseguido en cuanto a los fines de utilidad social que se han asignado a la educación física y a los deportes si nos conformásemos con esos objetivos de índole puramente material. A través de la práctica de los ejercicios físicos y los deportes es necesario inculcar en el hombre los sanos principios del juego limpio, la obediencia a la ley de la ventaja (?), el respeto a la integridad física de los demás, la disciplina, lo que en suma constituye el lema del moderno Olimpismo"

Precissament el tema de l'olimpisme permetrà a Santiago García donar un altre argument en connexió amb les directrius esportives que tenia el país en aquell moment: sortir definitivament de l'aïllament internacional, també en matèria esportiva, amb el cop definitiu de participar als Jocs Olímpics de Roma del 1960. Per això, segons el periodista, calien instal·lacions per preparar els esportistes:

"La construcción de instalaciones deportivas es uno de los aspectos más importantes para conseguir esa necesaria floración del deporte español y cuanto se haga en este terreno nunca será demasiado. He ahí, pues, en esa colaboración que con vuestra obra prestaréis, a las directrices de nuestro máximo organismo deportivo, otro motivo más para que, por un lado os sintáis obligados a seguir adelante sin desmayar hasta el fin..."

"L'acte de la fusió dels tres clubs per formar el Centro de Deportes Hospitalet es va realitzar el 7 de juliol del 1957 al local del Cinema Victoria"

El projecte del nou camp de futbol i de la zona esportiva del costat ja estava sobre la taula. Ara estava clar que la voluntat de l'Ajuntament era ferma i que el camp ja no era excusa. El camí cap a la fusió estava aplanat. L'acte protocolari de la fusió dels tres clubs es va realitzar el 7 de juliol del 1957 al local del Cinema Victoria, al carrer de Santa Eulalia. Es tractà d'una assemblea extraordinària dels socis de tots tres clubs, que havien de ratificar l'acord de fusió de les tres entitats²⁵. Allà es va aprovar la fusió, amb la presència dels membres de la Comissió Gestora i del Ponent d'Esports de l'Ajuntament, Antonio Navarro Alborch. Segons l'acta de la sessió, es va aprovar també el nom del nou club, Centro de Deportes de Hospitalet, i es va nomenar com a president honorari l'alcalde Ramón Solanich, mentre que el president efectiu era Domingo Peiró Ribas. Aquests acords es van adoptar "por unanimidad, con una salva de aplausos por todos los presentes puestos en pie". Tot seguit, el Tinent d'Alcalde va explicar com anava el procés de construcció del nou camp i afirmava "que los terrenos de juego son ya propiedad del Excmo. Ayuntamiento, los cuales están a disposición del nuevo club"²⁶.

En el moment de la fusió, eren presidents dels tres clubs fusionats Juan Solanas Casas, per la UD Hospitalet; Emilio Huguet Huguet, pel CF Hércules, i Pedro Guarro Moragas pel CD Santa Eulalia. Tots tres ocuparen les tres vicepresidències de que és dotava el nou club, en una junta composta per 33 persones i que va ser ratificada per la Federació Catalana de Futbol el 22 de novembre d'aquell 1957. Segons Emiliano Villagrasa²⁷, els tres clubs van aportar a la fusió aquests socis:

QUADRE 2. SOCIS APORTATS A LA FUSIÓ DEL CD HOSPITALET

Hércules de Hospitalet	1.290 socis
CD Santa Eulalia	402 socis
UD Hospitalet	321 socis

Font: Emiliano Villagrasa, *L'Hospitalet, una ciudad en marcha*

En total eren 2.013 socis “que pocos meses después, al iniciarse la temporada oficial, alcanzaban los 2.500”. La primera junta directiva del CD Hospitalet -aprovada per la Federació Catalana de Fútbol el 22 de novembre del 1957- va ser aquesta (entre parèntesi, club de procedència, quan el conec):

President	Domingo Peiró Ribas	(Hércules)
Vicepresident primer	Emilio Huguet Huguet	(Hércules)
Vicepresident segon	Juan Solanas Casas	(Hospitalet)
Vicepresident tercer	Pedro Guarro Moragas	(S. Eulalia)
Secretari general	Benito Tolós Ferrer	(Hércules)
Secretari del club	Joaquín Gallén Ripollés	(?)
Vicesecretari primer	Luis Abarca Médico	(Hércules)
Vicesecretari segon	Juan Ramírez Navarro	(?)
Tresorer	Vicente Tarrazón Soler	(?)
Vicetresorer	Antonio Miró Pujol	(?)
Comptable	Astrolabio Gil Lozano	(?)
Vicecomptable	Antonio Pons Caire	(?)
Vocals	José Sánchez Mañas, Luis Briñas Rosales, Ramón Mata Guillamón (Hércules), Miguel Prat Peris, José Ramos Martínez, Juan Oliu Ribas, Roberto Romero Puig (Hércules), Francisco Rufete Cazorla, Carlos García Muñoz, Ramón Roch Vilá, Antonio Sorolla Balaguer (Hércules), Emiliano Villagrasa Lariz (Hércules), Ramón Oller Maxenchs (Hércules), Dr. José Minguella Josa, Juan Vallés Fabregat, Francisco Alarcon Torres, Ginés González Sánchez, Francisco Franquet Roch, Antonio Cabañero González (Hércules), Florencio Cerveto Ruiz i José Pascual Sivill (Hércules).	

Varen mantenir la categoria de Tercera Divisió Nacional, grup sisé, que en aquell moment era la màxima de entre els tres clubs ja que la UD Hospitalet estava al grup seté que estava considerat inferior que el sisé, mentre que el CD Santa Eulalia acabava de baixar del grup seté d'aquesta Tercera Divisió -on havia quedat últim- a la Primera Categoria. Pel que fa al nom, tot i que era el mateix que el d'aquell equip d'abans de la guerra que va sorgir al barri del Centre també d'una fusió l'any 1935, sembla que això va ser per casualitat. Segons recordava Domingo Peiró fa poc, “volíem que hi figurés el nom de la ciutat, i com l'Hospitalet es deia Unión Deportiva, li vam posar Centro de Deportes”²⁸.

Tot i això, no és descartable al cent per cent la idea que algú recuperés el nom en record a aquell altre club, tot i ser de l'època republicana.

La temporada 57-58, Antonio Caballero recorda que van jugar al camp de Torre Melina, que estava situat ja a terme municipal de Barcelona. Sembla que, tot i quedar-se petit pel nombre de socis del nou club i no estar ben situat per a tots, el van triar d'entre els camps de tots els clubs fusionats perquè era el que millors condicions i més capacitat tenia. Per facilitar l'accés als socis dels altres barris, Caballero explica que "subiamos unos autocares desde la plaza del Ayuntamiento de Hospitalet y desde la Tenencia de Alcaldía de Santa Eulalia para traerlos al campo de Torre Melina, y cuando acababa el partido, esos autocares llevaban al personal de vuelta"²⁹.

L'entrenador d'aquella primera temporada del Centro de Deportes Hospitalet va ser l'ex jugador internacional de l'Espanyol Pedro Solé Junoy, entrenador nacional des de l'any 1950, quan va aconseguir el títol en la segona promoció que va sortir a Espanya. El primer partit que he trobat com a CD Hospitalet data de l'11 d'agost del 1957, un partit de festa major que van perdre contra l'Artiguense per 3 a 1. El primer gol de la història de l'Hospitalet el va marcar García. L'alineació de l'Hospi va ser aquesta:

Rovira (Gomis), Rodriguez, Bragulat, Martret, Vilar (Navarro), Gómez, Sánchez, Giménez, Martí (García), Valero i Campos (Campillo)

Es tractava, però, d'una alineació de circumstàncies, si la comparem amb les que vindrien després, una vegada començada la lliga. El club va reunir a principi de temporada aquests jugadors:

Chico, Gauchía, Martínez, Fernández, Arias, Rovira, Martorell, Soriano, Giralt, Jofra, François, Serres, García, Casadevall, Perarnau, Cano, Martínez, Bonsoms i Gómiz.

"El primer partit que com a CD Hospitalet hi consta, data de l'11 d'agost del 1957. Van perdre contra l'Artiguense per 3 a 1. El primer partit oficial de lliga van guanyar a La Cava per 7-1"

El primer partit de lliga de la seva història el van disputar contra La Cava, i van guanyar amb rotunditat per 7 a 1, col·locant-se d'entrada com a líders (l'equip tarraconí es retiraria abans d'acabar aquella lliga). L'inici de la temporada va ser fulgurant, i la primera derrota no va arribar fins a la vuitena jornada, el 20 d'octubre del 1957, contra el Manresa per 2 a 4. Un jugador destacava per sobre de tots en aquell moment, es tractava del davanter Chico, que en sis partits havia aconseguit fer 11 gols i s'havia convertit en l'ídol de l'afecció. Chico sembla que era de Sabadell. Alguns equips es van interessar pel seu traspàs, i el Còrdova va arribar a oferir fins a 500.000 pessetes per la seva fitxa. Segons recordà més tard Emiliano Villagrasa, "el mismo día que se desestimó la oferta, Chico sufrió una importante lesión en la rodilla, que significaba el fin de su actividad"³⁰.

Les coses es van començar a torçar cap al mes de novembre, quan les lesions i les sancions van colpejar l'equip. Es van fitxar nous jugadors, primer el juvenil Aro i els forasters Escursell i Cornudella. Després, l'Espanyol, amb qui diversos membres de la junta directiva ja tenien bones relacions de l'etapa de l'Hércules, va col·laborar amb l'equip i va cedir als amateurs Piera i Espot, que van debutar amb una abultada derrota al camp de l'Europa -7 gols a 0- el 16 de febrer del 1958. Tot i aquests reforços, l'equip continuava baixant a la classificació i el perill del descens planava sobre el nou CD Hospitalet. Es va substituir l'entrenador i el mes de febrer Pedro Solé va deixar el càrrec en mans d'un home de la casa, José Saborit Arcas. Saborit era veí de Santa

Eulàlia i fill de Ramón Saborit Daga, qui havia estat vocal l'any 1924 de la junta de la Unió Esportiva Eularienca. José Saborit també havia participat de la vida associativa del seu barri abans de la guerra i, com a mínim, havia estat jugador i vicesecretari al Billar Club Eularienc l'any 1930 i al Futbol Club Marina l'any 1932. Probablement havia estat després de la guerra a d'altres equips del seu barri, com a la fundació del Club Deportivo Eulaliense i, possiblement després al Club Deportivo Santa Eulalia. Saborit era considerat com l'home de la casa per a les situacions difícils de l'equip.

Nous fitxatges van arribar a l'equip després de la incorporació del nou entrenador, com els dels ex jugadors espanyolistes Marcet, Veloy i Gimeno. Van debutar quan mancaven només quatre jornades per acabar el campionat, i l'equip va perdre a casa amb el Sans -que al final faria la promoció d'ascens- per 1 a 5 (segons Peiró, en Marcet estava en molt baixa forma i li va tornar els diners de la fitxa després d'aquell partit tot dient que no volia enganyar ningú...). La situació era molt compromesa. Calia una victòria en els tres últims partits per assegurar la permanència... i inaugurar el nou camp municipal sense perdre la categoria. I la van aconseguir en el següent partit, al camp de l'Olot, per 3 a 4. Aquell partit, però, va tenir una història subterrània que només ara surt a la llum. La directiva del CD Hospitalet va intentar comprar la victòria fos com fos. Segons em confesà l'aleshores directiu Antonio Caballero, ho van intentar amb l'àrbitre, la directiva i amb els jugadors rivals:

“Perelló (l'ex president de l'Espanyol), que entonces era presidente de la deportiva del Español y su padre era el cajero, trabajó mucho para dejarnos a Gimeno, Marcet... nos dejó tres o cuatro jugadores de Primera División, pero ya retirados, y claro cuando vinieron a jugar aquí a un terreno muy fuerte, se llagaron todos los pies. Si nosotros no llegamos a apañar un partido que teníamos siguiente -dejemos el nombre- que el árbitro no quiso saber nada, ni la junta directiva del otro equipo, pero sí dos jugadores (mayormente uno que teníamos mucho interés en comprarlo)... Porque hablando claro, el Olot se quedaba, perdiendo y ganando, en el mismo sitio, y claro nosotros empatando o ganando quedábamos en la misma categoría y podíamos inaugurar el campo en la misma categoría. La suerte la tuvimos al ganar allí por 3 a 4”³¹

Curiosament, en una entrevista feta al president Domingo Peiró ja acabada la lliga al periòdic *Barcelona Deportiva*, va haver una confusió que el periodista -potser fins i tot sense sospitar res- transcriu literalment. L'autor de l'entrevista, un tal Lorenzo Pascual, li preguntava a Peiró sobre les dificultats de la temporada, que el president atribuïa a la falta de moral i de classe en l'equip:

“P- ¿Entre la junta?

R- Disgustadísimos.

-¿Se rompió algún plato?

- No se estropeó nada.

- ¿Discusiones?

- Acaloradas, pero todas bajo un signo, salvar al Hospitalet.

- ¿Qué cantidad costó su salvación? (¡sic!)

- Ruego retire esa pregunta.

- ¿Le ofende?

- Sí señor.

“La directiva del CD Hospitalet va intentar comprar la victòria fos com fos en el camp de l'Olot, per no perdre la categoria i poder estrenar bé el nou camp”

“No va ser ni la primera ni la darrera vegada que el CD Hospitalet intentaria comprar partits de futbol en aquella època”

- Es normal (es refereix a la pregunta; en realitat li estava preguntant pel cost dels fitxatges de darrera hora!)
- Es tendenciosa.
- Me refería a los refuerzos del Español.
- Esto es otra cosa. Su aportación nos ayudó bastante”³²

No va ser ni la primera ni la darrera vegada que el CD Hospitalet intentaria comprar partits de futbol en aquella època. Potser fin i tot, en la seva època de l'Hércules, Caballero ja ho havia fet o intentat. Veurem algun cas més en les properes planes, però vagi per endavant que Antonio Caballero em confesà que als àrbitres, mai ha aconseguit subornar-los: “yo he intentado comprar árbitros, porque tenía mucha amistad con ellos, ya que en 37 años he tenido tiempo de hacerme amigo, pero nunca en la vida he podido conseguir comprar un árbitro. Intentarlo sí, y por ser amigo me decían *márchate Caballero que por aquí no has venido*”³³.

Aquell partit decidíu el van guanyar i després encara treurien un punt més per assegurar la jugada a l'empatar a zero al camp del líder, el San Andrés, a la darrera jornada. Curiosament, el San Andrés ja tenia assegurada la promoció d'ascens i, amb un punt, en va tenir prou per acabar líder, el mateix que necessitava l'Hospi per evitar qualsevol complicació final... Quatre dies després, amb la categoria salvada, s'inaugurava oficialment el nou Camp Municipal de Futbol de l'Hospitalet.

2.3- LA TACITA DE PORCELANA. LES PRIMERES INSTAL·LACIONS ESPORTIVES MUNICIPALS.

Els projectes tècnics del nou Camp Municipal de Futbol, de la Piscina Municipal i de les instal·lacions annexes es van aprovar a la sessió del Ple del 5 de març de 1957. Aquestes instal·lacions es van construir sobre terrenys particulars venuts a l'Ajuntament, en algun cas per un preu simbòlic i en d'altres al seu preu real. Domingo Peiró³⁴ recorda que bona part del terreny pertanyia a la senyora Tecla Sala. La seva fàbrica tèxtil estava al costat i aquells terrenys de conreu li pertanyien. Segons Peiró, na Tecla Sala va donar

els terrenys “a condició de que l'Hospitalet jugués sempre allà”. El contracte, però, ara no es troba, segons diu Peiró, i no hi consta res “com si hagués sortit de no se sap on aquest camp”. Sembla que es va fer un simulacre de venda, a un preu simbòlic, per formalitzar la venda ja que l'Ajuntament no s'ho podia quedar així com així. També recorda l'aleshores president del club que a la zona hi havia llavors tres cases de pages: Cal Groc, d'Antoni Alemany Calaf; Cal Planta, de José Llagostera Arús; Cal Bitllera, de Tecla Sala, i Cal Estadella.

Projecte de piscina municipal elaborat per l'arquitecte municipal Manuel Puig Janer. La piscina encara esgrania una dècada en construir-se.

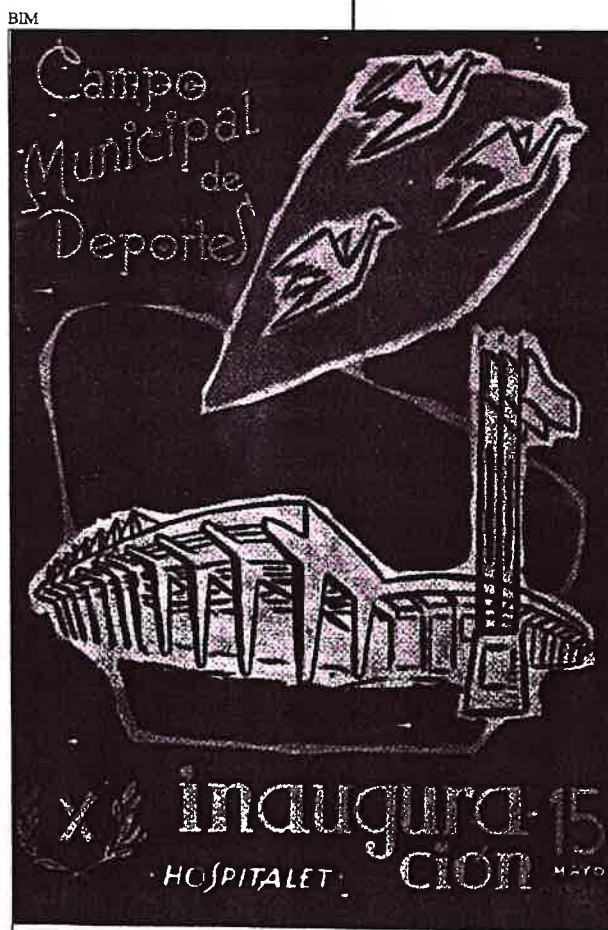

Els terrenys de Cal Groc, pertanyents a Antoni Alemany, es van haver de pagar. Segons recorda Peiró, era el tros on ara estan les piscines. També els terrenys d'en Llagostera es van haver de pagar bé, però aquests sembla que eren mínims. La primera acta de mutu acord per a l'expropiació dels terrenys es va aprovar en la sessió plenària del 5 de juny. Després vindrien més tràmits al llarg dels següents mesos fins a finals de l'any 1958, quan ja el camp estava inaugurat. Les obres es van iniciar cap al mes de setembre del 1957 i es remataren pocs dies abans de la inauguració.

El camp de futbol es va preveure en dues fases. La primera es la que es va inaugurar el 1958. La segona no es va fer mai. La piscina no es va inaugurar fins l'any 1972. Les instal·lacions annexes es referien al pavelló de bàsquet (que en realitat es preveia polisportiu) i no es van fer fins dos anys més tard, juntament amb el pas soterrat del tren que hi ha entremig del pavelló i del camp de futbol. En aquell moment, però, la pista es va fer descoberta i l'autèntic pavelló, tal i com el coneixem avui, no va ser una realitat fins l'any 1971.

Respecte del camp de futbol, segons m'explicà Domingo Peiró, "si s'hagués fet tot, tindria una capacitat de 35.000³⁵ persones. La segona fase, nosaltres estàvem pendent de que ens venessin el tros de dalt, Cal Planta del Llagostera, per poder arribar al carrer Alps. No arribàvem allà i per això vam deixar el tros de dalt, que si l'haguéssim tingut podríem haver fet el camp 10 metres més de llarg i tenir un camp com Deu mana". Però les presses que he comentat abans van afavorir que el camp municipal fos més petit del compte. Tot i això, era millor que res... Segons les dades tècniques de l'arquitecte municipal, "la construcción, de la que se ha efectuado sólo una parte, comprende las graderías de los lados sur, este y oeste, con once filas de localidades y siete filas más en la parte que corresponderá a la tribuna cubierta, habiéndose empleado en la construcción el hormigón armado y sin armas, en todas sus partes"³⁶. En aquell moment, tothom parlava d'una capacitat per a unes 14.000 persones. Respecte a la gespa, deia que el camp tenia "una hábil y completa disposición de drenaje para su desagüe". A més, segons l'arquitecte Manuel Puig Janer, "siguiendo las normas deportivas, el campo se ha orientado en sentido Norte-Sur, siendo las dimensiones de la pista de juego de 60 metros de ancho por 97,5 metros de longitud". Respecte la gespa, l'aleshores president Domingo Peiró m'explicà que havia fet la instal·lació algun cuidador del Barça i que el drenatge, efectivament, era molt bo (anys després, però, hi ha hagut problemes...). Poc després, però, la gespa va començar a tenir problemes que es van notar força sobre el terreny de joc i que van ser molt comentats a la premsa. Peiró, que calificà en una entrevista poc després de la inauguració de "magnífico" l'estat de la gespa, amb la perspectiva dels esdeveniments posteriors m'explicà que "allà va passar una cosa rara porque, sí señor, quan el van inagurar estava perfecte... també es va dir que hi havia hagut sabotatge, que habien tirat alguna cosa". De fet, l'1 de setembre del 1958, poc després

*Reproducció en blanc i negre
del cartell de la inauguració
del Campo Municipal*

Dos aspectes del festival d'inauguració del Campo Municipal. A dalt, la desfilada dels més joves. A baix, les autoritats i els capitans dels equips s'en van cap al cercle central per fer les cerimònies habituals.

d'inaugurar-se, a *El Mundo Deportivo* ja es diu del Municipal: "ese terreno cuya hierba está quemada, ¿o ha sido quemada?". El camp no va tenir il·luminació fins una mica després, quan la va instal·lar un dels presidents posteriors, Juan Rocabert, cap al 1960.

L'arquitecte va explicar en el butlletí municipal que aquesta instal·lació "es, más que un Campo Municipal de Deportes, un campo de fútbol con sus graderías correspondientes. Las dimensiones de los terrenos adquiridos y la urbanización de la Zona del Sector en que radica no permitían dar al edificio las dimensiones que un Estadio hubiese requerido, aparte de que tampoco era la construcción de un Estadio el deseo de la Corporación". Domingo Peiró concloua que "les instal·lacions podien haber estat millors, pero jo vaig tenir molta pressa d'acabar-lo per a que no me'l prenguessin, porque jo veia que hi havia molt d'antagonisme amb l'esport, potser amb raó, sempre hi havia coses més primàries que un camp de futbol, però jo volia un camp de futbol". Tot i aquestes limitacions, el camp va ser publicitat pels mitjans de comunicació com una de les instal·lacions models, dins del seu tipus, i fins i tot va rebre apelatius com el de "la tacita de porcelana"³⁷ (imagino que fent un parònim de la dita "tacita de plata" quan es fa referència a la

ciutat de Cadis). La enginyosa frase va ser escrita a una crònica de *Barcelona Deportiva*, el 7 de juny de 1958.

La segona fase no s'ha arribat a fer mai. Contemplava una ampliació de la tribuna amb set fileres més de seients -unes 3.500 persones més- que havien de ser coberts, de tal forma que l'actual costat de tribuna hauria estat més alt i amb una visera d'una longitud aproximada d'uns 45 o 50 metres, es a dir, només abarcava la meitat de la longitud del camp. També estava previst en la segona fase fer el terreny de joc una mica més llarg i crear la grada del costat nord, on encara faltava disposar dels terrenys. Per això, aquell

costat ha quedat sense graderies. Per últim, es pensava fer un edifici per allotjar les oficines del club i una vivenda pel conserge. Al final, s'aprofitaria una de les masies que ja hi havia a tocar del camp.

El camp es va inaugurar amb tota solemnitat el 15 de maig de 1958, festivitat de l'Ascensió. Els actes de la inauguració van respondre al més pur estil de l'època i hi van prendre part els principals organismes de l'aparell polític i ideològic franquista: el partit únic, les autoritats municipals, l'Església i les autoritats civils i militars. Tot i això va tenir alguns tocs d'originalitat que donen la sensació, com ja havia succeït amb la recuperació del nom del club, que algú recordava i recuperava

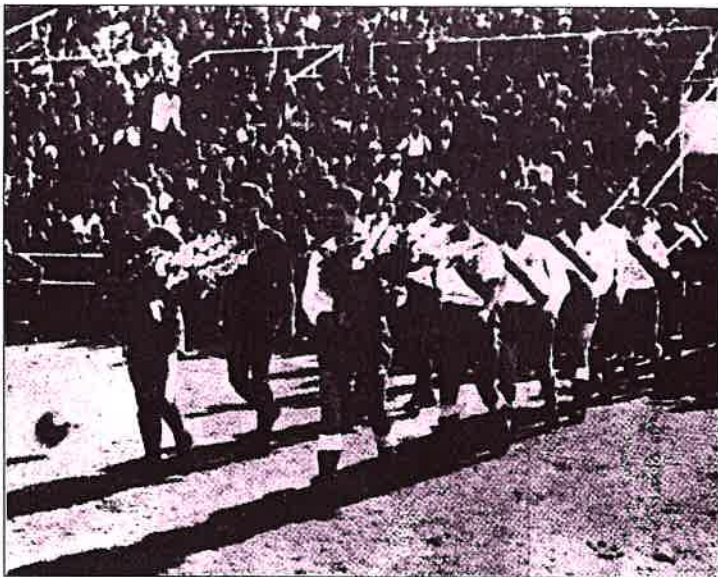
aconteixaments del passat relacionats amb l'esport, com veurem. Durant el matí ja es va convocar a la gent per a la missa oficiada al mateix camp pel vicari de la Parròquia de Santa Eulàlia de Mèrida, Miguel Saborit, en representació del rector que estava malalt. Una esquadra del Frente de Juventudes feu la "guardia de honor", segons la crònica del butlletí municipal³⁸. Després es van fer unes exhibicions gimnàstiques a càrrec d'una representació de nois i noies de les escoles parroquials de Sant Ramon Nonat i un concert de les societats corals dels Cors de Clavé, dirigides pel mestre hospitalenc Esteve Carbó. Els actes pel públic del matí van acabar amb la solemne benedicció del camp a càrrec de reverend Miguel Pujol, rector de la Parroquia Mayor de Santa Ana, de Barcelona, en representació de l'Arquebisbe-Bisbe

de la diòcesi, al mateix temps que es procedia a desengaviar uns quants centenars de coloms missatgers (segurament de les pròpies entitats colomòfiles que hi havia a la ciutat). Les fotos i les imatges filmades³⁹ mostren el camp ple (unes 10.000 persones).

Els actes de la tarda van ser encara més seguits per la gent, entre d'altres coses perquè incloïen un partit de futbol entre el CF Barcelona i el CD Hospitalet. Abans però, es va donar entrada a la bandera del club, portada en una marxa per relleus des de Montserrat, on havia estat beneïda. Els atletes formaven part de la incipient secció atlètica del club, que intentà formar el veterà atleta Leoncio Farré, de qui ja he parlat en capítols anteriors. Després, els dos equips van formar sobre la gespa i l'alcalde Solanich els va lliurar unes medalles commemoratives i va declarar oficialment inaugurat el camp. Tot estava llest per començar el primer partit del nou camp. Només faltava la pilota, que va arribar del cel, llençada des d'un avió... tal i com havia succeït 27 anys abans en el primer festival atlètic femení organitzat per la Unió Esportiva Hospitalet, quan es va llençar a les senyoretes participants rams de flors! Li vaig preguntar a Peiró quí havia tingut la idea de l'avió, i em va dir que a Cristobal Herms, el Ponent d'Esports i Festes en aquell moment a l'Ajuntament, i que més tard seria membre de la junta directiva. Segons la crònica feta al butlletí municipal, el pilot de l'avió, que es deia Vicente Díaz de Liaño, va llençar la pilota en un fet que no havia estat anunciat prèviament. Amb la pilota obtinguda per aquest *original* mitjà, el propi alcalde va fer la sacada d'honor i després va començar el partit. Els protagonistes d'aquell primer partit oficial al Camp Municipal van ser aquests:

CF Barcelona: Estrems, Navarro, Gracia, Roca, Ribelles, Bosch, Hermes, González, Evaristo, Kaczas, Sampedro i Coll

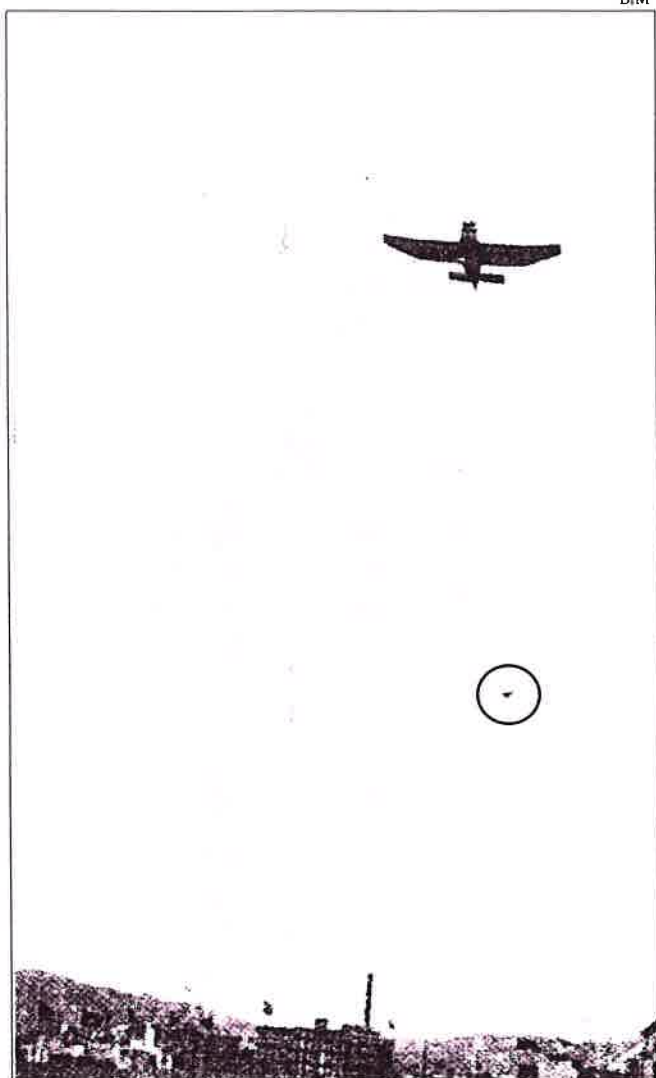
BIM

Barça i Hospitalet sortint al camp el dia de la inauguració del Camp Municipal. A baix, l'alcalde Solanich va entregar un record als jugadors blaugrana

BIM

Una imatge anecdòtica, la pilota amb la que es va jugar el partit va ser llençada des de l'aire per un avió. Dodeu veure-la encerclada.

BIM

CD Hospitalet: Fernández, Martorell, Serras, Arias, Veloy, Soriano, García, Giralt, Jofre, Roberto, Bonsoms

El primer gol del nou camp de joc el va marcar el defensa de l'Hospitalet, Martorell, als 21 minuts de joc. A la mitja part, amb empat a dos gols, va arribar el Gobernador Civil, Felipe Acedo. Al final del partit, que va acabar amb victòria del Barça per 5 a 2, l'alcalde va donar el trofeu al capità blaugrana mentre que el president del CF Barcelona, Miró-Sans, que compartia la tribuna, va oferir al club amfitrió un trofeu commemoratiu. Aquest trofeu, com tants d'altres, s'ha perdut avui dia.

La jornada inaugural va acabar amb un sopar a l'Hospital Santa Eulàlia, on hi van haver més discursos i intercanvi de felicitacions, agraïments i insígnies.

Aquells van ser anys de molts somnis a nivell d'infraestructures. Les entitats esportives, com sempre havia succeït, passaven molts problemes per mantenir terrenys esportius amb mínimes condicions. El Club Baloncesto Hospitalet, per exemple, va haver de passar en les dècades dels quaranta i cinquanta per tres pistes diferents (la de la Rambla Just Oliveres, la del Casino Nacional i la de Can Bori). Lògicament, eren els primers interessats en demanar una pista municipal on poder jugar de forma estable. L'aspiració d'una piscina per a la ciutat, com ja hem vist, venia de lluny. L'afecció ciclista a la ciutat era prou nombrosa i també en aquells anys es va arribar a parlar de la construcció d'un velòdrom. El ponent d'esports de l'Ajuntament, Antonio Navarro Alborch, preguntat a principis del 1957 -en una de les entrevistes amb motiu dels projectes de construccions esportives de la ciutat- sobre la possible construcció d'un velòdrom a l'Hospitalet, va contestar, sense cap embut, això: "pues de momento en esto no se pensó, esta es la realidad. Pero puedo anticiparle que aún no se ha dicho la última palabra"⁴⁰. Del velòdrom, que va ser una idea de l'industrial local Juan Rocabert en la seva etapa com a directiu del CD Hospitalet, se'n sentirà parlar fins als anys seixanta, però mai s'ha construït. Fins i tot en algun moment s'arribà a parlar de construir un hipòdrom, degut a la presència del quarter de la Remonta. De tots aquests plans, en aquell moment només s'arribarà a construir, a més del camp de futbol, la pista polisportiva que més tard es convertí en el Pavelló de Bàsquet cobert.

Les primeres estructures del que avui és el pavelló vell de bàsquet es van construir l'any 1960, aprofitant també una obra de major transcendència, com era la construcció del pas soterrat per salvar la via del tren enlloc dels barris de Sant Josep i Santa Eulàlia. L'obra esportiva es limità a la delimitació del perímetre, amb la tanca i l'arc que encara avui subsisteixen, i l'habilitació d'una pista polisportiva apta per diferents esports. L'obra es va inaugurar el 29 de gener del 1961.

2.4- L'ÈPOCA DAURADA DEL CENTRE D'ESPORTS L'HOSPITALET (1958-1965)

Hi ha força fonts per analitzar aquests anys en que el Centro de Deportes de Hospitalet va assolir la màxima categoria mai aconseguida per un club de futbol a la ciutat, la segona màxima al futbol nacional en aquell moment anomenada Segona Divisió. Entre d'altres coses, encara existeix un llibre d'actes de la junta directiva del club en el que figuren les actes de l'1 d'agost del 1961 al 24 de gener del 1962, i del 17 de juliol del 1962 a l'1 de juliol del 1964. És interessant comprovar que, malgrat la deixadesa d'un club que no ha tingut gaire cura pel seu passat i malgrat els molts canvis d'ubicació i de personatges al seu capdavant, encara he pogut esbrinar força coses d'aquests anys que avui es recorden amb enveja per una categoria que precisament s'intenta retrobar.

Una de les intencions que movien als impulsors de la fusió del CD Hospitalet, a més de solventar els temes econòmics, era també intentar l'assalt a la Segona Divisió. Si al fusionar-se els dos clubs dels barris de Collblanc i La Torrassa, l'Hèrcules havia assolit la categoria nacional (la Tercera Divisió), ara que s'havia unit el més important del futbol a la ciutat, per què no es podia somiar amb la Segona Divisió? I ho van aconseguir, però a un preu força alt, especialment econòmic perquè en aquells anys les xifres que movien els clubs anaven pujant gairebé de forma més geomètrica que aritmètica. Per això, les següents pàgines parlen tant de futbol com de diners...

L'equip de l'Hospitalet va pujar a Segona Divisió la temporada 62-63. Fins aleshores havia disputat la promoció en tres ocasions més, però sense sort. Les successives directives formaren equips amb bons jugadors i grans tècnics d'aquells anys per a la categoria. Domingo Peiró va haver de deixar la presidència del club a finals del 1959 ja que la seva carrera política anava pujant i el va portar a les Corts com a Procurador. Tot i això, sempre va estar durant aquests anys més o menys a prop del que succeia al club, fins i tot amb càrrecs a la junta. Després d'un parèntesi d'interinatge amb l'industrial Leonardo Mirete com a president, agafaria la presidència un altre industrial, Juan Rocabert, que va estar entre 1960 i 1962. Seria, però, sota el mandat d'Emilio Huguet (ex directiu històric del Torrasense i de l'Hèrcules) quan el club pujaria a Segona Divisió.

La primera temporada al nou camp, la 58-59, calia fer un bon paper i, tot i el dèficit que havia generat l'anterior (segons Villagrasa, d'unes 160.000 pessetes) es van fixar als millors jugadors de la temporada anterior: Pons (del San Andrés, l'equip campió), Modol, Pirulo, Gaitós i Jové (del Lérida, l'equip subcampió)... Només conservaren del seu anterior equip als jugadors Jofre i Martorell. Al capdavant de tots ells van colocar un entrenador d'origen iugoslau, Zronimir Monsider Turk. Monsider havia estat jugador del Partizan de Belgrado y del Dinamo de Zagreb, vint vegades internacional amb Iugoslàvia. Era considerat un apàtrida (pels mateixos motius polítics, imagino, que d'altres famosos jugadors fugits de l'Europa de l'Est com en Kubala). Després va passar com a jugador per els equips italians de la Lazio Roma i Pàdua, i també pel de la Universidad de Colòmbia. Va aconseguir el títol nacional d'entrenador amb el número cinc de la seva promoció, l'any 1953. Havia entrenat al Sabadell, U D Sans (1956), Baracaldo y Terrasa (1958) i se'l considerava suficientment experimentat.

Els socis augmentaren fins als 3.300, i l'equip feu un bon paper tot i que a la primera volta de la lliga s'havia patit de valent. A la segona volta, es va incorporar com a jugador l'ex-saragossista Julio Remacha, que fins aleshores estava portant com a entre-

“Una de les intencions que movien als impulsors de la fusió del CD Hospitalet, a més de solventar el tema econòmic, era també intentar l'assalt a la Segona Divisió”

En aquests anys comença també la moda dels partits amistosos contra rivals internacionals. Pel Municipal van passar equips com el Liverpool"

nador l'equip juvenil, i el rendiment del primer equip va millorar, acabant quarts el campionat i guanyant-se el dret de disputar una promoció d'ascens. La promoció, però, es va perdre davant l'Amposta a partit únic disputat a Les Corts. Tot i que l'Hospitalet anava guanyant per 2-0, sembla que dues errades del porter Alborch van empatar el partit en els últims minuts. Durant la pròrroga, segons la crònica, una altra errada del porter va facilitar el gol de la derrota⁴¹. Aquella temporada, al Torneig General Moscardó que disputaven tots els equips catalans de la Tercera Divisió, l'Hospi va arribar a la final, que disputà contra el Figueras de nou a Les Corts, però també la va perdre (en un partit nocturn). Tot i que la temporada en sí no havia estat dolenta, l'objectiu d'ascens no s'havia aconseguit, i el nombre de socis va baixar, encara que després, amb una campanya a l'inici de la següent temporada torna a pujar al mateix nivell. Econòmicament, però, la temporada 58-59 es va tancar amb un nou dèficit xifrat en 300.000 pessetes.

En aquests anys, comença també la moda dels partits amistosos contra rivals internacionals. Partits que en general deixaven bones recaptacions i portaven força públic al camp. El primer va ser el Liverpool anglès, l'any 1958, poc després de la inauguració del camp. Antonio Caballero⁴² recorda que un tal senyor Narbona, periodista de *El Mundo Deportivo*, era el representant del club anglès per aconseguir rivals a Catalunya. Caballero diu que els hi va oferir a canvi de 60.000 pessetes, tot dient que posant les entrades a 15 o 20 pessetes era un negoci rodó amb unes 200.000 pessetes d'ingressos. A la directiva li va semblar una operació arriscada i van arribar a convèncer al representant perquè anessin a tants per cents de la recaptació (60 per a ell -que pagava les despeses i es quedava el possible benefici que veia tant clar- i 40 pel club). Domingo Peiró recorda que "va ser un ple apoteòsic, com el dia de la inauguració"⁴³. I sembla que sí que va ser negoci ja que, segons recorda Caballero, es van fer més de 200.000 pessetes. És a dir, van guanyar menys però també sense arriscar-se tant.

Després vindrien el Red Star de Zurich (Suïssa) l'any 1959, el Kremser Sporting Club de Viena (Austria) també l'any 1959, i posteriorment el Lusitano de Évora (Portugal). També en algun moment va passar l'Inter de Milà (Itàlia). Més tard, però, es van adonar que en una ciutat en plena febre immigratòria els hi podia ser molt més rendible portar equips nacionals d'Andalusia o de Llevant. Peiró recorda: "nosaltres ens vam dir, per què hem de portar al Liverpool o a equips de fora? Portem al Múrcia, al Cartagena, al Màlaga, al Sevilla... i de vegades hi havia equips que venien a jugar de Primera Divisió i es quedaven fins dimarts per jugar amb l'Hospitalet"⁴⁴. A més, l'estiu del 1959 es va instal·lar la il·luminació del Camp Municipal, per poder disputar aquest tipus de partits en horaris nocturns, especialment durant l'estiu. La instal·lació la va fer Juan Rocabert que, com veurem, entrà a formar part de la junta. Rocabert aprofitava la seva indústria de foneria (també ell faria la instal·lació de l'Estadi de Sarrià en aquella època). Sembla que Rocabert oferia molt millor preu que les altres ofertes que tenia l'Ajuntament... Si més no, això es va divulgar en aquella època. Sembla que el públic va acollir la novetat amb força il·lusió, i els primers partits jugats contra Español i Murcia van ser un èxit complet.

La següent temporada, la 59-60, Remacha es quedarà com a entrenador del primer equip, en substitució de Monsider. La solució econòmica va arribar de la mà de dos industrials, que amb la mediació de l'Ajuntament es van incorporar a la junta directiva: Leonardo Mirete López i Juan Rocabert Guillén. A més de les seves aportacions, segons recorda Villagrasa, "un determinado número de señores se comprometían a la aportación de una fuerte cantidad"⁴⁵. Peiró continuarà com a president fins al desembre del 1959, però ja a l'estiu es rumorejava la seva marxa, i els més maliciosos deien que fugia

per la gravetat de la situació econòmica. Al butlletí del club, Villagrasa li va preguntar per aquest tema, i Peiró responia que volia marxar perquè “la lucha constante cansa i por otra parte las preocupaciones particulares se resienten de esta dedicación al club”. Quan ho va tenir tot ben lligat, Peiró deixà el club i va agafar la presidència, sembla que després “de cierta marea directiva”, Leonardo Mirete. Quedaren com a vicepresidents, Emilio Huguet, Juan Rocabert, Cristobal Herms i Juan Vallés Fabregat. Sembla que Mirete no comptava amb la confiança de tots els directius d’una junta que s’havia anat enterbolint des de l’entrada de Mirete i Rocabert. Cap dels dos va acceptar un paper passiu dins del club, com potser alguns membres es pensaven de dues persones que arribaven com a “caballitos blancos” per salvar econòmicament l’equip. Mirete tenia fama de tenir una mà de ferro en temes econòmics al capdavant del club, segons les impressions que han quedat d’aleshores. Les diferències a la junta es van agreujar fins al punt que el president declarà públicament: “no puedo confiar en varios directivos, como hubiera sido mi deseo, y de esta forma no es posible trabajar; lo ideal hubiera sido poder contar con un equipo de dirigentes de mi plena confianza y nombrados, como debería ser en su caso, por mí”⁴⁶. De fet, sembla que Mirete no va sortir d’una assemblea de socis sino que va accedir al càrrec degut a la seva funció de vicepresident.

Esportivament, però, la cosa anava molt bé, tot i que les *urgències històriques* havien provocat el canvi de l’entrenador Remacha per Mario Anchisi Ciceri, el 17 de novembre del 1959, quan l’equip havia abaixat una mica el ritme. Anchisi, d’origen italià, tenia força experiència en equips capdavaners de la Tercera Divisió (havia entrenat al Sants, l’Europa...). Amb ell, l’Hospitalet va aconseguir el campionat de Tercera Divisió Nacional, amb un punt més que Sans i Manresa. Els jugadors que composaven aquella plantilla van ser aquests:

Albaladejo, Morer, Jofra, Juárez, Gómez, Escarrà, Parés, Balasch, Jové, Cantos, Lacasa, Ferrándiz, Ortoll, Andresín, Mateos, Angelillo, Borrell i Bausachs.

Aquella lliga, però, no és del tot neta. Arribats aquí, Juan Rocabert m’explicà que a través de l’Espanyol es va comprar un partit amb el Girona:

“Una vegada teníem un defensa que es deia Juárez, i un dia per casualitat vaig a l’entrenament i li pregunto al Mario (Anchisi):

- ¿Dónde está Juárez?

- Han venido del Español y se lo han llevado, mañana va para Valladolid para jugar con el primer equipo (estava cedit)

I vaig dir, no. Vaig agafar el cotxe i me’n vaig anar al camp de l’Espanyol i li vaig dir a Juárez, que ja estava a l’autocar, *Juárez, baja*. El jugador baixa -a l’autocar estava tothom de l’Espanyol- vam tenir una mica d’altercat i amb aquestes surt (això ho pots publicar, és cert) en Ricardo Zamora que ve i em diu:

- ¿Por qué no?

- Cojones, porque el domingo tiene un partido contra el Girona que es muy importante para nosotros, que no lo podemos perder.

I em va respondre:

“Un ex membre del Partido Obrero de Unificación Marxista (POUM) a Barcelona, i ex capità de l'exercit republicà va arribar a presidir l'Hospi només perquè s'havia convertit en un potent industrial”

- No te preocupes, dame el nombre del árbitro y tú ganarás, y el Hospitalet ganará.

Bé, val, jo surto no molt convençut i agafo al Peiró Ribas, el periquito (era espanyolista), i li dic:

- Mira lo que me ha dicho, pero yo no estoy tranquilo...

- Cony, vamos a Gerona.

El president del Girona era el doctor Mestres i l'entrenador era l'Aldecoa, l'ex futbolista del Barça. Arribo allà, parlo amb el president, en un bar que tenien allà la secretaria i li dic que diumenge següent ho sentia molt però que haviem de guanyar, i que havia parlat amb en Zamora... i llavors surt en Peiró pam, pam, pam i s'arreglen. Aleshores jo me'n vaig a veure l'Aldecoa allà mateix a Girona. (...) I li dic:

- Señor Aldecoa, el domingo jugamos contra vosotros, nos han cogido al Juárez, pero nosotros hemos de ganar.

- ¿Y quién lo dice esto?

- Te lo digo yo porque me lo ha dicho fulano, porque aquí tienes a Peiró... y tal, tal”

Total, que vam guanyar, es a dir, que el futbol tampoc era tan net com sembla. I això no tinc cap inconvenient en que ho publiqui, perquè a més és veritat i no perquè estigui mort en Zamora perquè si fos viu també ho diria”⁴⁷

L'ascens semblava molt a prop, però després de guanyar el campionat de Tercera van transcórrer dos mesos entre el final de lliga i el primer partit de la fase d'ascens que van haver de disputar (van quedar exempts de la primera ronda), i això es va notar a la seva forma física. A més, els hi va tocar en sort l'Hércules de Alicante, el millor equip en aquell moment de Tercera Divisió a Espanya. Van perdre tots dos partits per 3-1.

Aquell estiu, Mirete dimiteix de la presidència i entra en escena Juan Rocabert com a candidat. Rocabert, que com hem vist ja estava de vicepresident un any abans, era un industrial barceloní que visqué força anys a Sants i tenia una foneria important a l'Hospitalet. El seu cas és força curiós i definitori del progressiu relaxament que anava vivint el règim polític en la vida quotidiana, especialment quan els interessava. El passat de Rocabert com a lluitador d'esquerres era prou conegut entre els falangistes hospitalencs. Havia estat membre del comitè local del Partido Obrero de Unificación Marxista (POUM) a Barcelona, havia lluitat a la guerra civil amb el grau de capità i fins i tot havia jugat en l'equip de futbol de la Unió Esportiva Obrera de Barcelona abans de la guerra...⁴⁸ Tot i aquest passat i la seva personalitat molt marcada, Rocabert diu que Peiró el va anar a buscar per ser president del club. Quan li vaig preguntar a Domingo Peiró per la incorporació a la junta de Mirete i Rocabert, em va contestar que havia estat “per diners i per prestigi, el senyor Mirete tenia un negoci de frigorífics, fabricació i alguna botiga, i Rocabert tenia una gran fundició, una indústria potent”⁴⁹. Rocabert explica així com el va anar a buscar Peiró, amb el vist-i-plau de l'alcalde Solanich, per oferir-li la presidència:

“Un dia va venir Peiró i em va dir que em nomenaven president, ell i l'alcalde. I li vaig dir, *no, d'aquesta manera no, a dit no perquè de la mateixa forma*

que em dieu que entri em podeu dir que sorti. Si voleu que sigui president estic d'acord en ser president, perquè en aquest poble la gent es mor de fàstic. Estavem sense llum i sense res (...) i va venir l'alcalde Solanich i m'ho va dir: porque como tienes una empresa, una actividad (...) no seas tonto, todos lo hemos sido y después -paraules textuais d'en Solanich- doncs seras regidor i después tinent d'alcalde. I els hi vaig dir que no m'interessava, que només m'interessava la presidència"⁵⁰

Es va convocar l'assemblea aquell estiu del 1960, on Rocabert va ser l'únic candidat i va ser elegit per aclamació. En el seu discurs a l'assemblea, Rocabert va dir: "no esperava ser yo el único candidato presentado. Es como si el fútbol hospitalense hubiera sido abandonado por sus padres y tuviera que ser sostenido por su tutor". Tot i que el van venir a buscar, els dos anys que Rocabert va passar com a president el van portar molts problemes. Fins i tot, segons denuncia, Peiró i Solanich seguien intentant fer-li "canviar de camisa":

"Yo vaig tenir durant aproximadament mig any un paperet que posava adhesión al Movimiento Nacional, que estava avalat i signat ja per Peiró i per Solanich, i jo els hi vaig dir perdes el tiempo porque no firmaré. I després de mig any se'l vaig tornar. A mí m'han fet propostes... per exemple, en un sopar a Can Solé, a la Barceloneta, em van dir de bona persona, de tot, i al final em van dir tonto, porque no aceptava ser regidor ni tinent d'alcalde: ¿vosotros qué ganais de que yo cambie de camisa? Nada. Pues yo tampoco, yo pierdo, por lo tanto no hay teniente de alcalde"⁵¹

De fet, l'adhesió al Movimiento Nacional li era necessària per ser reconegut per la Federación Española de Fútbol com a president ja que els màxims rectors dels clubs sí que necessitaven encara els avals per ser-ho. Rocabert recorda que el van estar empenyant durant molt temps amb aquest tema. A la Federación Catalana s'hi van avenir a contracor, fins i tot amenaçant-lo si ho feia malament, però l'espanyola era una altra cosa:

"Passat mig any, o vuit mesos, començo a rebre telegrams de la Federación Española de Fútbol (...): manden aval del presidente del Centro de Deportes Hospitalet. Jo el primer telegrama el vaig llençar a la paperera. Llavors tenia un home bo i fort que era el Mario Anchisi, que feia d'entrenador i també mig de secretari, i al quart o cinqué telegrama ja em vaig començar a enfadar i li vaig dir: va, contéstalo éste. La resposta va ser contundent: Señor presidente no tiene aval, ni lo quiere ni lo necesita. A partir d'aquí van venir les maniobres"⁵²

Aquella temporada, Rocabert fa fora de la directiva alguns dels seus membres, entre ells un dels homes del talonari, José Peñarroja, i també Sancho, i situa a la secretaria general del club al seu home fort, Carlos García. El temperament de Rocabert fa que porti el club a la seva manera. Així la sortida dels directius esmentats l'explica Rocabert d'aquesta forma:

"Un dia, a una reunió de junta que vam celebrar a l'Hospitalet, hi havia un tal Peñarroja, carnicer, Caballero, Vergés, el forner de Santa Eulàlia... i menys

Caballero, la resta s'empenyaven perquè deien que havien posat diners al club: un havia posat quaranta mil pessetes, l'altre trenta mil, i potser hi havia un que havia posat setanta mil, que era Peñarroja. I un dia em vaig enfadar i els hi vaig dir: *quant es deu?*, vaig treure el talonari i els hi vaig donar els xecs i tots dimitits, em vaig quedar sol a la junta. Em vaig quedar sol perquè tenia recanvi al costat, va ser quan vaig fitxar a Mario Anchisi⁵³, Carlos García de secretari...”

Clar que Rocabert se'n descuida de dir que els diners que va tornar als directius, segons la crònica que ens deixà Emiliano Villagrasa, van sortir del traspàs d'Andrésín al CF Barcelona. Segons Villagrasa, “quizá pretendiera demostrar con este gesto que el fútbol hospitalense no necesitava del dinero de dichos señores, pero lo cierto es que el equipo pudo formarse en los inicios de la temporada gracias tan solo a la tesorería particular de esos directivos, especialmente del señor Peñarroja”⁵⁴.

Esportivament, Mario Anchisi va continuar portant l'equip i va mantenir bona part dels jugadors de l'anterior temporada, amb les excepcions de Balasch, Morer, Jofra o Juárez, que havien fitxat per clubs com l'Hércules, Mallorca o Tarragona. Per cert, que aquest Juárez (Casimiro Juárez Ródenas) era de l'Hospitalet. Arriben uns altres jugadors per fer l'Hospi 60-61, com Simón i Vega, dos jugadors que com a juvenils havien guanyat l'any 1954 amb la selecció espanyola un prestigiós torneig de seleccions nacionals assimilat a una mena de campionat del món d'aquesta categoria; el veterà Catá, Pons, Pagés, Maíquez, Queralt... Entre mig de temporada -com ja he esmentat- un jugador format al club, Andrés Pérez Cuesta, és traspasat al CF Barcelona. Ens detindrem una mica més en el traspàs d'Andrésín, com se'l coneixia aleshores, perquè és força curiós. Andrésín era molt jove; havia començat a jugar a l'equip del Sant Isidre (de la parròquia de Santa Eulàlia), d'allà va passar al CD Santa Eulalia, a l'Hércules i, finalment amb la fusió al CD Hospitalet, on va jugar amb els juvenils i després amb el primer equip. Juan Rocabert recorda que el CF Barcelona sempre enviava els seus tècnics a la recerca de noves figures:

“Dalmau i Escolà (del Barça), venien sempre a la llotja presidencial de l'Hospitalet. Teníem un jugador que es deia Andrésín, que era davanter centre, i sempre em deien: *aquest nano, aquest nano el volem nosaltres* (...) I al Mario Anchisi li dic un dia, *escucha tú, faltan pelas, el Barcelona está interesado en Andrésín, ponlo en un partido, los interiores (...), Escarrà y compañía que jueguen atrás y le pasen pelotas para el Andrésín y que haga goles*. Aquell dia jugaven contra el Mataró, i com el porter del Mataró era molt dolent, ni el vam *tocar* (es refereix a comprar-lo) i li vam ficar sis o set gols... El Dalmau i l'Escolà m'agafen i em diuen *escolta, que no parli amb ningú, que no parli amb ningú*”⁵⁵

Segons Rocabert, al dia següent va obtenir 300.000 pessetes pel traspàs d'Andrésín.

La temporada és també bona i l'acaben com a subcampions de Tercera. De nou la promoció, i de nou el fracàs. En el primer partit s'elimina al Manresa (4 a 3 al global), però en la següent eliminatòria, el Galdácano bilbaí, amb un pressupost sembla que 15 vegades menor, elimina l'Hospitalet (4-1 a Bilbao i 1-0 al Municipal). El petit consol va ser que aquest any, que també es va arribar a la final del Torneo General Moscardó, es va guanyar per fi, tot i que van ser necessaris dos partits ja que el primer va acabar amb

FCF

empat a dos. El segon també va acabar amb el mateix resultat però els penals -cinc llençats i transformats per Escarrà- van donar el trofeo a l'Hospitalet.

La següent temporada començaren els problemes per en Rocabert. L'estiu de l'any 1961 ja hi havien rumors sobre el seu possible cessament al capdavant del club i de la instauració d'una gestora amb l'alcalde al capdavant, rumors que segons figura a l'únic llibre d'actas de la junta que sembla conservar-se avui dia va desmentir el propi Rocabert a la sessió del 14 d'agost:

"Abierta la reunión por el señor presidente, pasa a informar de la entrevista celebrada por el Excmo. Alcalde manifestando que a pesar de los rumores de cese como presidente de la Entidad debe comunicar a la directiva que continuará dirigiendo los destinos del CD Hospitalet con la más absoluta autoridad y de conformidad con lo acordado con la máxima autoridad Municipal"

Rocabert em va descriure en uns termes no gaire fàcils de creure una trobada amb l'alcalde Solanich, que probablement correspon a aquesta de la que parlem,:

"Em va cridar en Solanich, l'alcalde: *señor Rocabert, que hay un grupo de gente que no le gusta que tú estés en el fútbol. Ya, ya sé quienes son -li vaig dir- Layola, Vives, el de la carnicería... todos los que viven en Hospitalet (al Centre) pero a ti tampoco te quieren ¿eh?, hay un sector que tampoco*

*El capità de l'Hospitalet
recull el guardó de campió
del trofeu General
Moscardó de mans del
mateix militaz que li dona
nom. Era l'any 1961.*

“L’any 1961 s’agreuen els problemes econòmics de l’Hospi. Aquesta seria la situació durant molts anys: anaven pràcticament al dia, i de vegades ni això”

te quieren, y lo tuyo es más grave que lo mío porque a mí no me quieren por razones políticas pero lo tuyo es que...”⁵⁶

L’explicació que dona Rocabert a continuació ja entra en un àmbit molt íntim i personal que tampoc aporta res al nostre propòsit. Sigui com sigui, va salvar la situació. Aquella temporada 61-62, Rocabert reforça la figura de Carlos García al club, nomenant-lo gerent. Els problemes econòmics comencen a agreujar-se aquest any. Ja a principi de temporada, Rocabert ha d’aportar de la seva butxaca 37.000 pessetes, segons consta en acta, i diu que no està disposat a fer-ho més i que el club s’ha de mantenir per sí mateix. El CD Hospitalet comença a funcionar massivament a base d’instruments de crèdit (lletres bancàries). Els deutes provenen de diversos llocs i en algun cas sembla que s’arroseguen d’abans. Així per exemple, a la sessió de junta del 10 d’octubre del 1961 es parla d’un deute amb la Junta de Protección de Menores (a través d’algun impost, potser sobre les recaptacions dels partits) de 121.690, 59 pessetes. A la sessió del 7 de novembre de 1961, la junta deixa constància al llibre d’actes que alguns membres de la directiva, “en nombre y representación del Centro de Deportes de Hospitalet, único debedor del sr. Presidente”, havien signat unes lletres de canvi reconeixent el deute amb en Rocabert. En la següent junta, el 21 de novembre, s’acorda citar als jugadors professionals de l’equip “para exponerles la mala situación económica de la entidad y la necesidad de prorrogar el vencimiento del % que correspondería a este mes”. Aquesta seria la situació econòmica del club durant molts anys: anaven pràcticament al dia, i de vegades ni això. Emiliano Villagrasa explicà així la situació aquells anys en el seu llibre del 1961:

“En Cataluña se pagan por los jugadores de Tercera División cifras por completo desorbitadas, en relación con la capacidad de los clubs. Cien mil o setenta y cinco mil pesetas, por una sola temporada, es una cantidad excesiva para un jugador de Tercera División. Y esto es lo que se paga de ficha, aparte sueldo y primas, a muchos jugadores de clubs como el Hospitalet, Sans, Tarragona, Europa, Manresa, etc. Satisfacer tales cantidades supone un déficit seguro en cada temporada que ha de ser cubierto por la economía particular de los directivos. Pero es que a causa de ello, éstos escasean cada vez más. Hombres como Canela, Guarro, Solanas, Oller, Huguet, Vallés, Caballero, Sancho, Tarazón, Jiménez, Peñarroja, que han tenido que dar su dinero al club, o responder con su garantía de créditos bancarios, de los que tienen que pagar los intereses de su peculio particular, y cancelarlos del mismo modo, acaban por cansarse de estas tareas directivas”⁵⁷

Esportivament, els millors jugadors de la passada temporada varen ser fitxats per equips de més categoria (Albaladejo, Simó i Escarrà fitxen per l’Hércules de Alicante; Catà, pel Sants; Andrés es queda al CF Barcelona...). Al capdavant de l’equip seguia Mario Anchisi, però probablement les dificultats econòmiques feren d’aquesta una temporada de transició on no es van aconseguir les fites de passades temporades.

Rocabert va haver de marxar, però com sempre havia dit ell, a través d’una assemblea. L’estiu del 1962, Emilio Huguet Huguet, a qui ja havíem trobat als antics Torrasense i Hércules, es fa càrrec de la presidència del CD Hospitalet. L’experiència d’en Rocabert al futbol, però, no el devia desencantar del tot d’aquest món de l’esport perquè seguidament el van anar a buscar del Club Baloncesto Hospitalet per fer-lo president.

Clar que ell havia après la lliçó: “al bàsquet, amb l'experiència del futbol, tenia al meu fill (...) i li vaig dir si queria ser president del bàsquet i jo vicepresident, així no tenia el problema de la fitxa”⁵⁸ (es refereix als avals). Aquesta mateixa operació la faria després a la secció de ciclisme de la UE Sants (tot i que ell parla de la Volta Ciclista a Catalunya). A la ciutat, però, encara patiria certes pressions municipals. Així per exemple, diu que els diners que li havia costat fer la instal·lació elèctrica -uns dos milions- no els va cobrar fins gairebé vint anys després ja que amb José Matias de España, l'alcalde que va succeir en Solanich l'any 1962 i que va ser a l'alcaldia fins al 1973, les relacions van ser molt pitjors.

Amb Huguet a la presidència del CD Hospitalet, el club viurà els moments més gloriosos i també alguns dels més foscos de la seva història. Huguet surt elegit com a president per aclamació de l'assemblea ja que és l'únic candidat. Ràpidament forma la seva junta a la que no hi figura pràcticament cap membre de l'anterior junta d'en Rocabert. Acompanyarà al seu íntim amic Huguet, el ja Procurador en Cortes Domingo Peiró. Les arques del club estan totalment buïdes. Per començar a treballar, els membres de la junta s'obliguen a tenir la condició de socis protectors amb una quota mínima de 100 pessetes mensuals i, per disposar de líquid efectiu, es comprometen segons consta a l'acta del 17 de juliol de 1962 a adelantar al club les següents quantitats: Huguet i Rodríguez, 50.000; Oller, Peiró, Cid, Tarrazón i doctor Minguela, 15.000, i Sorolla, 10.000 pessetes.

En un primer moment, i degut a les dificultats econòmiques, es contacta gràcies a l'amistat d'un directiu, amb un entrenador anomenat Lacube, que havia dirigit clubs com el Condal i el Tarragona. Lacube accepta en un moment donat fer-se càrrec de l'equip, però hi serà escassament durant un mes ja que algun incident amb la seva feina durant un partit de pretemporada jugat contra el Sans fa que demani la baixa. A l'acta de la junta on es va tractar el tema s'escriu això: “...manifiesta que él no está de acuerdo con la forma que aquí se organizan las cosas, y por lo tanto no está dispuesto a seguir con el cargo por estimar que le se quita autoridad, sobre formación, táctica y alineaciones en el equipo, y puesto que aun no ha fichado y solamente tiene su palabra comprometida, pide con toda consideración y respeto, se le devuelva”. Li van tornar, i el recanvi, malgrat que l'equip devia estar mig fet, va ser ni més ni menys que un tècnic de gran prestigi aleshores, Marcel Domingo. D'origen francès, Marcel Domingo va ser porter de Primera Divisió en equips com l'Espanyol o l'Olimpique de Marsella. S'havia tret el carnet d'entrenador nacional l'any 1955, sent el segon de la seva promoció. Domingo era, en principi, un entrenador que hom podia suposar en aquell moment fora de l'abast del CD Hospitalet. Per això, el seu fitxatge va causar sorpresa i encara és recordat per molts com una de les dades més conegudes de l'època. Domingo Peiró sembla que es va encarregar d'anar a parlar amb ell. Així recorda com va ser:

“Vaig anar jo a fitxar-lo, allà a casa seva, hi vivia darrera del camp de l'Espanyol. I jo no m'atrevia perquè pensava aquest em dirà, jo tinc un prestigi... Ell venia d'entrenar al Marsella, aquí havia entrenat l'Atlético de Madrid, i jo pensava que em faria escales abaix. Però no, tú... i vam ser molt amics, molt. (...) Em sembla que li vam pagar, res de fitxa i un tant mensual. Va acceptar perquè no tenia ofertes que l'interessessin, i va acceptar la nostra perquè tenia llibertat d'anarse'n quan ho volgués. Jo també pensava que si fitxava en Marcel Domingo, que era un home de molt àmbit nacional i internacional, l'Hospitalet també es donava a conèixer i la premsa parla, bé o malament, però la premsa parla, i això es l'important”⁵⁹

“Amb Huguet a la presidència de l'Hospitalet, el club viurà els moments més gloriosos i també alguns dels més foscos de la seva història”

Segons consta a l'acta de la junta corresponent al 25 de setembre d'aquell 1962, Marcel Domingo va explicar els seus plans de treball a la junta i, com que s'havia trobat gairebé feta la plantilla de jugadors, només va demanar un reforç de la línia d'atac: "solicita la adquisición de dos o tres jugadores más para la linea de ataque, la cual considera muy débil para obtener una clasificación puntera al final de la liga".

Però amb la carta de llibertat sota el braç, Marcel Domingo escassament va durar uns mesos a l'Hospitalet. El rendiment de l'equip sembla que no era el desitjat per la directiva, fet que va ser exposat a l'entrenador, segons consta a l'acta de l'11 de setembre. Aquell hivern de neu (l'Hospitalet va haver d'ajornar alguns partits) Marcel Domingo l'acabaria de passar a Lleida, on l'equip local, que aleshores estava a la mateixa categoria i grup que l'Hospitalet, el va contractar. Segons Domingo Peiró, se'n va anar perquè un directiu d'allà li va arreglar un problema personal amb la matrícula d'un cotxe d'importació que s'havia comprat a Andorra i li va demanar que entrenés el Lérida. Peiró diu que la baixa va ser de mutu acord. Al llibre d'actes del club sobre aquest tema quedà registrat el següent, parlat a la sessió del 2 de gener del 1963:

"El Sr. Presidente informa que el Entrenador, D. Marcel Domingo, ha causado baja del club, por voluntad propia, ya que según las condiciones del contrato establecido, no obligaban al Sr. Domingo, en caso de que él por su voluntad quisiera marcharse, aunque de haber querido por parte de esta Junta sí que se le podía haber perjudicado, puesto que se ha marchado a entrenar al Lérida, Equipo de igual categoría y del mismo grupo, pero el Sr. Presidente y Junta Directiva, demostrando una vez más sus buenos deseos y buena voluntad, no le ha puesto impedimentos y sólo ha pedido que se extienda un contrato para un partido a jugar en nuestro campo en la fecha que nos interese"

Juan Zambudio Velasco, l'entrenador que portaria l'Hospi a Segona Divisió, en un cromó de la seva etapa com a jugador del Barça.

Marcel Domingo sembla que no va tenir un paper massa lluit ja que va agafar al Lérida molt ben situat a la classificació i va deixar l'Hospitalet a la part mitja de la mateixa. Al final de lliga, les classificacions eren completament a l'inrevés. A l'Hospitalet va agafar el relleu l'ex porter del FC Barcelona Juan Zambudio Velasco. Possiblement amb menys coneixements tècnics en aquell moment que Marcel Domingo -segons els testimonis que he pogut recollir- Zambudio seria, però, l'artífex de portar aquells jugadors a l'ascens. No em consta que Zambudio Velasco tingués en aquell moment el títol d'entrenador (tot i que ja havia entrenat al Sabadell), però sembla que els seus mètodes eren prou efectius. Antonio Caballero, aleshores delegat de l'equip, recorda que "era un tío valentón, (...) yo en los vestuarios le he visto coger a un medio volante que teníamos del Madrid y levantarlo allí, *tú puedes hacer más* -le decía-, y ese le respondía, *pues aquel tampoco hace nada*, y él le contestó: *ese no hace nada porque no sabe más, pero tú sí que sabes, y como sabes tienes que rendir más*"⁶⁰.

Econòmicament, sembla que l'Hospitalet se n'anava sortint, potser perquè aquella temporada van vendre el jugador Rovira al R. Madrid per 450.000 pessetes -aquest jugador era de la ciutat, no va jugar en el primer equip del Madrid i després va passar al Saragossa, al Mallorca i finalment a l'Europa-. També van cedir al jove jugador hospitalenc Briñas al Samboyano per 25.000 pessetes i es va deixar de fer el butlletí per la despesa que comportava. En d'altres àmbits, però, el club es va veure força sotraguejat per diversos incidents. Especialment greus van ser els que afectaren el president. El primer, durant el mes de març, quan un grup de fanàtics va agredir Huguet al final d'un

partit que jugaren a Tortosa. Domingo Peiró recorda que el seu íntim amic "Huguet s'exaltava i en aquests llocs (...) Tortosa, Amposta... a aquests llocs només es podia anar al setembre perquè estaven collint l'arròs i estaven pacífics"⁶¹. Efectivament, Caballero recorda que va dir "una palabra muy fea de decir"⁶² i ja es va liar la troca. Al llibre d'actes es recull un altre incident, que no sabem quin fet amaga, però que va ocasionar un intent de dimissió del propi Huguet. A l'acta del 9 d'abril del 1963, el fet es recull així:

"El Sr. Huguet, Presidente del Club, hace uso de la palabra y manifiesta muy disgustado que a raíz de ciertos hechos ocurridos esta semana, relacionados con la economía del club, y que han perjudicado enormemente su prestigio comercial y le han hecho perder la moral y confianza en ciertos sres. que han formado parte de la Junta en otras temporadas, se ha visto obligado a presentar la dimisión de cargo en la Federación Catalana, cosa que la actual Junta lamenta mucho y considera que todo lo ocurrido ha sido una falta de apoyo moral y económico a la persona de nuestro Presidente, y se solidariza en todo con él, rogándole continúe en su puesto hasta el final de temporada, a lo que accede el Sr. Huguet de momento y hasta nuevos acontecimientos"

Tot i aquestes incidències, Juan Zambudio va portar l'Hospitalet al subcampionat de Tercera Divisió. Van jugar la promoció, primer amb l'Alcoyano, al que van eliminar per un global de 6 a 5. Després van eliminar l'Atlético Malagueño, amb el que van fer falta tres partits (un tercer de desempat). I finalment va arribar el Jaén, als que es va guanyar a Les Corts per 3 a 0. El partit de tornada s'havia de jugar amb aquesta renda i com que el futbol era poc net en aquells anys, segons explica Domingo Peiró el Jaén va intentar comprar el porter de l'Hospitalet:

"Jo tenia en Parcet, que era un gran porter i una gran persona. Perque a en Parcet, el dia de la promoció des d'altres esferes de Jaén el van tocar. Li van dir: *escucha, si te dejas hacer algún gol y ganamos, tanto dinero para ti*. I Parcet de seguida m'ho va dir: *yo haré lo que pueda, pero si me hacen más de tres no os penseis... y si no teneis confianza, poner a otro*. I efectivament, ho parava tot, i ens van marcar dos gols cap al final, i ja van pitar, i Parcet plorava. Va tenir una alegría...!"⁶³

Van perdre el partit de tornada per 2 a 0, es a dir, el global de l'eliminàtoria definitiva era favorable a l'Hospitalet per 3 a 2. L'Hospi estava a Segona Divisió. El màxim goleador de l'equip, amb gols importantíssims en aquells partits de promoció, va ser el recentment desaparegut José Mauri, qui anys més tard també va entrenar l'equip una temporada. Els andalusos s'havien equivocat de cap a peus amb Parcet: havien anat a comprar al que seria probablement l'únic jugador que continuaria a l'equip tots els anys a Segona Divisió. Parcet viuria també el descens posterior a categories regionals

La notícia de l'ascens va arribar a la ciutat aquella mateixa tarda. Segons la crònica posterior de *Solidaridad Nacional*, "a última hora de la tarde del mismo domingo, surgió como un verdadero estallido de satisfacción popular, la noticia del ascenso a Segunda División de nuestro club local, allá por tierras de la región andaluza. Como un reguero de pólvora la buena nueva se extendió por toda la ciudad"⁶⁴. També a través de la *Soli* ens assabentem que quan l'equip va arribar a l'aeroport, probablement el dilluns,

"En el partit de tornada de l'eliminàtoria d'ascens, el Jaén havia de marcar quatre gols i va intentar comprar el porter de l'Hospi, Parcet"

Celebració de l'ascens a l'ermita de Bellvitge, un grup de socis i membres de l'Agrupación Coral Els Callats junt al president de l'Hospi, Huguet (segons de peu per l'esquerra i amb bigoti), i al secretari.

El Tot nº 184. Cedida per Ciuret

el van anar a rebre “miles de personas con banderitas y cohetes”, tot i que l'article respira triomfalisme per tot arreu i s'ha de posar la xifra en quarentena. Ja a la ciutat, es van fer una sèrie d'actes commemoratius, amb una caravana que va recórrer el carrers en un viatge cap a l'ermita de Bellvitge on van ser rebuts per la banda de l'Agrupación Coral Els Callats. Allà, el cura de la parròquia de Santa Eulàlia va fer una alocució als jugadors. Després van tornar, passant pels carrers de Santa Eulàlia, fins a l'Ajuntament, on van ser rebuts per les autoritats. Hi va haver parlaments d'ànim i promeses de recolzament per a la nova (i més costosa) etapa que encetava el club. Finalment, es va servir un vi d'honor als jugadors i directius.

Més enllà d'aquesta eufòria inicial es va organitzar un partit d'homenatge als jugadors -amb moltes dificultats per trobar ràpidament un equip de certa categoria- i també un sopar d'homenatge a la plantilla que la directiva volia que pagués l'Ajuntament. Però des del Consistori es va denegar la petició i va haver de pagar el sopar dels jugadors el directiu Antonio Sorolla. Es va fer una foto oficial de l'equip de l'ascens i, poc després, es van començar les gestions per organitzar una campanya de captació de socis, per confeccionar el nou equip i... per liquidar els comptes de la temporada anterior.

Segurament, qui més va tardar en cobrar el que li havien promés per l'ascens va ser l'entrenador. Segons explica Antonio Caballero⁶⁵, el president Huguet li havia promés 50.000 pessetes per l'ascens a l'entrenador. Quan aquest ho va anar a buscar, Huguet li va dir que li havia promés “de broma” i l'altre, que va anar darrera de la prima durant molt de temps, no va aconseguir res fins mesos més tard, quan en una festa a Sabadell la dona d'Emilio Huguet es va trobar amb la de Zambudio Velasco i aquesta li va explicar. La senyora Rosario de Huguet -segons explica Caballero- va anar al seu marit i li va dir que fes un taló de 50.000 pessetes. El president s'ho devia ensumar i li va preguntar si eren per en Velasco, tot dient que havia estat una broma. Però la seva dona li va dir que ara també fes el taló “de broma” amb les 50.000 pessetes promeses, i Juan Zambudio va cobrar per haver pujat l'equip a la Segona Divisió.

Per a la primera temporada a Segona Divisió, l'Hospitalet va reunir un equip de grans jugadors, força experimentats (de vegades potser massa i tot). Parlo de Parcet (ex

Valladolid), Pantaleón i Castaños (ex Real Madrid), Felipe Mesones (d'origen argentí, ex Murcia i després gran entrenador), Poulsen (d'origen danès, ex jugador de l'Espanyol), Vacunin (ex Saragossa), Arnas (ex Barcelona), Chico Ramírez (d'origen xilè, ex Espanyol i Universidad Católica de Chile), Julian, etcètera. Sembla que el Barça també va cedir quatre jugadors de l'aleshores filial, el Condal. Es parlà del central Torres; Borrás, lateral esquerrà; Albert, extrem dret, i Mas, interior dret. El valor d'aquell equip devia ser força important. Només heu de tenir en compte una dada, únicament el cost de la fitxa de Manuel Quevedo, un altre jugador procedent del Real Madrid, va ser de 310.000 pessetes, segons consta a l'acta de la junta del 10 de setembre de 1963 (250.000 en metàl·lic i 60.000 en una lletra a venciment del 2 de febrer). Els jugadors, a més de la fitxa, cobraven sous mensuals i primes. Aquella temporada, la junta directiva de l'Hospitalet va estipular mil pessetes per jugador i partit guanyat a camp contrari, set-cents cinquanta pessetes per partit empatat fora de casa i cinc-cents per partit guanyat a casa, a més d'algun altre possible premi extraordinari. Com que no els havia tocat pas la loteria, el club de seguida va començar de nou amb problemes econòmics, tot i que el nombre de socis, amb la nova categoria, havia augmentat de forma important. A l'acta de la sessió de junta del 26 de setembre, el directiu Pedro Tort exposa la crítica situació econòmica del club i proposa que "si entre los señores de la junta se encuentra alguno que sepa de personas que se hallen en situación económica desahogada y que estén dispuestos a entrar en la junta para ayudar al Centro, que los presenten, dejando aparte roces y rencillas personales sobre asuntos personales, comerciales o políticos que pudiera haber habido con algún otro señor que actualmente forme parte de la Junta". A aquestes alçades hi havien existit tants enfrontaments dins de la directiva i, per altra banda, sembla que els possibles interessats sortien quasi sempre del mateix cercle, que pensar en aquesta possible solució econòmica volia dir ser capaç d'obviar moltes diferències personals...

Fons DC

Delegación No 6 - 195 Trimestral

CENTRO DE DEPORTES HOSPITALET
MAS, 78 - HOSPITALET - Tel. 205 40 83

PROPUESTA DE SOCIO

D. José María Solís Edad 30 años.
Natural de Vorrenitz, Valencia Profesión Obispo
Dirección para el cobro Banco Hispania de Hospitalet de Ribera
Solicita ser admitido socio de número del CENTRO DE DEPORTES DE HOSPITALET, el cual se obliga a aceptar todas las disposiciones reglamentarias, entre ellas, el pago anticipado de la cuota social que le corresponde por meses trimestres.
Hospitalet, 11 de octubre de 1963.
El solicitante, José María Solís
Avala esta propuesta el socio n.º 8999
D. Miguel Martínez
Queda aceptado con el número 8999 en sesión del día 11 de octubre de 1963.
NOTA: Siempre que el alta como socio sea hecha antes del 31 de Julio del corriente, se le conservará todos los derechos de socio antiguo y por lo tanto la cuota será de 25 pzas.

Bulleta d'adhesió per a nous socis de l'Hospi, arrel de l'ascens a Segona Divisió.

HOSPITALESSES TODOS:

LA GESTA DEPORTIVA DEL AÑO SE HA ALCANZADO

El ascenso a **SEGUNDA DIVISION** del C. D. HOSPITALET es ya una realidad. Nuestros jugadores han logrado este año lo que con tanta ilusión esperábamos.

Ahora nos compete a nosotros el consolidar y mantener esta victoria.

HOSPITALESSES TODOS:

TRABAJADORES, EMPLEADOS, COMERCIANTES, INDUSTRIALES VECINOS DE HOSPITALET, que no sea dicho que el C. D. Hospitalet, no puede mantenerse en 2.º por falta de medios económicos.

Con la ayuda de todos podemos consolidar la estructura económica de nuestro club, el CLUB DE LA SEGUNDA CIUDAD DE CATALUÑA.

**TAN SOLO NECESITAMOS SOCIOS
LA OPERACION SOCIO EN MARCHA
OBJETIVO: SEIS MIL SOCIOS**

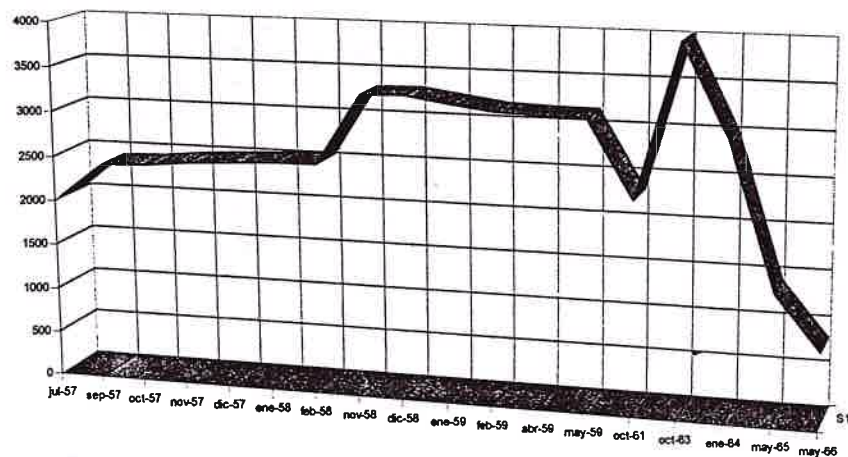
Cuando este boletín llegue a tus manos, no lo destruyas. Si ya eres socio de C. D. Hospitalet, procura entre tus amistades buscar otro socio. Si no lo eres, relévalo y envíalo a nuestro Local Social o a cualquiera de nuestras Delegaciones, antes del 31 de Julio corriente y tendrás los mismos derechos que los socios antiguos.

Tot això es produïa malgrat que la societat hospitalenca, en principi, va respondre relativament bé a l'ascens de categoria. Per un costat, la campanya de socis sembla que va donar certs resultats i, tot i que mai es va arribar als 6.000 abonats com era l'objectiu de la directiva, sí que de ben segur va ser el moment en que un club de futbol de la ciutat ha tingut més associats. D'altra banda, algunes firmes comercials i fins i tot particulars donaren algunes quantitats, més enllà dels habituals empresaris col·laboradors que podia

“La decissió de disputar alguns partits al camp de Les Corts no va agradar alguns socis. Es van donar de baixa al voltant d'un miler”

aconseguir Domingo Peiró. També una tòmbola extraordinària feta durant la festa major de Collblanc va deixar unes 73.000 pessetes netes de benefici. Però tot això no era suficient i a la directiva no se li acudí una altra solució que la d'aprofitar que l'espectacle del futbol donava més de sí que no pas l'aforament que permetia el petit Campo Municipal. Per això, en aquells mesos es decidí de llogar al CF Barcelona el seu antic camp de Les Corts per disputar els partits més atractius de l'Hospitalet. A l'acta de la reunió de junta de l'1 d'octubre del 1963 es diu que la directiva demanarà amb caràcter d'urgència la ampliació i la cobertura de la tribuna del camp municipal de l'Hospitalet per poder encabir la demanda d'espectadors que tenia en aquell moment el club i que seguidament es xifrava en les 20.000 persones que es juntaven a Les Corts en els partits que disputava allà l'Hospi. Si bé és cert que a Les Corts es registraven bones entrades, també s'ha d'anotar que els socis del Barcelona tenien l'entrada a preu molt assequible i que el control de Les Corts devia ser més complicat i, per tant, més fàcil d'esquivar per més gent. Tot i això, en un principi aquesta solució donava més diners al club que no pas jugar segons quins partits al Municipal.

QUADRE 3. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE SOCIS AL CD HOSPITALET

Font: Elaboració pròpia a partir dels butlletins del CD Hospitalet, excepte les cinc últimes que són estimacions de procedència diversa.

Aquesta solució, però, va dividir la directiva i els socis, alguns dels quals, descontents i sense comprendre per què tenint camp propi s'havia d'anar a jugar a Barcelona, es donaren de baixa amb el temps. Antonio Caballero recorda que com a mínim ell i Arroyo es van mostrar contraris a anar a Les Corts: “aquello fue una cosa mal hecha, fuimos dos Arroyo y yo que dijimos de no ir a jugar allí, y Huguet me dijo, *Caballero, posa aquí sobre la taula mig milió de pessetes i juguem a casa teva*”⁶⁶. Domingo Peiró recorda també que es va anar a Les Corts per diners, i que al principi els hi quedaven uns beneficis que ell xifra en mig milió per partit (potser una mica exagerat, en general). Peiró recorda també, però, que “hi va haver moltes protestes. Jo no podia dir res, perquè era de l'Espanyol i es podia arribar a dir que jo no volia que anéssim al camp del Barça...No, no, jo primer que l'Espanyol era l'Hospitalet. Si era convenient d'anar a jugar al camp del Barça, encantat”⁶⁷. Peiró confirma el descens de socis per no jugar en el seu propi camp, pels desplaçaments a Barcelona... Caballero xifra aquesta baixada

d'associats en un miler, però no ho tinc confirmat. Això i el fet que sembla que amb el temps potser ja no sortia tant a compte (el Barça volia pujar el preu del lloguer de 40.000 a 50.000 pessetes), van aconsellar la directiva d'anar oblidant aquesta idea, però sembla que el mal ja estava fet.

Tot i aquestes fonts d'ingressos, els problemes econòmics de l'Hospitalet a la Segona Divisió aquella primera temporada varen ser molt greus. A l'acta del 12 de desembre del 1963, la directiva parla de buscar un nou president que es vulgui fer càrrec del club i dels seus deutes. Mentre tant, s'acorda pagar als jugadors una quantitat a compte del sou perquè no és possible pagar la mensualitat sencera. Els desplaçaments en aquells anys a Segona Divisió ja eren de per sí molt més complicats i llargs que no pas ara, i més cars que jugar a Tercera. Sovint s'hi trigaven tres dies sencers per anar i tornar en autocar, i de vegades més perquè s'aprofitava el camí per jugar algun amistós i fer calés. Les dificultats econòmiques feren que, de vegades, les condicions dels viatges de l'Hospitalet fossin totalment rocambolesques. Antonio Caballero, que en moltes ocasions feia de delegat a les expedicions, recorda especialment un viatge a Santander, on se n'anaven dels hotels sense pagar, de vegades amb el consentiment del director... i de vegades sense:

"Fuimos al norte, los desplazamientos eran mucho dinero. Yo cometí unas faltas humanas muy graves, cosa que en mi negocio durante 50 años no me he atrevido a hacerlo: yo he ido a Santander como delegado a jugar contra el Racing con 25.000 pesetas, que entonces tenía suficiente, pero es que se ve que teníamos mala fama y el de los autocares se presentó allí (...) y dijo, no, a la vuelta no, si no pagais ahora el coche no sale de aquí. Y esto valía ya 8.500 pesetas (...) Pues ya salí con 8.500 menos. Yo de mi casa no cogí ni una perra porque duro que cogías duro que te gastabas y que no lo veías, pues la mejor manera era no coger nada más que la documentación... Y entonces, con el entrenador que teníamos, Rabasa, (...) hicimos el desplazamiento y claro, fuimos a Tudela y allí teníamos que cenar, dormir y desayunar... y no pagar, me dijo. *Y eso cómo se hace* -le pregunté- *porque yo no lo he hecho nunca* (o sea, yo no lo hice, pero me culpo yo mismo de aquella fechoría) (...) Entonces por la mañana me dijo, *usted no hable, ¿eh? nada más oír y todo lo que yo diga, usted dice que sí*. Llama al maitre y le dice: *oiga, maitre, mire vamos a jugar a Santander, por aquí pasaremos seguramente el lunes a mediodía... ¡delegado!, saldremos de allí de Santander a Bilbao, a cenar y dormir y de Bi'bao hacia aquí, pero le telefonearemos antes, porque si hemos ganado haremos un menú especial y si no ganamos pues comeremos algo corriente, y entonces lo contaremos todo...*"⁶⁸

I clar, la tornada va ser per un altre lloc. Després del partit, que van perdre per 4 a 1 després d'encaixar els quatre gols en els darrers deu minuts, s'havia de pagar l'àrbitre, i diu Caballero que va optar per una fórmula que no s'acostumava a utilitzar però que es podia fer i que consistia en que l'àrbitre enviés la minuta al club a través de la federació, en lloc de cobrar en metàl·lic allà mateix. A l'àrbitre no li va agradar gens allò i els directius del Racing es van oferir a pagar ells, sempre i quan el propi Caballero es comprometés a enviar els diners. Durant la setmana següent es van enviar els diners. El viatge continuà amb més misèries:

"Y entonces, al terminar el partido siempre tenía la precaución de hacer un

Rabasa, entrenador de l'Hospi l'any 1963

bocata en el autocar y hacer 100 o 200 kilómetros, hasta Bilbao, y allí pasamos la noche, pero entonces yo le dije a la señora -porque los bocadillos aquellos ya me habían costado también un dinero-: *mire señora, vamos a cenar y a dormir, pero usted no cobrará hasta el próximo desplazamiento, si usted quiere, porque me quedan estas pesetas pero las necesito para el camino*. Yo le dije esto, pero se me notaba muy azarado y entristecido, y la mujer me dijo: *sí, hombre, sí, tranquilo, eso le pasa también al Nastic y al Sabadell*"

Tot i això, la dona li va demanar també garanties personals que seria ell qui se'n responsabilitzaria de que cobrés el deute, com així va ser.

La situació esportiva en aquell moment no era pas millor, l'equip es troba bastant malament a la classificació. L'ambient al vestidor es va degradant mica en mica. A la sessió de junta del 7 de gener, es tracta sobre l'intent d'agressió al directiu Antonio Caballero d'un jugador anomenat Julián. Més endavant, a finals de febrer del 1964, en un desplaçament a Sant Sebastià, per jugar contra la Real Sociedad, van succeir els següents fets que determinarien el cessament de Rabassa com a entrenador i que explica Antonio Caballero, que ho va viure com a delegat de l'equip. Abans de llegir la descripció, que no té cap desperdici, cal explicar que abans de sortir, Caballero i Huguet havien advertit l'absència del jugador Castaños dels entrenaments durant tota la setmana i sembla que sense cap justificació, tot i que després esbrinaren que Rabassa sí que ho sabia i que el jugador viatjaria directament a San Sebastian:

"...Y el señor Huguet me dijo que sobre todo que ese señor Castaños que no subiera al autocar, que no viajara con la expedición. Después le telefoneé y le dije que iba a esperarnos al hotel y él me reiteró que no se uniera a la expedición. Yo por el camino me enteré que el mister le había dado permiso, y yo callado. Llegamos al hotel y efectivamente, allí en el fondo estaba Castaños (...) él adujo que el mister le había dado permiso y entonces el mister dijo: *te dije que si metías un gol, que sí*. Y entonces yo ya vi que el chaval tenía razón y le dije que bajo mi responsabilidad se quedaba a cenar y a dormir (...) Y hablé con Huguet y me dijo que no jugara al día siguiente el partido contra la Real. Se lo dije al mister y (...) me dió un equipo en el que no ponía a Castaños. Y el día del partido contra la Real yo estaba hablando para una radio de aquí de Barcelona y vino el encargado de material nuestro (...) y me dijo: *Caballero, el Castaños se ha vestido* (...) Bajo y le digo al mister, *mister...* y él me echa la mano al cuello y me dice:

- *Vamos a ganar señor Caballero, vamos a ganar.*

- *Si vamos a ganar o a perder, usted mismo, pero ése no juega.*

Y entonces me dice: *yo lo pondré con el número once pero usted da el nombre de otro a la prensa*. Yo me negué y entonces él me dijo que si me ponía así que el equipo lo hacía él, ya chillando en el pasillo allí en Atocha. (...) Y al final claudicó (...) y puso a un tal Seoane (...) y estaba yo a la media parte hablando para una radio y vienen y me avisan que se estaban calentando dentro del vestuario. Voy para allá y me encuentro al Seoane este, con el mister agarrado por el cuello, sin que le tocan las piernas al suelo, en alto, y decía: *no le pego a usted una hostia porque es el entrenador...* Y luego y digo, *¿qué pasa aquí?* (a mí me respetaban bastante). Y se

ve que cuando aquel chico alegó que tenía un esguince y que no salía en la segunda parte, y entonces no había suplentes, nada más se podía cambiar al portero... Pues bueno, yo viendo el cuadro les dije, *pero hombre cómo no les da vergüenza*, al uno y al otro. Y en la segunda parte tuvo que salir con diez, y fue una lástima porque estaban ganando por 0 a 1 y quedamos 5 a 1 a favor de la Real Sociedad”⁶⁹

Total, que allò va acabar amb el cessament de l'entrenador, ja que primer li van dir que havia de dimitir i ell no va voler perdre cap dels seus drets i es va negar. Per això, la junta va obrir un expedient informatiu a la federació i seguidament el va cessar. El seu substitut va ser l'ex jugador del Barcelona i de l'Espanyol, d'origen uruguaià, Dagoberto Moll Sequeira, qui s'acabava de treure aquell mateix any el títol d'entrenador nacional amb el número 15 de la seva promoció de 26 entrenadors.

Però la gota que va vessar el got aquella temporada va ser poc després quan una lletra sense fons va portar per unes hores a Emilio Huguet davant del jutge. Disposo de diverses versions de l'incident que coincideixen en les dades fonamentals. El problema va venir d'una agència de viatges que havia fet alguns serveis al club. Sembla ser que algú del club, a un directiu, li havien donat els diners per pagar la factura, i aquest després no va pagar directament sino que va fer un taló. El cert és que l'agència va denunciar que els hi havien donat un taló sense fons i la policia (segons Peiró l'agència de viatges pertanyia a un policia) va anar per la nit a casa d'Emilio Huguet i s'el varen endur a comisaria. Sembla que es tractava d'una quantitat d'unes 100.000 pessetes. La dona d'Huguet sembla que va trucar a Antonio Caballero i aquest li va dir que millor que truqués al president Peiró, que tenia més pes polític i social. Peiró (trosos en negreta) i Caballero (la resta) expliquen així el que va seguir després:

“Al señor Huguet, el fútbol le ha costado más de cuatro millones, de los de aquella época. (...) Se lo llevaron a jefatura y nosotros, me telefonea su mujer y yo enseguida llamé al alcalde: *escucha, han cogido a Huguet, vamos a hacer alguna cosa*. Nos vamos y ya lo habían sacado de jefatura y se lo habían llevado al juzgado de guardia, porque era un domingo. En la comisaría Peiró que sacó su carpeta en donde llevaba la foto dándole la mano al general Franco y el comisario se puso un poco torpe y al ver que era un pez gordo lo llevó al Palacio de Justicia. Y había allí un sobrino de Huguet, que fue el que intervino, y dijo que fueran a buscar al señor que había dado el talón sin fondos, y lo fueron a buscar al garaje que tenía en Collblanc, y resulta que no se qué ley decía que si tú el dinero no te lo gastas en bebida y no sé qué, no vas a la cárcel, y este chico lo necesitaba y lo cogió, luego no sé si pagaría o no pagaría, pero Huguet fue a la calle automáticamente, porque el club había pagado, yo le había dado el dinero a aquel señor. **Pobre hombre, le habían quitado la corbata, pobre hombre...cómo me he de ver, Domingo, con todo lo que yo he hecho. Y su mujer, Rosario, que es muy inteligente, dijo: *yo siempre te lo he dicho, siempre. Si tú estos millones los das a un asilo o a un hospital, te hacen un monumento, tienes flores cada día y serías admirado por todos. ¿Ahora qué estos cuatro millones? A la prisión. ¿Quién te ha venido a sacar? Nosotros, nadie más. Todos esos socios no han venido, no...* Y su mujer le dijo, *Huguet, el fútbol o yo*”⁷⁰**

“La dona d'Huguet al seu marit que era a comissaria per culpa del futbol: *Si tú lo que has llegado a gastar en el fútbol lo das a un asilo o a un hospital, te hacen un monumento, tienes flores cada día y serías admirado por todos. ¿Ahora qué estos cuatro millones? A la prisión*”

L'incident és d'aquells que tothom recorda malgrat el temps que ha passat. Huguet, efectivament, en acabar la temporada va deixar la presidència, tot i que la tornaria a ocupar entre el 1970 i el 1974.

Aquella primera temporada a la Segona Divisió es va acabar amb un discret tretzé lloc a la classificació que va obligar a promocionar amb el Nàstic de Tarragona, al que es va derrotar en tres partits, no sense algun incident allà en que es va veure involucrat el president Huguet. Les dues següents temporades, el club es va mantenir a la Segona Divisió, sota la presidència de Pedro Tort Vela. Tort tenia un bar que havia estat seu de clubs esportius durant la dècada dels trenta i dels quaranta (entre ells la UD Hospitalet), i havia estat a directives anteriors. Va tenir com a vicepresidents a Eugenio Vicarregui, Juan Pérez Sánchez i Ramón Oller Maxenchs. En aquelles dues temporades següents també els entrenadors es van canviar en mig de campionat. Així, la temporada 64-65, Dagoberto Moll va continuar dirigint l'equip que havia salvat, però va ser substituït després per Julián Arcas Sánchez, amb certa experiència i de la mateixa promoció de la que havia sortit també com a entrenador nacional en Marcel Domingo. L'equip va acabar aquell campionat en l'onzena posició.

Arcas iniciaria també, com el seu predecessor, la següent temporada, la 65-66, però l'acabaria Gabriel Taltavull Monjo, amb qui l'Hospitalet va baixar a la Tercera Divisió.. Van arribar a l'últim partit, contra l'Indauchu, amb mínimes possibilitats de mantenir la categoria, però no van passar de l'empat a zero i la Segona Divisió es va esfumar. La alineació que va disputar aquell darrer partit a Segona, el 3 d'abril del 1966, va ser aquesta:

Arias, Aparicio, Zamacona, Roca, Mesones, Roger, Portolés, Ventisca, Baltá,
Clota i Balcells

L'Hospitalet va acabar aquell darrer campionat a la Segona Divisió en la quinzena posició, penúltim amb 19 punts corresponents a 9 partits guanyats, un d'empatat i 20 perduts, es a dir, només per sobre del Baracaldo. Curiosament, aquella temporada el club guanyaria el tercer Festival de la Canción Deportiva que organitzava Radio Barcelona dins la seva Noche del Deporte Catalán entre els equips de Segona Divisió que hi havia a Catalunya. Una canço composta per Luis Albert Muntaner i Roberto Deulofeu i interpretada per Esther va ser la guanyadora en representació i exaltació del CD Hospitalet. La lletra m'estimo més no transcriure-la⁷¹...

El CD Hospitalet havia estat tres temporades a la Segona Divisió i, tot i que es va passar amb més penes que glòria, no deixa de ser una fita històrica al futbol local. El preu, però, potser va ser massa alt i després de l'esforç que suposà mantenir-se, el club cauria ràpidament fins a tres categories. De fet, per exemple, el deute arrossegat d'aquella temporada va fer que el club fos advertit que si no pagava no el deixaven jugar la següent temporada. Domingo Peiró es va fer càrrec del deute -sembla que a títol personal- però negociant a la baixa amb el afectats, que d'altra banda sabien que era l'única forma de cobrar alguna quantitat:

"Si no pagavem això (en el 1966 eren molts diners) no ens haguessin deixat jugar. Aleshores jo negociava amb ells. Si els hi devia 110, els hi deia 50, o 35... i acceptaven. Ells deien: *vostés em deuen 80, si em donen 40*

accepto.(...) En Taltavull era a qui en devíem més; tenia 130.000 i es va quedar en 42.500 pessetes. Si no ho arreglava no podíem jugar"⁷²

Segons els rebuts que Peiró encara conserva, el deute total del club amb aquells jugadors era d'un 620.000 pessetes en total, que va quedar a la meitat, aproximadament. Clar que a la premsa va declarar aleshores que les havia pagades totes⁷³... I aquí podríem reprendre aquella afirmació sobre el fracàs del projecte futbolístic de l'Hospitalet, que s'acaba de concretar en aquests anys. La idea d'en Peiró sobre les causes d'aquest fracàs -compartida per d'altres dirigents de l'època- té a veure amb el resultat del desenvolupament d'aquella dècada, exemplificat en el famós sis cèntims: "quan va arribar el sis cèntims, la gent va marxar... quan arribava el bon temps" -en diria Peiró. L'augment progressiu del nivell de vida dels espanyols va permetre a molts descobrir les platges, viatjar (ni que fos a prop durant els caps de setmana), i a d'altres tenir cotxe (amb les possibilitats que això donava) i fins i tot segones residències... tot perjudicant l'assistència als partits dels diumenges. Per en Peiró, això va perjudicar força el futbol a molts llocs. Segurament, una part de raó en té.

Després del descens, tot i que el primer any de retornar a la Tercera Divisió es va contractar un tècnic especialista en aconseguir ascensos com era Miguel Gual Agustina (havia pujat amb el Condal -club que havia dirigit 13 anys- a la Primera Divisió), el cert és que es va baixar a Primera Regional. Els jugadors foren:

Parcet, Pérez, Bartomeu, Juanito, Amezaga, Grau, Mancebo, Casadesús, Vitaller, Delpaso, Espinosa, Alonso, Jurado, Ochoa, Marcelino, Puig, Roger, Juli i Vela

D'entre aquests noms, cal destacar en Parcet, el porter que va viure tota la glòria de l'ascens a Segona Divisió, totes les temporades a la divisió de plata i totes les misèries dels descensos, primer a Tercera Divisió i després a Primera Regional. L'Hospitalet no tornaria a la Tercera Divisió fins a mitjans de la dècada dels setanta.

2.5 - ELS ALTRES ESPORTS, A L'OMBRA DEL FUTBOL

En aquests anys cinquanta, el ciclisme continua sent molt popular a l'Hospitalet, però a nivell competitiu ha perdut a la major part de les seves figures i a un dels seus grans impulsors, Joan Pañella. Amb ell, pràcticament també desapareix el seu gran club, la Unión Ciclista Hospitalet. Recordem que Unión Ciclista Hospitalet havia viscut entre 1945 i 1951 el seu millor moment, però no podrà superar gaire temps la desaparició del seu benefactor Pañella, que mor l'any 1951, quan només tenia 55 anys. El primer club ciclista de la ciutat desapareix poc després, potser entre 1952 i 1953. Durant aquesta dècada dels cinquanta, però, apareixeran quatre nous clubs ciclistes -més o menys efímers- a la ciutat.

El primer serà el Club Ciclista Pelegrí, que deu el seu nom al carrer on es trobava la seu social, el carrer Pere Pelegrí de la llavors anomenada Barriada Faus (avui límit entre

Can Serra i Pubilla Casas). El domicili del club estava al número 30 d'aquest carrer, que devia ser un bar propietat de Sebastian Rupérez Sanz. El club es va constituir el 26 d'abril del 1951 i l'1 d'agost va presentar els papers per a la seva legalització al Govern Civil de Barcelona. En aquell moment el club tenia 45 socis. La junta directiva que va organitzar el club era aquesta:

President: Pedro Sans Gavarras
 Vice-president: Pedro González Antolín
 Secretari: Rosendo Granell Gorrea
 Vice-secretari: Manuel Porcar Soler
 Vocals: Salvador Sánchez Martínez, Nicolas Soriano Sánchez
 Caixer: Sebastian Rupérez Sanz
 Director Esportiu: Miguel Ruíz Balada⁷⁴

Al desembre d'aquell 1951, la junta és substituïda i es constitueix, una vegada ja s'ha legalitzat el club, la següent:

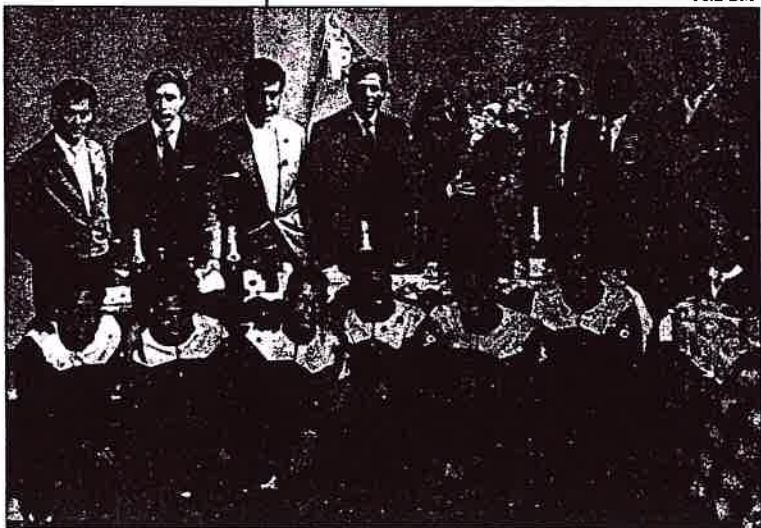
President: Vicente Valenzuela Cros
 Vice-president: Pedro González Antolín
 Secretari: Rosendo Granell Gorrea
 Vice-secretari: Manuel Porcar Soler
 Vocals: Miguel Ruíz Balada, Rogelio Bou Pérez
 Caixer: Sebastian Rupérez Sanz
 Director Esportiu: Manuel Martínez Ramos⁷⁵

Segurament el club no va durar gaire temps. Alguna referència he trobat de l'any 1952 o 1953, quan donen una quantitat per a l'homenatge de comiat al ciclista Joaquín Olmos. El testimoni del fill del director esportiu Manuel Martínez Ramos ens va confirmar també que aquest club no va durar més de dos o tres anys.

Un segon club detectat cap a l'any 1953 respon al nom de Club Ciclista Florida, i tenia el seu local social al número 32 del carrer Florida, que aleshores pertanyia al límit del barri de Collblanc. No tinc gaire referències d'aquest club més enllà d'alguna prova social que organitzaven. Si més no, l'any 1960 ja no existia.

Junta directiva i equip del Club Ciclista Hospitalet, l'any 1959.

Fons BM

Un tercer club es va fundar en aquella dècada a La Florida, el Club Ciclista Hospitalet (recuperant així el nom històric del club local de la dècada dels trenta) i va ser l'any 1958, tot i que es va inscriure al registre del Govern Civil el 23 de gener de l'any següent amb local social al carrer Masnou, 118. Podrien tenir quelcom a veure amb l'organització de la Festa del Pedal del 1959, que es va organitzar a l'Hospitalet i de la que es conserven unes excel·lents imatges filmades per Pere Casanovas, a on destaca el pas dels ciclistes per l'avinguda Isabel la Catòlica -llavors encara sense urbanitzar-, la

celebració de la missa a la plaça de l'Ajuntament amb totes les autoritats i les curses que es van fer a la tarda a l'antic camp de futbol de La Remonta. Al 1960 el local social del club s'ha traslladat al carrer Florida, 51, i la junta directiva està formada així:

President: Francisco Fenoy

Vice-president: Luis Bonet

Secretari: Narciso Herrero

Vice-secretari: Joaquín Ripollés

Caixer: Antonio Martínez

Comptable: Epifanio Saez

Vocals: Modesto García, Juan Martínez, Juan Avilés, José A. Hernández, José Segura, Domingo Moñino i Agustín Gómez

Capità d'excursions: Alfonso Martínez

Delegat: Vicente Ubeda⁷⁶

L'altre club que es va fundar en aquesta dècada va ser el Club Ciclista Casino de Santa Eulàlia, que va iniciar la seva activitat l'any 1958 i va ser legalitzat al Govern Civil l'abril del 1959. Aquest club surt, com el seu nom indica, de l'influent Casino de Santa Eulàlia, que segons l'historiador Carles Santacana va mantenir una presència regular de membres seus als consistoris d'aquells anys⁷⁷. De fet, en els estatuts del club ciclista es donava "preferencia para ser socios, a los señores socios de la Sociedad Cultural y Recreativa Casino de Santa Eulalia, a cuya entidad queda sometida este club"⁷⁸. Dins de la primera junta del club ciclista trobem la presència d'un vell conegut, Juan Salvador Aliart. L'antic president d'Unión Ciclista Hospitalet tornava al món de l'associacionisme al voltant d'aquest esport. La primera junta del nou club va ser aquesta:

President: Jesús Ruiz Berrio

Vice-president: Jaime Lladó Marimón

Secretari: José Biarnes Ortíz

Vice-secretari: Juan Salvador Aliart

Tresorer: Vicente Vergés Torras

Vocals: José Camps Bigorra, Francisco Canela Vila, Juan García Saloña

El tresorer, Vicente Vergés, era regidor a l'Ajuntament. També en aquests anys, un club que ja existia des de 1943, l'Agrupació Ciclista Marina, decideix legalitzar la seva situació i inscriure's en el registre del Govern Civil. Va ser l'any 1955. La junta directiva en aquell moment la composaven aquestes persones:

President: Benito Costas Blanch

Vice-president: Claudio Cases Cabrera

Secretari: Jorge Bailo Llopart

Tresorer-Caixaer: Ventura Gracia Quílez

Vocals: Antonio Cebrián Figuera, Agustín Barquero Morillo, José Rodríguez Ortíz⁷⁹

Fons AS

Entrega de trofeus d'una cursa de festa major organitzada pel Club Ciclista Casino Santa Eulalia, al seu barri. Círcula 1950.

Tots ells es catalogaven com a industrials en la relació que van lliurar al Govern Civil, tot i que de vegades simplement eren fusters o electricistes. Malgrat això, trobem també, com en el cas del futbol, certa tendència dels petits industrials cap a aquest esport, tant en aquest cas com en el del Club Ciclista Casino Santa Eulàlia.

La finalitat d'aquest últim club de Santa Eulàlia, segons el seu *Reglamento*, serà "la práctica del Ciclismo en todas sus manifestaciones, tanto en lo relativo en excursiones como a la organización de carreras". De fet, naixia amb un objectiu lúdic i no pas de treure ciclistes per a la competició. I és que en aquella dècada, sembla que l'aspecte més lúdic, i en especial l'excursionisme en bicicleta ja havien tornat a ser populars. Ja l'any 1948 he detectat el naixement d'una penya ciclista, molt semblant a les que en la dècada dels trenta havien popularitzat l'esport a Catalunya. Es tracta de la inicialment anomenada Peña Ciclista Gilda i que l'any 1950 es va intentar legalitzar amb el nom de Peña Ciclista Canigó. Es tractava d'un grup d'amics joves que el 13 de juny de 1948 van decidir "formar una peña entidad ciclista con un fondo semanal para único y exclusivo fin de celebrar una excursión y gastar dichos fondos en una comida íntima"⁸⁰. La primera junta directiva que van acordar de forma amistosa estava formada així:

President: Enrique Cuesta

Secretari: Antoni Fité

Vocals: Manuel Gendre, Nemesio Romero i Fernando Ros

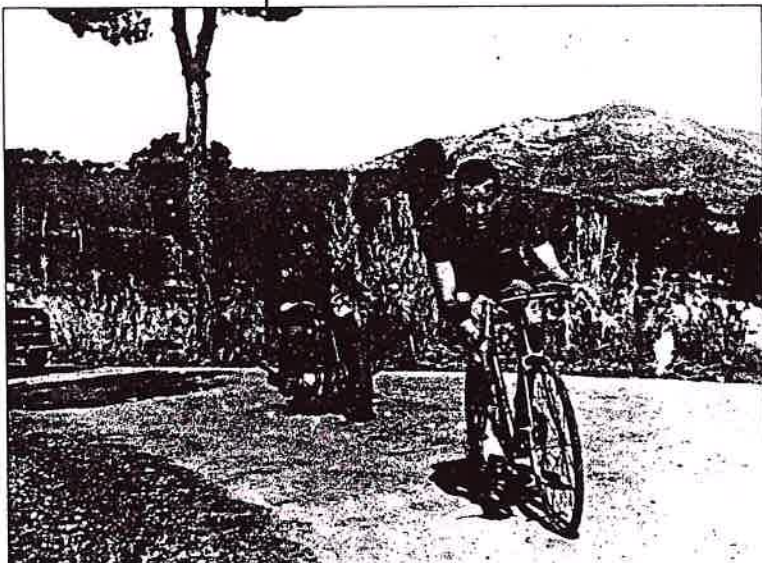
En realitat es tractava més d'un grup d'amics que feien, això sí, moltes excursions amb "tiberis" inclosos, però que van arribar a tenir una estructura i un funcionament molt semblant al d'un club ciclista, organitzant també el seu campionat social i redactant fins i tot els seus propis estatuts. A mitjans del 1950 van representar els papers per a la legalització de la societat al Govern Civil de Barcelona i a la Unión Velocipédica Española, però aquests últims sembla que no van legalitzar el projecte d'Estatuts per manca de 25 socis de l'entitat, i segurament a manca d'aquest requisit tampoc al Govern Civil devia seguir endavant el procés. Si més no, a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona no en queda cap constància d'aquesta penya. Probablement van existir més penyes i grups com aquest des de finals dels quaranta i, sobretot, en els anys cinquanta. Es conserven força fotografies d'aquestes activitats lúdiques que tenien la bicicleta

Fons JC

com a mitjà. Segurament, en aquells anys cinquanta, abans de l'aparició del cotxe utilitari (el popular 600) serà quan la bicicleta com a instrument lúdic i com a eina tingui un paper popular més important en tot el segle, potser només comparable al que ha arribat a tenir en l'actualitat en l'aspecte d'oci i joguina. La bicicleta també serà útil en aquests anys com a eina de treball, de transport. I segurament ho serà més que no pas en dècades passades degut sobretot a dos factors, la progressiva millora dels camins i les carreteres i l'escassetat de combustibles i vehicles a motor.

Pel que fa al ciclisme de competició, a l'Hospitalet es donaran ja poques figures

Jordi Clarós, amb el mallot de l'equip Galindo-Unión Ciclista Hospitalet, l'any 1948 en una prova en ruta pels volts de La Garriga.

de la importància que havien tingut en les dècades anteriors Español, Saneja i... Un dels pocs ciclistes relacionats amb l'Hospitalet, a cavall entre la dècada dels quaranta i la dels cinquanta, va ser Jordi Clarós. Tot i que va néixer a Barcelona, el seu primer club ja va ser l'Agrupación Ciclista Coll-Blanch, que li va pagar la fitxa i el mallot durant 1944, quan només tenia 17 anys. Amb la llicència número 31, aquell any 1944, que era també el primer del club de Collblanc, Clarós ja apuntava bones formes tant en ruta com en pista. En aquell any, Clarós participa en algunes curses on es veu cara a cara amb un altre il·lustre jovenet amb el qual es reparteix els primers llocs: Miquel Poblet. Clarós destacarà de mica en mica. L'any 1947 és considerat per la premsa el vuité millor d'una hipotètica classificació dels ciclistes independents de l'any anterior. L'any 1948 és l'onze en la mateixa classificació de Tercera Categoria. L'any 1949 ja es considerat el cinqué millor corredor independent, especialment pels seus resultats en pista (sempre de l'anterior temporada). Amb un físic senzillament impressionant, tant per practicar l'esport com en d'altres aspectes (als diaris li deien "el Gary Cooper del ciclismo"), el jove corredor arribà a ser un ciclista de prestigi, sobretot en pista, i aconseguí diverses vegades el títol nacional de curses a l'americana, fent equip amb ciclistes com en Poblet. També va ser guanyador per equips de la Volta a Catalunya, en la seva XXVIII edició l'any 1946, quan pertanyia al CC Barcelonès (ell quedà en vint-i-tresena posició).

Fons JC

Jordi Clarós, l'any 1951, lluint el mallot brodat amb una carxofa en honor del seu desaparegut sogre.

Fragment del periòdic on es recull el "record del món" de l'hospitaletenc Pedro Zamora

L'any 1948 fitxarà per l'equip d'Unión Ciclista Hospitalet, amb els que farà una bona temporada, guanyant el campionat de Barcelona per a independents, sent tercer al campionat de Catalunya de ciclocros i primer en la seva Tercera Categoria, quart al Campionat de Catalunya en ruta per independents, primer al Trofeu Fallas de València, segon al Gran Premi Catalunya, i setzé al Campionat d'Espanya per a independents. En aquells anys participà a nombroses proves en pista, primer per Catalunya i Espanya, i després, sobretot a partir del 1950, per tota Europa (Alemanya, Suïssa, França, Marroc...). Potser entre les inés destacades hi figura la dels Sis dies de Berlín, que va córrer l'any 1952 fent parella amb Espín i que no van poder acabar perquè van caure quan faltaven poques hores per finalitzar la prova.

Estarà en actiu fins l'any 1954, quan es casa amb Maria Pañella, filla del ja en aquell moment desaparegut mecenes del ciclisme hospitalenc Joan Pañella, amb qui havia tingut prou relació esportiva. Clarós deixa la bicicleta pel tractor i es dedica a cultivar els camps de la família a l'Hospitalet. L'any 1960 farà una nova reaparició en el ciclisme, també amb certs èxits i tornant a vestir, en record del seu sogre, els colors de la desapareguda Unión Ciclista Hospitalet amb un maillot especial que encara conserva i que tenia una carxofa brodada (el vegetal que més havia exportat el seu sogre anys enrera). Però ja el temps dels velòdroms passava de llarg. Clarós va seguir en actiu fins l'any 1962.

Pel que fa als èxits esportius dels ciclistes locals, podem parlar de dos noms propis més. El primer, potser a tall més anecdòtic, el de Pedro Zamora, president de l'actual Unió Ciclista Hospitalet, qui l'any 1953 pertanyia a l'equip de la AC Coll-Blanch de categoria cadet (entre 15 i 18 anys en aquell moment) i, en guanyar aquella temporada el campionat d'Espanya de la seva categoria, presumptament va aconseguir un rècord del món en recórrer el circuit de 23 quilòmetres a una mitjana de 42,400 quilòmetres per hora. La

Federació mai li va comunicar res d'aquell rècord i només va sortir reflectit a la premsa⁸¹. El segon, Salvador Baños Muñoz, qui l'any 1958 va ser campió d'Espanya amateur de carretera i sots-campió de muntanya. Vivia a Collblanc i havia format part del club ciclista del barri, tot i que després, quan gairebé tots els clubs de la ciutat estaven mancats d'equip, va córrer amb clubs de fora.

Quan arriba l'inici dels anys seixanta, el panorama ciclista a la ciutat, pel que fa a la seva vessant esportiva és bastant minvat ja que, segons el llibre d'Emiliano Villagrasa sobre la ciutat publicat el 1961⁸², només el Club Ciclista Hospitalet té aleshores equip amateur. Tot i que, diu, dels 50 socis amb els quals va començar el club, en poc més d'un any ja han passat a 200, el cert és que aquest club no durarà gaire. En aquell moment tenien com a patrocinador l'empresa d'un dels directius, Tableros Úbeda. El president del club, Francisco Fenoy, agraeix en el llibre "a don Vicente Ubeda, así como a Trinaranjos, al señor Auladell de Sporting-Moto de Hospitalet y al señor Martínez de Vinos Moriles, firmas que han contribuido con su apoyo a la buena marcha del club y al desarrollo de sus actividades". De l'Agrupación Ciclista Collblanch, el llibre recull les declaracions del llavors vocal de propaganda, Ubaldo García, qui critica la falta d'atenció de la ciutat i dels seus industrials vers l'esport ciclista. "Sólo hay una excepción -diu García- don José Peñarroja, que sin ostentación de ninguna clase (...) nos ha ofrecido siempre su apoyo material". Recordem que Peñarroja l'havíem trobat també en el món del futbol a aquell barri. Segons segueix la informació, el club fa cinc anys que no té equip propi, i sembla que el futur no és molt millor en aquest sentit. Per últim, la part del capítol que Villagrasa dedica a l'esport, diu això del ciclisme: "Y en ciclismo, tras las dos entidades citadas, ya poco existe, puesto que el Club Ciclista Marina, lleva varios años sin realizar ninguna actividad, y en cuanto al Club Ciclista Santa Eulalia recientemente creado por la Junta del Casino de Santa Eulalia, no cuenta aún con ningún historial".

Semblava, doncs, l'inici d'un lent declivi del ciclisme esportiu a l'Hospitalet, amb la petita excepció -que sembla que no va durar gaire- del Club Ciclista Hospitalet. Aquest club no va anar més enllà del 1962 o 1963, segons testimonis d'alguns dels seus membres.

L'Hoquei sobre patins donaria una alegria a l'esport local l'any 1958, quan l'equip de l'Hospitalet guanyà la competició dels III Jocs Esportius Sindicals, disputada a Madrid. L'equip del Casino, que havia jugat des de la temporada 49-50 a la Primera Divisió, es retirà de les competicions federades en mig del campionat de Primera Categoria de la temporada 53-54. Desconec les causes exactes tot i que de ben segur influïren les males classificacions de cada temporada, la poca renovació de l'equip que es mantenia gairebé sense recanvis amb els mateixos jugadors del començament (l'any 1953 hi juguen Riba, Marcé, Caicedo, Tarragó, Brasal i Marín) i potser també algun problema amb la instal·lació. És possible que l'equip passi simplement a existir a l'ombra de l'Obra Sindical de Educación y Descanso. Com a tal, l'any 1958 va ser un dels tres o quatre equips catalans que van participar als Jocs Esportius Sindicals, venuts en aquells anys per l'aparell propagandístic franquista com una mena de jocs olímpics dels anomenats "productores", es a dir, dels equips que disputaven les competicions d'Educación y Descanso a Espanya. La propaganda de l'època va descriure l'esdeveniment com una gran reunió de milers de treballadors esportistes de tot el país en una setmana que es va organitzar a Madrid i que en la cloenda va comptar amb la presència del Generalísimo. No hi faltaren les desfilades i l'habitual parafernàlia de l'època. Pel que fa a la competició, aquesta reunia equips d'empreses i algun que altre d'entitats esportives que també tenien equips federats sense cap més requisit, molt

probablement, que la seva inscripció. La competició volia imitar l'ideal olímpic i, fins i tot, tenia els seus propis rècords a batre.

En la competició d'hoquei patins, l'equip d'Educación y Descanso de l'Hospitalet simplement va haver de guanyar quatre partits per endur-se la victòria. El primer va ser contra l'Hogar Sama, d'Oviedo, per 12 a 3. En el segon van guanyar un equip anomenat INP, al que van golejar per 12 a 1. En la semifinal van guanyar a l'Sniace de Santander amb pròrroga inclosa ja que al final s'havia arribat amb empat a dos. Després, l'equip hospitalenc es va imposar per 5 a 2. A la final es va enfrontar al Femsa de Madrid, que havia eliminat l'Igualada. Van guanyar per 3 a 0. La victòria, tot i que en sí mateixa va quedar força diluïda a la premsa general entre tot un munt d'altres informacions i de propaganda sobre els jocs sindicals, sembla que va tenir certa notorietat a la ciutat. És un fet que encara recorda la gent d'aquells anys i, en el llibre d'actes del Ple Municipal, es va fer constar expressament el triomf de l'equip d'hoquei d'Educación y Descanso, en la sessió del 30 d'abril d'aquell any. Aquell equip, que potser ni tan sols tenia res a veure ja amb l'antic club del Casino, no va durar gaire i l'any 1960 ja no l'he trobat.

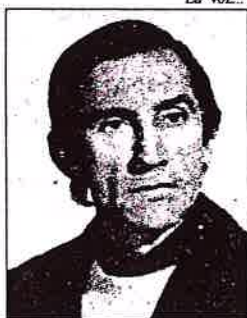
L'atletisme va donar en els anys finals dels quaranta i especialment durant els cinquanta algunes figures de cert relleu però aïllades i sempre depenent de clubs de fora de la ciutat (José Quesada i José Jorge Parellada) i un gran atleta que, tot i no ser hospitalenc de neixament, sí que ha tingut força relació amb la ciutat (Tomás Barris). Ja hem vist com els dos primers els trobem relacionats amb l'Hospitalet gràcies a la seva participació en l'equip local del Frente de Juventudes en les proves que aquest organisme organitzava durant l'any. De Quesada tinc confirmat que era veí de la ciutat, de Parellada, no, tot i que suposo que també ho devia ser si competia pel FJ local.

José Jorge Parellada Cardellach era un atleta molt polivalent (cosa que succeïa amb certa freqüència en aquells anys). Va practicar en algun moment de la seva vida esportiva les proves de 110 tanques, longitud, triple salt, salt d'alçada i llençaments de disc i pes. Tot i aquesta promiscuïtat, la seva especialitat va acabar sent la longitud i el triple salt. Pertanyia a la secció d'atletisme de l'Espanyol. Nascut l'any 1930, en un comentari periodístic de l'any 1948 quan tenia 18 anys es parlava d'ell com un atleta "de temperamento frío, no se inmuta ante la competición"⁸³. Un any després, el 1949, aconseguiria dos dels tres campionats d'Espanya que arribà a guanyar a les proves de longitud i triple salt. A longitud, aconseguí el títol amb un salt de 6,52 metres (a 62 centímetres del rècord nacional d'aquell moment), mentre que en triple la marca va ser encara millor, de 14,14 metres (rècord de Catalunya a només 7 centímetres de la millor marca nacional). Encara aconseguiria un altre campionat d'Espanya en triple, l'any 1955, però amb una marca força discreta de 13,81 metres. La millor marca que he trobat d'ell en la prova del triple han estat els 14,17 metres que aconseguiria l'any 1957, quan ja tenia 27 anys. Feia vuit que defenia el rècord de Catalunya amb només tres centímetres menys. Un comentari periodístic aparegut a *El Mundo Deportivo* es preguntava aleshores "¿qué hubiera podido conseguir este atleta si hubiese contado con facilidades para el entrenamiento?"⁸⁴.

Per la seva banda, José Quesada va tenir un currículum en les categories de base molt complet. Les seves principals especialitats eren el mig fons i, especialment, el cros. Va participar ja en aquells anys quaranta en moltes edicions dels campionats nacionals que organitzava el Frente de Juventudes. En la resta de proves que no eren organitzades per aquest organisme, participava com a membre de l'Espanyol. L'any 1947 va ser el segon junior a la clàssica Jean Bouin. L'any següent ja va ser primer en la categoria de juvenils

i seté a la general. L'any 1949 és sisé a la general i primer de categoria junior a aquesta cursa barcelonina. L'any 1948 aconsegueix el Campionat de Catalunya cadet de cros i la prova dels 2.000 metres en la mateixa categoria, establint el rècord català amb 5.56.1. L'any següent guanya de nou el Campionat de Catalunya de cros, però en categoria junior. En el d'Espanya serà vint-i-uné. També guanyà el campionat de Catalunya dels 1.000 metres, amb un temps de 3.41.73. L'any 1950 guanyarà el campionat nacional del Frente de Juventudes en la prova dels 5.000 metres. Un any després, ja com a sénior, Quesada participa amb l'equip espanyol al prestigiós Cros de les Nacions que es disputa a Newport (Gal·les), on obtindrà una discreta 64ena posició. L'any 1952 assolirà la seva millor posició al campionat d'Espanya de cros, la tercera que aconseguí a Sabadell. Aquell mateix any torna a formar part de l'equip nacional que participa al Cros de les Nacions, que es disputà aquest cop a Glasgow (Escòcia), i on quedarà en el lloc 60. L'any 1953, després de ser vuité al Campionat d'Espanya de cros, tornarà a participar en l'edició d'aquesta prova internacional, disputada a Vicennes (França), i on assolirà la quarentena posició. Tot i millorar les anteriors actuacions, s'esperava més d'ell. No tornarà a aquesta important prova de l'especialitat de camp a través. Durant aquella dècada, Quesada s'integrà sovint als equips catalans de cros que participaven al Campionat d'Espanya quedant en moltes ocasions campió per equips regionals tot i que individualment les seves classificacions mai serien tan brillants com la de l'any 1952.

L'atleta Tomás Barris, força relacionat amb la ciutat, en una foto de l'època en que va ser també entrenador de l'equip de futbol del CD Hospitalet.

Pocs anys més tard, el millor atleta espanyol va ser una persona relacionada amb l'Hospitalet, Tomás Barris. Barris havia nascut a Barcelona l'any 1930, però tenia i té força família a Pubilla Casas, i ell mateix hi vindria a viure aquí uns anys cap a mitjans dels seixanta. Després, com veurem, també estaria relacionat amb el món del futbol de la ciutat. Encara avui hi passa temps a l'Hospitalet, encara que sigui per visitar al seu germà, el conegut botiguer Jaume Barris (qui també va ser no fa molt, president durant uns mesos del CE L'Hospitalet). Tomás Barris va pertànyer al CE Hispano Francés, a l'Espanyol i al FC Barcelona. Les seves proves eren les de mig fons, especialment els 1.500 metres, on va arribar a tenir una marca de entre les millors del món en aquell moment. El seu registre -3.41.7- encara es troba entre les bones marques espanyoles de l'especialitat. Va ser campió d'Espanya dels 800 metres en set ocasions entre 1955 i 1963, i dels 1.500 metres en nou, entre 1955 i 1964 (només va faltar l'any 1960). També va practicar amb èxit el cros, on va ser campió de Catalunya els anys 1959, 1960 i 1962, i va ser subcampió d'Espanya l'any 1961 a Guetxo. Va ser un dels esportistes espanyols especialment preparats per participar als Jocs Olímpics de Roma del 1960 (va ser eliminat a semifinals en una temporada no gaire afortunada a causa de les lesions); gràcies al recolzament de Joan Antoni Samaranch, va poder gaudir d'entrenadors internacionals, a Alemanya i Finlàndia. Va participar a moltes reunions internacionals, entre elles, els Jocs del Mediterrani de Barcelona del 1955, de Beirut el 1959 i del 1963 a Nàpols; als campionats d'Europa absoluts d'Estocolm l'any 1958 i de Belgrad el 1962. També va ser membre de l'equip espanyol al Cros de les Nacions els anys 1959, 1961 i 1963, a Lisboa, Sant Sebastià i Nantes, respectivament. Ha rebut les distincions més destacades de l'esport, entre elles la de millor esportista nacional de l'any 1958, la medalla al mèrit esportiu de la IAAF, la de Forjador de l'Esport Català i la creu al mèrit civil del Govern Espanyol. Quan va abandonar la pràctica activa de l'atletisme, va entrenar atletes al Centre Atlètic Laietània de Mataró, i després es va treure el títol nacional d'entrenador de futbol, amb el que en la dècada dels setanta va entrenar durant tres temporades al Centro de Deportes Hospitalet, amb qui va disputar una promoció a Segona Divisió A, quan l'equip estava a Tercera.

Les entitats excursionistes, específicament com a tals, tornen a existir a l'Hospitalet a partir de l'any 1949 sota una fórmula que permetia sortejar les dificultats legals per a inscriure-les que patien aquest tipus d'entitats. Per un costat eren vistes com a perilloses pel règim degut a la seva tradició catalanista i d'altra podien suposar un intent de arrabassar clients a les organitzacions juvenils del Frente de Juventudes. Aquesta fórmula per superar les dificultats era vehicular l'entitat local com una delegació d'una de les poques entitats excursionistes que ja existissin, com podia ser la Unió Excursionista de Catalunya. La UEC tenia una estructura federalista i això va permetre que a molts llocs s'obrissin sucursals que, en la pràctica, funcionaven molt independentment de la seu central a Barcelona. A l'Hospitalet se'n van obrir dues. La primera a Collblanc el desembre de l'any 1949. Durant els primers anys d'existència la delegació portà el nom de la ciutat, però quan va aparèixer el juny del 1952 la delegació número 2, denominada de l'Hospitalet Centre, la primera va passar a anomenar-se'n de Collblanc.

Els promotors de la delegació número 1 de Collblanc, segons la petició d'informes personals que hi consta a l'Arxiu Històric de l'Hospitalet, varen ser aquests: Jaime Alberich Nolla, Enrique Herrero Gairal, Miguel Giner Altés, José Sarabia Ruíz, Vicente Vicens Buj, Federico Alberich Bis i José García.

Per la seva banda, el grup del Centre va ser promogut per alguns dels antics membres del Grup Excursionista Saltadiç (que, com heu vist abans, l'any 1936 s'havia fusionat amb l'Ateneu). Entre ells retrobem de nou vells coneguts de l'ambient catalanista de la ciutat durant la República, com Lluís Romaguera, Tomàs Alicart, Rafael Ferrer i Josep Navarro. Tot i això, segurament per temes d'aval polític, la primera junta l'hauria presidit Manuel Domínguez, un professor hospitalenc de pintura nascut al 1921, i estaria formada a més per Antonio Andrés, José Navarro i Rafael Ferrer. Aquesta delegació, segons declaracions posteriors de Manuel Domínguez, tenia en el moment de la seva fundació un centenar de socis, aproximadament. Segons recordà Rafael Ferrer, anys després en un article periodístic, la significació política catalanista d'aquests grups aixecava força desconfiances a les autoritats locals:

"La primera junta va ser presidida per un bon amic nostre de tota la vida, que era de Falange (obligació) com a President, l'edat dels seus companys de Junta no arribava als vint anys i llurs cognoms eren de fora de Catalunya, a més, per l'edat no havien viscut la guerra. (...) Quan un dia dels anys 52 instal·larem el nostre cartell a la finestra que donava a la plaça de l'Ajuntament, en sortien tots els integrants d'un Ple que s'hi havia celebrat, i un *concejal* de molta influència parà el grup i dirigint la mirada cap el nostre cartell, digué: *mireu, ja els tenim davant de casa*. La mateixa autoritat quans es va fer el primer tren extraordinari a Blanes, va dir: *és el tren dels separatistes*"⁸⁵

"Les entitats excursionistes eren perilloses pel règim degut a la seva tradició catalanista i perquè podien suposar un intent de prendre clients a les organitzacions juvenils del Frente de Juventudes"

Carles Santanca conclou que aquestes dues entitats excursionistes "foren el nucli de les classes mitjanes catalanistes de la Vila Vella, que anaren fent la viu-viu"⁸⁶. També la delegació de Collblanc allotjà durant els primers anys dels seixanta alguns elements catalanistes, que després passaren a formar part del Club Pimpinela. Arran d'un fet molt puntual, com va ser repartir propaganda del Front Obrer Català, quatre d'aquests associats de la UEC de Collblanc van ser detinguts i empresonats l'any 1962. Segons recordaven diversos veïns a un taller d'associacionisme del barri, "els que formaven la Junta Directiva van decidir donar de baixa els detinguts, no per motius personals sino per no implicar l'entitat. L'Albert (Rimbau), germà de la Carne, amb el recolzament

del seu pare, va intentar el diàleg, la rectificació d'aquest comportament. Va anar a parlar amb el President General de la UEC que també va al·legar que aquesta actuació era per mantenir l'entitat al marge de possibles represàlies⁸⁷. L'Albert, amic dels detinguts, dirigia aleshores la secció juvenil de la UEC de Collblanc, i va decidir dimitir dels seus càrrecs i marxar de l'entitat. Molts dels joves socis de la UEC el seguiren fins al Pimpinela, que els hi va deixar entrar no sense algunes veus disconformes dins de la seva entitat.

Pel que fa a les activitats de les delegacions de la UEC a l'Hospitalet, la número 1, de Collblanc, de seguida va oferir als seus associats activitats tant diverses com l'esquí, l'excursionisme tant d'alta muntanya com turístic, l'espeleologia (des del 1951), l'escalada, cursos d'iniciació i de socorrisme i activitats culturals molt variades... A més, van inaugurar una biblioteca i van iniciar un arxiu històric de la ciutat. Tanmateix, la delegació número 2, del Centre, va tenir les mateixes dèries esportives, però també va cultivar l'aspecte més cultural, especialment amb temes relacionats amb la fotografia i la música. L'any 1961 tenien força acceptació als seus respectius barris ja que declararen que, la del Centre, hi comptava amb uns 350 socis, mentre que la de Collblanc hi declarava uns 320⁸⁸. En aquests anys, les dues entitats realitzen activitats ja emblemàtiques: la delegació del Centre, la seva missa del gall a l'ermita de Bellvitge, a on s'arribaven il·luminats amb torxes; la de Collblanc, el Campament General d'alta Muntanya de la UEC.

Mentre la delegació de Collblanc encara avui dia segueix existint com a tal i desenvolupa la seva activitat, la delegació del Centre es reconvertí en una entitat independent el juny del 1982. Dues assemblees consecutives de socis, com era reglamentari als Estatuts, van decidir la separació de la UEC, segons recorda Lluís Romaguera⁸⁹. Per 74 vots a favor, un en contra i quatre abstencions, la delegació número 2 continuà la seva marxa com a entitat independent i sota el nom de l'actual Club Muntanyenc de l'Hospitalet.

El tennis de taula roman en aquests anys a vells reductes com el Centro Católico, o bé com a activitat més o menys perllongada a d'altres entitats com la Agrupación de Amigos de la Música. Precissament aquests últims van organitzar el 21 i 22 d'abril del 1957 les primeres 24 Horas de Tennis de Mesa de Hospitalet, on hi participà el seu equip i el del Centro Católico (no hi devia haver més...).

També en el cas dels escacs, a més de l'activitat federada amb més o menys èxit (el nivell començarà en aquests anys a pujar lentament) es faran competicions interessants a la ciutat, com per exemple diverses edicions del Campeonato Escolar de Ajedrez. La primera edició va tenir lloc pel novembre del 1956, organitzada pel Club Ajedrez Hospitalet que en aquell moment presidia José Moral Querol. Hi participaren 50 nens i nenes de 10 col·legis. L'any 1959, la tercera edició (en devia fallar en algun any) ja l'organitza una comissió dels tres clubs de la ciutat (Unión de Clubs de Ajedrez de Hospitalet, el Jake i l'Aurora) i l'Ajuntament els subvenciona amb 4.000 pessetes.

Cal destacar també el ressorgiment del joc de la pilota a mà. En aquests anys els frontons aconsegueixen crear de nou entitats a la ciutat. L'any 1949, un grup d'immigrants de Castella i Lleó formen el Club Pelota Santa Eulalia, amb seu al ja conegut Bar Frontón del carrer Aprestadora. Durant aquests anys, la pista s'anomenarà Frontón Santa Eulàlia. L'activitat principal serà, a banda de l'esbarjo dels socis, la participació en el campionat provincial en la modalitat de pilota a mà. Uns anys més tard, hi apareix en aquest panorama el Club Pelota La Florida, que tindrà un frontó propi amb el mateix nom i

que, com a mínim, existí entre el 1958 i el 1966 (possiblement va durar pocs anys més). Sembla que també es dedicaven a la modalitat de pilota a mà, i moltes temporades coincidí en la mateixa categoria del Santa Eulalia, amb la rivalitat que això devia comportar. El Club Pelota Santa Eulalia encara existeix avui dia, mentre que el de La Florida desaparegué.

NOTAS

¹ Op. citat nota 1 (cap. 1 Primera part).

² Segons s'explica a *Ayer y hoy del fútbol catalán*, de Jaime Nolla Duran. Federación Catalana de Fútbol, Barcelona 1976.

³ Entrevista enregistrada en el seu domicili l'any 1994.

⁴ Expedient que es troba a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

⁵ Tot i que cal reconèixer que en els anys trenta a algun estatut com el de l'At. Bàsquet Junior ja existeix.

⁶ A *El Mundo Deportivo*, 29-1-1949.

⁷ Op. citat nota 27 (cap. 1 Segona part).

⁸ A l'expedient que es conserva a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona, amb el número 11.620.

⁹ Segons es reconeix explícitament a *El Mundo Deportivo*, edició del 7-11-1953.

¹⁰ Op. citat nota 27 (cap. 1 Segona part).

¹¹ A *El Mundo Deportivo*, edició del 7-11-1953

¹² Es conserva juntament amb la resta de l'expedient del club, amb el número 18.711, a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

¹³ A *El Mundo Deportivo*, edició del 7-11-1953

¹⁴ Op. citat nota 12.

¹⁵ A *El Mundo Deportivo*, edició del 23-2-1957.

¹⁶ Teniu en compte que, en aquells moments, tots aquests eren grans equips per història o per categoria esportiva...

¹⁷ Op. citat nota 28 (Cap. 2 Primera Part).

¹⁸ A *El Mundo Deportivo*, edició del 7-11-1953

¹⁹ A butlletí parroquial *Senda*, número de juliol-agost de 1952.

²⁰ Programa d'actes del club per a la festa major del barri, de l'any 1954. Vaig localitzar un exemplar a Correspondència de Secretaria de l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.

²¹ Op. citat nota 3.

²² Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).

²³ Op. citat nota 3.

²⁴ Aquesta i les següents cites pertanyen a la ressenya de l'acte feta al número 13 del *Boletín de Información Municipal*.

²⁵ Prèviament ho havia votat cada club per separat. Només ens ha arribat el resultat de la votació al CD Santa Eulalia, on uns 200 socis van votar a favor i uns 100 en contra.

²⁶ L'acta es conserva a l'expedient del club, número 19.154, a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

²⁷ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).

²⁸ Op. citat nota 3.

²⁹ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).

³⁰ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).

- ³¹ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ³² A *Barcelona Deportiva*, correspon a alguna edició de principis d'estiu del 1958
- ³³ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ³⁴ Op. citat nota 3.
- ³⁵ Probablement no hagués estat de tanta capacitat.
- ³⁶ Al número 18 del *Boletín de Información Municipal*.
- ³⁷ A *Barcelona Deportiva*, edició del 7-7-1958.
- ³⁸ Tota la ressenya de l'acte la podeu trobar, amb moltes fotografies, al número 18 del *Boletín de Información Municipal*. També s'hi conserven unes imatges filmades per un aficionat -Pere Casanovas-. Al Centre d'Estudis de L'H hi podeu trobar una còpia.
- ³⁹ Hi han força imatges al *Boletín de Información Municipal*, número 18, on estan extretes també gran part de les dades dels actes. Es conserven també uns cinc minuts d'imatges gravades amb una càmera d'aficionat per Pere Casanoves, de força qualitat i des del propi terreny de joc. Al Centre d'Estudis de L'Hospitalet hi conserven una còpia en video.
- ⁴⁰ A *El Mundo Deportivo*, edició del 24-1-1957.
- ⁴¹ Resum recollit al llibre de Villagrasa op. citat nota .
- ⁴² Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁴³ Op. citat nota 3.
- ⁴⁴ Op. citat nota 3.
- ⁴⁵ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).
- ⁴⁶ Transcrit al llibre op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part). Possiblement l'entrevista es fes en el seu moment per al periòdic local *Hospitalet Deportivo*.
- ⁴⁷ Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1994.
- ⁴⁸ En el moment de realitzar l'entrevista amb ell, l'any 1994, era membre del PSC i Secretari General a Catalunya dels ex-combatents d'Espanya)
- ⁴⁹ Op. citat nota 3.
- ⁵⁰ Op. citat nota 47.
- ⁵¹ Op. citat nota 47.
- ⁵² Op. citat nota 47.
- ⁵³ Op. citat nota 47. Deu voler dir que el va incorporar més a tasquès directives perquè Anchisi ja estava d'entrenador.
- ⁵⁴ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).
- ⁵⁵ Op. citat nota 47.
- ⁵⁶ Op. citat nota 47.
- ⁵⁷ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona part).
- ⁵⁸ Op. citat nota 47.
- ⁵⁹ Op. citat nota 3.
- ⁶⁰ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁶¹ Op. citat nota 3.
- ⁶² Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁶³ Op. citat nota 3.
- ⁶⁴ A *Solidaridad Nacional*, edició del 18-6-1963.
- ⁶⁵ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁶⁶ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁶⁷ Op. citat nota 3.
- ⁶⁸ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁶⁹ Op. citat nota 27 (Cap. 1 Segona part).
- ⁷⁰ Relat compostat amb les manifestacions sobre el mateix tema a les entrevistes citades a 27 (Cap. 1 Segona part) i 3.
- ⁷¹ Si a algú l'interessa molt, la pot trobar al nº 7 de *La Grada*.

⁷² Op. citat nota 3.

⁷³ A *La Grada*, número 9-10 i posteriors.

⁷⁴ Estatuts del Club Ciclista Pelegrí, que es conserven a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

⁷⁵ Carta remesa pel club al Govern Civil i que també es conserva entre la documentació de la nota anterior.

⁷⁶ Al periòdic *Hospitalet Deportivo*, 1960.

⁷⁷ Op. cit. nota 34 (Cap. 1 Primera part); pàgs. 228 i 229.

⁷⁸ Estatuts del Club Ciclista Casino de Santa Eulalia, conservats a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

⁷⁹ Carta de l'Agrupación Ciclista Marina dirigida al Govern Civil de Barcelona, que es conserva al seu Arxiu Històric junt amb l'expedient dels seus Estatuts.

⁸⁰ Segons consta en un dels dos quaderns manuscrits que conserva Manel Gendre i que expliquen detalladament els dos anys d'existència de la penya.

⁸¹ A *El Mundo Deportivo*, 13 de setembre de 1953.

⁸² Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona Part).

⁸³ A *El Mundo Deportivo*, 16-7-1948

⁸⁴ A *El Mundo Deportivo*, 10-4-1958

⁸⁵ Recollida per Carles Santacana al seu llibre op. citat nota 34 (Cap. 1 Primera part), pàg. 237.

⁸⁶ Op. citat nota 34 (Cap. 1 Primera part).

⁸⁷ *Taller barri Collblanc-la Torrassa. Associacionisme 1960-1980*, de Cristina Sala. Centre d'Estudis de L'Hospitalet, col. *Quaderns d'estudi*, n° 11. L'Hospitalet, maig 1995.

⁸⁸ Op. citat nota 33 (Cap. 1 Segona Part).

⁸⁹ Una part d'aquesta informació es pot trobar a l'obra citada a la nota número 18 (Cap. 1 primera part).

Presència del Centro de Deportes Hospitalet en els actes processionals del Corpus. A la foto podem veure en primer pla, a la dreta subjectant la bandera, el president Emilio Huguet i darrera el director Martín Sancho. Circa 1964.

CAPÍTOL 3.- L'ESPORT EN ELS ANYS DEL DESARROLLISME I DEL BOOM IMMIGRATORI. EL FINAL D'UNA ÈPOCA (1965-1975)

3.1- L'HOSPITALET ES DUPLICA

L'any 1965 l'Hospitalet es troba en plena segona onada immigratòria (la primera havia tingut lloc en els anys vint). En efecte, l'índex global de creixement de la ciutat s'accelerava des de principis de la dècada anterior i arribaria a les seves màximes cotes al voltant d'aquest any 1965. La major part d'aquest creixement de la població era degut a la immigració, provinent ara especialment d'Andalusia però també del País Valencià, Múrcia, Aragó, Extremadura... Una immigració que acudia allà on podia trobar feina més fàcilment, a nodrir les fàbriques del *desarrollismo* espanyol de la dècada dels seixanta. La ciutat va passar dels poc més de 51.000 habitants de l'any 1940 als 180.000 que hi havia censats l'any 1965. En quinze anys s'havia triplicat de llarg la població. Però, a més, el creixement havia estat cada vegada més accelerat: si durant la dècada dels quaranta la mitjana anual d'increment era de 1372 persones, en els anys cinquanta ja puja a les 4.285 i entre el 1960 i el 1965, la mitjana de nouvinguts anyals arriba als 5.379 (i en els últims anys d'aquest quinquenni es superen els 10.000). A partir del 1965 l'Hospitalet no deixa de créixer, però ho fa en un procés invers al que acabo d'exposar, és a dir, cada vegada més lentament. Aquest procés, però, no es detindrà fins l'any 1981 en que s'arriba als 295.074 habitants, la xifra més alta d'habitants que segons les estadístiques oficials ha tingut mai l'Hospitalet.

Evidentment, un procés així suposa un canvi total en la configuració d'una ciutat. Apareixen nous barris, noves zones urbanes que es guanyen al sòl agrícola, es transforma el sistema econòmic, hi ha noves necessitats... El Consistori que haurà de resoldre-les estarà encapçalat per José Matías de España y Muntadas, que va ser alcalde entre 1962 i 1973. Matías de España substituirà Ramón Solanich al capdavant de l'Alcaldia. Aquest fragment d'una petita reconstrucció de la història de la premsa escrita a l'Hospitalet feta pel periodista Jesús A. Vila, ens il·lustrarà molt bé el per què d'aquest canvi i el paper que va jugar el nou alcalde en tota aquesta conjuntura d'una ciutat en vertiginós creixement:

“Uns mesos abans, Ramón Solanich Riera ha deixat l'Alcaldia. L'Hospitalet precisa d'uns esquemes de planificació més acurats i més en consonància amb el tecnocratism arribat al poder. Les formes menestrals de govern han quedat obsoletes davant les noves necessitats. Fan falta accions ràpides i mà dura, un cert modernisme autocràtic per fer front a les exigències del país i això només es pot fer unint pragmatisme i intransigència. L'home per a l'Hospitalet ja és a punt: José Matías de España y Muntadas representarà a la perfecció el paper de modernitzador de la ciutat conjugant un tarannà d'independentisme municipal a ultrança alhora que facilitava la màxima especulació del sòl que s'ha produït a aquest municipi al llarg de la seva història. Matías de España, carlí de procedència i de conviccions, marquès de Monsarra, falangista i home del Movimiento, dúctil amb l'Opus i inflexible amb tot el que no sigui el seu ideari personal, esdevindrà una mena d'absolutista local: l'Hospitalet és ell, i per fer l'Hospitalet que vol, no hi haurà obstacles durant una llarga dècada”¹

I així, amb l'especulació afavorida durant aquests anys des dels poders públics, la ciutat s'anà formant tal i com la hem conegut fins no fa molt. Si més no, alguns trets característics encara seran observables durant molt de temps: els nous barris i l'estretor de molts carrers en són dos exemples.

Durant aquests anys seixanta i primers setanta es configuren els barris nous de l'Hospitalet -La Florida, Pubilla Casas, Sanfeliu, Bellvitge, Can Serra i el Gornal-, "sense cap planificació urbanística o, millor dit, amb plans parcials constantment modificats", tal i com es descriu a la *Història de l'Hospitalet*. Els problemes que es plantejaren a la ciutat amb l'aparició d'aquests nous barris -sovint deficientment construïts per culpa de les especulacions immobiliàries i catalogats com a barris dormitori- varen ser enormes:

"urbanístics, des de l'enllumenat públic fins al clavegueram, de transports públics, d'assistència mèdica i ambulatoris, i especialment la manca de places escolars. L'índex d'analfabetisme era aleshores d'un 19,43 per cent"².

A aquesta enumeració sens dubte d'urgència jo afegiria pel que ens pertoca al nostre tema la manca d'infraestructures on practicar l'esport i on fer realitat els molts somnis planificadors que començaven a envair les ments dels dirigents esportius nacionals. Uns somnis que apuntaven cap al "Contamos contigo" per estendre la pràctica de l'esport, però sense fer realitat els mitjans necessaris per aconseguir-ho.

En efecte, un cop aprovada pel Govern la Ley de Educación Física el desembre de 1961, l'esport passava a ser oficialment reconegut com una necessitat pública. El desenvolupament orgànic que havia de completar aquesta norma, però, fou molt lent i, tot i els canvis conceptuals que suposava la nova llei, aquests foren poc més que simbòlics encara durant un bon grapat d'anys. Tot i això -seguint Santacana i Pujadas³- es produïren alguns gestos en la direcció d'expandir la pràctica esportiva. Així per exemple, l'esport es va incloure entre les qüestions a atendre pel *II Plan de Desarrollo Económico y Social*, el que suposà en la pràctica una primera aportació de cabals públics (només 1.000 milions de pessetes) més enllà de la redistribució que es feia del percentatge de les travesses. D'altra banda, dins d'aquesta consideració de l'esport com a signe modernitzador del país, el delegado nacional José Antonio Elola plantejà una qüestió nova aleshores: la de reunir les potencialitats dels conceptes d'esport i turisme, que podien afavorir activitats com l'esquí, la natació o la navegació esportiva amb la vista posada en atreure divises a través del turisme. Més important per al nostre estudi fou la preocupació sempre present però encara no solucionada de l'educació física a les escoles. Es va augmentar considerablement l'esforç de la Delegación en aquest sentit, tot i que històricament el dèficit d'escolarització per la manca d'instal·lacions havia relegat gairebé sempre a un segon terme la necessitat de solucionar el problema de la introducció de l'educació física.

Per portar a la pràctica aquella definició de l'esport com a necessitat pública, els responsables esportius espanyols apostaren per l'extensió de la pràctica esportiva de la forma més genèrica possible. Això, segons Santacana i Pujadas obligava a solucionar dos problemes: "convertir en real el potencial esportiu del país i construir les instal·lacions necessàries per a aquells potencials esportistes"⁴. La realitat va ser tot el contradictòria que es vulgui: es va crear en la gent, amb bastant bona traça, la necessitat de fer esport, però no es van posar al seu abast els mitjans necessaris per fer-ho de forma digne,

---

"En aquests anys, els responsables esportius espanyols apostaren per l'extensió de la seva pràctica de la forma més genèrica possible"

“L'èxit de les campanyes de promoció de l'esport, però, no va anar seguit del necessari esforç d'adequació d'instal·lacions esportives”

especialment pel que fa a les instal·lacions. En efecte, els substituïts de Elola Olaso al capdavant de la Delegación Nacional, Joan Antoni Samaranch (1966-1970) i Joan Gich i Bech (a partir del 1970), posaren l'èmfasi en l'aspecte promocional. Sota el mandat de Samaranch es feu la famosa campanya del “Contamos contigo”, que a força d'un gran recolzament publicitari en els mitjans de comunicació es va fer molt popular i l'arribà a conèixer el 79 per cent de la població. La feina fou continuada pel seu successor, Joan Gich, qui a partir del 1971 orquestrà diverses campanyes sota el suggerent títol de “Educación Física y Deportes para Todos”, on s'introduïa també una nova consideració d'esport sota el novetós concepte de temps lliure i com a forma de integració social (esport per a tothom).

L'èxit de les campanyes de promoció de l'esport, però, no va anar seguit del necessari esforç d'adequació d'instal·lacions esportives. Tal i com recullen Santacana i Pujadas, l'ambiciós Plan Nacional de Instalaciones Deportivas preveia la construcció en deu anys (entre 1963 i 1973), en dues fases, de 6.120 noves instal·lacions esportives que responien a les demandes de les Juntres Provincials de tot el territori espanyol. La realitat, però, va ser el reiterat incompliment de totes les previsions, que deixaren sempre en evidència la Delegación Nacional i les seves planificacions: “el resultat de tot plegat fou un creixament molt important, però insuficient, perquè es partia d'un nivell baixíssim”, conclouen Santacana i Pujadas, que arrodoneixen dient que en termes absoluts les xifres eren presses en termes triomfalistes, però que relacionant-les amb el nombre de població i amb els estàndards que la mateixa Delegación havia creat, eren xifres molt negatives. Al Baix Llobregat, per exemple, les dades oficials indicaven que l'any 1973 -al final ja d'aquell període esmentat- hi havia només el 51 per cent de les instal·lacions necessàries per a la població. I aquest nivell encara era pitjor en determinades zones com l'Hospitalet, on era únicament del 36,5 per cent, o Cornellà, on era de només el 22,8 per cent.

A l'Hospitalet tindrà una especial incidència aquesta problemàtica, per diversos factors. A una evolució demogràfica brutal, immersa dins d'un mateix espai de creació de necessitat esportiva fomentada des de les institucions, es respondrà pràcticament amb la mateixa manca de recursos que a la resta del país. Això, evidentment, generarà una falta d'infraestructures, per sobre fins i tot de la mitjana dels voltants, que acabarà sent un factor limitatiu del propi desenvolupament esportiu de la ciutat. Res hi ajudava. Per exemple, els terrenys potencialment destinables a allotjar infraestructures esportives foren progressivament esquilats en benefici de l'especulació immobiliària. Segons un estudi oficial de l'any 1973⁵, dels espais lliures contemplats al Plan Comarcal del 1953 (411,3 hectàrees), a final del 1969 l'Hospitalet n'ha perdut 111,37 Ha., és a dir, un 27 per cent... D'aquestes, 50,52 Ha. de forma directament ilegal, i altres 18,2 Ha. diem-ne que falsejant els plans parcials en que s'amparaven. Eren potencials zones esportives i verdes que es perdien d'una forma o d'una altra... A més, la major part de les que quedaven, (307,5 Ha.) estaven situades a les zones de la Marina, Gran Via Sud, Pedrosa... zones perifèriques lluny de la major part dels nuclis habitats de la ciutat

Els únics aspectes relativament positius que trobem en tot aquest panorama són l'esforç fet des del municipi per incloure l'esport a l'escola ja en la dècada dels seixanta -tot i que gairebé sempre en unes condicions molt complicades-, i l'intent de modernitzar les estructures del poder municipal quant a l'àmbit esportiu.

De nou cal fer una referència, ni que sigui una petita, al paper dels mitjans de comunicació en aquests anys. A partir de l'any 1966, aproximadament, el nombre de corresponalsies

de premsa general s'estabilitza i fins i tot augmenta amb nous mitjans. La premsa presta cada vegada més atenció a zones com l'Hospitalet, que s'ha convertit en la segona ciutat de Catalunya pel nombre d'habitants. *Tele/express*, *El Correo Catalán*, *El Noticiero Universal*, *La Vanguardia Española*, *Solidaridad Nacional*, *Diario de Barcelona*, *La Hoja del Lunes*, *Mundo Diario*... a tots ells s'escriurà sobre la ciutat amb assiduïtat. En els anys seixanta s'escriurà encara en la major part dels casos amb cert folklorisme i més aviat poca crítica (o poc compromís, con voleu dir-li). Entre d'altres coses perquè les repressàlies del poder són reals i, ni amb la llei de premsa de Fraga (1966) canvia massa el tema. A partir dels setanta, però, assistim al que Jesús A. Vila qualificà com el final del "corresponsal cronista local" i l'adveniment de "l'època del periodisme d'intervenció"⁶. En efecte, a la premsa trobem cada vegada més relacions d'abusos del poder o malifetes afavorides per les autoritats, i també més fets criticables. És ben definitori que en aquell moment (1973) des del poder s'afavoreixi l'aparició d'un mitjà propi de comunicació, *La Voz del Llobregat*, que dirigirà nominalment Juan Segura Palomares, un personatge ben curiós, i que tindrà com a subdirector Enric Company. Sens dubte, l'objectiu era contrarrestar les altres versions dels fets i donar una visió pròpia dels temes d'interès del poder local. Segons Vila, mai s'ha acabat d'aclarir del tot però sembla ser que el capital de *La Voz*... provenia de l'alcalde España, el seu successor Vicenç Capdevila i del constructor Rafael Marquina, que en aquell moment estava convertint els antics terrenys de la casa Escorça en un densificat conjunt residencial (diu Vila també que males llengües deien que el paper del periòdic l'estaven pagant els compradors dels pisos de Santa Eulàlia 2 i que les llicències tenien una clàusula secreta que comportava el suport a aquella experiència periodística local). Cal també destacar, més tard, la publicació d'un periòdic local veritablement independent, *L'Estaca*, que veurà la llum l'any 1978 a partir d'un col·lectiu de periodistes més aviat esquerrà reunit sota la denominació de Club de Premsa de l'Hospitalet. El producte, però, no tindrà una gran durada malgrat ser "allò pel que tant havien lluitat els corresponsals d'aquest poble al llarg aproximadament de quinze anys"⁷. Malgrat tot això, tant la premsa local com la barcelonina compliren sens dubte un paper important en la denúncia dels abusos, especialment urbanístics, i de les carències que patia la ciutat. Per suposat, les informacions esportives -especialment les relatives a infraestructures i equipaments- també eren tractades per aquests mitjans, i esdevindrien potser fins i tot més interessants (i per descomptat més importants per a aquest treball) que no pas les dels propis diaris esportius catalans, que redueixen la seva atenció a l'esport hospitalenc en la mesura que aquest no arriba a categories d'abast nacional. Atenció especial, pel que fa a aquesta premsa especialitzada, mereix sens dubte els intents de tenir també uns periòdics d'informació esportiva local. El més reeixit va ser *La Grada*. De periodicitat diversa, aparegué entre la tardor de 1965 i el setembre de 1967. Però si la premsa general no tenia èxit, l'esportiva no era presumible que en tingués més. A finals de l'any 1974 es va parlar (fins i tot es va dir en un periòdic) de la imminent aparició de *Hospitalet-Sport*, un periòdic esportiu pressumptament promogut per Jaime Pallejà Obradó, qui havia estat redactor d'esports de *La Voz del Llobregat*, però mai va veure la llum.

Aquests, però, són també els anys de la ràdio i, especialment, de la televisió... però no hi ha informació sobre la seva influència en aquests anys a l'Hospitalet. Únicament puc donar dades puntuals o anecdòtiques, com per exemple que l'any 1973 Radio Juventud encara dona "21 horas de Programación al servicio de Barcelona y Hospitalet y Comarca". O també que Televisión Española va instal·lar dins del nostre terme municipal uns estudis des dels que es feien força programes, entre ells *Polideportivo*. Com a curiositat puc destacar, en l'apartat esportiu, que des d'aquells estudis es va transmetre, l'any

1969, el primer partit de tennis de taula de la televisió nacional. Corresponia als quarts de final de la Copa de Europa de Ferias que enfrontava l'equip barceloní del Mayda contra els txecs de l'Sparta de Praga. Van guanyar els txecs per 5 a 1.

3.2- MOLTS CLUBS PER A MOLTÍSSIMA POBLACIÓ I POQUÍSSIMES INSTAL·LACIONS

El quadre següent ens indica com va evolucionar el panorama associatiu al voltant de l'esport en el període que va des del principi de la dècada dels seixanta fins l'any 1980. D'ell se'n poden treure moltes conclusions.

QUADRE 3. NOMBRE DE CLUBS LOCALITZATS, ÍNDEX D'OPORTUNITAT ASSOCIATIVA I POBLACIÓ, SEGONS ESPORT I/O ANY

	1960	1973	1980
FUTBOL	17	25	45
BASQUET	8	18	36
ESCACS	3	4	4
CICLISME	3	2	2
PATINATGE	0	2	1
FUTBOL SALA	0	0	4
D'ALTRES	10	13	12
TOTAL	41	54	74
OPORT. ASSOC.	3006,8	4826,7	3986,49
POBLACIÓ	123.282	260.643	295.000

Font: Elaboració pròpia a partir de fonts diverses (especialment premsa).

Per exemple trobem com, en termes absoluts, el nombre d'entitats esportives anà creixent amb el pas dels anys. De 41 clubs i penyes de l'any 1960, passem a 54 l'any 1973 i a 74 al començar la dècada dels vuitanta. L'increment de població ens hauria portat a formular prèviament aquesta hipòtesi ja que, lògicament, a més població corresponen en principi unes majors necessitats associatives i també unes majors possibilitats de que algú s'interessi per crear entitats esportives. És cert, però només en part ja que en proporció creix molt més ràpidament la població que no pas el nombre d'entitats. Ho podem comprovar veient l'índex d'oportunitat associativa, que disminueix fins als 4826 habitants per entitat l'any 1973 i també es situa prop dels quatre milers l'any 1980. Són índexs clarament pitjors als de sortida (3.006 hab. per entitat l'any 1960) i també força elevats en comparació amb els d'una dècada endarrera (2.237 hab./entitat l'any 1950), per no comparar-los ja amb els de l'etapa republicana que arribaren per sota del dos mil. En definitiva, ens apropem als valors que obteníem per a l'Hospitalet de la immediata posguerra...

D'altra banda, de les xifres del quadre podem advertir també com el creixement associatiu al voltant de l'esport es dona en aquests anys especialment en dos sentits. Primer per

l'organització de col·lectius al voltant de nous esports i segon -i encara més important- degut a un esclat vertiginós de l'interés per formar clubs de futbol.

Respecte al primer punt, ja he cridat l'atenció en un altre lloc del llibre sobre aquesta característica pròpia de l'Hospitalet que fa que, històricament, aquí es practiquin moltes de les disciplines esportives que anaven sorgint. Aquest període no és pas cap excepció i també ara l'aparició de nous esports portarà a la creació d'un nombre interessant de noves entitats. És el cas per exemple, del futbol de sala i de les anomenades arts marcial. Pel que fa al futbol sala, l'origen d'aquest esport a Catalunya cal situar-lo l'any 1953, a Sabadell. A l'Hospitalet, la primera notícia d'aquest esport és de l'any 1963, quan una nova entitat cultural de caràcter jove i progressista, l'Alpha 63, organitzà un interessant partit entre dos equips d'il·lustres veterans del futbol de camp. Als números d'octubre i novembre del butlletí de l'entitat, es parla d'aquest partit del "novel fútbol de salón". L'empenta dels joves socis d'aquesta important entitat cultural d'aquests anys va aplegar a la pista del Centro Católico, on tenien la seva seu social, dos equips de jugadors veterans del Barça, l'Espanyol i d'equips de l'Hospitalet. Els equips que van jugar aquell històric partit van ser aquests:

Equip 1: Arcas (ex Espanyol), Betancourt (ex Barcelona), Basora (ex Barcelona), Biosca (ex Barcelona), Calvet (ex Barcelona), Gonzalvo III (ex Barcelona)

Equip 2: Montroig (ex UA Coll-Blanch, Barcelona amateur i Hércules Hospitalet, entre d'altres), Buqué, Fauró, Pallas, Rueda, Veloy (ex Español y CD Hospitalet)

"Un dels primers partits de futbol sala a la ciutat -si no el primer- el jugaren l'any 1963 veterans del Barça, l'Espanyol i de l'Hospitalet"

El partit va acabar amb empat a quatre. Aquest no va ser el primer partit de futbol sala que es va jugar a l'Hospitalet perquè, com a prèvia, havien jugat abans els juvenils d'un club anomenat FS Hospitalet. Aquesta entitat, a banda d'aquesta prèvia, podria haver jugat abans alguns altres partits, tot i que al butlletí es parla sempre del futbol sala com d'un "novel espectáculo", el que ens dona a entendre que no feia molt que existia. Tot i que no podem assegurar la continuïtat d'aquest club ni el moment d'aparició de més entitats dedicades a aquest esport, el cert és que l'any 1975 el futbol de sala s'introduirà entre els esports practicats als jocs escolars i cap a finals dels setanta he detectat la presència de fins a quatre entitats de futbol de sala: FS Catalunya, FS San José, FS Bar Asturias i Hospitalet FS. Avui dia, el futbol de sala és un dels esports més practicats a la ciutat, amb un gran nombre de lligues socials i d'equips d'aficionats, a banda dels equips federats.

Pel que fa a les arts marcial, que es començaran a practicar a Catalunya de forma molt minoritària des de finals dels cinquanta i principis dels seixanta i que a principis dels setanta començaran a ser populars, a l'Hospitalet he detectat la seva presència a alguns gimnasos. Judo i taekwondo formaran la primera oferta, tot i que la pràctica d'aquests esports serà, en tot cas, un fenomen lligat en un principi a la realitat dels gimnasos privats o bé a serveis oferts per clubs (com el Club Natació L'Hospitalet a partir del 1972, aproximadament). Anuncis com el del centre gimnàstic de Santa Eulàlia, al carrer Igualada l'any 1973, és paradigmàtic del que ens trobarem en aquests moments: en aquest centre, per exemple, es podia practicar i aprendre judo i karate sota l'assessoria tècnica de John Panchamé (sic), cinturó negre de karate i cinturó marró de judo⁸. Més genèricament podem dir també que des de finals dels anys seixanta la percepció de l'educació física com a una necessitat arribarà també al sector privat, que veu en els

Mil dues-centes persones a la Discina Municipal, el 18 de juliol de 1972. La nova instal·lació es va desbordar ràpidament.

gimnasos una possibilitat de negoci. Aquell mateix any, una informació periodística diu que a la ciutat hi ha un gimnàs al col·legi Torras i Bages i quatre més privats (dos a La Florida, un a La Torrassa i un altre al Centre)⁹, al que s'hauria d'afegir aquell de Santa Eulàlia. Més enllà del que havia estat a l'Hospitalet fins a aquell moment una activitat més o menys aïllada i lligada especialment a la boxa durant les dècades anteriors, ara els gimnasos oferiran d'altres possibilitats, com aquesta de les arts marcial (per cert, àmpliament difoses en els cinemes de barri dels anys setanta gràcies a les pel·lícules de Bruce Lee) o d'altres com l'halterofília i fins i tot la lluita grecorromana. El primer gimnàs important en aquest sentit serà l'Atlas, que a finals dels seixanta crearà al seu voltant el Club Gimnasio Atlas. Amb la seva seu al número 7 de la plaça Espanyola, el Club Atlas es dedicà precisament a la lluita grecorromana -amb certa tradició a Catalunya abans de la guerra- i a l'halterofília. L'Atlas arribarà a tenir fins i tot campions d'Espanya, com Manuel Molinero, qui l'any 1967 ostentà el campionat nacional d'halterofília del pes semipesant en la modalitat de dos temps, on tenia a més la millor marca en aquell moment, amb 150 quilos. Aquell any 1967, el club també va ser campió de Catalunya de lluita grecorromana i va disputar una eliminatòria del II campionat d'Espanya, que va perdre a doble enfrontament contra un dels favorits, el Polideportivo de Zaragoza. La confrontació de tornada es va jugar al Pavelló Municipal, sota el patrocini de l'Ajuntament i amb l'assistència, segons la premsa, d'unes 2.000 persones, entre elles el regidor d'Esports, Domingo Peiró. L'equip el composaven Herrera (pes mosca), Dana (gall), González (ploma i entrenador), Alcalde (lleuger), San Nicolas (semimig) i el propi Manuel Molinero (mig).

A partir d'aquests anys ens trobem també amb esports que ja feia força temps que es

practicaven i que per algun motiu no havíem trobat representats a la nostra ciutat. Això aportarà també noves entitats esportives al cens hospitalenc. És el cas, a partir de l'any 1971 quan es construeix la primera piscina municipal, dels esports aquàtics (practicats a Catalunya des de finals del segle passat); de les curses sobre patins (ja conegudes a Espanya des de finals dels anys quaranta, amb una campiona del món, Pepita Cuevas Martínez), que arribaran a la ciutat a través d'un club barceloní; o de les activitats relacionades amb el món del motor, que tot i tenir una gran tradició a la resta del país des de començaments de segle, no havia detectat a la ciutat fins a finals dels cinquanta.

Pel que fa als esports aquàtics, la tradicional manca d'una piscina a la ciutat no es va superar fins l'any 1972, quan s'acabi de construir la primera piscina municipal de l'Hospitalet. Al seu entorn, fins i tot abans de finalitzades les obres, es va formar el Club Natación Hospitalet, presidit per Luciano Clavero i amb els ex regidors Cristobal Herms (omnipresent als grans clubs) i Alfredo Zahonero com a vicepresidents. Aquest és, sens dubte, el cas més clar del naixement d'un club condicionat per l'existència d'una instal·lació. A partir d'aquí, el club organitzaria els primers equips de natació i waterpolo, però també seccions de gimnàstica, judo i tennis de taula. Fins que a l'Hospitalet no va existir una piscina, la necessitat de l'ensenyança de la natació quedava sense resposta o es resolvia de forma molt precària. Per exemple, el Centro Católico organitzà en els anys seixanta cursos de natació a les instal·lacions del CN Montjuïc, o com a mínim en possibilitat la inscripció amb preus rebaixats per als seus socis.

Les curses sobre patins es faran populars a l'Hospitalet a partir de l'any 1971, quan per dissolució a Barcelona d'un club anomenat Apolo Patín Club, alguns dels seus membres traslladaran a l'Hospitalet la seva dèria i fundaran, el mes de novembre, l'Hospitalet Patín Club. Poc després, cap a principis del 1972 es fundava el Santa Eulalia Patín Club. Tot i que l'hoquei sobre patins ja havia estat un esport molt practicat a l'Hospitalet diverses vegades, les curses sobre patins no havien arribat a cuallar aquí. De fet a banda de l'hoquei, dins del món del patinatge català havia estat més popular el patinatge artístic que no pas les curses de velocitat (si més nodurant els anys quaranta i cinquanta). Aquí, però, no en tinc notícies de la pràctica del patinatge de velocitat fins a la fundació de l'Hospitalet Patín Club. A més, probablement són un dels clubs pioners del modern patinatge de velocitat ja que, segons informacions periodístiques de l'any 1975, l'Hospitalet Patín Club tenia 28 de les 58 llicències federatives d'aquest esport a la província de Barcelona, i el Santa Eulalia Patín Club en tenia altres 22. És a dir, entre els dos clubs es repartien el 86 per cent del total dels patinadors federats a la província. D'altra banda, l'extensió del patinatge de velocitat en aquell moment tampoc era molta ja que als campionats d'Espanya només hi participaven equips de set o vuit federacions

La Voz

M.ª Rosa Enll en el lloc més alt del pòdium del campionat d'Espanya de 1000 m., disputat a l'Hospitalet l'any 1974.

*Els acróbates Diablos
Rojos del Vespa Club
Hospitalet en una actuació
a la plaça de l'Ajuntament
cap a l'any 1972.*

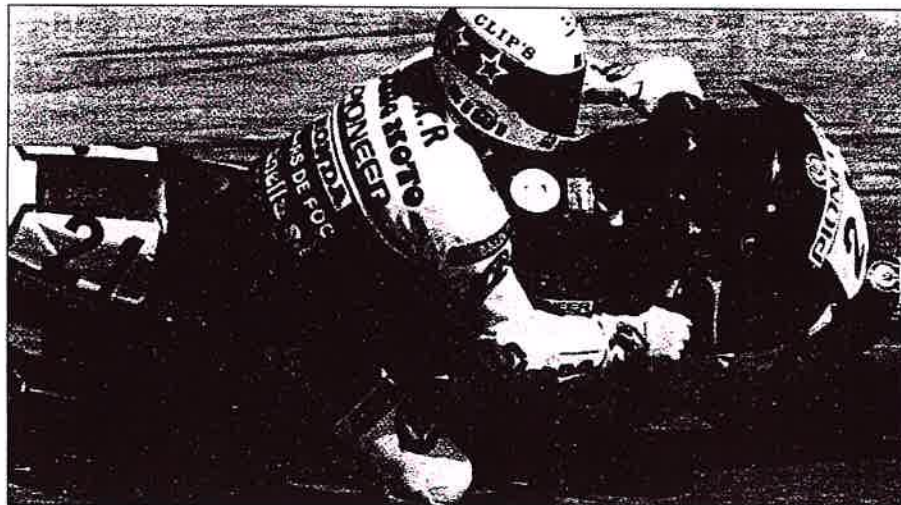
regionals... Amb aquesta realitat, el cert és que als patinadors hospitalencs els hi devia ser relativament còmode obtenir bons resultats amb una mica d'esforç. I així era, en efecte. Seria llarguíssim enumerar els campionats, les marques i els títols aconseguits en tots aquests anys pels patinadors locals. Només a tall d'exemple, citaré el palmarés dels dos patinadors més destacats d'aquells primers moments, Rosa Erill i David Rosell. Rosa Erill, filla d'un directiu del club, tenia 15 anys i categoria juvenil quan ja participava en proves senior. El seu palmarés de l'any 1973 us demostrarà de què estic parlant: quatre títols nacionals i sis regionals individuals, i dos nacionals i dos regionals per equips. El de David Rosell tampoc es queda curt aquell any: un títol nacional i dos regionals en la competició individual, i un nacional i dos regionals per equips. Amb aquests bons resultats, no és estrany que les autoritats de l'època recolzessin l'activitat d'aquest esport, que aconseguia títols a Espanya que portaven el nom de l'Hospitalet, una cosa molt ben vista aleshores. Així, l'any 1974 el campionat d'Espanya es disputa a l'avinguda Masnou de l'Hospitalet. Hi participen set federacions territorials, entre elles la catalana de la que n'és seleccionador el propi entrenador de l'Hospitalet Patín Club, Clemente Ibáñez (actualment president de l'entitat). D'aquesta forma, Rosa Erill torna a proclamar-se campiona d'Espanya davant dels seus conciutadans. El club no trigaria en rebre un premi honorífic com a millor entitat esportiva de la comarca. El president en aquell moment era Juan Mas Mestres, que també ho era del Club de Fútbol

Atlético Santa Eulalia i també era alcalde de barri, tot i que va morir a finals d'aquell mateix any. Des d'aleshores fins a l'actualitat, sempre ha hagut clubs de patinatge a la ciutat, afavorits per la construcció l'any 1978 del pistòdrom del polisportiu de Les Planes. Els seus resultats, fins i tot d'abast internacional, omplirien pàgines i pàgines.

Pel que fa al món del motor i de les curses motociclistes i automobilístiques -de gran tradició a Catalunya des de principis de segle-, he de recordar que no havia detectat cap signe de la seva pràctica per hospitalencs fins a mitjans de la dècada dels cinquanta, amb el Moto Club Hércules. Tenint en compte que parlem d'uns esports que necessiten d'una -en aquells anys- costosa inversió no ens ha d'estranyar que a una ciutat obrera com és l'Hospitalet no aparegui cap entitat lligada al món del motor fins a ser una activitat mínimament assequible amb l'adveniment i la popularització dels *scooters* a principis dels cinquanta.

L'any 1960, i potser com a continuadors de la idea del Moto Club Hércules, sorgí el Club Vespa Hospitalet, amb seu al concessionari de la comarca, Vespa Balart, al barri de Sant Josep. En aquells anys, el famós vehicle d'origen italià (que recentment ha complert les seves bodes d'or) era el tipus de vehicle a motor que reinava als carrers ja que el cotxe encara era un dispendi a l'abast dels rics. A l'Hospitalet, segons dades publicades l'any 1960, hi havia matriculades en aquell moment unes dues mil Vespa. Aquell any 1960, el Vespa Club de España i la Real Federación Motociclista Española

Llobr. S

Félix Rodríguez, el pilot hospitalenc que va arribar a participar en un mundial de velocitat, l'any 1985

aprovaren la constitució del Vespa Club Hospitalet. El primer president va ser l'amo de la botiga, Jorge Balart Grandia. Cinc anys més tard, l'entitat té uns 125 socis. Les seves principals activitats ja passen per les curses de velocitat en Vespa, les acrobàcies sobre aquest vehicle (en tenien un equip acrobàtic propi que s'exhibia en festes majors i similars), a banda de les excursions i les trobades de "vespistes"... També s'intentava establir noves marques i lluitar d'alguna forma contra el crono, potser per demostrar que eren un club esportiu, més que no pas un grup d'acròbates. Així, per exemple, Jorge Balart feia ostentació a la premsa d'haver batut un rècord anant de l'Hospitalet fins a Madrid en 15 hores i mitja sobre d'un Vespacar... També era famosa la "prueba del litro", que consistia en recórrer el màxim nombre de quilòmetres amb un sol litre de benzina. Hi ha unes excel·lents imatges filmades¹⁰ de les seves activitats acrobàtiques durant un festival a l'Hospitalet.

La popularització del cotxe en la dècada dels seixanta facilitarà que cap a finals d'aquesta dècada trobem els primers hospitalencs que sacrifiquen els seus utilitaris en competicions i, una mica més tard, els primers clubs de bojos pels rallies. També, però, trobem encara afeccionats al motociclisme, en les seves noves modalitats, com el motocros. Així, l'any 1970 he trobat el Motor Club Hospitalet, que organitza el I Trial del Bajo Llobregat, en un circuit a Sant Feliu i Sant Just. Hi participaren 102 corredors. D'altra banda, en aquest primers anys setanta hi havia un circuit de motocros al barri de Sanfeliu, on també s'organitzaven curses de ciclocros. Respecte als cotxes, el novembre del 1972 trobem el Racing Club Hospitalet, que agruparà els primers pilots de cotxes coneguts a la ciutat: Domingo Ferrer Federico, amb un Seat 1430; Jaime Gracia Badenas, que té un Morris 1275, i Benjamin Estacio, amb un Seat 127. Al poc de la seva fundació, els responsables del club asseguren tenir un centenar de socis, tot i que la manca de recursos fa que la seu social es situï en el domicili particular del president, Jaime Marco. L'acompanyen a la junta, en un primer moment, José Rovira, com a vicepresident, i Juan Oliver, Ciuret, Giovani, Navarro i Mulet. Destaquen Navarro, qui també estava a la directiva del club de futbol CD Hospitalet, i Mulet, qui probablement es tracti del regidor d'esports de la transició. Participaven en petits rallies per Catalunya, en categories perdudes. També s'allotjaren al club alguns pilots de motos, com Fernando Linares Marín qui sembla que va arribar a participar en alguna prova del campionat de Espanya de velocitat amb el Racing, l'any 1974. En aquell moment, Fernando Linares, que era de l'Hospitalet i tenia 25 anys, deia que la seva especialitat eren els 50 cc amb Derby i

"L'abaratiment dels cotxes facilitarà que cap a finals de la dècada dels seixanta trobem els primers hospitalencs que sacrifiquen els seus utilitaris en competicions"

“Però el gran fenomen associatiu d'aquests anys al voltant de l'esport serà el futbol”

els 250 cc amb Bultaco, i que portava quatre anys com a corredor¹¹. El Racing Club Hospitalet decauria cap al 1975, tot i que després tornà a tenir una revifalla fins a mitjans dels anys vuitanta. D'altres clubs que he trobat anomenats en alguna publicació són l'Spantus (més aviat de finals dels seixanta o primers setanta) i l'A.T.M., sigles de A Todo Motor, (probablement de mitjans dels vuitanta). Fins i tot hi va haver un equip anomenat Doble Rueda L'Hospitalet, que va arribar a ser subcampió d'Espanya d'una mena de futbol sobre moto anomenat *motoball*, i que no va tenir gairebé cap transcendència. Anys després, el mateix Fernando Linares formà una petita escuderia motociclista local amb seu a la botiga de motos familiar que encara avui té oberta, Motos Linares. Altres concessionaris locals, com Drug Moto, també han format equips de diverses especialitats durant anys. També multitud de pilots particulars han sacrificat els seus diners i el seu temps en moltes curses de promoció i variades especialitats. Per citar alguns, el més actual, Joel Lozano en motocros, i el millor pilot que ha donat aquesta ciutat, sens dubte, Félix Rodríguez, qui l'any 1985 participà al Mundial de velocitat.

Però el gran fenomen associatiu d'aquests anys al voltant de l'esport serà el futbol. Després de la fusió dels principals clubs futbolístics de la ciutat l'any 1957 per formar el CD Hospitalet, hom podria haver pensat que el nombre de clubs de futbol s'hauria mantingut baix durant uns quants anys. Res més lluny de la realitat; l'aparició de nous barris va aportar nous bons amants del futbol. Clar que això no n'era prou per garantir que acabessin engruixint les files dels afeccionats de l'Hospi. Alguns sí que ho feren, com és el cas d'aquell afeccionat afincat a La Florida, José Carrió, qui l'any 1963 va entregar a la directiva de l'Hospi cinc mil pessetes de la seva butxaca per a fitxatges. Ell mateix explicaria al periodista de *Solidaridad Nacional* que l'entrevistà que era de València, que residia La Florida des de feia cinc anys i que ho feia perquè “mi simpatía por el club local es indescriptible”. L'Hospi acabava de pujar a Segona Divisió i gràcies a això encara va poder arreplegar al seu voltant aquells anys uns milers d'afeccionats, entre seguidors històrics i nouvinguts com aquest. La competència als barris, però, aniria en augment i la pèrdua progressiva de categories del teòricament primer equip de la ciutat de ben segur va contribuir a que el nombre de socis baixés força a partir de mitjans dels seixanta (quan van descendir a Tercera l'any 1966, per exemple, es van quedar amb menys de 800 socis)¹². Mentre, als barris, el nombre d'entitats on es practiqui futbol anirà pujant des de les 16 que hi trobem ja l'any 1960 (només tres després de la fusió). En els vint anys que van del 1960 fins al 1980, el nombre d'entitats amb equips de futbol a l'Hospitalet es triplicà, arribant fins a 45. I encara més impressionants són les dades que parlen de l'evolució entre 1980 i 1985: en cinc anys es tornaria a duplicar el nombre d'entitats dedicades al futbol, que arribaren fins a més de 90! Però anem a pams.

A banda d'aquesta primera caracterització -que completaré més endavant- del fenomen del creixement associatiu d'aquest període al voltant de l'esport, a nosaltres ens interessa també saber que aquest creixement anà principalment de la mà de dos factors: primer, l'augment de població amb l'aparició de nous barris i noves necessitats associatives; i segon, la disponibilitat d'instal·lacions per a la pràctica esportiva.

Ja hem vist com en aquests anys es formen i es defineixen els barris més moderns de la ciutat (Sanfeliu, Pubilla Casas, La Florida, Can Serra, Gornal i Bellvitge) que de seguida comencen a organitzar les seves pròpies formes associatives. Formats en una part important per gent procedent de la immigració, no és estrany trobar formes associatives vinculades als orígens d'aquestes persones. Aquesta immigració massiva, portarà les

seves pròpies formes d'entendre la convivència i fomentarà les seves particulars relacions, però també crearà de noves a partir de l'ecosistema social en que es trobaran immersos, tal i com també es suggereix a la *Història de l'Hospitalet*:

“Aquests barris nous es poblaren vertiginosament a partir dels seixanta, i les primeres pràctiques associatives foren mostra de la progressiva articulació d'un teixit social inexistent fins feia pocs anys. La creació de nous sistemes de relació podia provenir del comú assentament rural anterior, de les noves relacions de veïnatge, de la recreació d'elements culturals de les seves cultures d'origen, de la participació en activitats religioses col·lectives de les parròquies, i, fins i tot, d'iniciatives de membres d'organitzacions franquistes. Així, trobem des de penyes colombofiles a penyes esportives, penyes flamenques, grups parroquials, associacions de cabezas de familia. Alguns exemples en foren la Sociedad Colombycultora de Can Vidalet, el Centre Social La Florida, Penya futbolística Luis del Sol”¹³

Són molts els exemples d'entitats esportives que neixen en aquests anys en els nous barris de la ciutat. Sense afany de ser exhaustiu, puc citar algunes. Els primers exemples els trobem ja durant els anys cinquanta, amb els inicis del barri de La Florida. Allà, l'any 1955 trobem el Club de Fútbol Unión, i cap a l'any 1958 ja puc confirmar la presència del Club Pelota La Florida, de pilota a mà, que tenia el seu frontó propi del mateix nom.

A principis dels setanta trobem el Club de Fútbol Onésimo Redondo i l'Atlético Ceravalls, també de futbol. A Sanfeliu, l'any 1969 es funda sota la presidència d'Eugenio Alarcón i amb Daniel Gomila com a vicepresident la seva entitat esportiva més representativa i que encara avui dia existeix, el Club de Fútbol Sector Sanfeliu, tot i que abans els joves ja jugaven abans a futbol en l'equip de La Plana, una entitat d'Esplugues. També existí abans un petit equip anomenat Peña Quiqui, per a jugadors alevins, que dirigia en José Ortiz “Quiqui”. A Pubilla Casas, Vilagrasa¹⁴ anomena ja una Peña del Sol l'any 1961, que suposo deu ser la Peña Luis del Sol que prenia el seu nom d'un famós jugador del Sevilla i que hi va ser a aquell barri fins pràcticament a mitjans dels vuitanta. Dins del futbol també he detectat aquí un Pubillense (1965). Al barri de barraques de La Bomba, a la zona que avui ocupa el polígon Pedrosa, s'hi formà el 1960 la Unión Deportiva La Bomba, que a finals dels anys setanta es convertiria en l'actual Hospitalet Atlético, en deixar el desaparegut barri per instal·lar la seva seu social al Gornal. A Bellvitge hem d'esperar fins el 1967 per a que es formi la Unión Deportiva Bellvitge. Inicialment serà club de futbol però després tindrà d'altres disciplines. Un any més tard, d'aquest grup sortirà l'Atlético Bellvitge, que de forma discontinua arribaria fins als setanta. Més endavant trobarem al barri d'altres entitats esportives amb més o menys durada, com el Rugby Club Bellvitge (1973), que acaba de celebrar el seu vint-

El fundador del Sector Sanfeliu, Eugenio Alarcón -a la dreta- i José Ortiz “Quiqui”, -a l'esquerra-, en una foto dels primers anys del club.

ALH-AH, CF Sect. SF. SF 6-1

i-cinquè aniversari sota el nom de RC L'Hospitalet, o els equips de bàsquet del GE Butano (cap al 1975) o la Peña Bética. Al barri de Can Serra trobem cap a principis dels setanta la Unión Deportiva Can Serra, que encara avui existeix.

Tot aquest ventall de noves entitats, s'afegien a les societats esportives que en aquell moment ja eren tradicionals a la ciutat, com les que practicaven el bàsquet -Centro Católico, CB Hospitalet, CB San Fernando i tots els centres parroquials-, el futbol -bàsicament, el CD Hospitalet-, el ciclisme -AC Collblanch, AC Marina i CC Casino S. Eulalia-, l'excursionisme -les dues delegacions de la UEC-, la pesca -amb la Sociedad Deportiva de Pesca Fluvial y Marítima-, i d'altres com la pilota a mà, els escacs, la colombofilia...

Arribats a aquest punt, un no deixa de preguntar-se com era possible aquest nombre de clubs i aquesta diversitat de pràctica, tenint en compte la crònica mancança d'instal·lacions esportives que patia la ciutat. Abans de respondre, cal no oblidar que tot i que les xifres absolutes indiquen un bon grapat d'entitats d'àmbit esportiu, els índexs de vitalitat associativa en aquest camp són baixos, és a dir, hi havia una potencial demanda esportiva sense satisfer en la població -com a mínim en teoria-. I d'altra banda, algunes de les activitats i esports dels que estic parlant no necessitaven instal·lacions especials o grans infraestructures, com és el cas dels escacs, l'activitat colombofila, la pesca, la marxa atlètica o el ciclisme en ruta. Malgrat això, la primera hipòtesi és que la manca de grans infraestructures esportives, especialment públiques, impedia en aquell moment una major diversificació encara de l'oferta esportiva i, per tant, uns millors índexs de vitalitat associativa al voltant de l'esport. En efecte, és del tot evident que fins que no es va comptar amb una piscina, en aquest cas pública, no s'hi va formar un club de natació, com també ho és que el nostre primer intent perllongat de club atlètic -el Club Marcha Mare Nostrum- va sorgir en l'àmbit de la marxa. L'Hospitalet va tenir el privilegi de disposar del primer club d'Espanya dedicat exclusivament a la marxa atlètica perquè aquesta modalitat no necessita obligatòriament de pistes per a la seva pràctica, de les que no es disposaven en tota la ciutat. Queden testimonis que indiquen que el club pensava obrir-se a d'altres modalitats tan bon punt pogués disposar de pistes d'atletisme a la pròpia ciutat. Són dos exemples, en veurem més.

Ja he explicat com l'any 1958 s'inaugura la primera instal·lació esportiva pública, el Campo Municipal de Fútbol. Ja en aquell moment s'havia previst la construcció al costat d'una zona esportiva amb un pavelló i una piscina que van haver de trigar encara un temps. La zona esportiva es va quedar en unes pistes descobertes inaugurades l'any 1960, i la construcció de la piscina es va ajornar més d'una dècada. Aquestes seran les úniques instal·lacions esportives públiques de la ciutat, a banda de les també molt escasses de tipus escolar, fins al 1972. La resta eren instal·lacions privades.

En el món del futbol, tot i que disposaven del nombre més alt de camps en termes absoluts, el cert és que eren instal·lacions desbordades en la seva capacitat pels moltíssims clubs que hi havia. Cal anar amb compte amb les estadístiques ja que la realitat de la ciutat desborda moltes vegades als mateixos indicadors oficials i també perquè qui mesura no aplica sempre els mateixos criteris. Tot i això, per exemple, podem apreciar com l'any 1955 es parla de tres camps de futbol a l'Hospitalet com a úniques instal·lacions esportives (en realitat hi havia també algunes pistes privades, com la del Centro Católico o Can Bori, a més de les més o menys dotades instal·lacions parroquials). Gairebé vint anys després, el 1974, la Federación Catalana de Fútbol parla de set camps a l'Hospitalet, que quedava situada per darrera de Barcelona (42 camps), Sabadell (13),

Terrassa (11), Manresa (10), Badalona (8) i Sant Adrià del Besòs (8)¹⁵. És a dir, la mitjana de clubs per camp en aquell moment era d'uns vuit. Afortunadament per a ells, en aquells anys els clubs tenien pocs equips de base més enllà dels juvenils, i no era gens estrany fins i tot que no en tinguessin cap. Això vol dir que el nombre d'equips que teòricament podem calcular que havien de compartir cada camp devia ser d'uns deu o dotze, potser en algun cas arribés als catorze o quinze. S'ho imaginem a l'hora d'entrenar o jugar? Si no s'ho poden imaginar, ara els hi explicaré alguns casos.

Per exemple, a principis del 1973, el president i fundador -feia 25 anys- del CD Ínfico Collblanc, José Martínez Jiménez, diu que havien arribat a tenir 530 socis, però que la desaparició del camp de futbol de Pubilla Casas (cap a finals del 1971 o pincipis del 1972) els havia portat a no tenir-ne pràcticament. Tot seguit explica que la UD Sants feia dos anys que jugava al Campo Municipal de Hospitalet mentre que d'altres clubs de la ciutat passaven moltes dificultats. En efecte, el Sants, per motius urbanístics, va estar més de deu anys sense instal·lació pròpia, malgrat les reiterades promeses de les autoritats barcelonines. En aquests anys, va jugar allà on va poder. A més, en aquell any 1973, es parlava d'un possible acord entre el CD Hospitalet i l'Espanyol, que passava perquè els equips juvenil i d'aficionats dels espanyolistes poguessin jugar al Campo Municipal de Hospitalet. José Martínez declarava:

“Sólo le diré que hay un gran malestar en Hospitalet por este motivo y que la falta de campos de fútbol es cada vez más acuciante, tanta, que si no se soluciona, muchos clubes se verán obligados a disolverse o si tienen dos o tres equipos, (...), a quedarse con un equipo solamente”¹⁶

En aquell moment, el president de l'Ínfico feia un repàs dels camps que hi havia a la ciutat. Començava per aquell que els hi havia tocat d'anar-hi, a l'altre punta de la ciutat, (motiu pel qual no és estrany que es quedessin sense socis): “señalado el del río (uns camps que hi havia al final de la Gran Via, prop del riu Llobregat) y el Campo Municipal quedan más pero todos ellos de particulares y que son el de Can Pi, el de la Escuela Xaloc, el Bellavista (antes del 36 llamado de *Las Furias*) y el de La Bomba”. És a dir, que poques instal·lacions i, a més, es volien cedir als de fora...

En efecte, aquell any CD Hospitalet i Espanyol havien fet gestions per establir un acord de col·laboració que la premsa va donar com pràcticament fet. En l'últim moment, però, l'acord es va trencar i sembla que el tema de cedir les instal·lacions del Municipal va ser el principal obstacle. En efecte, preguntat sobre el tema, el regidor d'Esports, Domingo Peiró -sempre involucrat al voltant de la junta del CD Hospitalet- declarava sobre aquestes negociacions que “ahora tienen otro cariz. Por lo pronto, lo de cederles el campo de juego, nada. En el Campo Municipal únicamente jugarán, en sesión matinal, equipos del Hospitalet”¹⁷. La indignació popular devia ser prou forta... Tot i això, al suplement sobre l'Hospitalet del *Diario de Barcelona*, en la seva edició del 3 d'agost, es donà una altra versió que afirmava que va ser l'Espanyol qui, amb el pas del temps, va acabar per no necessitar el Camp Municipal i es va desentendre també de la seva primera intenció.

Un altre exemple. Pel setembre de 1973, l'Atlético Santa Eulalia portava tres setmanes sense poder entrenar. En aquell moment jugaven al Campo Municipal de Deportes ja que l'antic camp de l'empresa Trinxet, on varen actuar durant els primers anys, feia temps que s'havia convertit en vivendes. La saturació del camp municipal l'explicà el president del club, Juan Mas, en una entrevista al periodista de *La Voz de Hospitalet*:

Antic camp del Sector Sanfeliu, on avui hi ha les cotxeres del metro.

ALH-AH. Cedida CF SSF, SF 6/6

“ayer por ejemplo cuando acudimos al campo para hacer nuestro entreno había varios equipos que también entrenaban y no había ni sitio, ni tan siquiera vestuario para cambiarse”¹⁸

El redactor suggereix que potser es donava preferència als equips que tenien futbol de base (l'At. Santa Eulàlia no en tenia), però clar, aquest argument no satisfia al seu interlocutor. De fet l'any 1977, quan varen disposar d'un camp, ells també se'n van aprofitar. Era un camp de futbol que van construir a Santa Eulàlia, en terrenys públics, determinades persones vinculades imagino als clubs que després en treien benefici econòmic d'aquella instal·lació: l'Atlético Santa Eulàlia i l'Asociación de Cabezas de Familia del sector (una mena d'associacions veïnals promogudes des del Consistori per intentar controlar el propi moviment reivindicatiu popular). Segons es denuncià a la premsa, cobraven fins a 35.000 pessetes per equip i temporada per jugar en un camp que si bé havien construït ells, estava fet sobre terrenys de tots...

De vegades, tenir-ne camp propi tampoc era garantia de res ja que igualment podies tenir problemes en una ciutat tan caòtica urbanísticament com l'Hospitalet. És el cas del CF Sector Sanfeliu. Els socis del club es van construir les seves pròpies instal·lacions amb moltes dificultats en uns terrenys cedits per l'empresa Roca S.A. gràcies a la mediació del mossèn del barri. El terreny, però, va ser expropiat el 1973, quatre anys més tard de la seva construcció, per fer les actuals cotxeres de la línia V del metro. El club va haver d'acondicionar un altre terreny on també s'hi estava a precari. El Sector Sanfeliu ha tingut problemes durant tots aquests anys i fins a l'actualitat, quan sembla que per fi tindrà d'aquí uns mesos un nou, definitiu i municipal camp de joc.

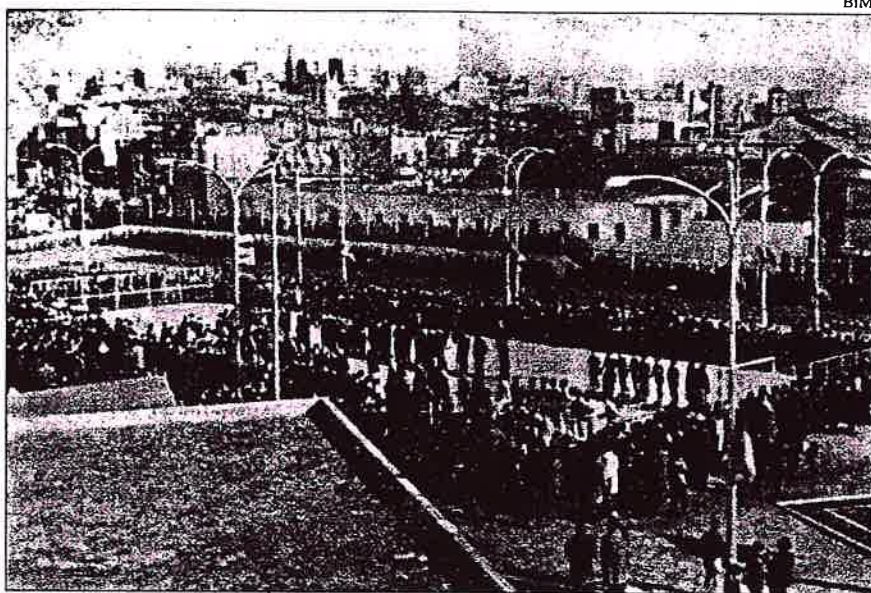
Són tres exemples del que suposava, a mesura que passaven els anys i consegüentment anava creixent el nombre de clubs, intentar jugar a futbol a l'Hospitalet. Però no només el futbol patí aquest conflicte d'instal·lacions. Per exemple, el bàsquet tot i tenir una

mínima infraestructura privada, també va suposar grans sacrificis pels clubs. La història del Club Baloncesto Hospitalet és, en aquest sentit, il·lustrativa, especialment durant els anys seixanta i setanta quan el primer equip va retornar a categories nacionals (Primera i Segona) que obligaven federativament a disposar d'una pista en mínimes condicions i amb sostre.... En un article periodístic de l'any 1973¹⁹, es repasaven les pistes per les que havia passat el club des de la seva creació: abans de la guerra, l'encara At. Basquet Juniors havia jugat primer a una pista situada al carrer Baró de Maldà, després a l'anomenat sector Bellavista (camp *Las Furias*), i després a la pista de la Rambla Just Oliveras (entre els carrers Lleida i Bruch). Després de la guerra, ja com a CB Hospitalet, encara hi seria a la pista de la rambla, però poc després passà al camp de la Remonta; més tard a la pista del Casino Nacional, on sembla que no van durar gaire temporades i van anar a parar a la pista de Can Bori. L'any 1960 passen a la pista del Pavelló Municipal (aleshores encara sense sostre). Quan van pujar a la categoria nacional, l'any 1965 sembla que van passar circumstancialment per una pista de Bellvitge que pertanyia a la immobiliària que construïa el barri, per acabar jugant de lloguer al Palacio de los Deportes de Montjuïc i a la pista del Picadero dos anys més tard. Finalment, amb la pèrdua de categoria van tornar al Pavelló Municipal, que es va haver de cobrir a corre cuita quan la Segona Nacional va exigir de nou aquest tipus d'instal·lació a partir de l'any 1970. En aquell moment, fins i tot es va haver d'importar un marcador electrònic dels Estats Units, ja que aquí no es fabricaven, i que es va retrasar mesos.

Però ni tan sols havent aconseguit, cap al 1971, un pavelló mínimament en condicions el CB Hospitalet va evitar el patiment, perquè l'havia de compartir amb algunes entitats més. Cap a finals de l'any 1972, el Juventud Hockey Hospitalet i el CB Hospitalet entraren en una dura discussió -vehiculada fins i tot a través de la premsa- pels horaris i l'utilització del pavelló pels diferents equips de cadascun. I no eren pas els únics que s'hi allotjaven. També el Club Balonmano Hospitalet, des d'aquell any 1972 en que es va fundar, compartia la instal·lació. Clar que, com a nouvinguts, s'havien de conformar amb els pitjors horaris: jugaven dissabte a la nit i entrenaven només una hora setmanal al pavelló. Així ho explicava en aquell moment a la premsa el seu president, José Sans Font: "no hay ninguna (pista) salvo esta, y como que en ella juegan baloncesto y hockey, nosotros, llegados los últimos, nos toca lo peor en horarios de partido y entrenos"²⁰.

Ni tan sols les entitats privades que tradicionalment havien tingut les seves pròpies instal·lacions tenien ara solucionat el problema. Per exemple, l'any 1974 el Centro Parroquial San Ramón de Collblanc tenia 13 equips masculins de bàsquet en lligues federades catalanes, dos més en competicions d'Educación y Descanso i altres dos femenins, un en cada tipus de competició (a més de futbol i excursionisme). Amb la seva única pista, evidentment no en tenien prou. Un any més tard, un dels entrenadors del centre, Jorge Fernández, explica com l'equip junior havia d'entrenar de 22 a 24 hores degut a la saturació d'equips i afirmava que "faltan monitores, faltan instalaciones, faltan personas que quieran dedicarse a enseñar baloncesto. En este sector de Collblanc-La Torrasa somos cuatro o cinco clubes que nos encontramos en unas condiciones lamentables"²¹. I tot i això, encara es donaven contradiccions, com per exemple que al col·legi San José Obrero de l'avinguda Tomás Giménez jugués els seus partits la temporada 74-75 un equip femení de bàsquet anomenat Picef (l'antic Picadero de Barcelona), que disputava una lliga prou interessant com era la Nacional, i amb jugadores destacades com Rosa Castillo (internacional des d'aquest any i que arribaria a les 113 presències amb la selecció) i Nieves Bartrán (també internacional alguna vegada), que seran aquella temporada precissament campiones d'Espanya. Aquest equip de Barcelona disputà aquí alguns partits després de la desaparició de la seva pista.

**"El Club
Baloncesto
Hospitalet
havia passat
per deu pistes
diferents en els
seus quarant
anys de vida"**

Vista de la inauguració de les instal·lacions esportives municipals al carrer Plus X, el 29 de gener del 1961.

municipals. La idea era que en tot moment fossin públics els esforços planificadors dels responsables locals a l'hora de valorar les necessitats i de dissenyar les seves solucions, deixant clar que el municipi aportava sempre la part que li pertocava. D'aquesta forma, els plans trienals, quadriennals, les inversions, els informes sobre dèficits, són exposats als mitjans de comunicació a tota plana, com també ho són els incompliments de tots aquests plans i promeses per culpa de la manca de finançament per part de la Delegación. Fins i tot sorprén una mica l'osadia de certs titulars i comentaris crítics vers les autoritats esportives nacionals, tot i que en determinats casos es poden inscriure dins del que Jesús A. Vila descriu com la fi del "corresponsal cronista local" i l'adveniment cap al 1970 de "l'època del periodisme d'intervenció"²². He de començar, però, una mica abans per seguir el fil cronològic que ens permeti entendre com va anar el procés.

L'any 1967, Domingo Peiró, encara regidor d'Esports, persegueix els seus somnis d'aconseguir la seva fita: acabar el procés de construcció de la zona esportiva que entre els anys 1957 i 1960 havia quedat inacabada per manca de diners. Amb el seu habitual excessiu optimisme, Peiró, pel gener del 1967, declara a *La Grada* que l'aleshores president de la Diputació Provincial, Juan Antonio Samaranch, ha donat tres milions per construir la piscina municipal aquest any: "este dinero está separado para Hospitalet en la Diputación Provincial"²³. Peiró diu que ja han comprat els terrenys, que han costat 12 milions, i que amb aquests diners es farà la piscina. I sobre la pista coberta pel CB Hospitalet, que jugava en aquell moment a Primera, deia també en un excés d'optimisme que "la tindrà, si no esta temporada, la que viene". Farien falta, però, cinc anys encara per això últim.

Peiró va reunir un mes després a la premsa de l'Hospitalet i de Barcelona per exposar-li's el que *La Grada* va catalogar com un ambiciós pla d'instal·lacions²⁴. El pla era ni més ni menys que el redisseny del projecte de piscina municipal a un nivell més ampli, que inclouria un casal de l'esport (lloc de trobada de les entitats esportives locals), una piscina olímpica, graderies, piscina infantil, aparcaments i pavelló polisportiu amb capacitat per a 2.500 persones. L'optimisme de Peiró, i potser fins i tot el seu esperit de servei eren innegables. És cert que va portar a terme una part del que es proposava, però ho va aconseguir massa lentament i, a més, a la vista del que he anat explicant, li

DB

ESPECIAL HOSPITALET

DIARIO DE BARCELONA — Viernes, 3 de agosto de 1973 — Página III

LOS FAVORITISMOS, CAUSA DE LA TRISTE SITUACION DEPORTIVA

- CUATRO O CINCO CLUBS DISFRUTAN DE LAS INSTALACIONES MUNICIPALES COMO SI FUERAN PROPIAS.
- VARIOS CLUBS AL BORDE DEL COLAPSO POR FALTA DE INSTALACIONES.

El inicio del asunto es éste: un directivo del Real Club Deportivo Espanol se entrevistó con el alcalde de Hospitalet y le indicó que el estadio municipal le interesaba a su club para disputar encuentros de la categoría de aficionados. A cambio, se ofrecía a ceder unos cuantos jugadores al equipo amateur del estadio, el C.D. Hospitalet. De la idea a la concreción del acuerdo que condicionará la vida de los jugadores que le interesaban. La idea fue confidencialmente refutada al Español, pero éste no mostró ninguna prisa en resolver el asunto. Sus directivos siempre estaban de viaje, o tenían

campos de fútbol, un par de pistas polideportivas y una piscina a medio acabar agotaban el presupuesto. Todas estas instalaciones están cedidas a clubs que las regentan y que con la pretensión de evasivar a la ciudad las utilizan —como se lógico, dicho sea de paso— como mejor conviene a sus intereses particulares. El resultado es que el buen tal equipo de fútbol, más de baloncesto y un club de natación pueden coexistir —con sus servicios— en una enorme cantidad de clubs y entidades que las pocas moradas para encontrar terreno de juego.

El Hockey Club Hospitalet es que

una oportunidad de practicar un deporte para la juventud de la ciudad que es tanto como decir los hijos de los contribuyentes.

NO SE PUEDEN PRACTICAR LOS DEPORTES BASES

La opción tomada por el Ayuntamiento de Hospitalet no es un invento propio: en muchas localidades de esta ciudad se sabe demasiado que en otros puntos de la geografía catalana. En Hospitalet es absolutamente imposible practicar uno de los tres deportes básicos —el atletismo, el

remo y el de la esquivadora señor García Pardo— o un campo de remolque para los que lo fueran —el actual presidente fue concejal y en la actualidad lo es en su puesto— aparte de los que sin ser presidentes son o han sido también concejales. Los señores Pardo, Chel, Herra, Moll, el actual concejal de deportes señor Faltó. Mejor, en el Hospitalet se está entre los que en Hospitalet cuentan algo, o al menos lo pretenden. Y si bien es cierto que falta en el caso de todos los directivos que han pasado por el club también lo es que se mucho concejal para un club de fútbol: la promoción de la práctica deportiva, la promoción de la práctica

deportiva será precisamente uno de los presidentes de las entidades citadas, el Club Natación Hospitalet. En muy temprana para producir el mal o no. En cualquier momento se verá un juicio sobre cuál sea la opción elegida por un Ayuntamiento municipal. Pero si en qué oportuno recoger el general estado de descontento que impregna en la mayor parte de entidades deportivas de la ciudad. Y pensar que Hospitalet es una ciudad joven, extraordinariamente joven, en la que ninguno de los deportes básicos puede ser practicado en condiciones. Para practicar ya están los dos

va quedar tant per fer com el que va arribar a aconseguir. La frase amb que el defineix el periodista de *La Grada*, a la vista dels seus fantàstics plans, a l'article que comentava abans el defineix a la perfecció: "Domingo Peiró tiene un gran defecto para estos menesteres: es un niño grande".

Els incompliments s'aniran arrosegant amb el pas dels anys, simplement perquè les inversions foren molt minses. Segons dades oficials, del pressupost municipal van sortir en el període 1963-1968 un total de 7.529.000 pessetes destinades a inversions en instal·lacions esportives. Tot i que l'Hospitalet va ser el municipi de la comarca que més va invertir, la xifra era totalment insuficient. En la mateixa línia, l'import de les subvencions de la Delegación Nacional a l'Hospitalet entre 1963 i 1969, va ser de només 1.080.000 pessetes. D'altres organismes tampoc aportaren res a la ciutat. Així, per exemple, la Federació Catalana de Fútbol, que entre 1965 i 1974 havia repartit més de 129 milions entre els clubs catalans per a la construcció o millora de camps, no va donar res a l'Hospitalet d'aquesta partida, i tan sols el Sector Sanfeliu, la UD La Bomba i el propi Ajuntament s'havien beneficiat en tot aquest temps de petitíssimes subvencions per a obres menors i reparacions²⁵.

Les crítiques seran cada vegada més obertes, en concordança amb l'agreujament de la situació de precarietat de les entitats i dels esportistes. Els reconeixaments, com la Medalla al Merito Deportivo que atorgà la DND a l'alcalde Solanich l'any 1964 i entregada en un fastuós acte al Camp Municipal, ja no seran suficients per a ningú i les crítiques, mica en mica, aniran destapant les misèries esportives locals. A l'edició del 29 de setembre de 1972 del *Diario de Barcelona* (ja dins de la línia de "periodisme

La premsa comença en aquests anys a ser més combativa. Aquesta informació del Diario de Barcelona, de l'any 1973, està firmada per Ricardo Mella.

d'intervenció" que comentava abans) llegim aquest titular sota l'epígraf genèric del déficit d'equipament esportiu a l'Hospitalet: "El *Contamos Contigo* no ha sido la fórmula mágica para la promoción del deporte". I ja en el text, signat amb les inicials F. LL. S., s'hi retreia clarament a la Delegación Nacional la seva desaforada política de promoció de l'esport sense contrapartida d'infraestructures on practicar-lo:

"La política llevada a cabo ha tendido, más que a incrementar el equipamiento para la práctica del deporte colectivo, a crear y sostener individualidades, figuras con posibilidades de conseguir galardones internacionales, a cuyo entorno se han orquestado grandes campañas publicitarias. Se ha hecho del ciudadano un espectador entusiasta del deporte ya que no podía ser su protagonista. El *Contamos Contigo* no ha sido la fórmula mágica para la promoción del deporte, sino que ha sido únicamente una manifestación del triunfalismo deportivo, arropado por algún triunfo individual. No se ha ofrecido al ciudadano la posibilidad de invertir su tiempo libre en la práctica del deporte. El reflejo de esta política adquiere en Hospitalet características especialmente graves por el desbordante ritmo de crecimiento de los últimos años."

Seguidament, es passaven a enumerar els déficits que patia l'Hospitalet en aquest àrea, segons les dades oficials d'un "reciente estudio de la Comisión de Urbanismo (1970), sobre Propuestas de espacios libres y equipo deportivo para la Comarca de Barcelona", que molt probablement es correspon a un document de la Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios. Segons la transcripció del periòdic, aquest informe assenyalava que a l'Hospitalet feien falta inversions per valor de 265 milions de pessetes per solucionar el déficit d'instal·lacions existents. I també segons aquest article, el Programa de Actuación Municipal pel període 69-72 assenyalava només 33 milions de dotacions per a aquest objectiu, dins dels quals hi havia inclosos vuit milions de la Delegación Nacional. La dotació d'infraestructures existent a la ciutat i la proposada per aquest informe, segons la transcripció del *Diario de Barcelona*, eren les del següent quadre.

QUADRE 4. DÉFICITS D'INFRASTRUCTURES ESPORTIVES A L'HOSPITALET L'ANY 1970

	FUTBOL I ATLETISME	BÀSQUET I HANDBOL	PISCINES	GIMNASOS
DOTACIÓ EXISTENT	9	18	1	6
DOTACIÓ PROPOSADA	11	47	12	21
DIFERÈNCIA	2	29	11	15

Font, Diario de Barcelona, que cita un informe de la Comisión de Urbanismo (veure text)

A més, l'article també comenta que la majoria de les instal·lacions existents eren privades (27 de les 38). Per exemple, l'única piscina existent pertanyia a un col·legi de religioses de Pubilla Casas.

Tres anys més tard, un estudi posterior de la mateixa entitat²⁶, augmenta les necessitats de noves instal·lacions a l'Hospitalet de 2 a 4 equipaments del grup de futbol i atletisme; de 29 a 46 pistes de bàsquet, handbol...; continua pensant que manquen 11 piscines, i augmenta de 15 a 21 els gimnasos que fan falta. El cost total calculat de les obres passa

dels 265 milions citats abans a 315,8 i sabem també que es calcula una superfície de 9,23 Ha. per encabir totes aquestes noves instal·lacions.

La Voz del Llobregat, el periòdic creat per sectors oficials de l'Ajuntament en l'època de Matias de España i dirigit per Juan Segura Palomares (cap de la Delegación Local de Juventudes, falangista de pro i cap de premsa de l'Ajuntament en aquells anys; més tard i fins no fa molts anys cap de premsa del RCE Espanyol), va tractar el tema des de la seva perspectiva justificatòria i més moderada. L'any 1973, J. Palleja signa un article a tota plana significativament titulat "Ante la escasez de instalaciones la Delegación Nacional de Deportes debe ayudar a Hospitalet". L'argumentació central ja l'he explicada: l'Ajuntament fins ara s'havia centrat en solucionar temes més urgents que l'esport, però aquest també fa falta i no ha estat sino per manca de diners (no aportats per la Delegación Nacional) que no s'han pogut acabar o construir les instal·lacions necessàries. El que ens interessa més, però, són les xifres que dona.

Segons l'article, l'alcalde Matias de España havia presentat al Delegado Nacional, Juan Gich, un nou pla d'inversions pels anys 1972-74 xifrat en 80.980.302 pessetes més el valor dels terrenys corresponents i la proposta de finançament municipal de 34.680.000 d'aquells milions més els terrenys corresponents, deixant així com a aportació a càrrec de la Delegación els 46.300.302 milions restants. Amb aquests diners, primer es volia absorbir part del dèficit de 69 milions que, segons l'article, arrosegava el Municipi degut a les obres -inacabades- del Tennis Gran Via i de la suposada zona esportiva del carrer Rosalia de Castro que es va quedar en una simple piscina descoberta. S'ha de destacar aquí que les pistes de tennis, en principi, eren impulsades per una societat privada per a la seva explotació amb el públic en general. El projecte parlava de 27 pistes, de les quals es van inaugurar 10 a principis de l'octubre del 1973 (per cert que a la inauguració va anar l'alcalde hospitalenc, en Capdevila, i el de la ciutat peruana de Piura, Antonio Leigh, que es trobava de visita). Desconec per quin motiu les pistes van generar finalment el dèficit públic del que es parla aquí.

A més d'eixugar aquest dèficit, aquests gairebé 81 milions havien de servir també per a la construcció "de un campo de rugby, una pista de atletismo, una piscina cubierta olímpica con cubeta y torre de saltos, complejo deportivo en Isabel la Católica en el que se ubiquen una piscina cubierta y una pista polideportiva, zona deportiva de Bellvitge, con piscina cubierta, un gimnasio cubierto, dos pistas de tenis, y siete pistas polideportivas, y por último zona deportiva en Santa Eulalia con piscina cubierta, dos pistas polideportivas y tres pistas de tenis". Increïble el que donaven de sí 81 milions fa 25 anys! Matias de España deixà l'Alcaldia poc després. Moltes d'aquestes instal·lacions que ell va planificar per fer en dos o tres anys encara van passar per un altre pla presentat al Ple municipal pel maig de 1974 i es van trigar a construir uns anys. I alguna fins i tot s'ha acabat construint no fa molt, com el polisportiu de Bellvitge.

En efecte, només el camp de rugbi i la piscina coberta varen tenir alguna concreció en el període marcat per Matias de España, i sempre amb rebàixes. Així, l'octubre del 1973 l'Ajuntament anunciava la compra d'uns terrenys prop de la Residència de Bellvitge

La Voz

El regidor d'Esports, Domingo Peró, amb l'Orden al Mèrito deportivo que li va concedir el govern quan es va retirar del càrrec, l'any 1974.

destinats a pista d'atletisme i camp de rugbi. Només es va fer aquest últim, imagino que durant l'any 1974. La piscina coberta efectivament es va poder fer, però gràcies a un crèdit de 26 milions de pessetes (suposo que del Banco de Credito Local), i es va inaugurar durant el mes de novembre del 1974 (amb la presència de J. A. Samaranch com a president de la Diputació), però no era olímpica ni tenia condicions per a la pràctica dels salts de trampolí com s'havia planificat... La resta del pla no es va fer abans del 1974. Mereix especial comentari el polisportiu de Santa Eulàlia, planificat en un barri que ja tenia una instal·lació d'aquest tipus en aquell moment -o com a mínim el projecte i una part feta-. La zona esportiva de Santa Eulàlia pensada per Matias de España era un projecte diferent al del polisportiu que coneixem actualment entre els blocs del carrer Jacinto Verdaguer. De fet, tinc notícies que hi havia destinats uns terrenys al carrer Jansana per a zona esportiva però aquest projecte no es va arribar a desenvolupar mai, potser perquè una caixa d'estalvis havia iniciat la construcció l'any 1971 del polisportiu de Santa Eulàlia en els baixos dels blocs de vivendes que havia promogut. És a dir, la mateixa entitat d'estalvis va finançar els pisos i l'equipament esportiu, no sé si com a contrapartida per la construcció dels blocs o bé com a part de la seva obra social. Les primeres instal·lacions del polisportiu es van inaugurar, sense cap acte oficial, el desembre del 1971. Cinc anys més tard, la instal·lació era comprada pel Consistori, que pagà segons la premsa 50 milions de pessetes. I aleshores sí que es va inaugurar oficialment, amb la presència del president de la Diputació, Joan Antoni Samaranch. El sentit de l'extranya operació se m'escapa...

Francesc Codina, va succeir en el càrrec de regidor d'Esports a Domingo Peiró. Aquí el veiem en una foto de premsa de l'any 1977.

Domingo Peiró abandona el càrrec de regidor d'Esports, que havia mantingut durant molts anys, i és substituït a principis del 1974 per un jove Francesc Codina -avui diputat al Parlament de Catalunya per CiU-. Les entitats li feren un homenatge al vell polític que havia prosperat des de la porteria de la fàbrica Tecla Sala fins a ser Procurador en Cortes i, finalment, aconseguir la insígnia de la Orden del Mérito Civil. En el moment de l'acomiadament encara recordà en una entrevista a la premsa el moment en que havia entrat a la ciutat amb les forces franquistes d'ocupació, el gener del 1939... Sens dubte, tot un símbol del final d'una època.

Codina, un mes després de prendre possessió del càrrec, presenta un altre ambiciós pla d'instal·lacions, però aquesta vegada ho fa primer davant del Ple municipal, amb caracter d'urgència i per sorpresa (si més no de portes enfora de l'Ajuntament). El pla no és estrictament seu. Si ens creiem el que va declarar aleshores, "parte de los terrenos y del proyecto ya estaban en marcha anteriormente y ahora se han acabado de redondear de acuerdo con un nuevo planteamiento acorde con las necesidades que creo tiene la ciudad"²⁷.

Per si de cas, Peiró declararia després, amb motiu d'una entrevista feta poc abans de l'homenatge de les entitats esportives de la ciutat al seu ex regidor, que "desde hace dos años hay presentado al Delegado Nacional de Deportes, señor Gich, un proyecto de pabellones deportivos para cada uno de los sectores de la ciudad, similar al que ahora presenta la nueva ponencia"²⁸.

Tot i això, Codina entra amb força al seu nou càrrec i presenta ràpidament aquest pla que és aprovat en el Ple i que comporta una despesa de 186.375.804 pessetes en infraestructures esportives. Sembla deduir-se del projecte que Codina pretenia acabar

amb els entebancs amb els que havien xocat la resta de plans anteriors: el finançament. Per això, la fórmula per aconseguir els diners necessaris feia baixar fins al 50 per cent l'aportació d'altres administracions (no només ja la Delegación Nacional de Deportes, tot i que devia tenir una bona part d'aquell percentatge), una aportació que, per exemple, el pla atribuït a Matias de España situava al voltat del 57 per cent i només provinent de la Delegación Nacional. L'altra 50 per cent del finançament del pla, Codina el volia finançar amb crèdits a través del Banco de Crédito Local. A més, segons explicà Codina en una entrevista a tota plana a *La Voz del Llobregat*, un crèdit ja concedit per a la compra de terrenys es podia intentar reconvetir per a un altre ús ja que bona part d'aquells terrenys ja estaven en mans municipals. "¡Bendito novato!" concluria Jaime Pallega al final de l'article a l'òrgan d'expressió oficial de les autoritats locals²⁹.

De fet, el projecte era segurament el més ambiciós de tots els que havien vist la llum fins aleshores. Dins hi anaven inclosos els presupostos detallats per a quatre polisportius de barri i dos zones esportives, una d'elles molt ambiciosa. Els projectes de construcció amb més detalls són aquests³⁰:

1- Polisportiu al carrer Las Planas (Florida): pavelló polisportiu i frontó, dos pistes polisportives il·luminades, una pista d'hoquei il·luminada, una pista de curses sobre patins il·luminada, vestidors per a les pistes descobertes. Cost total, 42.091.343 pessetes.

2- Polisportiu a l'av. Amèrica (Bellvitge): pavelló polisportiu i frontó, dues pistes polisportives descobertes il·luminades, una pista de bàsquet il·luminada. Cost total, 39.740.000 pessetes.

3- Polisportiu al carrer Ermita (Bellvitge): Pavelló polisportiu i frontó, una pista polisportiva il·luminada, una pista de bàsquet il·luminada. Cost total, 37.990.000 pessetes.

4- Polisportiu al carrer Alpes -avui Josep Tarradellas- (Centre): Pavelló polisportiu, tres pistes polisportives il·luminades. Cost total, 38.900.000 pessetes.

5- Instal·lacions a l'autovia de Castelldefels, entre el camí Juan de Ros i el camí Vora el riu (la Marina): Pista d'atletisme de 400 m. i terra batuda i vestidors, camp de futbol de 62 per 100 m. i vestidors, dues pistes polisportives, tres pistes de tennis, frontó, vestidors per a aquests darrers equipaments, tancament del perímetre. Cost total, 24.900.000 pessetes.

6- Instal·lacions del carrer Rodés (Sant Josep): Pista polisportiva, pista de tennis i vestidors. Cost total, 2.754.461 pessetes

Codina també va tenir la intel·ligència de no agafar-se'n els dits donant dates concretes de realització, si més no en un principi, tot dient que es començaria a executar el pla amb les obres del polisportiu del carrer Les Planes, i després vindrien la resta. El

resultat, però, no va ser gaire millor que el dels precedent plans. Durant el 1974, Codina ni tan sols és rebut pels responsables de la Delegación Nacional i, en vista de l'experiència precedent, van començar a construir pels seus propis mitjans el polisportiu de Les Planes. I de fet, només es va arribar a construir el polisportiu de Les Planes i una part del projectat complex d'instal·lacions prop de l'Autovia de Castelldefels, que s'anomenà complex esportiu Xic de la Barca. A més, cap dels dos va estar exempt de polèmica ja que el polisportiu de Les Planes, previst inicialment per a finals del 1975, es va endarrerir, davant la desesperació dels veïns, fins al 1978! Per la seva banda, el projecte del Xic de la Barca va quedar transformat i limitat a tres camps de futbol que, a més, es van construir el 1975 en uns terrenys que dos anys després de la seva finalització es va anunciar la seva expropiació pel Ministerio de Obras Públicas per a la construcció del cinturó de ronda (tot i que finalment encara trigaria uns anys més a fer-se'n). De la resta de projectes, cap d'ells es va arribar a fer mai (el que més s'ha aproximat ha estat el del polisportiu de Bellvitge, inaugurat l'any 1995).

L'excusa de totes aquestes dilacions sempre era la manca de diners. Domingo Peiró, en el moment del seu comiat com a regidor d'Esports i després de gairebé trenta anys a l'entorn de l'esport hospitalenc (vint d'ells amb responsabilitats municipals dins de l'Ajuntament) s'excusà de no haver aconseguit més èxits en el camp de les infraestructures esportives dient això:

"Debo decirle que el presupuesto destinado a atenciones deportivas en nuestra ciudad siempre ha sido muy pequeño. Cuando hay necesidad de construir viviendas, escuelas, casas asistenciales, mercados, etc. pedir para deportes es casi una herejía y lograr que la cantidad asignada sea elevada, una ilusión"³¹

*Instal·lacions Esportives
municipals del Xic de la
Barca, l'any 1977.*

DB

Tot i que l'argumentació pot semblar verosímil, i sense oblidar que el poc que s'aconseguí quant a infraestructures esportives públiques fins a principis dels setanta fou degut a Peiró, també és ben cert que, a banda de possibles especulacions malintencionades, també el Consistori tenia de vegades una política prou contradictòria en aquest sentit. Per exemple, l'any 1973 l'Ajuntament va patrocinar el primer Torneo Internacional de Ajedrez Ciudad de Hospitalet, organitzat pels clubs locals (Jake, Aurora, Hospitalet i Collblanc). Deu dels 12 escaquistes participants eren mestres internacionals, la majoria de fora del país, a més de les figures nacionals entre les que es trobà el mític Arturo Pomar. El pressupost d'aquest esdeveniment era molt important per l'època: un milió i mig de pessetes, de les que el Consistori hi posava oficialment 300.000 i la resta, vàries firmes industrials i comercials. És possible que les arqués municipals acabessin posant més, però encara que només fossin aquestes 300.000, suposaven en aquell moment la meitat del necessari per a la construcció d'un camp de futbol (valor del terreny no inclòs)... Per cert que en aquest torneig hi participaren dos hospitalencs sortits d'un torneig local previ de selecció, Juan Domínguez i José Collado, que varen quedar últims per aquest ordre. Era normal ja que estaven jugant davant grans mestres europeus i d'altres bons escaquistes del moment, com Jesús Díez del Corral, que va quedar segon al torneig i va aconseguir a l'Hospitalet els punts necessaris per a convertir-se en el segon gran mestre internacional d'escacs que va tenir Espanya, després d'Arturo Pomar. El guanyador va ser el txec Smejkal. Tot i el seu resultat, Domínguez tenia un currículum interessant (Juan Domínguez Rueda havia estat campió de Catalunya juvenil l'any 1962, subcampió d'Espanya juvenil el 1963 i havia participat amb la selecció espanyola B contra Suïssa a Madrid aquell mateix 1963 i contra Holanda el 1964; d'entre les seves victòries més preuades s'hi contava una partida del campionat de Catalunya, on va eliminar a les finals al mestre nacional Arturo Pomar).

Això per no citar les suculentos subvencions que s'hi destinaven al torneig de futbol Ciudad de Hospitalet que organitzava el CD Hospitalet cada estiu. Tot i que s'intentava buscar fórmules enginyoses per atreure la gent i gastar poc, (per exemple, contractant equips estrangers més econòmics com el Salgotarjan BTC de la Primera Divisió hongaresa l'any 1972) el cert és que, pel que sembla, els tornejos no sortien gaire bé econòmicament parlant. El de l'any 1973, per exemple, va estar a punt de no celebrar-se perquè l'Ajuntament s'hi repensà fins a l'últim moment si donava la subvenció de 250.000 pessetes. El torneig tenia força atractiu i omplia el Campo Municipal perquè portava equips nacionals de primera fila, normalment de la zona de Llevant i Andalusia que atreïen a la molta afecció immigrada, però en les edicions d'aquests anys no cobria les despeses. L'any 1974, per exemple, s'hi van obtenir uns beneficis nets de 850.000 pessetes la primera jornada (inclou la recaptació del dia i la dels passis per a les dues jornades) i el segon, de 113.000. Les despeses confesades pel club pujaven a 1.250.000 pessetes més les despeses de propaganda. És a dir, com a mínim el torneig va generar un dèficit de 350.000 pessetes...³²

Pel març del 1974, la Setmana Catalana de Ciclisme va sortir de l'avinguda Europa, a Bellvitge. Sembla que durant aquells anys ho va fer en més edicions. De ben segur això va costar diners municipals. En un article de *Tele Express*, l'any 1972, Enric Company suggeria bastant clarament que tant els diners necessaris per a això, com la subvenció per al torneig de futbol del CD Hospitalet i pel Concurso Hípico Ciudad de Hospitalet que s'organitzava a la Remonta, sortien del pressupost d'Esports³³. I el més contradictori de tot, aquell mateix 1974, l'Hospitalet organitzà els V Juegos Deportivos San Jorge, una mena de trobada provincial de l'esport escolar, amb un pressupost de tres milions i mig de pessetes dels que la Diputació només hi pagava mig milió. A més a més, és

Juan Daniella Planas, alcalde accidental, entrega al guanyador el trofeu del Gran Premi d'Hospitalet del primer concurs interregional d'hípica, l'any 1962.

Cornellà allotjava moltes més competicions, per exemple, que la seu organitzadora... Amb tres milions i mig es podien construir en aquell moment dues pistes polisportives il·luminades.

Se'n podrien trobar molts més d'exemples de la contradicció entre l'escassetat de recursos d'una banda i la despesa poc racional en certs aspectes d'aquells anys per l'altra. Davant aquesta situació de mancança generalitzada d'infraestructures esportives, no és gens estrany que aquesta reivindicació fos inclosa entre les moltes que reclamava l'incipient moviment veïnal que naixia a la ciutat. Unes instal·lacions on poder desenvolupar allò que les pròpies autoritats esportives franquistes els hi havien gairebé ensenyat que era una necessitat: tenir accés a la pràctica esportiva.

L'únic aspecte en que cal destacar la tasca feta pels poders públics locals es troba en l'àmbit de l'esport escolar. Si bé és cert que ens movem sovint en intents de cara a la galeria i, en tot cas, sempre amb xifres petites i recursos massa limitats, no es pot deixar de banda l'esforç fet localment per apropar l'esport als nens i nenes. En aquest sentit, cal parlar de dos fronts, el primer el desenvolupament de les primeres edicions dels jocs esportius escolars (a partir ja del 1958), i el segon, un primer intent d'apropar l'Educació Física a les escoles des de l'Ajuntament amb la creació del Servicio Municipal de Educación Física cap a finals dels seixanta o principis dels setanta.

No puc parlar amb exactitud de l'aplicació de l'Educació Física als col·legis de l'Hospitalet en els anys cinquanta i seixanta, però de ben segur que la situació no seria pas molt diferent de com era a la resta del país, és a dir, molt precària o inexistent. En un ambient de dificultats per a l'escolarització total dels joves, la gimnàstica quedava com la germana pobre dins de la lluita per aplicar els nivells exigits. L'única experiència que he trobat aquí en aquest sentit, adreçada des del poder públic, l'havien fet els monitors del servei d'Educación Física Municipal. Aquest servei es va crear en l'etapa en que Vicente Capdevila era regidor de Cultura amb Matias de España i, en un principi, arribava a uns 3.000 escolars, bàsicament d'escoles públiques. Ja en els anys setanta va arribar a donar classes d'Educació Física a uns 8.500 nens de diferents escoles. Hi disposava

clar, l'Hospitalet no disposava de prou instal·lacions per allotjar totes les disciplines que s'hi practicaven i, per tant, va haver de sol·licitar la col·laboració d'altres poblacions del Baix Llobregat, de tal forma que els jocs es van haver de distribuir així: atletisme, hoquei, patinatge artístic i gimnàstica a Cornellà; ciclisme a Sant Boi; futbol a Sant Boi i l'Hospitalet; natació al Prat; tennis a Castelldefels, Gavà i l'Hospitalet; tir amb arc i tir neumàtic a Begues, i vela a Vilanova. És a dir, que a banda de futbol i tennis i de les cerimònies pertinents d'inauguració i cloenda, gairebé no s'hi va fer res més aquí.

aleshores de 12 monitors i monitores. També organitzaren durant els estius alguns cursets i activitats esportives per als més joves. Les informacions periodístiques indiquen que, per exemple, l'any 1973 aquestes activitats d'estiu arribaren a 1100 alumnes.

Hi va haver també un esforç per a que els escolars hospitalencs practiquessin l'esport competitiu en els anomenats Campeonatos Deportivos Escolares o Juegos Deportivos Escolares. L'esforç, encaminat en aquest sentit, és tot el discutible que es vulgui, però segurament suposà per a molts infants en aquell ambient sense gaire instal·lacions una possibilitat de prendre contacte amb l'activitat física. La Delegación Local de Juventudes va encarregar-se d'organitzar aquests jocs des del principi, el que suposaria que aquest segon esforç no era formalment municipal, tot i que sí que ho podem considerar institucional ja que venia d'un dels organismes del partit únic que, en definitiva, responia aquí als desitjos del poder local (i probablement era finançat per aquest).

Els jocs van sorgir a partir d'uns tornejos de bàsquet i van anar evolucionant en la seva concepció i creixent tant en nombre de practicants, com d'escoles i d'esports contemplats. La infraestructura d'aquesta activitat va anar creixent a mesura que passaven els anys. Va arribar fins i tot a editar petites enquadernacions amb els resultats de les competicions i una petita revisteta anomenada *Olimpia* al final dels cursos, si més no a finals dels seixanta i principis dels setanta³⁴. Les dades oficials que apareixen a aquestes publicacions indiquen la magnitud del progressiu augment de l'activitat en els jocs escolars, com es pot apreciar en el següent quadre.

QUADRE 5. NOMBRE DE PARTICIPANTS ALS JOCS ESCOLARS SEGONS ESPORT I CURS

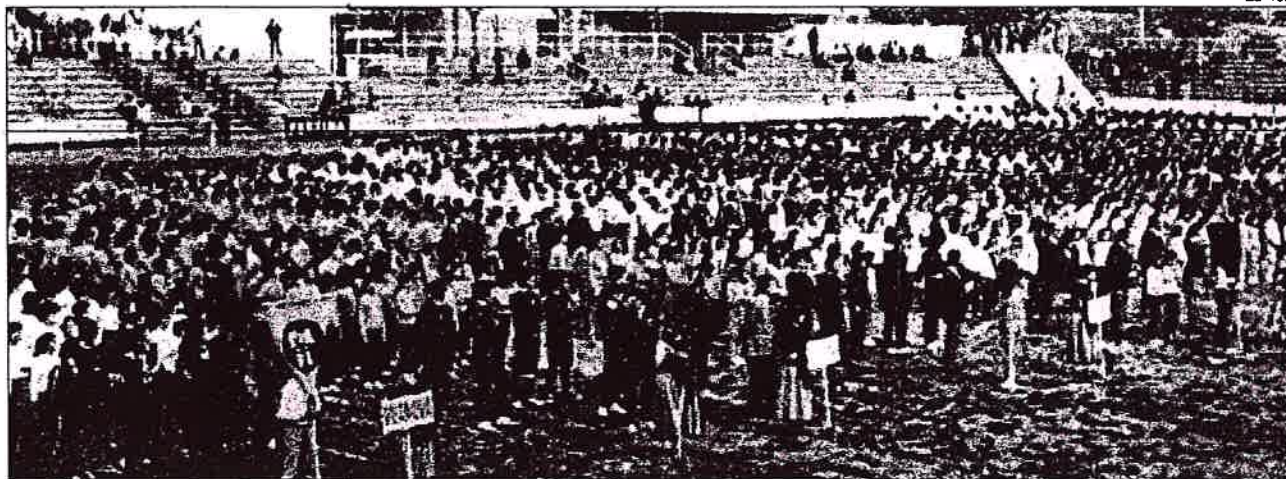
	BÀSQUET	MINIBÀSQUET	FÚTBOL	ATLET.	CROS	TENNIS	TÍP.	HANDBOL	TOTAL
Curs 1958-59	84								84
1959-60	108								108
1960-61	120		55						175
1961-62	120		50						170
1962-63	155		50		283				488
1963-64	182		50		355				517
1964-65	115	78	60		298				551
1965-66	109	159	60		257				585
1966-67	135	212	50		266	18	48		729
1967-68	141	272	78		185	27	52		758
1968-69	146	311	96	178	900	53	34	138	1856

Font, Elaboració pròpia a partir de dades de l'organització que es conserven a l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.

També conec per al mateix període el nombre d'escoles que hi participaven en cadascuna de les especialitats, amb l'advertiment que algunes segur que repetien en més d'una especialitat, per la qual cosa és molt difícil d'esbrinar el nombre total absolut d'escoles que intervenien en cada edició. Tot i això, ho sé puntualment en alguna edició, com la del curs 68-69, en que hi van prendre part 25 escoles (que coincideixen amb les que van participar al mini-bàsquet). Cal dir també que s'hi podien apuntar tant centres públics com privats, però tampoc està especificat a quin tipus pertanyien les escoles participants en cada edició o esport. En el quadre de la pàgina següent ho podeu seguir amb més facilitat.

"Campeonatos Deportivos Escolares: van suposar un cert esforç per portar l'esport a l'escola"

La Voz

Inauguració dels Juegos Deportivos San Jorge, l'any 1974, al Campo Municipal de Hospitalet, amb una assistència oficial d'uns quatre mil joves.

Cal situar aquestes xifres en el seu context per veure que no eren pas grans resultats quant a la tasca de difusió de l'esport a les escoles. Si bé el nombre de centres als que arribà l'esport a la ciutat sí que sembla interessant, el nombre de participants no ho és pas. Per exemple, si tenim en compte que l'any 1965 hi figuren censats a l'Hospitalet un total de 28.479 persones entre 5 i 14 anys³⁵, els 585 nens i nenes que participen als jocs suposen únicament el 2 per cent dels potencials participants... una xifra molt pobre (i això sense descomptar les possibles duplicitats d'un mateix nen en diverses disciplines).

QUADRE 6. NOMBRE D'ESCOLES PARTICIPANTS ALS JOCS ESCOLARS, SEGONS CURS I ESPORT

	BASQUET	MINIBASQUET	ESCACS	ATLETISME	CROS	TENNIS TÀBLA	TIR	HANDBOL
1958-59	7							
1959-60	9							
1960-61	10		11					
1961-62	10		10					
1962-63	10		10		12			
1963-64	11		10		11			
1964-65	10	6	12		10			
1965-66	10	15	12		12			
1966-67	11	13	10		9	6	12	
1967-68	13	21	10		10	7	13	
1968-69	14	25	13	7	9	14	9	11

Font, Elaboració pròpia a partir de dades de l'organització que es conserven a l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.

També crida l'atenció els esports practicats i com va evolucionar l'organització. Mireu el quadre de la següent pàgina. És curiós apreciar que esports com el futbol no apareixen fins a principis dels setanta, possiblement per la dificultat de disposar d'instal·lacions on jugar els partits. Tot i això, d'altres esports sortejaven aquesta dificultat de diferents formes, per exemple anant a un altre municipi com és el cas de l'atletisme ja que l'Hospitalet no tenia pista en aquests anys. Així el curs 72-73 la competició atlètica es va celebrar en unes instal·lacions cedides pel FC Barcelona (podem imaginar quin tipus

de preparació atlètica devien tenir els nens i nenes participants...). També és fàcil apreciar com les noves tendències es reflexen en els gustos dels més joves, així contemplem la incorporació del futbol de sala i del volei a mitjans de la dècada dels setanta. Per últim, és curiosíssima la presència d'una disciplina com el tir, que suposo que es tractava de tir amb carrabina d'aire comprimit ja que se l'anomenava "tiro neumático". Quin devia ser l'objectiu d'aquesta disciplina? Segurament més lúdic que esportiu ja que devia recordar l'activitat de les fires ambulants que sempre han sovintejat per l'Hospitalet.

QUADRE 7. ANY D'INCORPORACIÓ DELS ESPORTS ALS JOCS ESCOLARS DE LA CIUTAT

Curs	1958-59	Bàsquet
	1959-60	
	1960-61	Escacs
	1961-62	
	1962-63	Cros
	1963-64	
	1964-65	Mini-bàsquet
	1965-66	
	1966-67	Tennis de taula i tir
	1967-68	
	1968-69	Handbol i atletisme
	1969-70	Futbol
	1970-71	
	1971-72	
	1972-73	
	1973-74	Futbol a 7 (futbito)
	1974-75	Futbol de sala i voleibol

Font, Elaboració pròpia a partir de dades de l'organització que es conserven a l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.

Cal destacar també la component d'espectacle que se li afegia per part dels organitzadors, especialment pel que fa a les cerimònies de cloenda dels jocs cada curs. Es preparava tot un cerimonial de caire olímpic -molt al gust d'aquells anys³⁶- minuciosament detallat amb el seu guió (conserveu el del curs 1968-69, que es va fer al Campo Municipal de futbol): taula de gimnàstica, desfilada de les delegacions dels col·legis amb els participants debidament uniformats i precedits per una banda de música, entrega de trofejos i, molt probablement, discursos. Tot en el més pur estil de la tradició falangista (degudament suavitzada pel temps, és clar).

3.4- L'ACTUACIÓ DELS CLUBS I DELS ESPORTISTES EN AQUESTS ANYS

A banda del CD Hospitalet que, en futbol, viurà les temporades en les que ha ostentat la màxima categoria de la seva història i que ja hem vist abans, s'ha de destacar el gran moment que de nou viu el bàsquet a la ciutat. Aquest esport demostrarà en aquests anys un potencial tan profund o més que el del futbol; tindrà de nou al seu primer equip a la màxima categoria del bàsquet nacional en dues ocasions i, el que és més important, amb un cert recolzament de la indústria afincada a la ciutat (Pepsi-Cola i La Casera).

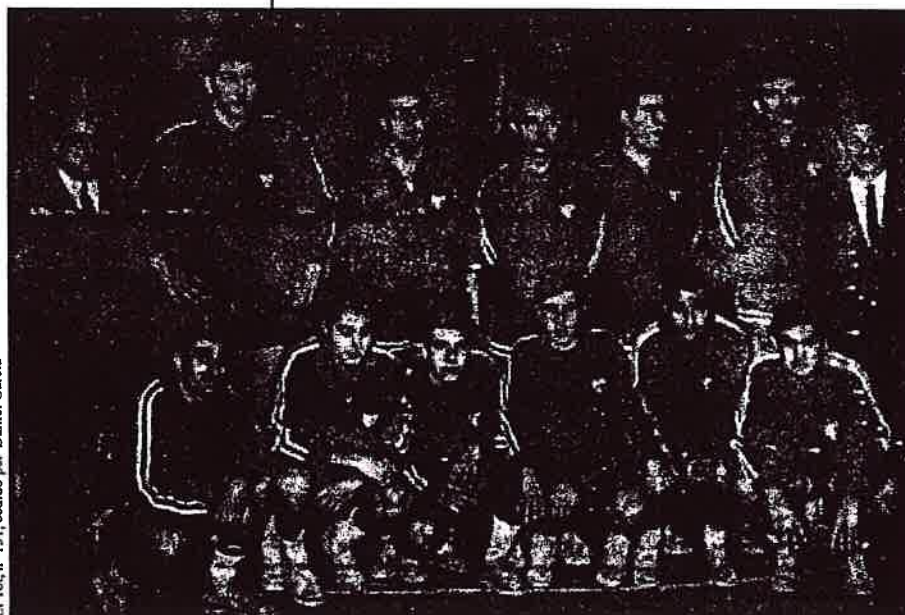
El Club Baloncesto Hospitalet recupera mica en mica les categories perdudes i, des de la Primera Regional on es troba des de mitjans de la dècada dels cinquanta, assolirà primer la Segona Nacional -a principis de la dècada dels seixanta- per aconseguir la temporada 64-65 l'ascens a la Primera Nacional. Va ser, concretament, entre finals del mes d'abril i principis de maig, quan el CB Hospitalet va guanyar una promoció a doble partit contra el Canoe de Madrid. Primer a casa, per 57 a 39, i després a Madrid, per 40 a 50. Per a aquests darrers partits es van reforçar amb dos jugadors cedits pel Picadero-Damm. L'equip hospitalenc l'entrenava un veterà de la casa, Joan Villalba Sabaté, que en la dècada dels trenta havia practicat l'atletisme amb la UE Hospitalet i Saltadiç, i que va ser un dels fundadors del Juniors (l'antecedent del CB Hospitalet). Els jugadors que aconseguiren l'ascens aquella temporada van ser aquests:

Del Baño, Bonet, Capdevila, Gregorio, García, Martorell, Pla, Montull, Rosell, Viusà, Clavero, Franquesa i els dos cedits pel Picadero, Martos i Calaf.

La directiva aconseguirà aquella temporada el patrocini de l'empresa Pepsi-Cola, que tenia una seu d'embotellar a la Gran Via (avui aquella nau allotja l'empresa Mecalux). L'acord va ser molt celebrat i es va donar la notícia a la premsa en "un céntrico hotel de la Ciudad Condal"³⁷. Sembla ser que en aquell moment van jugar a la pista de Can Bori (probablement per exigències federatives). La situació econòmica no era gaire bona malgrat militar en Primera Divisió, entre d'altres coses perquè no hi havia condicions per tenir massa afeccionats ja que allà no podien fer més de 15.000 pessetes de taquillaatge, i un viatge a Madrid, ja valia 30.000 pessetes en aquella època, segons comentaven els directius en la premsa de l'època. En aquells inicis de temporada varen tenir un altre problema, a més de la manca de pista coberta: la coincidència d'horaris de partits amb el Centro de Deportes Hospitalet, que encara jugava a Segona A. Això podia dividir als afeccionats, amb la possibilitat de dos espectacles de nivell. Per cert, que en aquell moment el vicepresident del CB Hospitalet, Cristobal Herms, era també el secretari general del CD Hospitalet. Un any més tard, Herms assumirà la presidència del club de bàsquet. Sembla que tot es solucionà més tard quan el CB Hospitalet va haver de jugar

al Palacio de los Deportes de Montjuich.

Equip del CB Hospitalet que va pujar a Primera l'any 1965: Villalba (entr.), Franquesa, García, Del Baño, Montull, Pla, García (delegat). A sota: Viusà, Capdevila, Clavero, Gregorio, Bonet, García Cabrera.

Amb l'acord amb Pepsi-Cola, el primer equip passa a anomenar-se CB Hospitalet-Pepsi i aguantarà a la màxima categoria dues temporades: la 65-66 i la 66-67. Heu de tenir en compte que jugà en aquells moments contra equips com Juventud Badalona, Real Madrid, Estudiantes, Picadero, Kas, Barcelona, Mataró, Tenerife, Aguilas i Helios. Sempre amb patiments, la primera temporada s'aconsegueix salvar la Primera Nacional malgrat un flux inici. Sembla que va ser

necessària una promoció. La següent temporada, el CB Hospitalet va acabar la lliga en penúltima posició, amb tres victòries i 17 derrotes (23 punts) i també va promocionar. Es va fer la promoció contra el Vallehermoso de Madrid. Tot i que es considerava una forma assequible de salvar la categoria que no es podia mantenir a la lliga regular, el fet es que el CB Hospitalet va baixar aquell any a Segona. Protagonistes d'aquella temporada, Farelo (ex Centro Católico), Ricardo Fábregas, Ruiz, Gómez, Alejo Badet, Rosell, Gimeno, Riart, Cabot, García... Fábregas (ex Barcelona) i Badet (ex Sanfeliuense) sembla que van ser fitxats cap a finals de temporada de cara a la promoció.

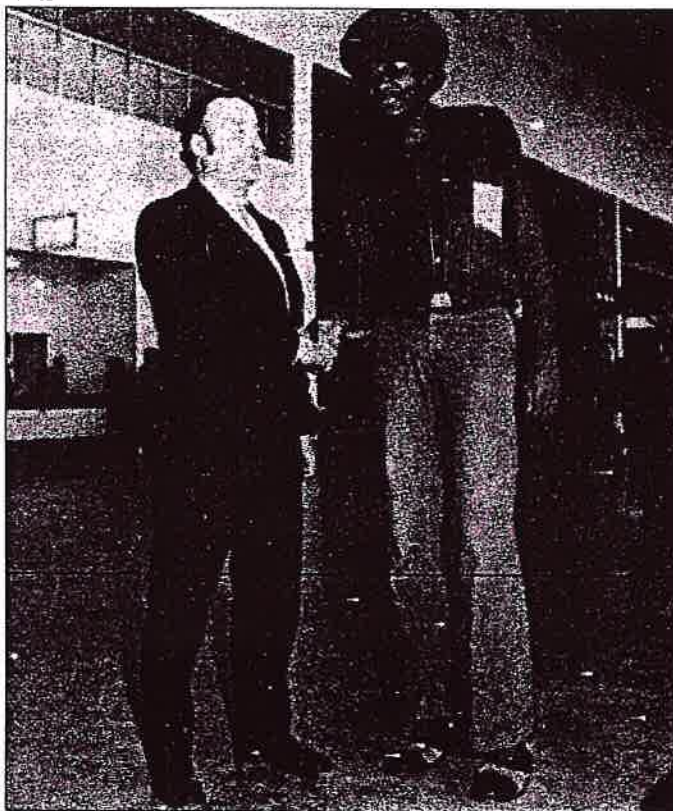
Quan es va perdre la categoria, Pepsi també va desaparèixer... Tot i això, en els següents anys el CB Hospitalet va rebre l'ajuda de la immobiliària que construïa en aquells anys els blocs de Bellvitge. Segons informacions periodístiques de l'any 1970³⁸, l'ajuda havia consistit en 100.000 pessetes i la cessió per al seu ús d'una pista -no coberta- que havien construït a Bellvitge. Cal dir que l'empresa en qüestió sens dubte buscava amb petits gestos com aquests dissimular els abusos urbanístics que cometia a Bellvitge. I mentre tant, durant aquests anys sembla que el CB Hospitalet perfecciona un sistema d'equips de base amb joves tècnics que encara avui dia sonen en les orelles i en les banquetes de molts. Per exemple, l'Albert Tadeo entrenarà l'equip infantil de l'entitat, i Rafael Layola el juvenil. Un altre dels entrenadors en aquests anys va ser J. Junama, fitxat el desembre del 1965 d'altre club hospitalenc, el CB San Fernando, on hi havia estat molt de temps.

Cal destacar d'aquests anys que, durant la temporada 65-66, l'esport hospitalenc va gaudir per primer i únic cop a la seva història d'un equip de bàsquet a la màxima categoria (Primera Nacional) i d'un equip de futbol a la categoria de plata (Segona A). No eren pas grans equips -el de futbol baixarà a Tercera i el de bàsquet es manté amb dificultats- però la fita aquí queda.

En els següents anys, pel CB Hospitalet continuarà passant gent que després ha estat protagonista de l'esport a la ciutat i més enllà de la ciutat. Per exemple, en l'equip de l'any 1972, amb Jesús Vera com a president, hi eren Roc Según, Pedro Pérez y Xavier Tubau com a jugadors, i Albert Tadeo com a tècnic. També hi trobem com a jugador Vicente Sanchís, que després ha arribat a ser un dels millors àrbitres de bàsquet d'aquest país. Internacional durant molt de temps, té un extens currículum en l'elit de l'arbitratge.

Després d'un parèntesi de gairebé una dècada a la Segona Nacional, la temporada 73-74 el CB Hospitalet aconsegueix de nou l'ascens a Primera Nacional. Aquella temporada el president era Jaime Rovira i l'entrenador, Josep García Guevara. La campanya no va començar, però, amb massa bons aires a l'entitat perquè diferències internes a la junta directiva van provocar el cessament del tècnic García Guevara, el que va portar

La Voz

El president del CB Hospitalet, J. Rovira, rep el nord-americà Bob Jords a l'aeroport.

Els jugadors del CB Hospitalet observen el partit anterior a la final de la fase d'ascens, l'any 1974. Bob Gords, en primer pla, encara no s'ha canviat per al partit.

una sèrie de dimissions al cos tècnic del club, entre ells, l'Albert Tadeo dimiteix del càrrec d'entrenador juvenil. Després vindrien les dimissions a la directiva del president i del vicepresident. Finalment, tot es va resoldre restituint García Guevara al seu lloc i quedant com a president Rovira.

Mentre, l'equip del CB Hospitalet sembla que portava una ratxa de tres anys sense perdre a la seva pista i, tot i que van acabar aquella temporada amb aquesta imbatibilitat (van perdre al febrer contra el Granollers per 69-70) aconseguiren, però, l'ascens. Una bona part de la culpa de l'ascens la va tenir el nord-americà Robert (Bob) Earl Gords, segurament el primer jugador estranger que va fitxar el CB Hospitalet en la seva història. Bob Gords, com li agradava que l'anomenessin, tenia en aquell moment 22 anys i provenia de l'equip universitari de Huston (Texas). Media 2.04 i va fitxar, en principi, pels dos mesos que mancaven per acabar la temporada. En aquell moment, el club ja tenia tractes amb l'empresa La Casera, que tenia una fàbrica a l'Hospitalet, i que ja recolzava econòmicament al club. Segons es va informar aleshores, La Casera va ajudar en el finançament de l'operació. La Casera era patrocinador d'un altre equip de bàsquet que ja estava a Primera i que tenia un entrenador nord-americà anomenat Lester Lane, que havia entrenat les seleccions del seu país i de Mèxic, i que sembla que assessorava també als hospitalencs, potser en temes com aquest dels fitxatges.

Gords va tenir un rendiment excepcional i la seva alta figura de jove de color afroamericà es va fer ràpidament molt apreciada entre els aficionats. Bob Gords arribà a l'Hospitalet a principis d'abril del 1974. A mitjans de maig, el CB Hospitalet havia conquerit el campionat de Segona Nacional, després de guanyar al CN Sabadell, per 90 a 72, a un Pavelló Municipal ple de gom a gom. Més de la meitat dels punts (47) van ser de Bob Gords!!! Aquell equip el formaven:

Juan Ortega, Pedro Pérez Melero, Rafael Elías, Bob Gords, Santiago Franquesa, Jesús Mayo, Lerma, Bové, Roque Según, Juan García Soler, Andres Sierra i Javier Martín

En aquest equip trobem noms que després han escrit moltes pàgines dins de la història catalana del bàsquet i/o de l'ambient esportiu hospitalenc. Per exemple, els de Pere Pérez Melero, Roc Según, Jesús Mayo... La victòria a la lliga donava dret a participar en una fase d'ascens en la que tingueren com a rivals l'Aguilas de Bilbao, l'Universitat de Canarias, La Salle i el Castilla. Van guanyar tres dels partits i van perdre un, amb una decissiva actuació de Bob Gords. Amb això, en tingueren prou per ser primers a la fase i pujar de categoria. L'alegria va ser immensa. Un directiu, de cognom Fernández, declarà a l'enviat especial de *La Voz del Llobregat*:

"El ascenso de hoy ha sido lo más grande que ha conseguido en su historia el deporte hospitalense pues si bien ya se consiguió en otra ocasión, creo que ahora la dificultad era mucho mayor"³⁹

Una opinió molt discutible, si volem, però que denota l'interés que hi havia en aquella directiva per retornar a la Primera Nacional i l'alegria d'haver-ho aconseguit. A la tornada, van ser rebuts a l'aeroport per un grup de seguidors i, a l'arribada a la ciutat, per l'alcalde Capdevila. Els homenatges van ser diversos, però el més especial va ser el

El jugador del CB Hospitalet Pérez Melero, amb la copa, a l'arribada a l'aeroport després de l'ascens del 1974.

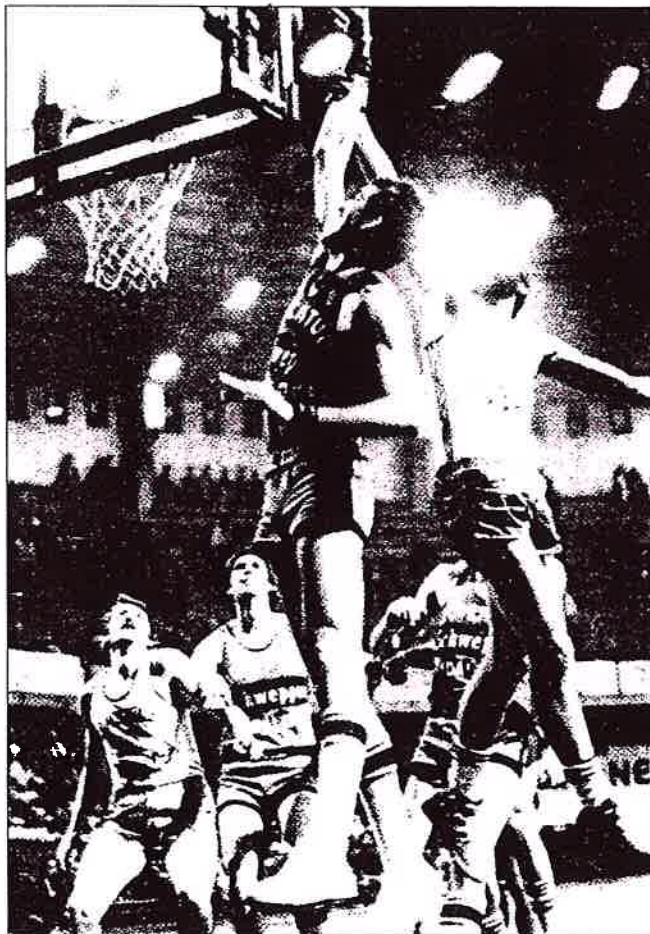

del públic al Pavelló Municipal a mitjans de juny, quan es va organitzar un partit entre l'equip de l'entitat i la selecció espanyola junior. En la prèvia també es va tributar un sentit homenatge als supervivents de l'equip que l'any 1940 havia guanyat el campionat de Primera i del qual dos dels integrants ja havien mort en aquell moment. Després, la selecció junior espanyola va guanyar per 93 a 65.

Aquella primera temporada a la Primera Nacional, l'equip estarà dirigit per Luis María Planas, i es van fer diversos fitxatges per reforçar la plantilla. Així, a més de renovar Bob Gords, que tan bon rendiment havia donat en els dos mesos de lliga en que havia estat amb ells, la directiva va contractar Earl Beechum, un nord-americà nascut a Dallas el 1943, que havia disputat la lliga universitària al seu país i que ja havia jugat molt a Europa des del 1967 (Kas -amb els que va jugar la Recopa-, Picadero, BBC de Bèlgica

"Actualment, el CB L'Hospitalet és el trentadosé club d'Espanya per nombre de partits jugats a la màxima categoria nacional, amb 193 partits"

Fons JM

Jesús Mayo, amb la samarreta del CB Hospitalet-La Casera, fent una clara personal al ja desaparegut jugador de la Penya, Filbà. L'observen, a sota a l'esquerra, el seu company Fardo (ex-Barcelona) i un jove Santillana,

i Mataró). Una de les coses que va animar la directiva del CB Hospitalet va ser que Beechum estava a punt d'aconseguir la nacionalitat espanyola, o això es deia perquè sembla que després va tenir molts problemes i, fins i tot, va estar molt de temps sense jugar. També es van fitxar Javier Molina, el màxim encistellador de Segona Nacional amb el Ripolllet (ex Estudiantes i Picadero) i Santi Udaeta. Es van renovar Ortega, Bové, Mayo... Es va donar la baixa a Elias, Franquesa i Martín. Fruit dels acords amb l'empresa La Casera, l'equip s'anomenarà CB Hospitalet-La Casera.

Aquells anys, la lliga de Primera Nacional era temible, amb els equips del Real Madrid, Barcelona, Juventud, Estudiantes, Kas Bilbao, Manresa, Pineda, Acesa Vitoria, S. José Badalona, Círculo Católico de Badalona, Ymca Madrid, Mataró i Aguilas Bilbao. Els resultats de la pretemporada eren alentadors. Es va guanyar al campió francès, l'Olimpique d'Antibes, per 76 a 73 en partit amistós disputat al Pavelló Municipal a finals de setembre, tot i que després es va perdre el torneig Ciudad de Hospitalet, que es va emportar el Juventud. La lliga va ser força complicada, aquella primera temporada, on a més van tenir diferents problemes amb els jugadors nord-americans, especialment amb Beechum i la seva nacionalització. Tot i això, només per veure un partit contra el Real Madrid campió d'Europa al Pavelló Municipal, segurament ja valia la pena tot el patiment. Tanquin els ulls i pensin el

que podia ser el vell pavelló amb la presència dels Brabender, Cabrera, Paniagua, Corbalán, Rullán, Luyk i companyia... Impresionant.

El CB Hospitalet hi serà quatre temporades a la màxima categoria del bàsquet nacional -les últimes fins ara- que perdrà l'abril del l'any 1978. Aleshores, tot i guanyar l'Estudiantes a casa per 101-91, la resta de marcadors el condemnaren al descens matemàtic malgrat que encara mancaven tres jornades per disputar. Composaven aquell any la plantilla aquests jugadors:

Davis, Farelo, Estrada, Segarra, Guimerà, Fado, Salame, Mayo, Giralt, Casasayas

Actualment, el CB L'Hospitalet és el trentadosé club d'Espanya per nombre de partits jugats a la màxima categoria del bàsquet nacional (avui ACB), amb 193 partits.⁴⁰

En aquests anys, però, el bàsquet no només és el CB Hospitalet a la ciutat. Aquest esport, malgrat les dificultats d'instal·lacions, potser n'era un dels que millor ho podia portar ja que històricament hi havien existit diverses pistes on jugar-hi. Per que us feu una idea dels equips que hi havia en la dècada dels seixanta, us puc explicar quina

estructura d'entitats hi havia, per exemple, l'any 1966. A més del CB Hospitalet, que en aquell moment jugava a Primera Nacional, ens trobavem a Segona Nacional al Centro Catòlico, i amb dos equips a Tercera Nacional, els del Centro Parroquial Collblanc i el CB San Fernando (l'antic equip del Frente de Juventudes reconvertit en club més o menys independent des de l'any 1953). El Centro Catòlico, el degà del bàsquet a l'Hospitalet, anà perdent progressivament la seva força pel que fa al seu primer equip, que baixà a Tercera Nacional precisament al final d'aquesta temporada 65-66, i que s'apostaria en la Primera Regional a partir de la temporada 74-75. El seu planter, però, continuarà sent una de les seves virtuts durant tots aquests anys. Pel que fa a l'equip del San Fernando, lluny ja dels seus millors moments de la dècada dels cinquanta quan va arribar a estar moltes temporades en la categoria de plata del bàsquet català i després nacional (sens dubte recolzat pel Frente de Juventudes), encara es mantindran en la dècada dels seixanta a la Tercera Nacional uns anys, fins a arribar a situar-se en la Primera Regional a partir de la temporada 66-67. L'equip del Centro Parroquial Collblanc, inscrit en competicions federades a partir del 1960, s'establirà amb molta continuïtat en la Tercera Nacional cap a mitjans de la dècada dels seixanta, categoria que abandonà molt poques temporades. A banda d'això hauríem de parlar de la tasca d'altres entitats com el col·legi Tecla Sala, que per sí mateix mereixeria una monografia pels seus molts anys de tasca de formació a la base, a través dels equips que formava amb els joves de l'escola del mateix nom. Cal destacar que gairebé tots aquests clubs mantenien una important estructura d'equips de base que donà molts jugadors durant tots aquells anys al bàsquet català. És sens dubte l'embrió de la important estructura basquetbolística actual de la nostra ciutat.

En aquest darrer sentit del bàsquet de base, un dels casos més interessants d'aquest anys en el món del bàsquet hospitalenc serà el de la parròquia de la Torrassa. A partir del 1960, la parròquia crea el Centro Moral Recreativo Santiago Apostol, que adoptava el nom del col·legi construït un any abans pel mateix centre parroquial. El Centro s'associà a l'escola i continuà la tasca esportiva que havia fet la pròpia parròquia fins aleshores (potser amb algun que altre parèntesi) des del 1949⁴¹. Josep Vilar, avui encara directiu de la secció de bàsquet de l'entitat hereva d'aquest Centro Moral, va fer la primera cistella de dos punts en la pista de ciment que es va inaugurar l'any 1961 al col·legi. Fins l'any 1967, els equips del Santiago Apostol no es van federar, i fins aleshores encara disputaven competicions de l'OAR. Aquell 1967 es formalitza l'ingrés dels equips infantil, juvenil i senior en competicions federades. La temporada 69-70 veu iniciar-se la que avui s'ha convertit ja en tradicional diada del mini-bàsquet, un símptoma més de la dedicació de les entitats de base d'aquells anys a l'esport de formació (veurem néixer molts tornejos d'aquest caire en els anys que van del 1965 al 1980, alguns dels quals encara avui es celebren). En aquells anys, el grup d'entrenadors del Santiago el formaven Josep Garcia Guevara, Marcel·lí Garcia i el germà Ignacio Erive. Mica en mica, la tasca va donar els seus fruits. La temporada 72-73, el primer equip puja a Tercera Nacional sota la direcció de Josep Sureda, que havia substituït Garcia Guevara degut a la seva incorporació al CB Hospitalet, i la directiva aconsegueix l'ajuda d'un patrocinador -

Fons CT

PARROQUIA DE
Nuestra Señora de los Desamparados
Calle Párruco Ma. Jesús Burquet, 5 y 7
Teléfono 205 39 30
HOSPITALET (Barcelona)

30 de Junio de 1967

Sr. Presidente de la Federación Catalana de Baloncesto
o/. Casanova, 57
BARCELONA

Muy distinguido Sr.:

Como sea que los equipos de Baloncesto del Centro Moral Santiago Apostol, entidad filial de esta parroquia de su cargo, desean ingresar a esta Federación Catalana de Baloncesto, y esta parroquia desea apoyarles en sus ilusiones, me permito enostrar de Vd. el enrolemento para el próximo curso 1967-1968 de los tres equipos (Primero, Juvenil e Infantil), a esta Federación.

Esperando verlos conplezido, le saluda muy en C.

Josep Vilar

PARROQUIA DE
Nuestra Señora de los Desamparados
Calle Párruco Ma. Jesús Burquet, 5 y 7
Teléfono 205 39 30
HOSPITALET (Barcelona)

Nota amb la que es va demanar la inscripció a la federació dels equips de bàsquet del Santiago Apostol, l'any 1967.

una empresa anomenada Rodamientos a Bolas SKF-. A la base, la tasca al barri també començà a donar fruits: als bons resultats a les competicions de l'OAR on encara hi participaven alguns equips, s'ha d'afegir la tercera posició dels alevins en els jocs escolars en la fase de tota Catalunya, entre d'altres. Seran anys de progressiva consolidació d'una estructura que arribarà a inscriure fins a catorze equips a les competicions de la federació l'any 1976 i que serà premiada aquell mateix any com a millor entitat esportiva de l'Hospitalet. La temporada 77-78, de la mà d'Àngel Fernández, el primer equip del Santiago Puja a la Segona Nacional. En aquell equip hi figuraven jugadors que ja havien tastat l'èxit amb el CB Hospitalet. Un equip que, a més, fou capaç de guanyar la jove Copa Catalana en derrotar a la final a l'equip del Banca Catalana per 101 a 92. Aquell conjunt el formaven:

Conesa, García, Ortega, Pérez, Melero, Ballesteros, Sánchez i Torres

A més, aquella temporada els juvenils assoliren el campionat provincial i l'infantil fou subcampió. Els millors anys del club, però, estaven encara per venir ja que poc després, la temporada 80-81, encara amb Àngel Fernández, l'equip sènior aconsegueix a la pista l'ascens a Primera Nacional B (és a dir, la categoria de plata del bàsquet). L'entitat, però, desestimà l'ascens per manca de patrocinador. A més, l'equip infantil fou campió de Catalunya i subcampió d'Espanya la temporada 83-84. Els joves van perdre la final del campionat nacional davant el Cajamadrid per 88 a 76 a Castelló. En aquell equip del Santiago hi jugava Edu Piñero, qui després arribaria a ser jugador d'ACB, i estava dirigit per José Luis García i Jordi Ibáñez. Un gran equip i una mica de sort els impulsaren fins a aquestes fites; la final del campionat de Catalunya, davant La Salle Tarragona, la guanyaren gràcies a una cistella de Jesús Lambea en l'últim segon des del mig de la pista. A les semifinals del campionat d'Espanya, fou el torn d'Edu Piñero, qui també en l'últim segon transformà una cistellà que els donà la victòria per 75 a 74. Aquell equip infantil el formaren:

Altés, A. Rodríguez, Martínez T., Domingo, Jesús Lambea, Edu Piñero, G.
Rodríguez, Barra, Vilar, Monroy, Moradell i Espinosa

Des d'aleshores, el club no ha deixat mai aquesta filosofia de mantenir un bon equip senior a partir del seu potencial planter. Tot i la pèrdua de la Segona Nacional la temporada 88-89 el club segueix la seva tasca, ara com a Centre la Torrassa després de la fusió que feren l'any 1990.

Fruit de la dedicació de moltes entitats com el Santiago Apostol al bàsquet de base, a la ciutat s'hi formaran i sortiran en les darreres dècades jugadors del màxim nivell, com el mateix Edu Piñero, Antonio Medianero, Jordi Grau i, actualment, el blaugrana Xavi Fernández. A això, s'ha d'afegir els jugadors d'elit que han arribat a passar pels equips hospitalencs. Potser el cas més espectacular sigui el de Joan *Chichi* Creus, que va començar la seva llarga marxa per la màxima categoria del bàsquet nacional amb el Club Baloncesto Hospitalet-La Casera l'any 1975. allà hi va ser fins l'any 1975. El seu primer partit oficial a l'aleshores Primera Nacional va ser el 22 de setembre del 1975, amb el CB Hospitalet, jugant contra el CD Basconia. El seu equip va guanyar per 93 a 77 i ell va fer els seus primers 6 punts a la màxima categoria. Tenia 18 anys. Creus actualment encara està en actiu amb el TDK Manresa i està trencant tots els rècords del bàsquet estatal⁴².

Un segon pilar esportiu de l'Hospitalet en aquest anys de que parlem serà el ciclisme. Durant els anys seixanta es dona en aquest esport un fenomen que ja s'havia produït abans al món del futbol i dels escacs, amb més o menys èxit. Parlo de la fusió d'entitats. En un món on el diner era cada vegada més necessari a l'hora d'intentar mantenir un nivell o categoria, els clubs més importants optaren, o com a mínim estudiaren, la unió de forces. Al ciclisme, aquesta tendència va arribar a finals de la dècada del seixanta, tot i que des de principis ja es va comentar el tema⁴³. Són moments, com hem vist, d'eufòria a l'hora de planificar, i el ciclisme no es queda enradera quan es parla fins i tot de construir un velòdrom (Juan Rocabert ho suggerí quan estava de president en el CD Hospitalet l'any 1961). Del velòdrom, se'n sentirà parlar fins als anys seixanta, però mai s'ha construït.

Amb aquests antecedents llunyans, l'any 1969, els tres clubs ciclistes de la ciutat, Agrupación Ciclista Marina, Club Ciclista Collblanch i Club Ciclista Casino de Santa Eulàlia decideixen fusionar-se. Aquests tres clubs passaven així la pàgina de la seva més o menys dilatada història per començar una de ben nova, la de l'actual Unió Ciclista L'Hospitalet. A principis del 1970, en una entrevista publicada al diari esportiu *Dicen*⁴⁴, els últims presidents de cada club fan un breu repàs de la seva trajectòria, (amb uns quants errors inclosos). Les causes de la fusió les explicava així en aquella entrevista un dels vice-presidents, Juan Pitarch: "Si de la unión nace la fuerza, nosotros llegamos a un acuerdo que Hospitalet precisaba de una entidad ciclista que unificara todos los esfuerzos e hiciera grandes cosas por la ciudad". Més enllà de les declaracions benintencionades a la premsa, Pedro Zamora, ex-ciclista, actual president del club i aleshores vocal a la junta directiva, recorda ara com va ser el procés de fusió:

"Esto fue en el año 1969 por iniciativa del Ayuntamiento -entonces el que era alcalde de aquí de Hospitalet era Matías de España y Muntadas. Nos llamaron a las tres entidades que había (Collblanch, Marina y Santa Eulalia), aunque desde el año 60 o 61, más o menos, no funcionaban o estaban muy paralizadas estas entidades. La última que dejó de funcionar, me refiero en cuanto a algún acontecimiento ciclista de organizaciones y tal, fue la Agrupación Ciclista Collblanch. Y viendo que no había ninguna actividad de estos tres clubs representativos de aquí de Hospitalet, entonces llamaron a los tres presidentes, nos llamaron a los que habíamos sido corredores de esos clubes y tal y nos dijeron que era una lástima que la ciudad de Hospitalet no tuviese ningún club ciclista que llevase el nombre de la ciudad, y entonces los tres llegaron a un acuerdo para darse de baja en la Federación Española de Ciclismo, a través de la Federación Catalana, y por eso se dice que nació Unión Ciclista Hospitalet"⁴⁵

Curiosament, el nou club recuperava, com ja havia passat en la fusió futbolística, el nom d'un dels primitius clubs d'abans de la guerra, en aquest cas el del més antic de la

AL'H AH, Fons Sanfeliu

Cursa de cicloctos a Sanfeliu l'any 1968, en el circuit que hi havia al barri en aquells anys i que, segons sembla, també era utilitzat en algunes proves de motocross.

Fons UCH

Cartells de les festes del pedal dels anys 76 i 78, organitzades pels clubs locals.

Fons UCH

ciutat. Tot i el fet que el nou club era una unió de tres, de ben segur que Joan Salvador també sabia que aquell nom era part de la història esportiva de la ciutat i que recuperar-lo tenia el seu sentit⁴⁶. La primera directiva va ser composta, com acostuma a passar, per membres dels tres clubs, i va quedar així:

President: Juan Salvador
 Vice-presidents: Benito Costas i Enrique Tuca
 Secretari: Juan Pitarch
 Vice-secretari: Vicente Miralles
 Tresorer: Juan Beltran
 Comptador: Manuel Nolla
 Director Esportiu: José Pitarch
 Vocals: Victor Poza, Antonio Miravall, Jaime Grabuleda, Fidel García, José María Silanes i Pedro Zamora⁴⁷

Els presidents dels tres clubs anteriors es repartien la presidència i les vice-presidències primera i segona. Pocs mesos després, pel febrer de 1970, la junta havia canviat lleugerament:

President: Juan Salvador
 Vice-presidents: Benito Costas i Enrique Tuca
 Secretari: Juan Pitarch
 Vice-secretari: Vicente Miralles
 Tresorer: Juan Beltran
 Comptador: Manuel Nolla
 Director Esportiu: José Pitarch
 Relacions Públiques: Antonio Miravall
 Cap de material: Victor Poza
 Vocals: Fidel García, José María Silanes, Pedro Zamora, Pedro Urzainqui, José Camps i Antonio Rosell⁴⁸

Poc després, però, al 1971, els vells presidents deixen pas a gent més jove i la junta directiva canvia de nou, ara de forma més important. La presidència l'agafa l'industrial Juan Pitarch i els tres antics presidents dels clubs fundadors resten a la rera guarda de les vocalies:

President: Juan Pitarch
 Vice-president: Fidel García
 Secretari: Victor Poza
 Vice-secretari: Juan Bascuñana
 Tresorer: Juan Beltran
 Comptador: Manuel Nolla
 Cap de material: Pedro Zamora
 Director Esportiu i mecànic: Manuel Martínez
 Relacions Públiques: Antonio Miravall
 Delegat d'excursions: José Fernández
 Vocals: Enrique Tuca, Benito Costas, Juan Salvador, Jaime Grabuleda, Diego García, Vicente Miralles, José Soler, Manuel Aroca, Miguel Beltrán i Antonio Fitó⁴⁹

La nova Unió Ciclista es dedicà ràpidament i fonamentalment al ciclisme de competició, van formar equip, van organitzar força curses ciclistes a la ciutat, algunes de les quals foren importants al calendari ciclista català, però descuidant una mica altres aspectes com l'excursionista. Potser per això, l'any 1970 neix un altre club a l'Hospitalet, el Velo Club Excursionista que l'any 1978, amb motiu de l'organització de la LIV Festa del pedal, dóna com a explicació per a la seva fundació aquests arguments:

"El Velo Club Excursionista de l'Hospitalet, al que conocemos cariñosamente por "El Velo", lo fundamos hace ahora ocho años, un grupo de cicloturistas con muchos kilómetros recorridos por todas las carreteras de la comarca. (...) esta colla, allá por los años sesenta y a falta de un Club que la representara se autodenominó APLG (Agrupación Pajareros Las Gavias).

(...) lo de pajareros venía con motivo de las pájaras que se pillaban

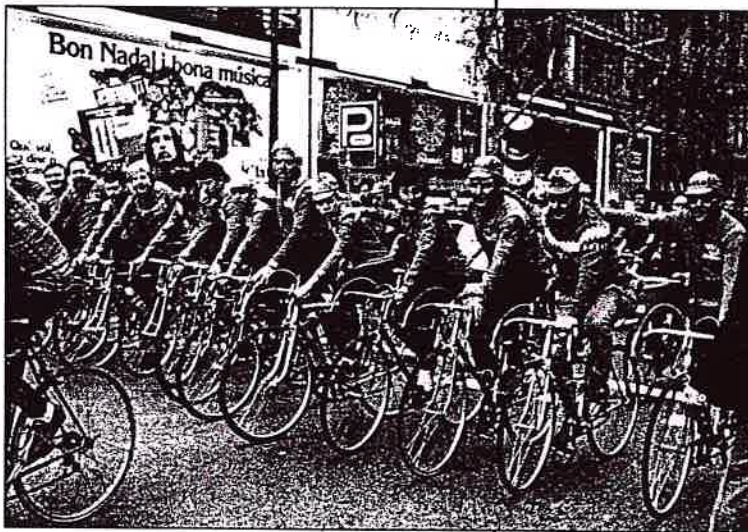
(...) Cuando esta generación de pajareros una vez cumplidos nuestros deberes con la Patria volvimos a la palestra pensamos que para el resurgimiento de nuestra "Colla" era necesario crear un ambiente y para ello nada mejor que organizar un campeonato de cicloturismo, otorgando varios trofeos a los participantes. Así fue como fundamos, en buena hora, el Velo Club Excursionista"⁵⁰

Els membres del Velo Club participant a una manifestació ciclista a Barcelona, l'any 1977.

Durant aquella dècada dels setanta, el Velo va ser força actiu -sospito que fins i tot amb certa rivalitat pel que fa a l'organització d'esdeveniments amb la Unió Ciclista- i inclús van tenir algun equip de juvenils, més enllà de la seva principal activitat cicloturista. També van organitzar curses i trobades com la festa del pedal de 1978 (Unió Ciclista havia organitzat la del 1976). En aquells moments va tenir una bona massa social ja que al mateix programa esmentat abans llegim que en vuit anys de vida havien guanyat sis vegades el trofeu que es donava a les festes del pedal pels clubs que major nombre de participants aportaven. Aquesta empenta la mantindrà fins a finals de la dècada dels 80, quan quedarà una

mica a l'ombra de la Unió, tot i que fan tasques ben diferents. Per les seves files han passat tres ciclistes que han arribat finalment al camp professional, com són José Recio, Custodio Mazuela i Ricardo Martínez (tots tres també serien després a la UC Hospitalet). Aquest darrer és el tercer d'una nissaga familiar començada a Barcelona durant els anys vint per Manuel Martínez Ramos, qui va participar a la Volta durant aquella dècada dels vint i va ser campió d'Espanya de veterans el 1940, quan ja vivia a l'Hospitalet. Ell va ser director esportiu, com a mínim del Club Ciclista Pelegrí i d'Unió Ciclista l'Hospitalet. La nissaga la va continuar el seu fill, Manuel Martínez Murciano, qui va ser corredor afeccionat i membre, entre d'altres, del Club Ciclista Pelegrí i del Veloclub Excursionista; i l'ha seguit Ricardo Martínez Matey, qui va començar les seves passes amb el Velo i va arribar al professionalisme.

Fons VCE

Durant els darrers anys el Velo ha mantingut una bona activitat cicloturista, fins i tot mantenint relacions i participant en activitats d'altres clubs nacionals i europeus. Actualment, el Velo Club segueix funcionant com a club i encara organitza marxes cicloturistes. La més important és la Ruta Internacional de Cicloturisme, que ja ha arribat a la vintena edició.

Per la seva banda, Unió Ciclista Hospitalet va celebrar l'any 1994 els seus vint-i-cinc anys d'història. Per les files dels seus equips amateurs han passat durant aquests anys molts corredors que després han estat professionals destacats. El primer va ser Custodio Mazuela, l'any 1971 (havent estat abans al Velo), i després la llista és molt llarga: Jesús Montoya, José Recio, Celestino Prieto, Jaume Vilamajó, Miguel Angel Iglesias, Antonio Esparza, José María Caroz, Ricardo Martínez, Luis Casas, Jesús López Soriano, José María Miralles, José Suñé, Jesús Rodríguez "pajarito", José Luis Enfedaque, Pedro Vilalta, Antonio Giravent, Javier Duch, Emilio García i Bernardo del Pino.⁵¹ Cal destacar que molts van ser fitxats de fora de la ciutat, però van passar més o menys temps en l'equip hospitalenc i no deixa de ser curiós observar les velles fotos d'uns joves ciclistes que nosaltres ja hem conegut consagrats i hem vist per televisió a les grans rutes internacionals.

L'altre club amb certa història que encara funciona nominalment és el Club Ciclista Hospitalet, tot i que, en principi, no té res a veure amb els altres dos de mateix nom que han existit a la ciutat. Actualment la seva activitat és minsa i dedicada bàsicament al cicloturisme. Ara té uns quaranta socis. A aquests, en els darrers anys s'han afegit el Club Ciclista Bellvitge, que va ser fundat el 1985 i té també uns quaranta socis, i la secció de ciclisme de la Unión Extremeña, creada l'any 1992.

Pedro Torres, seguit del ciclista Abilleira i Eddie Merckx al pas pel port d'Esxaui durant la Vuelta a España del 1973.

Fons PT

Dels últims trenta anys, cal destacar la figura d'un corredor vinculat a la ciutat i que va arribar a ser guanyador del Gran Premi de la Muntanya al Tour de França. Parlo de Pedro Torres. Torres va guanyar la muntanya del Tour l'any 1973, quan tot just començava en el ciclisme professional. Aquell any de domini espanyol a la prova francesa (va guanyar Ocaña) el jove Torres va aconseguir a força de constància -especialment puntuant en molts ports secundaris- superar per 212 a 211 punts al favorit José Manuel Fuente a la classificació final de la muntanya a la prestigiosa prova francesa. Un any més tard, aprofitant un gran parèntesi en blanc per lesió, instal·la el seu negoci d'equipament ciclista -Vestisport- a Collblanc, on hi serà fins l'any 1980 en què es trasllada a la zona industrial de Bellvitge. Allà s'estarà fins el 1992. Pedro Torres va formar com a ciclista professional a les files d'equips històrics del ciclisme espanyol com La Casera, Super Ser i Teka. Bon escalador, va guanyar molts premis de la muntanya a moltes curses per etapes, entre ells el de la Vuelta a España en diverses edicions i el del Tour del 1973, on també va guanyar la catorzena etapa (Luchon-Pau de 213 Km). També va participar en dos campionats del món (Barcelona 1973 on va ser sisè i Bèlgica 1975 on va ser quart). L'any 1977 també va inscriure el seu nom a l'història de la Volta Ciclista a Catalunya, ja que va acabar tercer a la general. El seu palmarès podria ser inacabable. Una lesió al genoll que patí al Tour de França l'any 1980 l'apartà definitivament del professionalisme, quan encara tenia trenta anys. Des de llavors, es va dedicar al seu

negoci de l'Hospitalet, ciutat a la que ha estat molt vinculat. Així per exemple, la seva relació amb el president d'Unió Ciclista l'Hospitalet, Pedro Zamora, el va portar a ser director dels equips de l'entitat durant els anys 1983 i 1984. També va fer de comentarista de les grans cites ciclistes internacionals durant varies temporades per a l'emissora municipal de la ciutat, Ràdio l'Hospitalet, i sempre de forma desinteressada. Actualment, el negoci l'ha portat a Tarragona, tot i que encara recorda els anys viscuts a l'Hospitalet.

El tercer gran pilar esportiu d'aquests anys serà el futbol. Ja hem vist alguns detalls del seu desenvolupament, com el progressiu augment de clubs i equips malgrat la mancança crònica de camps. Ja en la dècada dels cinquanta s'intueix un moviment de creació d'equips futbolístics al marge dels circuits podríem dir oficials, és a dir, d'aquells que o bé estaven sota el control més o menys directe de polítics i homes influents de la ciutat (Hércules, UD Hospitalet, CD Hospitalet...) o bé eren tradicionals als barris (Torrassense, UAC Coll-Blanch, Recreativo...). En els anys cinquanta es poden esmentar equips com el Club Deportivo Levante (detectat per primera vegada l'any 1950), el Club Deportivo Olivereta (apareix per primer cop el 1952), Atlético de la Torrassa (també 1952), Club Deportivo Estrella (1953), Club de Fútbol Unión (1955), Club de Fútbol Victoria (1950), Peña Cultural Collblanch (1955), Peña Kubala (1957), Racing Collblanch (1958) o Peña Atlántida (1958). Alguns d'aquests clubs apareixen ja lligats als incipients barris que en la dècada dels seixanta acabaran per transformar la fesomia de l'Hospitalet. Així, el Levante pertany a Pubilla Casas mentre que l'Unión el trobem a La Florida. La resta venen a ocupar el forat que deixen als seus respectius barris aquells grans clubs de referència que ja hem vist que s'anaven fusionant al llarg d'aquella dècada (especialment a Collblanch -Peña Cultural i Racing C.- i La Torrassa -CD Olivereta o At. la Torrassa-). Aquests nous clubs sens dubte escapen a qualsevol mena de control entre d'altres coses perquè tampoc cal controlar aquest tipus de petites entitats de barri que militen en categories d'aficionats i que no fan cap ombra als equips grans de la ciutat (potser fins i tot eren una font d'ingressos en llogar-li's els camps on hi jugaven).

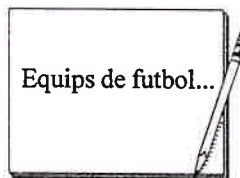
En la dècada dels seixanta continuem advertint aquesta tendència a la creació de petites entitats futbolístiques de barri, però cada vegada tindran més empenta les d'aquells barris que estan naixent a la ciutat. Així, ens trobem ara amb la Unión Deportiva Bellvitge (1967) i l'Atlético Bellvitge (1968) al barri de Bellvitge; la Unión Deportiva La Bomba (1960) al barri del mateix nom, (una zona de barraques situada en el que actualment és el Polígon Pedrosa); el Club de Fútbol Sector Sanfeliu (1969) a Sanfeliu; o amb la Peña Luis del Sol (1961 ?), el Pubillense (1965 ?), la Peña Españolista Domingo Peiro (1960 ?) i el Club de Fútbol Pubilla Casas al barri del mateix nom. També trobem nous equips a barris ja tradicionals on la mancança d'equips de referència continua fent sorgir aquestes petites penyes. És el cas de l'Atlético Santa Eulàlia (1960) i del Club Deportivo Juventud Hospitalet (1963) a Santa Eulàlia, o del Club Deportivo Infico Collblanch (detectat l'any 1965 tot i que potser el nom definitiu és producte de la fusió posterior de dos petits clubs). També he detectat aquests anys la Peña Quiniela, tot i que no sé a quin barri pertanyia.

Per últim, assistim en aquests anys seixanta a les primeres pases del que serà un fenomen que ja no ens ha abandonat: la creació de penyes d'equips de Primera Divisió, ja siguin esportives o simplement de seguidors, especialment del FC Barcelona. La primera detectada és aquella Peña Kubala, que mantenia una relació de dependència amb el Barça, segurament de prioritat respecte als seus jugadors a canvi d'alguna ajuda de tipus econòmic o material. Es conserva una foto d'aquest equip entrenant al Campo Municipal a final dels cinquanta a les ordres del mateix Kubala. També d'aquells anys, Villagrasa

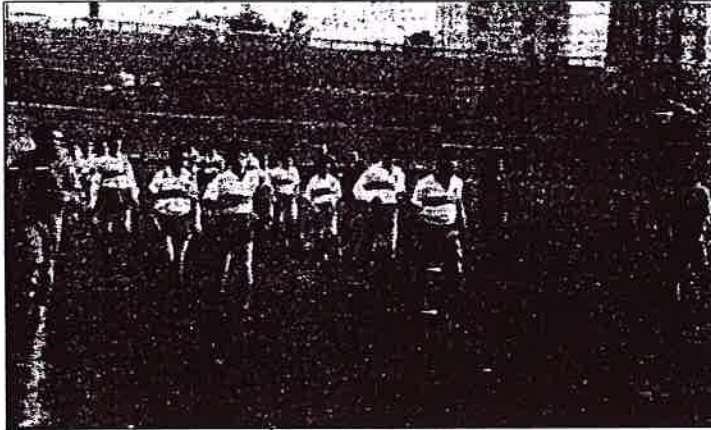
Fons PT

Una caiguda l'any 1974 va suposar un trencament de l'espatlla l'any 1974 per Pedro Torres i la inactivitat que li va permetre muntar el seu negoci a l'Hospitalet.

"Assistim en aquests anys seixanta a les primeres pases del que serà un fenomen que ja no ens ha abandonat: la creació de penyes d'equips de futbol"

Del llibre *Hospitalet, una ciutat...*

La Peña Kubala de Hospitalet, en un entrenament al Campo Municipal dirigit pel propi Kubala (a la dreta) l'any 1960.

Equips de futbol...

anomena com de l'Hospitalet al seu llibre⁵² una Peña Barcelonista Evaristo, també amb equip. Més endavant, veurem néixer una Agrupación Deportiva Barcelonista Collblanc, possiblement cap a principis dels anys seixanta, amb equip juvenil, i que arribarà a existir fins a mitjans o potser inclús finals dels setanta. Cap a finals dels seixanta (1969) tinc localitzada una Peña Barcelonista de Hospitalet, amb un equip infantil que disputa la primera eliminatòria del campionat d'Espanya, sent eliminat. Aquesta penya, refundada el 1972 i presidida pel senyor Vidal, amb uns 50 socis, serà capaç l'any 1974 d'homenatjar als blaugrana Marcial i Torres com a millors jugadors de l'equip

campió de lliga durant un sopar en un hotel barceloní. Mica en mica, l'Hospitalet s'ha convertit en un important punt d'afecionats i socis blaugrana. Així, l'any 1973 en que hi ha eleccions a la presidència del Barça, ens assabentem per *La Voz del Llobregat*, que 56 dels compromissaris amb dret a vot són de la ciutat de l'Hospitalet (7 dones i 49 homes). Agustí Montal, el candidat guanyador, així ho devia entendre ja que va fer un acte de campanya al Casino Nacional, al barri del Centre, a principis del desembre. Aquest procés culminarà l'any 1978 amb la presència d'un hospitalenc a la junta directiva de Josep Lluís Nuñez, el següent president blaugrana. Antoni Parera, un hospitalenc del barri del Centre -economista i fill d'un ex regidor municipal- serà el nou gerent del Barça, incorporat des de l'empresa constructora del propi Nuñez, on hi treballava. També l'Espanyol tenia alguna penya a la ciutat, com la que portava el nom del regidor d'Esports, Domingo Peiró, reconegut afeccionat *perico*.

I ja en els anys setanta, el nombre d'entitats es dispara en tots aquests aspectes. Així, trobem, com a mínim, aquests nous equips: Atletico Centro Hospitalense (Centre), Club Futbol Onesimo Redondo (La Florida), Club de Futbol Pou Prat, Racing Vilafranca, Peña Reina, Atletico Ceravalls (La Florida?), Atletico Montseny (La Torrassa), Atletico San Anton, Cf Halcones, Club Futbol Aguilarens (Cornellà-Pubilla Casas), Union Deportiva Torrasense (La Torrassa), Club de Futbol Sant Jordi (Centre?), Santa Rita, Union Deportiva Montserratina, Union Deportiva Jansana (Santa Eulàlia), Club de Fútbol Torrasa (La Torrassa), Union Deportiva Can Serra (Can Serra), Club Futbol Provenzana, Atletico Guimerense (Santa Eulàlia), Union Deportiva Sporting 57, Union Deportiva Llobregat...

Alguns de tots aquests equips han arribat fins els nostres dies, ja sigui directament o com a fruit de fusions o transformacions de noms. L'evolució dels clubs dins de les categories federades va ser molt lenta, ja que al tractar-se d'equips de nova creació sortien sempre en la categoria més baixa, la d'afecionats. Fins que pujaven a la categoria immediatament superior i es consolidaven en ella podia passar perfectament una dècada. Així per exemple, la temporada 72-73 els únics clubs hospitalencs que militen a Segona Regional -penúltima categoria del futbol federat- són el segon equip del CD Hospitalet, UD La Bomba, Atlético Santa Eulàlia i Sector Sanfeliu, tots ells amb un mínim de deu anys d'existència amb l'única excepció de l'equip de Sanfeliu... La resta estan per sota. Per aquest motiu de pujar des d'abaix i per la constant creació de nous grups i categories intermitges degut a l'aparició de nous clubs per encabir, el futbol local no ha acabat d'assolir categories importants fins fa menys d'una dècada. A banda, és clar, del CD

Hospitalet, tot i que durant aquests anys també va visitar el pou de les categories regionals. Des de la temporada 67-68 passaran deu anys fins que el club hospitalenc no torni a la Tercera Divisió, i 15 fins assolir la Segona B amb Roberto Puerto com a entrenador. L'Hospi ocupa des d'aleshores plaça a la divisió de bronze del futbol⁵³. Des de mitjans dels anys vuitanta i fins l'any 1994, l'Hospi va ser, finalment, filial d'un equip de Primera Divisió, tal i com s'havia arribat a rumorejar diverses vegades des del seu naixement. L'escollit serà el RCE Espanyol. Evidentment, una decisió així no fou compresa per tots els socis i, com acostuma a passar, alguns es van donar de baixa. Actualment, es parla d'un apropament al FC Barcelona, aprofitant l'interès del club blaugrana en rehabilitar l'antiga masia de Can Rigalt per fer-hi la seva segona residència per a joves jugadors.

Més enllà d'aquesta explosió d'equips i jugadors, que anava paral·lela al desenvolupament que tingué el futbol a Catalunya durant aquests anys, he d'esmentar el creixement de l'interès, lent però cert, per fomentar el futbol de base com a planter amb el que nodrir els equips senior o també com a objectiu per sí mateix de l'entitat, especialment en els anys setanta, quan una jove ciutat com era aleshores l'Hospitalet se les haurà d'enginyar per omplir el temps d'oci dels seus molts joves. Alguns clubs sortiran ja amb una clara idea de dedicació al futbol de base (tot i que amb el temps acabin tenint equips senior). És el cas per exemple del CF Pubilla Casas que l'any 1969, de la mà del seu president i fundador Ramón Ibáñez, iniciarà la seva trajectòria amb un equip infantil i, al quart any, també amb un juvenil. O també el del CF Juventud Hospitalet, de Santa Eulàlia, que com el seu mateix nom indica, es dedicava plenament al futbol per als més joves, especialment cercant jugadors a les escoles del barri. També destacà molt en aquest aspecte l'Infico Collblanch, durant aquests anys. Ja el 1965, un equip anomenat CD Collblanch (segurament un dels dos que formarien després l'Infico Collblanch) arriba a la final del campionat de Catalunya de juvenils, que jugaria contra el FC Barcelona. Guanyaren els blaugranes per 3 a 2, en un partit jugat a Sarrià per aquests hospitalencs:

López, Bou, Imbernón, Pradell, Calaf, Perona, Hernández, Collado, Guardiola, García, Aguilera

L'any 1968, els juvenils de l'Infico Collblanch guanyen el campionat del grup cinqué de Segona Divisió. L'any 1973 tornaran a ser campions del grup primer de Segona Divisió juvenil i del grup quatre de Primera. L'any següent, Manuel Vega Matías, un dels seus jugadors, formarà part de la selecció catalana que es proclamà subcampiona d'Espanya perdent contra Las Palmas per 0-1. La seva història és interessant perquè de ben segur és paradigmàtica del model de jugador mig que en aquells anys podia definir una bona part dels joves esportistes hospitalencs: Vega tenia aleshores 18 anys, era natural de Moraleja (Cáceres) però vivia a l'Hospitalet des dels quatre anys, és a dir que havia arribat l'any 1960; aquest fill de la immigració havia començat a jugar al col·legi Xaloc als nou anys, després va passar per l'infantil del CD Hospitalet fins als 13, i amb els 15 va passar a l'Infico. En aquella selecció catalana es trobà un altre juvenil que jugava a l'equip de Regional Preferent del CD Hospitalet, tot i que cedit en aquell moment per l'Espanyol, Santiago Marín del Busto. La seva història personal és del mateix tipus que la de Vega... De la dedicació de l'Infico al futbol juvenil podria donar fe segurament el premi que rebé aquell mateix 1974: l'Àngel de plata atorgat pels magatzems Jorba "por la actuación de la entidad en pro del futbol juvenil"⁵⁴, segons explicà la premsa aleshores.

Un altre símptoma d'aquesta preocupació pels equips de base és la creació dels primers tornejos. Així per exemple, el Pubilla Casas organitza pel juny del 1973 el seu primer

Fons SEJ

Eloy Pérez i Carlos Muñoz vestits amb la samarreta del Santa Eulàlia Joventut, el club dels seus orígens.

torneig internacional juvenil de futbol, que encara continua organitzant. En aquella primera edició, l'equip estranger que s'acostuma a convidar sempre va ser l'Sportivo Santos de la ciutat italiana de Cagliari. El torneig el va guanyar el juvenil del CD Hospitalet en vèncer al Santos a la final per 3 a 1. Per cert, que molt en la línia dels intercanvis amb equips estrangers que s'estava posant de moda⁵⁵, els de Pubilla Casas van voler retornar més endavant la visita als italians a Sardenya, amb tan mala fortuna que, estant ja a Itàlia, un brot de còlera a l'illa els va impedir creuar des de la península italiana i van acabar fent turisme per Roma i jugant un amistós contra el Romulea, un equip del barri romà de Sant Joan.

No sembla, doncs, casual, malgrat les mancances del moment, que dels equips de la ciutat sortissin en aquells anys dos jugadors de gran categoria com el defensa Eloy Pérez i, sobretot, el davanter internacional Carlos Muñoz Cobo.

Ja de ben petit Carlos Muñoz va haver de viatjar des de la seva Úbeda natal fins a l'Hospitalet, on resideix des d'aleshores la seva família. El van descobrir els tècnics del Juventud Hospitalet a mitjans dels anys setanta jugant a futbol a la seva escola del barri de Santa Eulàlia, on vivia. D'allà va passar per Polvoritense i Igualada per anar a parar finalment al FC Barcelona l'any 1983. Allà el van anar cedint a l'Elx, Hércules (on va trobar la seva dona, filla de l'aleshores president del club, Rico Pérez) i

Múrcia, fins que el van traspasar definitivament a l'Oviedo la temporada 87-88. Amb aquest equip va pujar a Primera després de ser el màxim golejador de Segona amb 26 dianes. L'Atlético de Madrid es va fixar en el i el va fitxar la següent temporada, però no va disposar de gaire oportunitats (entre d'altres coses perquè al costat tenia Hugo Sánchez) i va tornar a l'Oviedo, on va marcar més de 100 gols a Primera en les sis temporades que hi va jugar. Va ser internacional en algunes ocasions, però tampoc va ser sant de la devoció del seleccionador Javier Clemente, que no va seguir confiant en ell. Actualment, Carlos acaba la seva carrera esportiva, amb 36 anys, al Puebla mexicana, com d'altres il·lustres veterans del futbol espanyol.

Eloy Pérez és un producte de l'Atlético Santa Eulàlia. També el van descobrir jugant al futbol al seu col·legi, i va passar pel club del barri en les categories infantil i juvenil. El segon any de juvenil ja va debutar amb el senior a Segona Regional. D'allà el va fitxar l'Espanyol, amb la condició que si arribava a jugar quinze partits a Primera Divisió, el seu club d'origen cobrava un milió. Previ pas com a cedit pel Centre d'Esports L'Hospitalet, va jugar molts més amb el primer equip de l'Espanyol, tan a Primera com a Segona Divisió i el Santa Eulàlia va cobrar no un milió, sino un i mig perquè l'Espanyol es va equivocar a l'hora de fer el taló...⁵⁶

Ja hem vist a l'apartat 3.2 algunes dades d'alguns clubs i esports que es practicaven a la ciutat en aquest període. Completaré ara aquesta visió de conjunt amb alguns clubs i aspectes determinats que són interessants de recordar. Per exemple, el cas

DB

*Un jove José Marín posa
com a guanyador del V
C.F.D. Marcha atlètica
Ciudad de Hospitalet,
l'any 1973.*

de la marxa atlètica. Un grupet de marxadors de Santa Eulàlia va ser el nucli del que avui és la prova anyal més antiga que es celebra a la ciutat, el Gran Premi de Marxa Atlètica Ciutat de L'Hospitalet. L'any 1967, un grup de joves marxadors es decidiren a formar un club que anomenaren Club Marcha Mare Nostrum. El president va ser el pare d'un d'aquests nois, en Josep Vinuesa. El seu pare, que es deia igual de nom, va accedir a ajudar al seu fill ja que cap dels components tenia edat suficient com per ser legalment president d'una entitat. Junt amb Josep Vinuesa -pare-, hi era també a la junta com a cap visible l'Albert Gallín. Pocs mesos després de la fundació, Josep Vinuesa fill va tenir la idea del premi de marxa, i amb la gent del club la va anar a exposar al centre de decisió del barri, el Casino de Santa Eulàlia. Allà van recolzar la idea i, amb 10.000 pessetes de pressupost, van organitzar la primera edició l'any 1968. Ja hi va haver participació internacional, amb la participació total d'uns 60 marxadors dels quals quatre o cinc eren estrangers. La prova, aleshores, tenia només 10 quilòmetres. El Club Marcha Mare Nostrum va aconseguir formar un petit planter de marxadors, però només va durar sis o set anys, "més per manca de gent, que es cansava, que no tant pels diners" -recordava ara Josep Vinuesa fill.

L'aleshores jove Josep Vinuesa⁵⁷ ha arribat a ser un dels atletes brillants que ha donat aquesta ciutat. Es va iniciar en la marxa atlètica l'any 1963, quan tenia 15 anys. Va ser

campió de Catalunya l'any 1982 i subcampió d'Espanya una mica abans, a més de campió de Barcelona en diferents ocasions. Ha estat deu vegades internacional, entre elles participant l'any 1983 a la Copa del Món sénior. Ha participat fins a aquest moment en 780 competicions per tot el món i encara ho fa, ja que a l'edat dels 50 anys participa com a veterà i precisament s'ha proclamat aquest any 1998 campió del món per equips al Japó. A més de ser un dels fundadors del Mare Nostrum, també va col·laborar anys després en el següent club atlètic que va tenir la ciutat, la Joventut Atlètica de L'Hospitalet, fundat per Joan Vázquez (qui fa poc, ha estat president de la Federació Catalana d'Atletisme).

En aquests darrers anys, també cal anotar la presència de l'atletisme a la secció del Club Deportivo Avic (a les vivendes de la zona de l'actual Polígon Pedrosa) i al Club Atlético La Florida. Tots dos ja han desaparegut. Per la seva banda, La Joventut Atlètica seria un dels clubs que entraria a formar part l'any 1987 de l'Associació Esportiva L'Hospitalet, tot i que més tard es tornaria a independitzar per formar l'actual L'Hospitalet Atletisme.

Pel que fa l'handbol, la trajectòria d'aquest esport és prou difícil de seguir amb precisió. Sé, però, que es practicà a l'Hospitalet, amb petits parèntesi, des dels anys quaranta fins als nostres dies. Primer sembla que es practicà la modalitat de camp gran (quan jugaven onze per equip en un camp de les dimensions dels de futbol). Com a mínim hi va haver equip al quarter de Lepanto. Després, quan el reglament s'adaptà per poder jugar en sala amb set jugadors per banda, serà quan tindrà més èxit. Al Centre Catòlic trobem equip d'handbol a set cap al 1953, a la Segona Categoria del Campionat de Catalunya. En els anys seixanta també he trobat un equip del Catòlic, dirigit durant moltes temporades per Fernando Rico, fins al 1971. En els anys cinquanta també el Frente de Juventudes va tenir un equip d'handbol, com a mínim entre 1957 i 1961. Aquest equip potser va ser en algun moment d'handbol a onze. També en aquests anys l'empresa Cottet tenia un equip d'aquest esport. A mitjans dels seixanta, també la jove entitat cultural Alpha 63 tindrà un equip d'handbol, tot i que sembla que existí poc temps. Ja en la següent dècada, el 1972 es fundà el Club Balonmano Hospitalet, amb Fernando Rico com a entrenador, Carlos Garriga com a delegat i enllaç federatiu i José Sáiz com a president. Amb l'ajuda d'un club de futbol anomenat Sant Jordi, amb el que un any després acabarien fusionant-se, aconseguiren reunir més de dos-cent socis, encapçalats per José Sans Font, amb Ramiro Ansuategui com a vicepresident i, entre d'altres, amb Antonio Camacho, Francisco Hernández, Martín Sancho, José Aguilera, Damià Claparols i Dionisio Unanue a la junta i a diferents comissions. La seu social estava fixada a un restaurant del barri de Sant Josep. En aquelles primeres temporades tenien tres equips d'handbol; jugaven al Pavelló Municipal i, per cert, que el senior va pujar de categoria a la primera temporada, malgrat que era un equip molt inexpert. Tot i que van travessar enormes dificultats econòmiques l'any 1974, sembla que se'n sortiren. Crec que varen existir fins a mitjans dels vuitanta, quan desapareixeran just abans que l'Hospitalet es plantegi ser subseu olímpica d'handbol. Per això, agafaré el testimoni poc després Bellsport, que acollirà una petita secció d'handbol.

El tennis de taula també va tenir aquests anys una empenta important. Ja a la secció esportiva del Casino de Santa Eulàlia hi havien jugat un grup de practicants que, segons informacions periodístiques de l'any 1974, van donar figures "de talla internacional, como Saña y Navarro, campeones de España de dobles en la máxima categoría". D'altres entitats varen tenir durant molt de temps els seus modestos equips de tennis de taula en competicions, en general, poc importants. Així, puc citar els del Centro Parroquial San

Ramon Nonato, Centro Católico... El testimoni el recollirà un club anomenat Respeto Mutuo, que portava el nom de la seu de la cooperativa on s'allotjava (per si mateix probablement mereix una pròpia monografia). L'actual Club Tennis Taula L'Hospitalet és l'hereu d'aquella entitat.

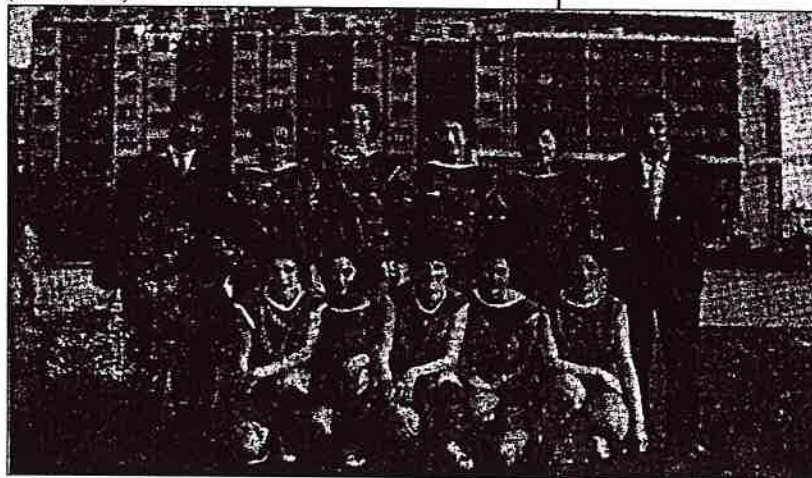
L'Hospitalet segueix, com sempre, fidel a la seva tradició multidisciplinària, i no manquen exemples, més o menys aïllats, en esports com el tir, on apareix Jordi Arrufat, que guanyà el Trofeo Ibérico de tir al plat, en categoria junior, l'any 1973 a Almozara (Saragossa). També la petanca, que després ha arribat a ser un dels esports més practicats a la nostra ciutat, donava en aquests anys les seves primeres passes. Així, cap a mitjans dels setanta he detectat ja el Club Petanca Hospitalet.

S'ha de fer també especial esment en aquests anys de l'esport femení, que tindrà una important revifalla a Catalunya en diverses especialitats, tot i que sortia de nivells mínims de pràctica. En efecte, la presència de la dona en l'esport a la nostra ciutat és molt reduïda des del final de la guerra i fins a mitjans dels seixanta. Puc citar les minses activitats d'algunes seccions esportives d'empreses (especialment en bàsquet, on destaquen els tres campionats de Catalunya dels anys 1961, 1962 i 1963 i els sotscampionats d'Espanya en els anys 1962 i 1963 de l'equip Indo, amb seu a la factoria de l'Hospitalet i que jugava a una pista de les instal·lacions de l'empresa Trinxet⁵⁸); una pràctica del

El CD Cottet, campió d'Espanya de bàsquet en la temporada 60-61.

(L'H una ciutat...)

bregat amb el vicepresident de la Federación Catalana de Judo, Francisco Talens, aquest deia que "personalmente nunca he sido muy partidario de este deporte en la mujer, la lucha es algo innato en el hombre". L'esport femení encara era vist per la majoria dels homes com una activitat no molt apropiada per a les dones i, com a molt, defensable en certes disciplines considerades més apropiades per a la feminitat (un argument, com hem vist, que ja mantenien a Catalunya cinc dècades enradera...). Segurament, els casos més generalitzats eren el que exemplifica un entrenador de bàsquet del Centro Parroquial Collblanc, José Martínez, exposat poc després de l'anterior a través del mateix periòdic: "ya lo creo, la mujer necesita hacer deporte, lo que pasa es que a veces practica algún deporte que no se adapta a su condición femenina y esto en algunas ocasiones la perjudica"⁵⁹. En aquest ambient, no és gens estrany que els equips femenins tardessin en arrelar a la ciutat. En una enquesta feta set anys abans (1967) al periòdic esportiu hospitalenc *La Grada*, Mª Rosa Mora feia una enquesta de carrer (probablement pel barri del Centre) preguntant a les noies que es creuaven en el seu camí sobre els seus

costums esportius. El resultat era decebador. Fins i tot quan (¿casualment?) es troba davant amb la delegada de la Sección Femenina (de Falange), Noemí Colomer, una jove de 19 anys, el panorama no canvia. Segons la dirigent juvenil, “así como entre los chicos es fácil promover aficiones y formar equipos, ante las chicas surgen muchas dificultades (...) y fracasan todas las cosas que hemos probado en este sentido”⁶⁰. Poc després, però, la cosa començarà a canviar.

Afortunadament algunes dones anaven una mica pel seu compte. Entre això, també que els temps portaven canvis i que alguns esports es prestaven més que d'altres, l'Hospitalet viurà l'inici del definitiu enlairament de l'esport femení. Així, l'any 1968 he trobat ja alguns equips femenins de bàsquet a la competició de l'OAR. Concretament, el Centro Católico i, potser a conseqüència d'aquell article, a la Sección Femenina... El bàsquet serà especialment fructífer en aquest camp de l'esport femení. També va tenir en aquells anys importants equips femenins de bàsquet la secció d'esports del Casino de Santa Eulalia, que jugà sota el nom de Casaba i arribà a disputar la fase del campionat d'Espanya d'Educación y Descanso al menys la temporada 73-74, amb Paquita Botaya com una de les màximes encistelladores. Sembla que aquell any també les noies del Católico hi

Equip femení del Centro Católico campió de lliga del seu grup, amb l'entrenador Juan Soler, l'any 1974.

La Voz

van participar al campionat nacional, o com a mínim també van quedar campiones del seu grup amb Juan Soler com a entrenador. La temporada anterior, l'equip femení del Católico estava format per A. Massagué, T. Según, T. Massagué, N. Carreras, D. Lillo, E. Aymerich, J. Sáez i Guilera, amb Juan Avilés com a entrenador. L'any 1976 l'entrenador serà Josep Tubau. El CB Hospitalet va crear la secció femenina l'any 1974, després de pujar el seu equip masculí a Primera Nacional. Aquell mateix any organitzaren el primer trofeu de bàsquet femení Ciudad de Hospitalet. Aquesta secció arribarà anys després, el 1984, a la final de la Lliga Nacional, que perdé amb el Comansi per 86 a 78. Per les seves

files passaren entrenadors destacats com Joan Maria Gavalda o Maria Planas

El futbol femení també es posarà de moda durant un temps en aquests anys. Així per exemple, el CD Hospitalet tindrà el seu propi equip, format amb dones relacionades amb el club d'una o un altre forma, com per exemple filles de directius. Aquest equip serà especialment actiu l'any 1971. Alguns socis encara recorden un cuadrangular disputat al Campo Municipal a benefici de la Creu Roja en el que participaren a més de les locals altres quatre equips femenins denominats sota els exòtics noms de Club Salomé, Club Massiel, Club Joan Manel Serrat i Club Raphael, i amb la presència en l'acte d'insignes personatges del moment, com Pepe Antequera, Mario Beut, el germans Calatrava (hospitalencs, per cert) i Rudy Ventura. També la UD La Bomba tingué l'any 1973 un equip femení, tot i que només disputava partits benèfics. La moda durà poc temps.

“El Club Marcha Mare Nostrum de l'Hospitalet va ser pioner de la marxa femenina a Espanya”

En d'altres esports també anotem a la ciutat en aquests primers anys setanta la presència femenina, com són els casos del patinatge de velocitat o la natació -d'una major tradició de participació femenina-, o la marxa atlètica, on segons recordava un dels fundadors del Club Marcha Mare Nostrum, Josep Vinuesa, van ser pioners a Espanya. Segons em comentà Vinuesa⁶¹, a la segona o tercera edició del Gran Premio de Marcha Ciudad de

Hospitalet van decidir introduir una prova femenina, però van xocar frontalment amb la Federación Española, que no veia en aquell moment amb massa bons ulls aquell esport⁶². Tot i l'oposició, van tirar endavant la seva idea i, malgrat que els jutges no van voler cronometrar la prova per no donar-li cap mena de caràcter oficial, set o vuit noies - totes del Mare Nostrum - varen participar aquell any en la prova femenina. Devia ser l'any 1969 o 1970, aproximadament.

A partir del 1970, els jocs escolars també reflectiran aquest estat de coses respecte a les nenes i començaran a disputar-se edicions dels anomenats Juegos Escolares femeninos. Des d'aleshores, precisament l'educació de tots i la difusió de l'esport ha permès que la dona s'hagi incorporat a la pràctica de gairebé totes les disciplines esportives en major o menor mesura.

Per últim, cal apuntar el sens dubte difícil inici també de la pràctica esportiva en col·lectius especialment desfavorits, com els disminuïts. En una ciutat urbanísticament caòtica, la vida d'aquests ciutadans devia ser encara més complicada del que és avui dia. En aspectes com l'esportiu no devia ser pas diferent, ans al contrari degut a la manca d'instal·lacions. Desconec quanta gent disminuïda podia fer esport en aquests primers anys. En tot cas, he trobat com a referència la figura del jugador hospitalenc de bàsquet en cadira de rodes, Tadeo Armengol, qui participà l'any 1978 en el Campionat d'Europa amb la selecció espanyola de l'especialitat, que va ser cinquena a Lorient (França). Armengol, en una entrevista al periòdic local *L'Estaca* explicava que la ja existent Federación Española de Deporte para Minusválidos rebia una subvenció de 12 milions l'any per a tots els esports, una quantitat mínima per poder fer res. En bàsquet, per exemple, això es traduïa en una ajuda de 120.000 pessetes per a cadascun dels sis equips que existien aleshores a Espanya. Si tenim en compte que un viatge a Sevilla, d'on era un dels equips, ja els hi costava gairebé aquell import, ens adonarem de la insuficiència dels recursos abocats...⁶³

DB

Gloria Granados, del club la Seda, pel centre, de fosc, en la cinquena edició del GFD Marcha Ciudad de Hospitalet, l'any 1973.

NOTES

- ¹ "La premsa a l'Hospitalet (1955-1980)", dins de *Quaderns d'Estudi*, nº 4. Centre d'Estudis de L'Hospitalet.
- ² Op. citat nota 12 (Cap. 1, primera part).
- ³ Op. citat nota 1 (Cap. 1, primera part).
- ⁴ Op. citat nota 1 (Cap. 1, primera part).
- ⁵ *Estudio sobre los equipamientos de deportes y de espacios libres para el ocio de Barcelona y comarca*. Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios. Barcelona, 1973.
- ⁶ Op. citat nota 1.
- ⁷ Op. citat nota 1.
- ⁸ A *La Voz del Llobregat*, edició del 19-10-1973.
- ⁹ Segons es diu a *Tele Express*, edició del 3-3-1972.
- ¹⁰ S'hi poden contemplar al CEL'H
- ¹¹ A *La Voz del llobregat*, edició del 8-3-1974.
- ¹² *La Grada*, nº. 7
- ¹³ Op. citat nota 12 (Cap. 1, primera part).
- ¹⁴ Op. citat nota 33 (Cap. 1 segona part).
- ¹⁵ Op. citat nota 2 (Cap. 2 segona part).
- ¹⁶ A *La Voz del Llobregat*, edició del 17-7-1973
- ¹⁷ A *La Voz del Llobregat*, edició del 24-7-1973
- ¹⁸ A *La Voz del Llobregat*, edició del 28-9-1973
- ¹⁹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 28-8-1973
- ²⁰ A *La Voz del Llobregat*, edició del 15-3-1974
- ²¹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 10-1-1975
- ²² Op. citat nota 1.
- ²³ A *La Grada*, nº 12, gener de 1967.
- ²⁴ A *La Grada*, nº 14, febrer de 1967
- ²⁵ Op. citat nota 2 (Cap. 2 segona part).
- ²⁶ Op. citat nota 5.
- ²⁷ A *La Voz del Llobregat*, edició del 29-3-1974.
- ²⁸ A *La Voz del Llobregat*, edició del 14-5-1974.
- ²⁹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 3-5-1974.
- ³⁰ Detallats a *La Voz del Llobregat*, edició del 3-5-1974.
- ³¹ Op. citat nota 28.
- ³² Segons s'explica a *La Voz del Llobregat* en la seva edició del 16-8-1974.
- ³³ A *Tele Express*, edició 4-3-1972.
- ³⁴ Es poden trobar a l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.
- ³⁵ Segons l'*Anuari Estadístic de la ciutat 1996* (suport informàtic editat per l'Ajuntament de L'Hospitalet).
- ³⁶ Els cèrcols olímpics són un motiu recurrent en aquests anys -alguns clubs encara els tenen en els seus escuts-, així com tot el cerimonial associat als Jocs, que s'intenta imitar a la menor ocasió.
- ³⁷ A *La Grada*, nº 2, 1965.
- ³⁸ A *Tele Express*, edició del 24-8-1970.
- ³⁹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 28-5-1974.
- ⁴⁰ Dades facilitades al butlletí de l'ACB, *ACB Noticias*, en el seu número 324, del 26 de maig de 1998.

⁴¹ Les dades sobre l'etapa del Santiago Apostol han estat recopilades pel propi club en un petit llibret anomenat *Història d'un club modest. Santiago Apostol*, realitzat per Jordi Mèlich i editat pel Centre la Torrassa l'any 1995 amb motiu del 25 aniversari de la diada del mini-bàsquet.

⁴² Dades facilitades per l'ACB a través dels seu butlletí, *ACB Noticias*, n° 324 de 26 de maig de 1998.

⁴³ Al llibre d'Emiliano Villagrasa de 1960 (op. cit. nota 33 del Cap. 1 de la segona part), al president del Club Ciclista Hospitalet, Francisco Fenoy, li pregunten si no ha pensat en una fusió dels clubs ciclistes de la ciutat. Fenoy respon: "Sí, lo hemos pensado, pero nadie ha hecho ningún intento de acercamiento en este sentido".

⁴⁴ A *Dicen*, edició del 12 de febrer de 1970.

⁴⁵ Entrevista enregistrada al seu despatx l'any 1995.

⁴⁶ Tot i això, Pedro Zamora creu que el nom simplement prové del fet que tres clubs van unir-se i creu que la igualtat de noms és simplement una coincidència.

⁴⁷ Segons documents aportats pel club.

⁴⁸ Segons documents aportats pel club.

⁴⁹ Segons el programa del 1er trofeu mercat de Collblanc de ciclisme, facilitat per UC l'Hospitalet.

⁵⁰ Programa de la LIV Festa del Pedal, organitzada per aquest club i celebrada a l'Hospitalet l'any 1978. Cedit per UC Hospitalet.

⁵¹ Llistat que apareix al programa del 19è Trofeu Ciclista Ciutat de l'Hospitalet, VII Memorial Manuel Ortega Yeste, que també commemora el 25è aniversari de la fundació del club.

⁵² Op. citat nota 33 (Cap. 1 segona part).

⁵³ És a dir, des de la temporada 82-83 fins avui (amb l'única excepció de la temporada 86-87 a causa d'una forta reestructuració).

⁵⁴ *La Voz del Llobregat*, edició del 27-9-1974.

⁵⁵ He trobat amb certa asiduitat referències durant aquests anys a intercanvis amb entitats esportives estrangeres, i també viatges de contingut en tot o en part marcats per l'esport. Per exemple, l'equip de bàsquet del Centro Parroquial Collblanc viatjà a Txecoslovàquia l'estiu del 1972 i sembla que no era la primera vegada que ho feia.

⁵⁶ Segons explica Jaume Martínez, actual president del Santa Eulàlia Joventut i aleshores directiu i president l'Atlético Santa Eulalia, a una entrevista enregistrada l'any 1995.

⁵⁷ Ell mateix em va donar moltes d'aquestes dades en un contacte telefònic mantingut l'any 1998.

⁵⁸ Jaume Martínez, aleshores membre de la junta directiva de l'Atlético S. Eulalia -un equip de futbol del barri- encara recorda aquella pista (entrevista op. citada nota 36).

⁵⁹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 3-12-1974.

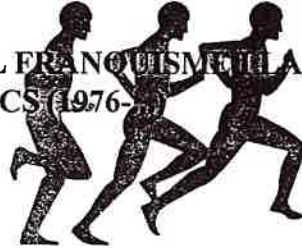
⁶⁰ Al número 12 de *La Grada*, any 1967.

⁶¹ Op. citat nota 57.

⁶² Vinuesa recorda, per exemple, que en alguns campionats, la Federación posava les proves de marxa en horaris fora dels de la resta de les proves.

⁶³ Entrevistat a *L'Estaca*, edició del 8-6-1978.

CAPÍTOL 4. L'HERÈNCIA DEL FRANQUISME I LA TASCA DELS AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS (1976-

4.1- LES DEMANDES VEÏNALS

No és una tasca d'aquest llibre l'estudi de l'ampli moviment veïnal de l'Hospitalet en els últims anys del franquisme i en l'etapa de la transició, però sí que val la pena un petit apropament al tema per enquadrar en el seu just contexte els esdeveniments que relataré a continuació i que tenen a veure amb la reivindicació de l'esport com a un element més de les demandes ciutadanes insatisfetes en aquests anys. En aquest sentit, a la *Història de l'Hospitalet* llegim:

“El model de creixement poblacional i l'estructura dels barris de nova creació són elements que expliquen el fenomen de globalització del moviment obrer, el moviment ciutadà i l'oposició política, almenys fins a l'adveniment de la democràcia. El desenvolupament d'un ampli moviment als barris es va fer realitat a l'inici de la dècada dels 70, simultàniament a l'expansió dels partits polítics. La seva capacitat d'organització era escassa al principi, però aviat s'utilitzaren plataformes legals que possibilitaren un creixent grau de maduresa i d'organització. Una part important d'aquest fenomen s'ha d'atribuir a les associacions de veïns, que van arribar a constituir una Coordinadora d'àmbit ciutadà”¹

Les associacions de veïns, en aquests anys del tardofranquisme foren veritables escoles de democràcia on la gent s'hi podia expressar, totes les opinions eren tingudes en compte i on hi participava bona part del barri. Al seu voltant, s'hi crearen d'altres focus de mobilitzacions, com associacions de pares, centres d'esplai, escoles d'adults... Fins i tot d'altres entitats esportives o culturals s'hi engrescaren i participaren en aquell projecte d'intentar la transformació de la ciutat. L'acció d'aquestes associacions de veïns, repartides per pràcticament tots els barris però amb una especial força als de més recent creació, “fou un veritable fre al desgavell, i evitaren que aquest prengués proporcions desmesurades”².

En l'apartat esportiu, amb la greu mancança d'instal·lacions que patia la ciutat, les associacions es volcaren sovint en la lluita per demanar una millora de les infraestructures a cada barri. Tot i això, no cal subestimar tampoc la tasca d'organització esportiva que portaren a terme. Algunes associacions tingueren persones especialment sensibilitzades en el tema esportiu, i fins i tot organitzaven activitats o col·laboraven amb d'altres entitats per aquest motiu, especialment durant la festa major. Per realitzar aquestes activitats inclús rebien subvencions municipals. Així, per exemple, l'any 1973 l'Agrupación de Vecinos de Can Pi en rep una de 25.000 pessetes per a les seves activitats esportives. Però seria en la seva vessant reivindicativa on la seva tasca tindria més transcendència. Caldria una investigació molt exhaustiva que depassa l'objectiu d'aquesta recerca per esbrinar tota la feina feta en aquest àmbit a la ciutat. Em limitaré a alguns exemples que m'han semblat especialment il·lustratius en uns casos, o destacats en d'altres.

Potser una de les actuacions més importants en aquest àmbit reivindicatiu veïnal va ser tot el procés d'organització de la I Olimpíada Popular de Hospitalet, l'any 1974 (potser el punt a partir del qual l'interès del moviment veïnal vers els afers esportius va quedar

fixat com a nou punt de referència obligat en la lluita). Cap a finals de l'any 1974, probablement inspirats en un acte similar fet a Can Vidalet uns mesos abans, els joves de les associacions de veïns i dels centres socials de Can Serra, Pubilla Casas, Collblanc-La Torrassa, La Florida, Bellvitge i Santa Eulàlia varen demanar autorització i ajuda a l'Ajuntament per organitzar una mena de jocs esportius, inspirats en la imatge dels Jocs Olímpics i d'abast local. L'acte, però, volia ser clarament una forma d'expressió per vehicular el malestar per la manca d'infraestructures que patia la ciutat, tot i que potser va anar més enllà del que en principi era previst perquè les autoritats municipals no varen donar gaire ajuda per fer-les i, fins i tot, es va publicar que en primera instància havien negat el seu permís. En aquells dies previs, les associacions de veïns estaven negociant amb l'Ajuntament diverses millores i reivindicacions que sempre es trobaven amb molt bones intencions però amb la paret de la lentitud burocràtica. Potser aquest motiu va exacerbar una mica més el to reivindicatiu de l'olimpiada. Sigui com sigui, la negativa a donar els permisos va indignar als joves, que feren una roda de premsa per denunciar el fet! En el decurs de l'acte amb els mitjans de comunicació es va llegir una "Declaración de los centros de jóvenes de l'Hospitalet". El document, el primer del seu estil en molts anys a la ciutat, no era més que un llistat de reivindicacions de la joventut a tots nivells, incloses totes les infraestructures i equipaments esportius que volien i fins i tot el suggeriment d'on instal·lar-les a cada barri.

La valentia d'aquells joves deixà en evidència les autoritats, que per un costat pregonaven el "Contamos contigo" i per l'altre negaven els permisos per fer aquella olimpiada i tampoc cedien les poques instal·lacions existents... L'Ajuntament reaccionà amb excusades ben confuses i dient que havia hagut un malentès... Finalment es van haver d'empassar aquella demostració de força popular. Ja veureu.

Els actes esportius de l'olimpiada, al final es van fer al carrer. El regidor Codina, en aquell moment al front de la ponència d'Esports des de feia menys d'un any, fins i tot s'excusà dient que els actes no s'havien fet a les instal·lacions esportives municipals perquè els veïns no les havien arribat a demanar. Segons l'autor de l'article on surten aquestes explicacions, (al periòdic oficial, *La Voz del Llobregat*), "la Olimpiada Popular pretendia ser una denuncia, ciertamente, de la escasez de instalaciones, porque pese a todo sigue habiendo escasez. Pero pudo haberse coordinado con más generosidad y menos exclusivismo, porque al fin Hospitalet es empresa de todos"³. De fet, resten algunes imatges i informacions dels diferents partits i actes que es van fer, i devia ser força efectista veure els nens i nenes jugar un "partit" de bàsquet amb una cistella formada pel cercle del seient d'una cadira de fusta penjat d'un arbre o amb una tapa de water... Hi van participar uns 1500 joves de diferents barris de la ciutat, segons fonts periodístiques. Al final, però, les autoritats van haver de pagar la seva penitència davant els veïns i el regidor de Gobernación, Layola, -en substitució de l'alcalde que era de viatge- i el d'Esports, Codina, van haver de presidir els actes de cloenda. Imagineu quina cara se'ls devia posar quan cadascuna de les entitats organitzadores va fer el seu discurs de cloenda amb tot un llistat de reivindicacions i queixas!!! El corresponsal del diari *Tele Express* va definir l'Olimpiada i l'acte de cloenda com "la más clara y contundente denuncia de la falta de equipamientos deportivos que nunca se había formulado en la ciudad"⁴. Dies després, els joves organitzadors van entregar a les autoritats municipals un document de síntesi d'aquella declaració que havien presentat dies abans a la premsa, amb l'aval de la signatura de 2500 d'ells.

"A finals de l'any 1974, els joves de les associacions de veïns i dels centres socials varen demanar autorització i ajuda per organitzar la primera Olimpiada Popular, com a protesta per la situació de la ciutat quant a equipaments"

És evident que les autoritats municipals n'eren ben conscient dels problemes -que reconeixien públicament a la premsa- però s'esmerçaven en demostrar una i altra vegada

que ells feien tot el que podien i que qui tenia la culpa eren les altres administracions que havien de finançar els projectes que ells planificaven repetidament. El periòdic oficial, per exemple, va treure en la seva edició del 31 de desembre d'aquell 1974, un article titulat "La Olimpiada dio sus frutos. Interés popular por el nuevo plan de instalaciones deportivas...". I en el text s'explicava com els veïns es preocupaven més dels temes esportius arran d'aquella Olimpiada Popular, i també s'intentava guanyar temps amb els veïns i les seves reivindicacions:

"Afortunadamente, hasta el momento parece que los resultados de la Olimpiada no han sido estériles, y como fruto de ese interés, representantes de las Asociaciones de Vecinos y Ponencia de Deportes, acordaron una reunión informativa sobre la situación actual de las instalaciones deportivas para, concluida la exposición, debatir sobre su posterior utilización"⁵

Carta reivindicativa corresponent a temes esportius dels anys setanta de l'associació de veïns de Collblanc-Torrassa.

És a dir, tornava a posar-se sobre la taula el pla d'infraestructures esportives que Codina havia presentat al principi del seu mandat -feia vuit mesos- i del que tan sols s'havien fet les maquetes... Però indubtablement calia calmar els ànims de les associacions veïnals, i s'havia de fer amb els pocs arguments que disposaven les autoritats.

AVVCT

Les reivindicacions arribaren pràcticament a tots els barris. A Collblanc-La Torrassa, els veïns denunciaren la manca d'instal·lacions on fer esport. En la sèrie d'onze cartells reivindicatius dels anys 1975-77 que es conserven encara, el número vuit era dedicat a les zones esportives⁶. En el centre del cartell podem llegir destacat: "¡¡¡Contamos contigo!!! ¿Cómo y dónde?". Com la resta de cartells, està profusament documentat, i en aquest cas assenyala que al barri només hi ha en aquell moment (probablement el 1975) 3.088 m² de zones esportives (3 pistes de bàsquet i un gimnàs privat) mentre que, amb les recomanacions a la mà de la Delegación Nacional de Educación Física y Deportes, el barri necessitava un mínim de 6,93 hectàrees. La demanda era "un polígono polideportivo municipal con pabellones cubiertos, piscinas, campo de fútbol. ¿Dónde? En los terrenos de la Marquesa".

Més lligat amb l'acció pràctica, trobem més tard com als barris han sortit coordinadores en la temàtica esportiva, algunes força actives, com la de La Florida-Les Planes. Aquesta coordinadora provenia de l'estructura veïnal que es muntà arrel de l'organització de l'Olimpiada Popular l'any 1974. L'any 1978 les seves accions són encara més decidides que abans. Per exemple, pel maig ocupen els terrenys que hi havia davant del Polisportiu de Les Planes tot reclamant la construcció de camps de futbol pel barri.

Però fins i tot els mateixos clubs s'implicaven directament en les reclamacions. A principis de juliol del 1978, vuit equips de futbol de Pubilla Casas prenen uns terrenys de la Fecsa abans de que s'hagi tancat definitivament l'acord de cessió entre la companyia i el Municipi, farts ja d'esperes que no resolien la seva problemàtica. Els membres dels clubs, amb la col·laboració de l'associació de veïns de Pubilla Casas, es dediquen a netejar els terrenys i a preparar-los ells mateixos per poder jugar-hi...

En definitiva, i a banda d'una tasca també organitzativa de petites competicions esportives que, de ben segur, també tenien el seu caire reivindicatiu expressat d'una o una altra forma, totes aquestes organitzacions de caire veïnal foren sens dubte les catalitzadores del descontent generalitzat sobre aquesta part de la política local. Tot això coincideix amb el procés similar que s'estava vivint a d'altres parts de Catalunya

4.2- LA FORMACIÓ DE L'ACTUAL MARC INSTITUCIONAL DE L'ESPORT

Núria Puig ha descrit amb admirable concreció les etapes que han marcat l'evolució de la política esportiva a Espanya des de la mort del general Franco fins a l'actualitat. Vint anys que han marcat a Espanya l'adveniment de l'esport com a una part fonamental del benestar de la societat i que, com a tal, va ser reconegut en tots els textos legals necessaris, començant per la pròpia Constitució. Anys que han vist construir el 65 per cent de les instal·lacions esportives que existeixen a Espanya (en el període 1975-1992) i que han posat l'èmfasi en una concepció de l'esport com a un dret de tota la població. Amb aquesta concepció d'esport per a tothom, s'inicia a Espanya clarament la divergència de dos camins cada vegada més allunyats: l'esport d'èlit i com a espectacle, que no patirà gaire variacions més enllà del seu lògic creixament, i l'esport com a eina d'oci.

Núria Puig distingeix en els darrers vint anys, tres períodes per explicar l'evolució de la política esportiva espanyola⁷. Són aquestes:

1- (1975-1983): Etapa de transició. Creació de les bases de la política esportiva.

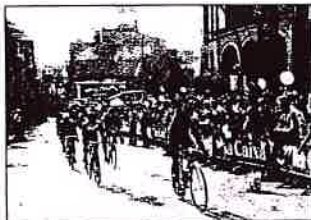
On s'intenta començar a solucionar els dèficits de l'Estat franquista, incapaç a Catalunya de regular els desequilibris que configurà el creixament a zones com l'Hospitalet. El període es caracteritza per la demanda de la població als poders públics d'una resposta a tots aquests dèficits, i la búsqueda dels propis poders del seu espai i de les seves competències que, sovint, donaren lloc a tensions importants. Aquest fet es reflexa, per un costat, en tots els textos legals importants (Constitució, estatuts d'autonomia, llei de l'esport de l'any 1980...) on es reconeix l'esport com a dret ciutadà i l'obligació dels poders públics de fomentar-lo; i per l'altre, en la constitució en totes les esferes d'aquests poders públics de departaments específicament destinats a l'esport, generalment cada vegada amb majors pressupostos. Aproximadament el 24 per cent de les instal·lacions esportives espanyoles es construeixen en aquest període. En la pràctica, la promoció de l'esport es fa ara des d'una òptica més propera al ciutadà, fomentant els programes per a la majoria d'una forma continuada i no esporàdica com s'havia fet fins aleshores. Quant a la gestió pública, l'àmbit on es fa més agut el debat entre la participació ciutadana i les competències del sector públic és en el dels municipis. En aquests anys es produeix a Espanya un debat viu sobre el millor òrgan de gestió per desenvolupar la política esportiva, i molts ajuntaments optaren per la creació de patronats esportius per millorar la poca agilitat en les seves respostes de les estructures municipals. "El període

El ciclisme ha estat un dels esports més populars a la nostra ciutat en els darrers anys. En aquesta seqüència de fotografies podem veure quatre moments de la seva història més immediata. A sota, la cursa "del Dovo" que organitzà el Velo Club l'any 1985, al seu pas per la plaça dels Divineus.

Fons VCE

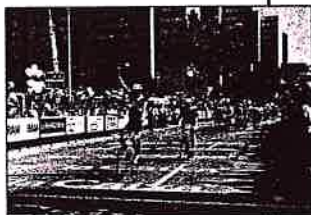

Fons UES

Jesús Suárez Cueva guanya una etapa de la Volta amb arribada a la plaça de l'Ajuntament, l'any 1980.

Fons UES

Mattheus Hermans guanya una etapa de la Volta amb arribada a Bellvitge, l'any 1989.

Fons UCH

El Criterium Ciutat de l'Hospitalet, organitzat per l'Unió Ciclista l'any 1995, al seu pas per l'avinguda Masnou.

termina, doncs, -escriu Nuria Puig- havent reposicionat les competències de cadascun, havent definit unes formes d'actuació i, sobretot, amb uns poders públics que han lluitat per trobar l'espai que el marc legal els assignava”.

2- (1983-1992): Legitimació del sector públic en la política esportiva espanyola.

És l'etapa de consolidació del marc organitzatiu que s'ha fixat al final del període anterior. Les institucions públiques, però especialment els ajuntaments, assumeixen la responsabilitat de garantir l'accés a l'esport de tota la població. S'aclaren les competències de totes les institucions implicades (Consell Superior d'Esports, comunitats autònomes, diputacions i ajuntaments) i s'estableixen relacions amb els clubs i associacions esportives. Tot aquest corpus acabarà materialitzant-se en una nova definició del marc legal de l'esport, una nova llei de l'esport que data del 1990. Es tracta, doncs, “de treure rentabilitat política als esforços realitzats oferint una imatge que obtingui el beneplàcit de la població”. En aquest període es construïen més del 40 per cent de les instal·lacions que hi ha actualment a Espanya, especialment les que, gràcies a l'obtenció de la nominació olímpica, faran possible els Jocs Olímpics del 1992 a Barcelona.

3- (1992-...): L'etapa de la planificació i de la racionalitat econòmica del sector públic.

Un període que N. Puig gairebé no descriu ja que no ha fet més que començar, però que té una clara tendència: una vegada les grans línies d'actuació ja s'han consolidat i els grans projectes s'han realitzat, cal per una banda acabar de portar-los a la pràctica (per exemple, diversificar ofertes esportives a grups de població com les mestresses de casa, disminuïts, tercera edat...), i per l'altre, racionalitzar al màxim la gestió i fer-la el més eficaç possible amb els recursos disponibles.

Aquestes tres fases es poden seguir molt clarament i amb pocs matisos a l'Hospitalet. Potser un d'aquests petits matisos en el cas hospitalenc és que, la primera fase, fins i tot es va avançar una mica a les dates que marca l'acotat de l'etapa de transició. En efecte, ja el 1974, Francesc Codina, com a regidor d'Esports, posava les primeres bases del funcionament actual de l'estructura esportiva local pel que fa a la seva vessant pública. Codina, en molts aspectes, va ser un dels que es va avançar a les polítiques esportives que es posarien en vigor en els primers anys de transició i de governs municipals democràtics. A més d'intentar impulsar de nou la construcció d'infraestructures, tema en el que va aconseguir resultats molt migrats com la resta dels seus antecessors, Codina va ser el responsable de la instauració d'un dels primers patronats municipals d'esports a Espanya, i de la Escuela Deportiva Municipal per als nens i nenes hospitalenques. Amb el clar objectiu de fer arribar l'esport a les escoles i als més joves, la política que Francesc Codina va impulsar a través de la regidoria d'Esports entre principis de 1974 i finals de 1977 va ser la primera que va tenir certa coherència en la nostra història i, sens dubte, es va adelantar com a mínim un any a fórmules que s'utilitzarien després de la mort de Franco en molts llocs d'Espanya. Si més no, es clar, en termes teòrics ja que

al portar aquestes iniciatives a la pràctica, la manca de pressupostos podia deixar migrats moltes vegades els resultats finals.

La primera notícia de l'escola esportiva municipal i del patronat d'esports es publica a mitjans del 1974, quan Codina portava gairebé mig any com a regidor. La idea de l'escola és descrita per Codina com el sistema per portar una correcta formació física a l'àrea educacional dels escolars, fora de l'horari lectiu. "Para ello -deia Codina- son necesarias no sólo las instalaciones adecuadas, sino la aplicación de una técnicas que tengan en cuenta las características de cada niño y sus posibilidades en cuanto al esfuerzo físico que puede desarrollar"⁸. Codina proposava dues etapes formatives, una primera per a nens i nenes d'entre vuit i deu anys, amb gimnàstica i formació bàsica de gran nombre d'esports, i una segona per a joves entre 10 i 14 anys amb ensenyaments teòrics i pràctiques esportives més específiques en funció de les aptituds i interessos del jove. Els mitjans per portar a terme aquestes classes serien "un equipo de profesionales preparado, los monitores del Servicio de Educación Física Municipal que dirigen los señores Lasunción y Llasá y unas instalaciones distribuidas por toda la ciudad: los pabellones deportivos con que se ha dotado a los nuevos grupos escolares".

Pel que fa a la idea inicial del patronat, Codina preveia en un principi la creació d'un organisme que gestionés totes les instal·lacions esportives municipals, tot i que n'era conscient que els acords que algunes entitats ja tenien signats amb l'Ajuntament a aquest respecte (especialment el Centro de Deportes Hospitalet i el Club Natación Hospitalet) dificultarien el control total. Malgrat tot, en la ment del regidor hi havia l'organigrama d'aquesta estructura que ell mateix descriu al periodista:

"de la Ponencia de deportes se derivará por una parte, la escuela deportiva, y por la otra el Patronato que controlará el uso de las instalaciones y en que estarán englobadas las entidades que las usan. Es muy fácil prever las posibilidades de conexión entre éstas (les entitats esportives) y los niños que, con aptitudes más que probadas, quieran practicar deportes... En una fase ulterior, se pondrá en marcha el empleo de todas las instalaciones deportivas para usos más generales, para lo que podríamos denominar *deporte para todos*, adultos incluso. Por ahora esto no es posible"⁹

La creació del patronat es va aprovar en un Ple municipal l'octubre d'aquell 1974. En la sessió es va fer especial esment de que el patronat era "un Organo de Gestión Directa del Ayuntamiento, que no tiene personalidad jurídica y que por tanto (...) no puede escaparse de la Gestión del Ayuntamiento"¹⁰. Amb el temps, el funcionament del patronat anirà evolucionant, si més no formalment, i l'any 1976 ja té una estructura força moderna i funcional, dividida en tres àrees: Serveis, Promoció d'actes esportius i Manteniment i promoció de les instal·lacions esportives municipals. L'àrea més complexa era la de Serveis, que inclou l'escola esportiva municipal, el Servei Municipal d'Educació Física i Esportiva (que donava servei a les escoles), i dues subseccions d'organització de cursets esportius d'estiu i d'activitat d'esport per a tothom. Aquesta configuració serà la base de les futures estructures esportives municipals durant força temps, amb l'afegit d'un nou apartat d'organització dels Jocs Escolars que, amb la democràcia, deixen de ser organitzats per la Delegación Local de Juventudes i passen a mans dels ajuntaments i de la Generalitat.

L'escola esportiva començà a funcionar aquell mateix curs 74-75, prenent el relleu de la feina que aproximadament des de finals dels seixanta havien fet els monitors del

"La creació del primer patronat municipal d'Esports es va aprovar en un Ple municipal l'octubre de l'any 1974"

servei d'Educación Física Municipal. Aquest servei, com hem vist, es va crear en l'etapa en que l'alcalde Vicente Capdevila era regidor de Cultura amb Matias de España i va arribar a donar classes d'Educació Física a 8.500 nens i nenes de diferents escoles. En aquell moment hi disposava de 12 monitors i monitores. L'escola esportiva recollia ara aquests monitors i ampliava el seu nombre per arribar encara a més escolars, ara també fora dels horaris escolars. Segons Codina, amb aquesta base i amb la idea de crear l'escola municipal, va contactar amb José María Llusà, "alguien proveniente de una escuela deportiva modélica, y la única que yo conozco: BRAFA"¹¹. Aquesta era una escola esportiva barcelonina, de caràcter privat. Codina deia també que Llusà i ell "modestamente hemos planeado nuestra escuela municipal". La base de gran part del model esportiu que propugnava Codina en aquell moment era l'esport escolar:

"Nos planteamos, pues, cual debía ser la actitud del municipio. Y nos pareció clara: actuar sobre los escolares. Potenciando la educación física a este nivel, potenciamos los deportes y mantenemos un estado físico general de la población, cara al futuro, muy prometedor"

El preu de l'escola esportiva municipal era d'unes 1.000 pessetes/any i es pensava establir un sistema de beques "para aquellos que careciendo de medios demuestren aptitudes". Respecte als monitors, Codina deia que la majoria eren sortits de la Residencia Blume, tot i que no tots estaven qualificats. En els primers mesos, l'escola comptava amb 14 monitors i va atendre 191 alumnes. A principis del 1976, gairebé un any i mig després, Codina deia que ja hi havia 27 professors i que s'atenia a 1040 alumnes, impartint formació d'atletisme, gimnàstica, bàsquet, educació física, handbol, rugbi, judo i futbol, en classes de 19 a 21 hores en instal·lacions escolars. A més, s'organitzaven tres proves de cros cada temporada per als alumnes.

Cartell dels Juegos Deportivos San Jorge, de l'any 1974, obra d'Alfonso Costa (original en colors).

Amb aquest concepte de potenciar l'esport de base no és estrany que un dels primers actes que, com a regidor, va organitzar Francesc Codina fossin els Juegos Escolares San Jorge, que reuniren a l'Hospitalet i comarca les delegacions esportives escolars de la província de Barcelona. La connexió d'aquest sistema que propugnava Codina amb el que hi havia establert fins aleshores, és a dir, amb el món dels clubs i les associacions esportives es feia mitjançant la promesa que, en uns anys, de l'escola esportiva sortirien nois i noies preparats per passar als equips juvenils d'aquestes entitats. D'aquesta forma s'intentava esvair qualsevol ombra de dubte respecte a la possible competència que podien arribar a entreveure els clubs quant a la captació de jugadors per als seus equips de base. De fet, aquesta nova política esportiva era força diferent de la que s'havia mantingut fins aleshores, on els clubs eren els protagonistes. Per exemple, la idea inicial era que el 70 per cent dels diners que fins aleshores anaven cap a les entitats esportives, ara es dirigissin cap a l'Escola. Evidentment, aquesta idea no devia agradar massa als directius dels clubs... tot i que no crec que s'arribés a materialitzar-se en aquells moments.

Més endavant es veurien els defectes d'aquestes primeres propostes d'organització d'una política esportiva en una

institució pública com era l'Ajuntament, però no se li pot negar a Codina el seu afany de cercar solucions a problemes que havien sobrepassat de llarg l'aparell franquista i que no serien solucionats fins alguns anys després ja en plena democràcia. En aquest sentit, Codina i el seu equip lluitaven contra problemes que no tenien cap referent de solució al seu voltant, és a dir, no hi havia experiències aplicables al cas hospitalenc, o com a mínim, si existien, s'havien de buscar. Potser per això l'equip de Francesc Codina va tenir força contactes amb gent de fora per saber què feien els demés en aquest camp. Així per exemple, van organitzar a principis del 1975 a l'Hospitalet un seminari sota el títol "El Municipio y el Deporte", on es buscaven punts de vista diferents i idees noves per a vells problemes. El projecte del seminari

tenia previst tractar temes com la funció municipal segons les reglamentacions esportives del moment, la promoció esportiva municipal, construccions esportives municipals o direcció d'instal·lacions esportives municipals. Segons l'article de *La Vanguardia Española* on es donà la notícia, "organizar la promoción del deporte en una ciudad de trescientos mil habitantes no es cosa fácil. La Concejalía de Deportes ha tropezado con que (...) ni hay una legislación suficiente y adecuada a las necesidades de una ciudad como ésta, ni se cuenta con fuentes de financiación eficaces -a pesar del dinero de las quinielas- así como tampoco existe en realidad experiencia alguna acerca de actuaciones de este tipo. De ahí surgió la necesidad de contemplar el problema en su globalidad, de conocer soluciones aplicadas en otros países". Hi eren convidats al seminari el responsable esportiu de l'Ajuntament de Ginebra i un directiu de l'Escola Central d'Esports d'Hongria.

D'altra banda, també sé que Codina havia visitat Hongria durant l'estiu del 1974 per tal d'estudiar el model i el funcionament de les escoles esportives d'aquell país, visita que li va retornar a principis del 1975 a l'Hospitalet, Ferenc Hepp, que passà per Barcelona en qualitat de membre de la FIFA i que va voler apropiarse a la ciutat per veure com funcionava la nova escola esportiva de Codina.

Després de la mort de Franco, Codina va ser conseqüent amb les seves postures ideològiques i cap al 1977 va dimitir del seu càrrec i es va afegir a Convergència Democràtica de Catalunya.

El pas del temps significà l'abertura definitiva del règim, la legalització dels partits polítics, l'aparició de mitjans de comunicació més crítics, la possibilitat d'expressar més lliurement les opinions vers el poder... En definitiva, s'obri el camí de la democràcia. Amb ell, es destaparen les primeres crítiques, els primers escàndols, les primeres explicacions de per què havien succeït certes coses. També l'esport, com a part integrant

La Voz

El regidor d'Esports, Francesc Codina, entregant el trofeu de guanyador del torneig de futbol Ciudad de Hospitalet, al capità del Centre d'Esports l'any 1974.

ja de la vida política, s'hi veïe implicat. És gairebé impossible precissar l'autèntica veritat en uns temps on les acusacions es podien fer servir com a armes electoralistes en un panorama encara no gens clar políticament per als ciutadans.

Així per exemple, mentre el Consistori rebia, durant l'entrega dels Premis Nacionals de l'Esport 1977, la copa José Hermosa (que des de l'any 1943 premiava la tasca més destacada d'un organisme oficial en pro de l'esport), algunes entitats criticaven que gran part de la promoció esportiva la realitzaven elles al marge de la política de promoció esportiva municipal. Fins i tot una carta anònima signada al periòdic local *L'Estaca* per un suposat treballador del Patronat Municipal d'Esports qualificava el guardò d'hipòcrita en vista de les seves condicions de treball com a monitors de l'escola esportiva. Segons aquest treballador, rebien "salarios de hambre, 16.500 pesetas por seis horas de trabajo dando clases de Educación Física a los niños de los colegios". També criticava les infraestructures: "falta de material, pistas en mal estado, gimnasios de los colegios destrozados, en muchos casos con más de 45 niños por clase, etc. (...) de esos 25.000 niños que según las estadísticas reciben clases de educación física, ninguno recibe más de 45 minutos de clase a la semana"¹². Aquesta situació va originar força tensió dins del Patronat en aquells anys, i fins i tot incidents com els protagonitzats per dos dels monitors de l'escola a Santa Eulàlia, que van boicotejar un acte en el polisportiu del barri reclamant millors condicions. Sembla que els dos van ser acomiadats.

Un altre cas important va ser la denúncia per part del PSUC d'irregularitats pressumptament comeses al Patronat d'Esport durant els anys 1976 i 1977, quan era regidor Francesc Codina. Les denúncies també feien referència a l'incumpliment del contracte de cessió de la Piscina Municipal al Club Natació l'Hospitalet en punts com els preus establerts per a les entrades (el doble del fixat per les ordenances municipals), o les subvencions. Al tema de la piscina, el periòdic local *L'Estaca* li va dedicar una doble plana on encara hi havia més denúncies que eren il·lustrades al reportatge amb paraules com "favores", "amistades" o "chupar del bote"¹³. Davant aquestes acusacions, Codina va replicar en una llarga carta explicant coses que ens serveixen ara per saber més dades de com funcionaven aleshores les estructures muntades durant el seu mandat. Així per exemple, Codina admetia que tres familiars seus i una setentena d'amics havien estat contractats al patronat però que a cap d'ells se li havia regalat res i ho justificava dient que "en la materia en que se trabaja (Educación Física y Deportes) no había un exceso de personal preparado y por lo tanto teníamos que dar entrada a ex-deportistas, deportistas en activo, etc, y que tuvieran vocación de educador. En muchos casos dentro del propio P.M.D. adquirían la experiencia que hoy tienen y también a través del P.M.D. accedían a los cursos de monitores polideportivos, que se desarrollan en la Residencia Blume, donde una vez realizado el curso, que duraba una semana, se les extendía el correspondiente certificado acreditativo y que es el único que poseen la mayoría de los monitores del P.M.D". Respecte de les denúncies sobre l'incumpliment del contracte del Club Natació l'Hospitalet per la cessió de la piscina, Codina es rentava una mica les mans, al·ludint a que la cessió s'havia fet abans de que ell entrés com a regidor, i que en tot cas s'havien donat subvencions per a la millora de la instal·lació "que ha mejorado en más del 100 por 100".

Amb l'arribada de les primeres eleccions municipals, tot aquest desgavell -més o menys cert- s'anirà apaivagant. Tot i que no crec que hi hagi suficient perspectiva històrica encara com per realitzar una anàlisi d'aquests anys tal i com he fet en la resta del llibre, sí que com a mínim es pot descriure a grans trets les principals fites aconseguides des d'aleshores en l'organització de la política esportiva local, així com del mateix

POLITICA

5

El PSUC denuncia irregularitats en esports i urbanisme

Empiezan a salir los chanchullos

Acusaciones concretas de irregularidades y de corrupción contra el ayuntamiento de L'Hospitalet fueron lanzadas el pasado lunes por parte de la organización local del PSUC, en una rueda de prensa convocada al efecto.

Las acusaciones hacen referencia a la gestión del Patronato Municipal de Deportes y las irregularidades en los índices de edificación permitidos en cinco puntos de la ciudad. En nombre de la dirección local del partido comunista, su responsable político, José Farfías, indicó que, desaparecida la Comisión Municipal de Partidos Políticos, "es necesario efectuar una labor de control del ayuntamiento y denuncia de todo lo que atenta contra los intereses populares. Y, por otra parte, impulsar las movilizaciones populares necesarias para la defensa de estos intereses". Farfías añadió que su partido cree que para esto es necesaria la actuación conjunta de los partidos políticos democráticos, las contralorías locales y las organizaciones populares.

Chanchullos en el Patronato de Deportes

El responsable de cuestiones mun-

De izquierda a derecha Saura, Mercè Oliveras y José Farfías. (Foto: Cers).

lumen e implicaciones es lo referente a la cesión de la piscina municipal e instalaciones anejas al Club Natación Hospitalet. "Denunciamos... —dijo Saura— que estas instalaciones estén cedidas desde 1972 al C.N. Hospitalet por diez años y 15.000 pesetas anuales. Denunciamos que los precios de entrada a la piscina sean casi del doble de lo fijado en las ordenanzas fiscales municipales en vigor. Denunciamos que además el ayuntamiento concediera el año pasado una subvención de un millón y medio de pesetas al citado Club y que en la ac-

detenidamente cada caso, los técnicos del PSUC han llegado a la conclusión de que en cinco puntos de la ciudad donde se están construyendo grandes conjuntos de viviendas se ha sobrepasado ya el número de las que legalmente se podía edificar y se pretende edificar más todavía. "Vamos a plantear el caso a los partidos políticos,

los sindicatos y las asociaciones de vecinos de Poblada Casas, Santa Eulalia, Sant Josep para proponerles que juntos exijamos al ayuntamiento la aplicación de la normativa urbanística" —dijo.

Que el Ayuntamiento dé la cara

Finalmente José Farfías indicó que su partido cree que hay que pedir al ayuntamiento que haga pública una explicación detallada de la situación económica del ayuntamiento especialmente en lo referido a su deuda exterior, a la liquidación del presupuesto de 1977, a las previsiones para el presupuesto de 1978 y por qué razón no se aprueba. "Lo que nos tenemos es que la deuda del ayuntamiento sea muy superior a lo que se nos dice, porque en realidad se recauda mucho menos de lo que se proyecta y entre los déficits que se arrastran de años anteriores y el que se producirá este año si se siguen manteniendo sobre el papel unos ingresos ficticios, el futuro ayuntamiento democrático tendrá a encontrar con que no podrá hacer otro caso que pagar deudas". E.C.P.

La premsa de la transició obri la veda de les denúncies populars contra el presumpte desgavell administratiu. La ponència d'Esports no en quedà al marge com es pot veure a aquest fragment d'una plana del periòdic local L'Estaca de l'any 1978.

desenvolupament del teixit associatiu al voltant de l'esport a la nostra ciutat. Val a dir, d'entrada, que segueix els paràmetres marcats per Núria Puig que hem vist al principi d'aquest apartat.

L'activitat municipal voltarà aquests primers anys després de les eleccions municipals del 1979 a l'entorn de determinar del tot l'espai que ha d'abastar la política esportiva municipal i la seva forma d'actuació. Així, l'any 1980 el primer equip de govern municipal elegit democràticament (un govern de coalició entre el PSUC i el PSC) dóna a conèixer el seu "Programa d'Esports 1980", on es fa un repàs d'intencions, de les infraestructures disponibles i dels pressupostos. El programa aporta poc de nou, més enllà de reconèixer explícitament que "la pràctica de l'esport és un dret que tot ciutadà té per al desenvolupament de la seva personalitat. El reconeixement d'aquest dret serà el principi de tota la nostra política esportiva"¹⁴. Per això, i tot criticant les èpoques passades en una frase que no deixa de cridar-me l'atenció ("la història de l'esport té unes reminiscències polítiques de la passada foscor"), es feia un vot de bones intencions:

"Des de la ponència de Cultura, Esports i Joventut, durant l'any vinent ajudarem a promoure un ampli moviment esportiu que faciliti la pràctica física al màxim nombre de ciutadans, donant el màxim suport a les Agrupacions Esportives dels barris, escoles o centres de treball i ajudant a crear-ne allí on no n'hi hagi"

Respecte a l'estructura dels òrgans de direcció esportiva municipals faig notar que les àrees de Cultura i Esports s'han unit sota una mateixa ponència, a la que també s'han afegit els afers relatius a la joventut. Serà un dels passos d'un procés d'acordió que, fins fa dos o tres anys contemplava encara aplegades les àrees de Esports i Joventut i que avui dia, per exemple, contempla la parcel·la esportiva en solitari. D'altra banda, aquell

“Un estudi del 1985 de la Diputació encara situava l'Hospitalet en els pitjors llocs del rànquing d'espais esportius per cada 10.000 habitants als municipis de la Corporació Metropolitana”

any l'estructura de la Ponència tenia dins seu el Patronat Municipal d'Esports, amb una estructura relativament semblant a la que havia heretat del anys de la seva creació. Així, trobem l'Escola Municipal Esportiva, destinada als alumnes entre 6 i 14 anys en horari extraescolar; d'aquesta escola s'han independitzat dos serveis molt concrets també per als centres escolars (ja siguin públics o privats) que són el Servei Municipal d'Educació Física i el Servei Municipal de Natació Escolar, en horari lectiu, de pagament, i especialment dissenyats per a aquelles escoles que no tenen instal·lacions esportives; a banda d'una sèrie de petits serveis més, entre els que destaquen els programes esportius juvenils, l'única estructura que s'hauria d'afegir és la de l'organització dels jocs escolars, que després de l'extinció de la Delegación de Juventudes van passar a dependre de l'Institut Català d'Educació Física i Esport Escolar que delegava funcions en els ajuntaments, encara en aquell moment en una situació de transició en tots els sentits que, per exemple, es reflexava en el fet que aquell any només s'organitzaren competicions de bàsquet, tennis de taula, natació, escacs i el cros.

En un segon pas, molt més lent i que, fin i tot, podríem dir que encara no ha finalitzat del tot, l'Ajuntament havia de solucionar les mancances d'infraestructures esportives. Un estudi de la Diputació de Barcelona de l'any 1985¹⁵ encara situava l'Hospitalet en els pitjors llocs del rànquing d'espais esportius per cada 10.000 habitants als municipis de la Corporació Metropolitana de Barcelona (CMB). Concretament, l'Hospitalet ocupava el lloc número 21 dels 22 municipis de la CMB, amb 6,5 Espais Esportius per cada 10.000 habitants (EEEx10.000 h.), només per davant de Santa Coloma de Gramenet. Els 187 equipaments esportius de tot tipus que hi apareixen a l'estadística són encara insuficients per al nombre d'habitants de la ciutat. La situació s'agreuja quan es constata que 115 d'aquells espais (el 61,5 per cent del total) són considerades petites pistes (a l'aire lliure, segons les normes NIDE de descripció adoptades des del 1980 pel Consejo Superior de Deportes) i que, a més, aquells 187 equipaments estan distribuïts en realitat en un total de només 88 instal·lacions. A més, 102 d'aquests equipaments estan en col·legis (públics o privats) i per tant en aquell moment eren de difícil accés per al ciutadà del carrer. Només 34 d'aquells espais estaven gestionats per clubs. La situació, malgrat els deu anys transcorreguts des de la mort d'en Franco, no havia canviat pas tant, si més no en termes relatius.

A partir del 1984 i fins al 1992 la ciutat viuria el seu període més intens de construccions esportives, tot i que, insisteixo, encara s'hi han continuat fent després. El llistat és tant impressionant que ens dona una cabal idea -si no us l'havieu fet ja- dels monumentals déficits que arrosegava l'Hospitalet en aquest àmbit. Inclòs dins d'aquesta dinàmica, mereix un comentari especial la incorporació de l'Hospitalet com a una de les subseus dels Jocs Olímpics de Barcelona 92. Es va parlar en un primer moment de que podíem ser subseu d'handbol, voleibol i beisbol. Les dues primeres opcions es van esvair l'una darrera l'altra, especialment per motiu d'instal·lacions. El motiu del volei va ser especialment tràgic ja que la manca d'alçada del sostre de l'aleshores en construcció Complex Esportiu L'Hospitalet Nord no admetia aquesta competició, segons la normativa esportiva internacional... Al final, probablement perquè aquest històric esdeveniment no passés de llarg, els dirigents hospitalencs van acceptar ser subseu de beisbol, un esport amb molt poca tradició a la ciutat, que només havia disposat fins aleshores d'un equip amb molt poc temps d'existència a mitjans dels seixanta que jugà a Segona Divisió i algun que altre partit d'exhibició en alguna festa major dels anys cinquanta... Hi van haver veus crítiques per la designació de l'Hospitalet com a subseu de beisbol, per la seva manca de tradició i d'instal·lació addient, ja que va passar per davant d'altres localitats del Baix Llobregat amb moltíssim més pes dins d'aquest esport.

Però no es va canviar la decisió. Ràpidament es va importar un històric equip de Barcelona que passava per grans dificultats en aquells anys, l'Hèrcules Les Corts. Una part del club va decidir acceptar l'oferta i venir a l'Hospitalet per instal·lar-se al nou Estadi Olímpic que s'havia de construir amb motiu dels Jocs. El preu, treure del nom el topònim "Les Corts" -i el que això significava d'història per a ells-, i posar-hi darrera "L'Hospitalet". El temps ha demostrat que aquell magnífic estadi passarà a la història com una inversió tan poc rendible socialment que avui dia s'està reconvertint en un camp de futbol. A l'Història, però, el nom de l'Hospitalet ha quedat lligat al de Barcelona 92...

QUADRE 7. INSTAL·LACIONS ESPORTIVES CONSTRUÏDES DES DEL 1984 A L'HOSPITALET

INSTAL·LACIÓ	ANY
CAMP MUNICIPAL FUTBOL LA CONSTITUCIÓ	1984
CAMP MUNICIPAL FUTBOL GORNAL	1984
PISTA POLISPORTIVA CARRER MAS	1985
CAMP MUNICIPAL FUTBOL PROVENZANA	1988
POLISPORTIU MUNICIPAL FUM D'ESTAMPA	1989
CAMP MUNICIPAL FUTBOL CAN SERRA	1990
ESTADI OLÍMPIC DE BEISBOL	1991
CAMP MUNICIPAL RUGBI	1991
PISTA MINI ATLETISME S. EULÀLIA	1991
CAMP MUNICIPAL FUTBOL LA FLORIDA	1992
CAMP MUNICIPAL FUTBOL L'HOSPITALET CENTRE	1992
CAMP MPAL FUTBOL BECA LLARGA	1993
L'HOSPITALET NORD, COMPLEX ESPORTIU	1995
POLISPORTIU MUNICIPAL DE BELLVITGE	1995
PISTA POLISPORTIVA CARRER GASOMETRE	1995

Font, Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'Àrea Municipal d'Esports

Són els anys que Núria Puig ha definit com de la "legimitació del sector públic"¹⁶, que tot creant els mitjans de comunicació pertinents intentarà refermar i rendibilitzar la seva tasca alhora que complir amb el deure democràtic d'informar als ciutadans. A l'Hospitalet, a banda dels successius formats de butlletins municipals que han culminat amb l'actual format tabloide del *Diari de L'Hospitalet* que dirigeix Cristina Sánchez, des de l'Ajuntament s'apostarà per la fórmula de les emissores municipals de FM, que seran considerades en els inicis dels vuitanta com una eina bàsica i molt útil en la política informativa local. Aquí es refundarà Radio L'Hospitalet l'any 1981. Amb uns durs inicis, s'anirà establint molt de mica en mica i en determinades èpoques ha tingut una gran acceptació per part dels ciutadans. En l'àmbit esportiu -en el que un servidor ha col·laborat entre els anys 1982-1993 i 1996 fins a l'actualitat- cal dir que, a banda d'uns inicis més aviat pobres i mancats d'una certa rigorositat de criteris (per exemple, només es parlava d'uns equips de la ciutat i no d'altres pel simple fet de la seva proximitat a la seu de l'emissora), a partir aproximadament de l'any 1984 o 1985 s'ha donat un servei informatiu al ciutadà cada vegada més rigorós, competitiu, professionalitzat i complet. Redactors com Javier Aguilera, David Puig, Jordi Mèlich, Lluís Izquierdo o un servidor han marcat la columna vertebral de la informació esportiva local dels darrers quinze anys. A més, d'altres professionals del sector esportiu han passat per aquesta emissora per marxar després a mitjans d'un àmbit de cobertura fins i tot nacional. I noves

“El temps ha demostrat que el magnífic estadi de beisbol del 92 passarà a la història com una inversió tan poc rendible socialment que avui dia s'està reconvertint en un camp de futbol. A la Història, però, el nom de l'Hospitalet ha quedat lligat al de BCN 92...”

generacions de periodistes continuen passant per ella, com Rosa Gordillo o Jordi Ramos. Pel que fa a les iniciatives privades, fracassats els intents dels anys vuitanta (*El Llobregat i Llobregat Sport*), avui dia gaudim d'un bon nombre de capçaleres de premsa periòdica (*El Tot, Aquí, El Mercat de L'Hospitalet*, etcètera).

Vinculat a aquest aspecte de millora del panorama esportiu, i una vegada segurament les autoritats municipals han aconseguit unes quotes significatives d'aquesta “legitimació del sector públic”, des de la regidoria d'Esports (ja des del segon mandat electoral en mans sempre del PSC) es faran plans fins i tot tendents a modificar el propi teixit associatiu que hi ha a la ciutat, eliminant quan calgui aquella part poc moderna o que no respon al que ha de ser el model preferent d'esport per a tothom preconitzat des de les institucions públiques i, de pas, reduint la ràtio de clubs per instal·lació. En aquest sentit, per exemple, s'impulsà l'any 1985 un “Pla de millora del futbol” que volia solucionar “una situació pràcticament inviable”¹⁷ a la ciutat. Reduir l'excessiu nombre de clubs de futbol que s'havien arribat a crear amb el pas del temps i que en aquell moment eren més de 90 era l'objectiu del pla. La forma: incentivar les fusions, tot primant aquelles entitats que disposaven de tota la piràmide d'equips (des dels més petits fins al senior). També com a objectiu subsidiari del pla hi estava el de millorar la qualificació dels tècnics, especialment els dedicats al futbol de base. L'Ajuntament oferí a “les entitats producte d'una fusió realment representativa” uns convenis que podien suposar un milió de pessetes en tres anys; la creació i manteniment durant quatre anys de les escoles de tecnificació als clubs, amb “tècnics de prestigi reconegut”; la realització de cursos per a entrenadors, i d'altres temes d'assessorament. A canvi, a més de fer aquestes fusions representatives, els clubs s'havien de comprometre a mantenir (o bé ampliar) aquestes fusions durant un termini mínim de cinc anys, a construir “piràmides esportives coherents”, a organitzar les escoles de tecnificació sota les directrius i finançament del Patronat Municipal d'Esports (PME), i a que els seus tècnics i directius assistissin als cursos tècnics, conferències i jornades del PME. El programa va tenir cert èxit i van haver-hi algunes fusions. Així, a Pubilla Casas es va formar el Club Fútbol Pubilla Casas-Peña (amb el CF Pubilla Casas i la Peña Luis del Sol), que més tard retiraria el darrer mot per quedar-se només amb el nom del barri. A Bellvitge va sortir el CF Unificación Bellvitge (a partir del CF Bellvitge Norte, de la Peña Bética i del club de petanca del barri). A Santa Eulàlia es va formar el Santa Eulàlia Joventut (a partir de l'Atlético Santa Eulàlia i del CF Joventut Hospitalet) i també més tard el CF Hospitalet Atlético-Guimerà (a partir de la ja reconvertida UD La Bomba -ara Hospitalet Atlético- i del CF Guimerense), però aquesta darrera no durà massa temps i els dos clubs tornaren a anar pel seu compte. A La Florida va sortir el CF La Florida (a partir, entre d'altres, de la Peña Españolista Domingo Peiró). Més enllà de reduir el nombre de clubs, el pla va aconseguir formar entitats de referència en els barris esmentats i, especialment, començar una certa tecnificació dels entrenadors -amb la col·laboració d'un tècnic tan prestigiós en la matèria com Laureano Ruiz- que mai ha estat resolta del tot fins ara.

És un fet innegable que en els darrers anys també en d'altres esports s'ha intentat unificar esforços per crear entitats més potents que fossin referent a les seves zones d'actuació i tinguessin una major capacitat tant organitzativa com esportiva. Una de les formes més eficaces de fer-ho també ha estat mitjançant convenis de col·laboració de tota mena, i especialment el de gestió d'instal·lacions. D'aquesta forma i des de mitjans dels anys vuitanta van néixer, aplegant bona part dels clubs de diferents especialitats esportives existents a cada barri, algunes de les principals entitats polisportives d'avui dia: l'Agrupació Esportiva Santa Eulàlia, l'Agrupació Esportiva Centre Sanfeliu, l'Associació Esportiva L'Hospitalet (a La Florida i Les Planes), l'Associació Esportiva

Bellsport (a Bellvitge), el Centro Cultural Recreativo Collblanc-La Torrassa i el Centre La Torrassa (aquests dos últims també amb una important vessant cultural).

També en aquest sentit s'ha procurat estimular especialment aquelles entitats sensibles amb el treball esportiu en el temps de lleure i per a tothom. En els anys noranta, la preocupació d'aquestes entitats per la vessant social de l'esport, és a dir, la necessitat de portar l'esport a l'abast de tots els col·lectius -inclosos els més desfavorits com dones, disminuïts o tercera edat- els portà a adherir-se a les organitzacions d'esport per a tothom, i concretament a l'Associació Catalana d'Esport per a Tothom (ACET), de la que s'independitzaren més tard per formar la seva pròpia organització, Esport a Punt, d'àmbit local però sempre afiliada als moviments català i espanyol d'esport per a tothom i a les seves organitzacions coordinadores. D'aquesta vessant de l'associacionisme han sortit a la ciutat iniciatives tant importants com *l'Holimpialet* (una mena de jocs escolars d'estiu que tingueren molt d'èxit) i, en general, la coordinació de la major part de les activitats lúdico-esportives d'estiu dels darrers anys a la ciutat. He d'esmentar aquí l'esforç d'un dels principals impulsors d'aquesta idea d'esport per a tots a l'Hospitalet, Sergio Manzano, tràgicament desaparegut l'any 1996.

En un darrer pas, que estem vivint encara, les autoritats municipals han buscat l'efectivitat en la gestió econòmica a través de convenis amb aquestes entitats més sensibles amb l'esport social o, si es vol, més properes amb la visió que de l'esport té l'equip de govern. Uns convenis que cada vegada busquen més el compromís de la mateixa entitat amb la instal·lació que utilitzen i que els acull. En aquest sentit, cada vegada més s'intenta que el petit manteniment diari vagi a càrrec de les entitats que reben la concessió de la gestió. Les instal·lacions de darrera generació, però, mereixen especial atenció en aquest sentit ja que suposen nous models dins del ventall de convenis utilitzats. Així, la gestió del Complex Esportiu L'Hospitalet Nord va ser adjudicada per 25 anys en concurs públic a una empresa especialitzada -Eucagest-, en un pas orientat cap a una professionalització en la direcció d'una instal·lació tan diversificada. També es va oferir la gestió de l'Estadi Olímpic de Beisbol a la federació, per motius de rendibilitat econòmica, però aquella no va acceptar i, finalment, el diamant s'ha reconvertit en camp de futbol.

Pel que fa a l'esport d'elit, és a dir, de les categories professionals, les autoritats municipals decidiren en el seu moment apostar per l'esport de promoció i, en general, no ajudar les entitats per tal que els seus primers equips puguin pujar a categories de transcendència nacional. Aquest darrer fet només es contempla com a puntual quan algú, amb una bona feina al darrera, ho aconsegueix per mèrits propis. És el cas aquest mateix any 1998, per exemple, de l'equip de voleibol de la AE L'Hospitalet, que jugarà a la Superliga de l'ACEVOL gràcies en bona part al suport municipal. En tot cas, aquest apartat porta de quan en quan algun que altre mal de cap. El més greu, quan el Club Bàsquet L'Hospitalet aconseguí pujar a Primera B cap a finals dels vuitanta. Per jugar a la categoria de plata del bàsquet nacional (avantsala aleshores de l'ACB) la directiva presidida per Xavier González va aconseguir el que pocs han aconseguit a la ciutat, un patrocinador convençut: la firma Cirsa. Malauradament, la feina del cos tècnic no va saber rendibilitzar els recursos i finalment es va perdre la categoria lastimosament... i també el preuat patrocinador. En el cos tècnic d'aquell equip hi era, en principi darrera l'entrenador Agustín Layola, un home de bàsquet ja experimentat al Santiago Apostol. Em refereixo a Àngel Fernández, que fins i tot arribà a dirigir l'equip al final de la seva trajectòria a Primera B. Un singular hospitalenc que en els negocis ha sabut aixecar tota una immobiliària com és Don Piso, i que en l'esport sempre li ha agradat el bàsquet. La

seva altre dèria en aquest sentit ha estat el FC Barcelona, fins al punt que l'any 1997 va ser candidat a la presidència del club en les eleccions. Finalment, però, li va guanyar en Núñez.

Mentre tant, els esportistes que han acabat arribant a l'elit dels seus esports es multipliquen i, de vegades, fins i tot es queden a casa. Són els casos del nadador Teo Edo i de les nadadores Maria dels Àngels Bardina i Mireia Garcia, formades a l'escola del Club Natació L'Hospitalet i que caminen fermament cap als Jocs Olímpics de Sidney 2000, especialment elles després d'haver participat ja a un campionat del Món. De moment tots segueixen competint pel seu club de sempre. També parlem del jugador de bàsquet del FC Barcelona Xavi Fernández, un hospitalenc que jugava a bàsquet al carrer i que va ser format des dels 14 fins als 18 anys al Club Bàsquet L'Hospitalet. Ara juga a l'ACB. O els futbolistes Sergio González i Toni Soldevilla, hospitalencs de veïnatge, tot i que han passat poc per equips locals. Ara acaben de debutar a Primera amb l'Espanyol. O la tenista Àngels Montolio, que començà a jugar a tennis al Complex Esportiu Tennis L'Hospitalet i ha disputat proves del circuit internacional. O la portera de la selecció nacional espanyola de waterpolo, Montse Jassé, veïna del barri de Gran Via Sud, que va iniciar-se en aquest joc a l'equip de la AESE i avui dia ja ha disputat el primer mundial d'aquesta disciplina, a Sidney, i és fixa a la porteria espanyola. També el karate, amb María José Maya que busca també el camí dels Jocs Olímpics del 2004, o el patinatge, amb Ramsés Reina, patinador internacional situat al capdavant d'una llarga llista de campions de Catalunya i d'Espanya... Els noms es fan ara interminables. Qui vingui darrera, que no esperi cent anys més a completar aquesta història. El treball serà cada vegada més feixuc...

*Mireia Garcia, una de les
joves promeses actuals del
Club natació L'Hospitalet.*

DL'H, cedida pel club

NOTES

¹ Op. citat nota 12 (Cap. 1, primera part).

² Op. citat nota 12 (Cap. 1, primera part).

³ A *La Voz del Llobregat*, edició del 10-12-1974. També es pot seguir les incidències d'aquesta organització popular a *Mundo Diario* i *Diario de Barcelona* d'aquests últims mesos de 1974, especialment en les seves edicions del 13 de novembre i del 2 de novembre, respectivament.

⁴ A *Tele Express*, edició del 9-12-1974. També molt interessant per seguir les incidències d'aquesta organització. Especialment les edicions del 26 i 29 d'octubre de 1974 i 15 de gener del 1975, a més del ja citat.

⁵ A *La Voz del Llobregat*, edició del 31-12-1974.

⁶ Es poden trobar publicats i comentats al número 11 de *Quaderns d'Estudi* (maig, 1995), dedicat al "Taller Collblanc-la Torrassa. Associacionisme 1960-1980".

⁷ "Política esportiva a Espanya", de Núria Puig. A *Lectures en sociologia de l'oci i de l'esport*. Universitat de Barcelona, col·lecció Textos Docents, n° 20. Barcelona, 1994.

⁸ A *La Voz del Llobregat*, edició del 10-12-1974.

⁹ A *La Voz del Llobregat*, edició del 2-8-1974.

¹⁰ A *La Voz del Llobregat*, edició del 25-10-1974.

¹¹ Op. citat nota 8.

¹² A *L'Estaca*, edició del 15-6-1978.

¹³ A *L'Estaca*, edicions de l'1 i del 8 de juny de 1978.

¹⁴ "Programa d'Esports 1980", exemplar mecanoscrit editat pel Patronat Municipal d'Esports. L'exemplar que jo he consultat es troba al Centre d'Estudis de L'Hospitalet.

¹⁵ *Les instal·lacions esportives a les comarques de Barcelona*, de Ricard Boix, Lluís Millet i Núria Puig. Gabinet de Publicacions del Servei d'Esports de la Diputació de Barcelona, Barcelona 1985.

¹⁶ Op. citat nota 7.

¹⁷ "Pla de millora del futbol, 1985". Exemplar mecanoscrit editat pel Patronat Municipal d'Esports. L'exemplar que he consultat jo es troba al Centre d'Estudis de L'Hospitalet.

BIBLIOGRAFIA I FONTS UTILITZADES

1- PRINCIPALS FONTS ORALS

- **Barris, Tomás.** Atleta internacional en la dècada dels quaranta i cinquanta i entrenador d'atletisme i de futbol fins els anys setanta. Entrevista radiofònica realitzada per mí mateix.
- **Caballero, Antonio.** Directiu de clubs de futbol des dels anys quaranta fins als setanta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1996.
- **Clarós, Jordi.** Ciclista dels anys quaranta i cinquanta. Entrevista realitzada al seu domicili entre 1995 i 1996.
- **Español, Guillermo.** Fill de Julián Español, el ciclista professional anys vint i trenta. Entrevista realitzada al seu taller l'any 1996.
- **Espuga Bertrán, Ramón.** Nét de Ramón Espuga, directiu de clubs de futbol i empresari a Santa Eulàlia. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1995.
- **Farré, Marcel·lí.** Futbolista i basquetbolista dels anys trenta i quaranta. Entrevista enregistrada a la seva botiga l'any 1995, mesos abans de la seva mort.
- **Frangioni Abad, J.** Nét d'Italo Frangioni, un dels germans Frangioni que van ser jugadors de futbol i directius dels anys vint i trenta a S. Eulàlia. Entrevista enregistrada a la seva botiga l'any 1995.
- **Gendre Pintó, Manuel.** Fill de Joan Gendre, botiguer. Entrevista realitzada a la seva botiga l'any 1996.
- **Hernández Ruiz, Encarna.** Jugadora i entrenadora de bàsquet dels anys trenta fins als cinquanta. Entrevista realitzada al seu domicili l'any 1998.
- **Jiménez Abellán, Ramón.** Ciclista aficionat dels anys trenta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1995.
- **Layola, Agustí.** Futbolista dels anys vint fins els quaranta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1996.
- **Maneja, Francesc.** Jugador de bàsquet i entrenador entre els anys trenta i els cinquanta. Dues entrevistes realitzades a Ràdio L'Hospitalet per Jordi Mèlich i per mí mateix.
- **Mansó Ortega, Lluís.** Nebot del boxador Fortunato Ortega. Contacte mantingut al seu domicili l'any 1997.
- **Martí Valls, Antón.** Futbolista aficionat dels anys vint. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1994.
- **Martínez Piulachs, Jaume.** Directiu futbolístic des dels anys seixanta. Entrevista enregistrada al Camp Municipal de S. Eulàlia l'any 1995.
- **Montroig, Joan.** Futbolista dels anys trenta fins als cinquanta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1995.
- **Pañella, Maria.** Filla de Joan Pañella. Entrevista enregistrada al seu domicili entre 1995 i 1996.
- **Peiró Ribas, Domingo.** Directiu de clubs i regidor d'Esports entre els anys quaranta i setanta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1994.
- **Rocabert Guillén, Juan.** Industrial i directiu de clubs esportius dels anys seixanta. Entrevista enregistrada al seu domicili l'any 1994.
- **Salvador, Antonia.** Germana de Joan Salvador, ciclista i directiu des dels anys deu. Contacte mantingut al seu domicili l'any 1996.
- **Salvador, Lluís.** Ciclista aficionat dels anys trenta i directiu. Germà de Joan Salvador, també ciclista i directiu. Entrevista enregistrada pocs mesos abans de morir al Casal d'Avis de S. Eulàlia, l'any 1995.

- **Tudela, Joaquín.** Ciclista dels anys trenta. Contacte mantingut a la seu del Centre d'Estudis de L'Hospitalet l'any 1996.
- **Vídua d'Ulpiano Machota,** qui va ser president d'un club de futbol els anys trenta i militar a La Remonta. Contacte telefònic mantingut l'any 1995.
- **Vilarrasa, Joan.** Futbolista i directiu dels anys trenta. Diverses converses mantingudes durant els darrers anys al casal de jubilats del Centre. En una d'elles es va afegir el també futbolista de l'època Joan Santos.
- **Vinuesa, Josep.** Atleta des dels anys seixanta. Contacte telefònic mantingut l'any 1998.
- **Zamora, Pedro.** Ciclista aficionat dels anys cinquanta i directiu. Entrevista enregistrada al seu negoci l'any 1995.

2- SIGLES UTILITZADES PER DESIGNAR LES FONTS DE LES FOTOS

Sigles	Fons
ACP	Fons Ateneu de Cultura Popular, al llibre <u>Espigolant en el passat...</u>
AHCB	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Casa de l'Ardiaca
AHGC	Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona
AHL'H AH	Arxiu Històric de L'Hospitalet
AL	Fons personal Agustí Layola
AS	Fons personal Antonia Salvador
AVVCT	Arxiu Associació de Veïns de Collblanc-Torrassa
BIM	<i>Boletín de Información Municipal</i>
BM	Bicicletas Marco
CT	Arxiu Centre la Torrassa
DB	<i>Diario de Barcelona</i>
DC	Fons personal Domingo Casanovas
DL'H	L'HOSPITALET. Diari Informatiu de la ciutat.
EH	Fons personal Encarna Hernández Ruiz
El siglo del...	Del llibre <u>El siglo del Deporte</u>
EMD	<i>El Mundo Deportivo</i>
EP	Àlbum de cromos del Barça d' <i>El Periodico</i>
FCF	Federació Catalana de Futbol
FP	Fons personal Félix Pons
GE	Fons personal Guillermo Español
JG	Fons personal Joan Gendre
JM	Fons personal Jesús Mayo
JT	Fons personal Joaquín Tudela
JV	Fons personals, Joan Vilarrasa
L'H, una c	Del llibre <u>L'Hospitalet, una ciudad en marcha</u>
La Voz	Extret del periòdic <i>La Voz del Llobregat</i> , normalment fetes per en Ciuret
LMO	Fons personal Luis Manso Ortega
Ll. d'Or	Extret del <u>Llibre d'Or del Futbol Català</u>
MC	Fons personal Miquel Claparols
MP	Fons personal Maria Pañella
SEJ	Arxiu CF Santa Eulàlia Joventut
UCH	Arxiu de Unió Ciclista Hospitalet
UES	Arxiu de la secció de ciclisme de la Unió Esportiva Sants
VCE	Arxiu Velo Club Excursionista

3. BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- Abarca Médico, Lluís. *Històries de la Torrassa*. Ed. Centre la Torrassa. L'Hospitalet, 1989.
- Arnau i Arnau, Emili. *70 anys de bàsquet a Catalunya*. Ed. Ronsel. Barcelona, 1993.
- Boix, Ricard Millet, Lluís i Puig, Núria. *Les instal·lacions esportives a les comarques de Barcelona*. Gabinet de Publicacions del Servei d'Esports de la Diputació de Barcelona, Barcelona 1985.
- Camós i Cabeceran, Joan. *L'Hospitalet, la història de tots nosaltres*. Diputació de Barcelona, 1986. Col·lecció d'Estudis Locals i Comarcals, nº 1.
- Etapé, Josep. *El Siglo del Deporte* (2 vol.). Difusión Internacional SA. Barcelona, 1986.
- Corominas, José. *Medio siglo de atletismo en España, 1914-1964*. Publicaciones del COE. Madrid, 1964
- Garcés i García, Oscar i Toril Terrones, Núria. *El cinema a l'Hospitalet. De l'espectacle de fira a la multisala (1907-1996)*. Centre d'Estudis de L'Hospitalet, col·lecció Quaderns d'Estudi nº 13-14. L'Hospitalet, 1996.
- García Castell, J. *Història del futbol català*. Ayma SA Editora, Barcelona 1968.
- Gásquez García, Celia. *Ateneu de Cultura Popular de l'Hospitalet de Llobregat: des de 1932 fins els nostres dies (anàlisi històrica)*. Treball mecanoscrit que es pot consultar al CEL'H, 1996.
- Generalitat de Catalunya. *Forjadors de la història esportiva de Catalunya* (diversos volums). Direcció General de l'Esport. Barcelona, 1987 i ss...
- Gil Meseguer, Enric. *Sobre dues rodes. La bicicleta a l'Hospitalet (1900-1996)*. Centre d'Estudis de L'Hospitalet, col. Quaderns d'Estudis, nº 15. L'Hospitalet 1996.
- Grant, Richard i Ballantine, Richard. *El gran libro de la bicicleta*, editat a Madrid per Aguilar i El País.
- Jordà i Capdevila, Josep M. *Collblanc i la Parròquia de Sant Ramon Nonat*. Ed. Parroquia Sant Ramon Nonat, Collblanc (l'Hospitalet) 1996.
- Lorente i Segura, Juli. *Història de la boxa a Catalunya* (2 vol.). Barcelona.
- Marcé i Piera, Matilde. *Espigolant en el passat*. Ateneu de Cultura Popular. L'Hospitalet, 1996
- Marcé i Sanabra, Francesc. *Hospitalencs d'ahir (Breu diccionari biogràfic)*. Ateneu de Cultura Popular. L'Hospitalet.
- Mèlich, Jordi. *Història d'un club modest. Santiago Apostol*. Centre la Torrassa. L'Hospitalet, 1995
- Nolla Duran, Jaime. *Ayer y hoy del fútbol catalán*. Federación Catalana de Fútbol, Barcelona 1976.
- Plans Bosch, Juan. *Libro de oro Volta Ciclista a Catalunya 1934-1950*. Publitel SA. Barcelona.
- Pujadas, Xavier i Santacana, Carles. *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya* (2 vol.). E. Columna-Diputació de Barcelona. Barcelona, 1994 i 1995.
- Pujadas, Xavier i Santacana, Carles. *L'altra Olimpiada. Barcelona '36*. Barcelona, 1990.
- Pujadas, Xavier i Santacana, Carles. *L'Esport és notícia. Història de la Premsa Esportiva a Catalunya (1880-1992)*. Diputació de Barcelona i Col·legi de Periodistes de Catalunya, dins la col·lecció Vaixells de Paper, nº 23. Barcelona, 1997.
- Ramon i Morros, Jaume. *Breu història de l'excursionisme organitzat a l'Hospitalet de Llobregat*. Exemplar mecanografiat dipositat al CEL'H
- Sala, Cristina. *Taller barri Collblanc-la Torrassa. Associacionisme 1960-1980*. Centre d'Estudis de L'Hospitalet, col. Quaderns d'estudi, nº 11. L'Hospitalet, maig 1995.

- Salmerón Vargas, Inocencio. *Penkin'g Club. Club Pimpinela (1943-1963)*. Exemplar inèdit a l'arxiu del Centre d'Estudis de L'Hospitalet.
- Santacana i Torres, Carles. *Victoriosos i derrotats. El franquisme a l'Hospitalet (1939-1951)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, col·lecció Llorenç Sans d'Estudis del Baix Llobregat, n° 6. Barcelona, 1994.
- Solà i Gussinyer, Pere. *Història de l'associacionisme català contemporani. Barcelona i les comarques de la seva demarcació 1874-1966*. Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia. Barcelona, 1993.
- UVE. *Unión Velocipédica Española. 50º Aniversario 1896-1946*. Memòria de l'any 1946. Madrid, 1947.
- Vilarrasa i Andreu, Silvia. *Moviments Catòlics a La Garriga (el cas fejecista, 1931-1936)*. Ed. Rourich (col. Contrapunt-Monografies). Sant Cugat del Vallés, 1997.
- Villagrasa Láriz, Emiliano. *Hospitalet, una ciudad en marcha*. Edició pròpia. L'Hospitalet, 1961.
- VVAA. *El llibre d'or del futbol català*. Ed. Monjoia. Barcelona, 1928.
- VVAA. *Història de l'Hospitalet, una síntesi de passat com a eina de futur*. Ed. Ajuntament de L'Hospitalet i Centre d'Estudis de L'Hospitalet. Publicacions de la Badia de Montserrat. L'Hospitalet, 1997.
- VVAA. *Primeres jornades del barri Collblanc-Torrassa*. Ed. Aula de Cultura Collblanc-La Torrassa (edició ciclostil·lada). L'Hospitalet, 1980.
- VVAA. *Lectures en Sociologia de l'oci i l'esport*. Publicacions Universitat de Barcelona, col·lecció Textos Docents, n° 20. Barcelona, 1994.
- VVAA. *Estudio sobre los equipamientos de deportes y de espacios libres para el ocio de Barcelona y comarca*. Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios. Barcelona, 1973.
- VVAA. *Anuari Estadístic de la ciutat 1996*. Editat per l'Ajuntament de L'Hospitalet en suport informàtic. L'Hospitalet, 1997.
- VVAA. *Enciclopèdia de l'excursionisme* (2 vol.). Ed. Rafael Dalmau. Barcelona, 1964.

4. PREMSA CONSULTADA

- ACB Noticias, 1997-1998
- Actualidad Deportiva y Teatral, 1921
- Almanaque de Foot-ball, 1923
- Almanaque de foot-ball 1924-25; temp. 1924-25
- Atlètica, 1917-1918
- Bandera, 1930-1931
- Barcelona Deportiva, anys cinquanta
- Boletín Alpha 63; 1963
- Boletín de Acción Católica, 1941-1950
- Boletín de Información Municipal, 1954-1970
- Boletín de la Federación Catalana de Fútbol, 1952-1955
- Boletín de la Unión Ciclista Bordeta, 1928
- Boletín de la Unión Velocipédica Española, 1920-1936
- Boletín del Club de Futbol Hércules, 1956-1957
- Boletín informativo de la Asociación de Preparadores (de futbol), 1956-1957
- Boletín informativo del Centro de Deportes Hospitalet, 1957-1962
- Box, 1929-1930
- Boxeo, 1928
- Boxing, 1928

Butlletí de la Federació Catalana de Fútbol Asociación, 1929
Butlletí del G.E. Saltadiç, 1927-1933
Centro Católico. Programa de Actividades, 1968-1977
Circular del Casino Nacional, 1947-1948
Circular para los socios de URC Alianza, 1951
Ciutat de l'Hospitalet, La 1985
Club Pimpinela de Tennis de Mesa, 1950-1951
Competiciones Deportivas Escolares, 1966-1974
Crónica, La 1925
Cultura. Butlletí de l'Atenèu de Cultura Popular, 1934-1936
Deportes, 1928-1930
Deportes, Los 1910 i 1918
Deportes, revista ilustrada 1924
Diario de Barcelona, anys setanta
Dicen, anys setanta
Diluvio, El anys vint i trenta
Eco, 1934-1936
Fortitud, 1932-1934
Futbol, 1919-1923
Fútbol asociación, 1925-1926
Grada, La 1965-1967
Hospitalet Deportivo, 1960
Juventud, 1952-1955
L'Esguard, 1928-1930 i 1935-1936
L'Espill, 1934-1936
L'Estaca, 1976-1978
Llibertat, 1930- 1931 i 1935-1936
Llibertat!, 1933- 1934
Mar i Terra, 1921
Match, 1927
Matí, El 1930
Mundo Deportivo, El 1900-1975
Mundo Diario, 1974
Oasi, 1949-1955
Olimpia, Alguns números dels anys setanta
País, El 1997
Publi-Esport, 1932
Publicitat, La 1923-1924
Quaderns d'Estudi 1987-1996
Rambla, La 1931-1936
Ring, El 1930
Senda, 1953
Solidaridad Nacional , Anys cinquanta, seixanta i setanta
Sport, 1996-1998
Sport, El 1920-1922
Tele Express, 1970-1977
Tot L'Hospitalet, El anys vuitanta i noranta
Vanguardia, La Determinades dates al llarg del segle
Vida Deportiva, 1945 i 1964
Voz de Hospitalet, La 1928-1930
Voz del Llobregat, La 1973-1975

